A HÁZTARTÁSOK PÉNZÜGYI ADATAI

2023

A HÁZTARTÁSOK PÉNZÜGYI ADATAI

2023

Készült a Magyar Nemzeti Bank Statisztikai igazgatóságán Gerendás János igazgató vezetésével.

A kiadvány összeállításában részt vett: Dunai Katalin, Horváth Judit Mária, Huszár Gábor, Kőrös Orsolya, Márton Anna, Németh András, Potóczki Judit, Simon Béla, Valentiny Ádám.

Az adatösszeállítás a 2023. szeptember végéig rendelkezésre álló információkon alapult.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISBN 978-615-5318-81-8

Tartalom

Bevezető 5

Főbb megállapítások a Miből élünk? vagyonfelmérés eredményei alapján 6

1. A háztartási vagyonfelmérés főbb adatai és jellemzői 8

2. A háztartások jövedelme és fogyasztása 19

3. A háztartások bruttó és nettó vagyona, a vagyon eloszlása 25

4. A háztartások tulajdonában lévő lakások és egyéb ingatlanok 32

5. A háztartások pénzügyi eszközei fajtánként 40

6. A háztartások hiteltartozásai 49

7. A gyermekes háztartások életkörülményei, jövedelmi és vagyoni helyzete 60

8. Pénzügyi jártasság, pénzügyi tudatosság, kockázatvállalás a háztartások körében 67

9. A háztartások jövedelmi és vagyoni viszonyai területi bontásban 73

10. A háztartások vagyona nemzetközi összehasonlításban 88

11. Érdekességek a vagyonfelmérés eredményeiből 93

Kapcsolódó kiadványok 99

1. melléklet 100

2. melléklet 105

3. melléklet 106

4. melléklet 107

5. melléklet 108

Bevezető

Magyarország 2014-ben csatlakozott az Európai Központi Bank (EKB) által koordinált háztartási vagyonfelmérés, a **Household finance and consumption survey** (HFCS) második hullámához és azóta az MNB és a KSH együttműködésében, három évente megvalósul a hazai háztartások jövedelmi és vagyoni helyzetének az európai felvételhez igazodó felmérése, **Miből élünk?** elnevezéssel. A vagyonfelmérés egyes hullámainak főbb eredményeiről az EKB és a hazai statisztikai szervek egyaránt beszámoltak, az adatállományokat pedig az EKB a kutatók, elemzők rendelkezésére bocsátja további eredmények, összefüggések feltárása és publikálása érdekében.

A jelen kiadványban a Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés **2014-es, 2017-es és 2020-as hullámának** részletes adatai együttesen, illetve más adatgyűjtésekből és statisztikákból származó adatokkal közösen jelennek meg. Így a háztartási szektorra vonatkozó, a nemzeti számlák rendszerében szereplő (makrostatisztikai) mutatók, a Háztartási költségvetési és életkörülmény felmérés (HKÉF) keretében gyűjtött információk, a népszámlálások és lakásfelmérések egyes eredményei, továbbá a jegybanki Hitelregiszterből (HITREG), illetve a vállalati mérlegekből készített összesítések egyaránt bemutatásra kerülnek. Az összeállítás célja, hogy **a háztartási szektor egészére vonatkozó mutatók mellett a szektort alkotó különféle csoportok, rétegek jellemzői, a jövedelmek és a vagyon szektoron belüli eloszlásai is megismerhetők legyenek.** A vagyon eloszlásával kapcsolatos nemzetközi adatok is megjelennek a publikációban az EKB által összeállított és közzétett megoszlásos vagyonszámlák felhasználásával.

A Miből élünk? vagyonfelmérés három eddigi hullámából származó adatok együttes és más adatokkal közös megjelentetése lehetőséget ad arra is, hogy az adatforrások közötti különbségek és hasonlóságok felszínre kerüljenek, illetve az adatforrások együttes használatával megalapozottabb információk álljanak rendelkezésre a háztartások szektoráról. A mintavételes háztartási felmérések önmagukban nem alkalmasak a háztartások pénzügyi helyzetének pontos leírására, azonban a különféle felmérések és más adatforrások együttesen pontosabb képet adhatnak a háztartási szektor jövedelmi és vagyoni viszonyairól. Elsősorban erre kívánja felhívni a figyelmet ez a kiadvány a különféle adatok egymás mellé helyezésével, illetve a felmérési adatok makrostatisztikákhoz illesztésével.

Főbb megállapítások a Miből élünk? vagyonfelmérés eredményei alapján

A háztartások **egy főre jutó éves nettó** (adók és járulékok nélkül számított, kézhez kapott) **jövedelme** 2014-ben 1128 ezer, 2017-ben 1482 ezer, 2020-ban 1914 ezer forint volt. A medián jövedelem 2014-ben 916 ezer, 2017-ben 1208 ezer, 2020-ban 1500 ezer forintot tett ki. 2014-ben 554 ezer háztartás (a háztartások bő 13 százaléka), 2017-ben 426 ezer háztartás (közel 11 százalék), 2020-ban pedig 370 ezer háztartás (bő 9 százalék) kiadásai haladták meg a bevételeiket.

A háztartási szektor **bruttó vagyona** (összes eszközállománya) 2014 végén 89412 milliárd forint, kötelezettsége 10400 milliárd forint, ezek különbségeként a nettó vagyona 79013 milliárd forint volt. Az eszközállományon belül a pénzügyi eszközök 39661, a nem pénzügyi eszközök 49752 milliárd forintot tettek ki. 2017 végére a szektor bruttó vagyona 118774 milliárd forintra, nettó vagyona 109478 milliárd forintra bővült, a tartozások 9296 milliárd forintra csökkentek. Az eszközök között a nem pénzügyi eszközök 68650, a pénzügyi eszközök 50124 milliárd forint értékben szerepeltek. 2020 végén 169949 milliárd forint eszközzel rendelkezett a szektor, ebből a nem pénzügyi eszközök értéke 100903 milliárd forint volt, a kötelezettségek pedig 12187 milliárd forintot tettek ki, így a nettó vagyon 157762 milliárd forintra nőtt. Az egy háztartásra jutó nettó vagyon 6 év alatt 19,1 millió forintról 39,6 millió forintra, a medián nettó vagyon 8,9 millió forintról 19,7 millió forintra emelkedett. A háztartások legmagasabb jövedelmű 10 százaléka a jövedelmek mintegy 30 százalékával rendelkezett, a legmagasabb vagyonú háztartási tized a szektor nettó vagyonának bő felét birtokolta a felmért időszakban.

A háztartási szektor nettó vagyona 2014 és 2020 vége között kétszeresére nőtt, miközben az infláció hat év alatt összesen csak 15 százalék volt. A vagyonnövekedés minden háztartási csoportban jelentős volt, azonban átlag felett növekedett a közepes és alacsony vagyonnal rendelkezők vagyona és átlag alatt bővült a legfelső vagyoni rétegeké. Ez az átrendeződés az időszak második felében következett be. Ennek következtében a háztartások alsó 50 százalékának vagyona 133 százalékkal nőtt, miközben a felső 10 százalék vagyona csak 90 százalékkal emelkedett hat év alatt. Az alsó 50 százalék részesedése a szektor nettó vagyonából 9 százalékról 11 százalékra bővült, a felső 10 százalék részesedése 53 százalékról 51 százalékra mérséklődött. **A vagyoni különbségek kis mértékben csökkentek a háztartások között**, a negatív nettó vagyonnal rendelkező háztartások száma megfeleződött.

A vizsgált időszakban a **nem pénzügyi eszközök (reáleszközök) értéke erőteljesebben emelkedett**, mint a pénzügyi eszközöké, így részarányuk a bruttó vagyonban 55 százalékról 60 százalék közelébe nőtt. A reáleszközök lényegesen egyenletesebben oszlanak el a háztartások között, mint a pénzügyi eszközök, ezért a reáleszközök értékének és részarányának emelkedése a háztartások vagyonán belül hozzájárult a vagyoni különbségek mérséklődéséhez. Ez a tendencia az elmúlt években folytatódott, mivel a reáleszközök (ingatlanok) felértékelődése továbbra is meghaladta a pénzügyi eszközök értéknövekedését.

A pénzügyi eszközök értékének mintegy kétharmadát a háztartások legnagyobb vagyonú tizede birtokolja, miközben a reáleszközök kisebb hányada tartozik ehhez a réteghez. A jelentős vagyonok pénzügyi eszközökben testesülnek meg, a vagyonos háztartások eszközei között a pénzügyi eszközök dominálnak. A pénzügyi eszközök közül a különféle értékpapírok és tulajdonosi részesedések elsősorban a vagyonos háztartások eszközei között jelennek meg. A szektor kötvényállományának körülbelül 80 százaléka, a részvény- és részesedésállomány bő 90 százaléka a háztartások legnagyobb vagyonú tizedében található, ugyanakkor a bankbetétek és a biztosítási, pénztári befektetések értékének a fele tartozik ehhez a réteghez.

A háztartások közötti vagyoni különbségek mérséklődéséhez hozzájárult az is, hogy a vizsgált időszakban **a szektor kötelezettségeinek értéke 2016-ig csökkent, majd mérsékelt ütemben emelkedett**. A hitel- és egyéb tartozások állományának az 50 százaléka a háztartások nettó vagyon nagysága szerint számított alsó felét terhelte 2014 végén, ez az arány fokozatosan 40 százalék közelébe csökkent. A felső vagyoni tized a tartozások mintegy 20 százalékával rendelkezett ebben az

időszakban. **A hiteltartozással rendelkező háztartások aránya 40-ről 38 százalékra csökkent**, az egy adós háztartásra jutó teljes hitelösszeg 5,5 millióról 6,8 millió forintra emelkedett hat év alatt. A súlyosan eladósodott háztartások számának csökkenéséhez hozzájárult, hogy a többféle hitellel rendelkező háztartások száma 2014 és 2017 között drasztikusan visszaesett. Ezzel összefüggésben visszaesett a magánhiteleket igénybevevő háztartások aránya (10-ről 6 százalékra) és az érintett hitelösszegek nagysága egyaránt. **Érdemben csökkent a bevételeiknél többet költő háztartások száma**, kevesebben vettek fel kapcsolódó fogyasztási hiteleket, visszaesett a hiteleket késve vagy nem fizetők száma és a közüzemi tartozást felhalmozó háztartások száma is mérséklődött 2014 és 2020 között a vagyonfelmérés eredményei szerint.

Az **egy háztartásra jutó nettó vagyon** 2014 és 2020 vége között több, mint kétszeresére, 19,1 millió forintról 39,6 millió forintra emelkedett. A nettó vagyon **területi eloszlását tekintve** az átlagostól messze elmaradó vagyonnövekedés volt a dél-dunántúli és az észak-magyarországi régiókban, az észak-alföldi és a dél-alföldi régiókkal együtt itt a háztartásonkénti átlagos nettó vagyon 21-23 millió forint körül alakult 2020 végén. Ezzel szemben a nyugat-magyarországi régiókban a nettó vagyon átlagos nagysága mintegy 40 millió forint, a közép-magyarországi régióban 64 millió forint volt 2020 végén. A közép-magyarországi régió háztartásai birtokolták a szektor vagyonának bő 50 százalékát, ezen belül a budapesti háztartásokhoz tartozott a szektor nettó vagyonának 37 százaléka. Budapesten 2020 végén a nettó vagyon egy háztartásra jutó értéke 74 millió forint volt, az országos átlag 1,9-szerese. **A települések méretével összefüggésben változik az egy háztartásra jutó vagyon nagysága.** A megyei jogú városokban az országos átlagot közelítő átlagos vagyonnagyságok mérhetők, és ezektől alig maradnak el az egyéb városokban regisztrált átlagos vagyonnagyságok. Ugyanakkor a községekben az országos átlagtól egyre inkább elmaradó háztartásonkénti vagyonnagyság mutatkozik (az átlag 70 százalékáról annak 50 százalékára esett hat év alatt).

Nemzetközi tapasztalat, hogy az életkor előrehaladtával a háztartások általában egyre nagyobb vagyont halmoznak fel. Magyarországon – más volt szocialista országokhoz hasonlóan – azonban **a legnagyobb vagyonnal az aktív korú háztartások rendelkeznek, a fiatalok és a nyugdíjas korúak átlagosan kisebb vagyont birtokolnak**. A legnagyobb átlagos vagyonok a 46-55 éves korosztályban mérhetők, az egy háztartásra jutó nettó vagyon itt 2014 végén 26 millió, 2020 végén 52 millió forint volt. A 66-75 éves korosztály az országos átlaghoz közeli átlagos nettó vagyonnal rendelkezett, a 75 év felettiek háztartásaiban azonban ettől lényegesen elmaradó átlagos vagyonértékek jellemzők. Ugyanakkor az életkor növekedésével egyre nagyobb arányban nőtt a háztartások átlagos vagyona a vizsgált időszakban, a nyugdíjas háztartásoknál a vagyonnövekedés 2,7-szeres volt, ami hozzájárult a vagyoni különbségek mérséklődéséhez.

Az Európai Unióban a magyarországi háztartások átlagos és medián nettó vagyona is a rangsor vége felé helyezkedik el, hasonlóan a volt szocialista országokhoz. Ugyanakkor 2014 után **a magyar háztartási vagyon növekedési üteme jóval magasabb volt, mint az euróövezeti növekedési ütem**, akár az átlagos, akár a medián vagyont nézzük. Az Európai Unióban a magyarországi háztartások vagyoni egyenlőtlenségei mérsékeltnek mondhatók.

1. A háztartási vagyonfelmérés főbb adatai és jellemzői

A Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés (a későbbeikben rövidítve HFCS) három hazai hullámának terepmunkái 2014, 2017 és 2020 utolsó hónapjaiban zajlottak. A megkérdezettek az adott időpontban fennálló vagyoni helyzetükről és az elmúlt egy év jövedelmi, forgalmi adatairól számoltak be. A felmérés szeptember 30-ai eszmei vonatkozási időpontjáról a megkérdezett személyek nem kaptak tájékoztatást, így az elérhető legfrissebb információk alapján adták meg válaszaikat. A makrostatisztikai adatokkal való összehasonlíthatóság érdekében úgy tekintjük, hogy **a felmérésből származó forgalmi adatok az adott naptári évre, az állományi adatok annak végére vonatkoznak**. A háztartási minta kiválasztása kétlépcsős rétegzett mintavétellel történt, először a települések, azt követően a címek kiválasztásával. A mintaválasztás módja azonban változott, 2014-ben 18 ezer kijelölt háztartásból kellett 6 ezer háztartásban sikeres felvételt készíteni, a későbbi hullámokban már 15 ezer induló háztartásból kellett elérni ugyanezt az eredményt. Eközben a mintába bevont települések száma 187-ről 340-re emelkedett, ezáltal nőtt a felmérés reprezentativitása. További változás a mintavételben, hogy a vagyonos háztartások felülreprezentálása 2014-ben területi adózási adatok alapján, a későbbi hullámokban pedig az ingatlanértékek felhasználásával valósult meg.[1] A felmérés területi reprezentativitása a régiók szintjén biztosított, viszont a megyei jogú városok önreprezentáló településekként kerültek a mintába.[2]

1.1. táblázat
A HFCS három felmérési hulláma megvalósulásának főbb jellemzői

Felmérési hullámok	2014	2017	2020
Adatfelvétel időszaka	okt. 20. - nov. 23.	okt. 1. - dec. 31.	szept. 16. - dec. 31.
Érintett települések száma	187	343	340
Kijelölt háztartások száma	18000	15000	15000
Felmért háztartások száma	6207	5968	6032

A Miből élünk? háztartási felmérés **a magánháztartásokra és az azokban élő személyekre vonatkozik**, az intézményi háztartásokban élők kimaradnak az adatfelvételből (a népesség 2-3 százaléka). Ezen közösségek (szerzetesrendek, kórházak, börtönök, otthonok, kollégiumok) száma és gazdasági súlya nem jelentős, ezért a háztartási felmérés teljeskörűsített adatait közvetlenül a háztartási szektor egészére vonatkoztatjuk. A felmérés begyűjtött adatain javítások, pótlások, kiegészítések történnek. Ezt követően a felmérésből származó adatok súlyszámok (szorzószámok) felhasználásával érik el a teljeskörű állapotot. A felvételben szereplő egyes háztartások átlagosan 660-670 háztartást képviselnek Magyarországon, a súlyszámok általában 50 és 2200 között szóródnak. Egy háztartás (és az azt alkotó személyek) minden jellemzőjéhez ugyanaz a súlyszám tartozik, ezért **a különféle jellemzők teljeskörűsítése eltérő pontossággal valósulhat meg**.

[1] A vagyonos háztartások felülreprezentálása a mintaválasztáskor azt a célt szolgálja, hogy a náluk előforduló eszközökről részletesebb információk álljanak rendelkezésre. A súlyozás egyenlíti ki, állítja helyre a túlmintavételezésből fakadó aránytalanságot a megvalósult mintában.
[2] Az önreprezentáló település olyan egység a régión belül, amelyre vonatkozóan önmagában is reprezentatív felmérés készül.

1.2. táblázat
A három felmérési hullám fő demográfiai mutatói és a KSH megfelelő statisztikai mutatói

Felmérési hullámok	HFCS, súlyozatlanul			HFCS, súlyozottan			KSH, HKÉF alapján		
Fő személyi változók	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**
Háztartások száma, darab	6 209	5 968	6 035	4 128 371	4 004 215	3 983 293	4 149 511	4 131 281	4 126 849
Személyek száma, fő	14 634	13 937	13 002	9 701 247	9 596 525	9 603 443	9 680 000	9 609 800	9 599 000
Gyermekszám (<18), fő	2 464	2 299	2 142	1 688 579	1 700 107	1 793 923	1 721 637	1 713 360	1 700 000
Aktív keresők száma, fő	5 542	5 692	5 273	4 076 068	4 190 818	4 278 526	4 190 000	4 409 549	4 490 000
Nyugdíjasok száma, fő	4 173	4 057	3 729	2 228 949	2 173 295	2 080 440	2 145 000	2 169 828	2 079 923

A tervezett felülreprezentálás, túlmintavételezés ellenére a felmérések eredményeiben általában alacsonyabb arányban szerepelnek vagyonos háztartások, a jelentős vagyonok és jövedelmek rendszerint kimaradnak a megfigyelésekből.[3] A Miből élünk? háztartási felmérés esetében a 2014. és a 2020. évi hullám eredményeinek kiegészítése vált szükségessé 2, illetve 3 fiktív háztartással (1.3. táblázat) annak érdekében, hogy a jelen kiadványban a három felvételi hullám eredményei közelebb kerüljenek egymáshoz, összehasonlíthatók legyenek.[4] A 2017. évi adatok kiegészítésére nem volt szükség. A mintába pótlólagosan beépített fiktív háztartások (és személyek) a demográfiai jellemzőket kevéssé módosítják, azonban a hiányzó vagyonos háztartásokat megfelelően képviselik. **A kiadványban szereplő valamennyi mutató a kiegészített háztartási (és személyi) adatok alapján készült.**

1.3. táblázat
A 2014-ben és 2020-ban pótlólagosan a mintába épített fiktív háztartások főbb adatai

Év	Súlyszám	Eszközök, millió Ft	Tartozások, millió Ft	Jövedelem, millió Ft	Fogyasztás, millió Ft	Személyek száma, fő	Háztartásfő kora, év	Lakóhely
2020	100	7 571	99	212	9	2	70	Veszprém
2020	100	7 571	99	212	9	2	70	Kőszeg
2020	517	259	135	12	9	1	68	Budapest
2014	100	4 351	300	170	25	2	54	Budapest
2014	600	2 451	150	148	15	2	50	Budapest

A felmérés adatainak javítása és kiegészítése ellenére **a súlyozott (teljeskörűsített) adatok nem minden esetben feleltethetők meg a szektorszintű nemzetgazdasági értékeknek**. Miközben a nem pénzügyi eszközök (ingatlanok, járművek, gépek, értéktárgyak) felmért állománya lényegében megegyezik a makrostatisztikai állománnyal, a pénzügyi eszközök és kötelezettségek (pénzügyi vagyon) felmért értéke csak mintegy fele a nemzetgazdasági (pénzügyi számlákban szereplő) értéknek (1.4. táblázat). Ezért **a jelen kiadvány céljaira a pénzügyi instrumentumok makroadatokhoz illesztett, háztartási szinten felszorzott adatait használjuk**. A pénzügyi vagyon illesztése instrumentumonként különböző szorzószámokkal történt, ami megváltoztatja a háztartási vagyon összetételét és növeli a háztartások közötti különbségeket.

A pénzügyi számlákhoz illesztett adatok adnak lehetőséget a **megoszlásos pénzügyi számlák vagy megoszlásos vagyonszámlák** összeállítására, a vagyon eloszlásának szemléltetésére. A pénzügyi számlák állományi adatainak felbontása a felmérési adatok felhasználásával a felmérések közötti időszakokban is lehetséges becslés útján, a felmérésből vett arányok alapján. A kiadványban emellett néhány esetben a teljeskörűsített (súlyozott), de nem illesztett adatok is megjelennek, hiszen más publikációkban azok érhetők el. A pénzügyi instrumentumok értékének illesztése, arányos felszorzása a pénzügyi számlák megfelelő instrumentumaihoz arra a feltételezésre épül, hogy a különféle eszközértékek eloszlása a háztartások között megfelelően van felmérve, azonban az eszközök értékelése általában véve hiányos, mégpedig értékarányos eloszlásban. A későbbiekben látható, hogy az egyes eszközök darabszáma, előfordulása a háztartási szektorban szintén elmarad a makrostatisztikai adatoktól.

[3] Az érintett háztartások általában nehezen érhetők el, kimaradhatnak a felmérésből, illetve amennyiben bekerülnek a felmérésbe, hiányosak lehetnek az adataik.

[4] A fiktív háztartások jellemzőinek meghatározása a 2017-es felmérés, A 100 leggazdagabb magyar című kiadvány, illetve vállalati adatok felhasználásával történt.

1.4. táblázat
A három felmérési hullám vagyoni adatainak viszonya a háztartási szektor makroadataihoz

Felmérési hullámok	Felvételben, súlyozatlanul			Felvételben, súlyozottan			Nemzetgazdasági (PSZLA)		
Állományok, mrd Ft	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**
Nem pénzügyi eszközök	**78,4**	**143,9**	**177,4**	**49 752**	**68 650**	**100 903**	**49 752**	**68 650**	**100 903**
Pénzügyi eszközök	**31,4**	**59,2**	**81,6**	**19 316**	**23 703**	**35 516**	**39 661**	**50 124**	**69 046**
Készpénz	0,4	0,6	0,8	245	339	492	3 004	4 102	6 005
Folyószámla	2,7	9,8	10,8	1 698	4 999	5 387	2 967	5 258	8 833
Lekötött betétek	5,7	5,1	4,9	3 765	2 779	2 605	4 673	3 312	3 591
Értékpapírok	3,6	6,6	8,6	2 064	2 177	3 211	3 052	5 308	9 393
Tulajdonosi hitelek							1 418	1 756	2 348
Magánhitelek	0,8	0,6	0,7	577	395	316	577	395	316
Tőzsdei részvények	0,5	1,9	3,8	335	381	994	465	769	1 148
Nem tőzsdei részesedések	11,6	26,2	40,9	6 817	8 980	16 968	11 523	15 963	22 804
Befektetési jegyek	3,7	4,7	6,0	2 181	1 546	2 255	4 075	4 291	4 547
Biztosítási díjtartalékok	2,4	3,9	5,1	1 634	2 108	3 288	3 531	4 132	4 949
Egyéb követelések							4 375	4 838	5 112
Kötelezettségek	**9,8**	**8,6**	**9,0**	**6 599**	**5 677**	**6 357**	**10 400**	**9 297**	**12 187**
Banki, intézményi hitelek	9,0	8,0	8,5	6 022	5 282	6 040	8 382	7 296	10 072
Magánhitelek	0,8	0,6	0,5	577	395	316	577	395	316
Egyéb kötelezettségek							1 440	1 605	1 799

A háztartások egyéb követelései, egyéb kötelezettségei és a vállalatoknak adott (tulajdonosi) hitelei **nincsenek megfigyelve a felmérésben**, ezek makroadatokhoz illeszkedő háztartásonkénti értékei a háztartások összes bruttó jövedelme, illetve összes részesedés-állománya arányában kerültek meghatározásra a jelen kiadvány összeállítása céljából. Ezzel szemben a makrostatisztikában (pénzügyi számlákban) nem szerepelnek a háztartások egymásnak nyújtott hitelei (magánhitelek), mert azok egyedüli adatforrása a háztartási vagyonfelmérés. Itt az illesztés a felmérésen belül történik és az alacsonyabb tartozás oldali összegek felemelését jelenti a magasabb eszköz oldali összegek szintjére. A háztartások lízingtartozásai is hiányoznak a felmérésből, azok a bevallott lízingdíjak alapján kerültek kiszámításra és beépítésre a hiteltartozások közé az adatösszeállítás során.

Az **egyes eszközfajták darabszáma, előfordulása** a háztartások körében jellegzetes különbségeket mutat a három felmérési hullámban. A saját tulajdonú lakóingatlanban lakó háztartások száma 2017-ben átmenetileg visszaesett (de csak súlyozottan mérve), miközben a bérelt ingatlanban élők száma megugrott (szintén csak súlyozottan mérve), ami alapvetően a 2017-es felmérés hibája. Az egyéb ingatlannal rendelkező háztartások száma, illetve a hiteltartozással rendelkező háztartások száma pedig folyamatosan csökkent, ami szintén felmérési hiba. Az egyéni vállalkozások felmért száma 2014 végén erősen elmaradt a regisztrált vállalkozások számától (240 ezer a 400 ezerrel szemben), azonban a későbbi felmérés hullámokban fokozatosan közelítette azt (2020 végén 400 ezer az 568 ezerrel szemben)[5]. 2017-ben egyes pénzügyi eszközök felmért (súlyozott) mennyisége (az érintett háztartások száma) is alacsonyabb az elvártnál, ezek közül a befektetési jegyek lefedettsége 2020-ra még tovább csökkent. Több eszköz vonatkozásában sem teljesül tehát az a feltételezés, hogy azok felmért darabszáma pontos, előfordulása teljes körű. Mindezek a mennyiségbeli hiányosságok az értékadatokban is visszaköszönnek. A nem pénzügyi eszközök értéke időben előrehaladva egyre kevésbé lépi túl a makroértéket, a pénzügyi eszközök és a kötelezettségek esetében pedig nagyobb szorzószámokra van szükség a makroértékekhez történő illesztésre.

[5] Egy háztartásban több egyéni vállalkozás is lehet, ezért az érintett háztartások száma kisebb (lásd az 1.5. táblázatot).

1.5. táblázat
Egyes eszközfajtákkal rendelkező háztartások száma a felmérés súlyozott és súlyozatlan adatai szerint, illetve a súlyozatlan adatokból kiemelve az alsó nettó vagyoni tizedben lévő háztartások száma

Háztartásszám, db	2014			2017			2020		
Eszközfajták	**Súlyozott**	**Eredeti**	**1. tized**	**Súlyozott**	**Eredeti**	**1. tized**	**Súlyozott**	**Eredeti**	**1. tized**
Saját lakásban él	3 476 700	5 264	188	3 362 300	5 222	103	3 417 600	5 085	159
Van más ingatlanja	948 300	1 506	35	880 000	1 479	20	785 400	1 251	16
Bérelt lakásban él	384 900	580	237	437 600	448	222	376 400	629	328
Van gépkocsija	2 043 900	3 160	165	2 156 800	3 535	136	2 407 200	3 460	190
Van folyószámlája	3 420 600	5 118	432	3 331 100	5 079	301	3 511 400	5 285	502
Van kötvénye	302 600	498	6	302 400	634	2	368 500	637	7
Van részesedése	294 300	415	10	269 400	507	4	394 300	555	8
Önálló vállalkozó	222 400	300	6	295 000	432	11	352 700	397	22
Van életbiztosítása	631 100	896	23	665 100	1 058	14	703 000	984	29
Van lakáshitele	549 500	820	99	539 700	770	51	528 800	743	48

A három felmérési hullám **lefedettségbeli különbségei** az egyes változók háztartások közötti eloszlásában is megmutatkoznak. Különösen az alsó vagyoni rétegekben változékonyak az előfordulási adatok időben, miközben a középső és felső vagyoni rétegekben stabilnak mondhatók[6]. Hasonlóképpen a bruttó és a nettó vagyon nagysága szerint képzett háztartási rétegek adatai közötti különbségek is elsősorban az alsó vagyoni rétegekben (tizedekben) jelentkeznek, **a felsőbb vagyoni rétegekben közömbös, hogy bruttó vagy nettó vagyonnagyság szerint vizsgáljuk a háztartások vagyoni helyzetét**, a vagyontárgyak vagy jelenségek előfordulását. A háztartások nettó vagyon nagysága szerinti sorbarendezése az eloszlás aljára tolja a fölsőbb vagyoni rétegekből azokat a háztartásokat, amelyek nagy eszközállományuk (ingatlanuk) mellett nagy tartozással (hitellel) is rendelkeznek. A három felmérési hullám eredményei közötti eloszlásbeli különbségek azonban a bruttó vagyon nagysága szerint képzett háztartási rétegek között is fennállnak, azokat elsősorban nem a tartozások visszaesése, a vagyon átrendeződése okozta 2017-ben, hanem a felmérések strukturális különbözősége.

[6] Egyes változóknál a 2017-es felmérésben a 2014-es és a 2020-as felméréshez képest tapasztalható magasabb vagy alacsonyabb előfordulási darabszámok döntően az alsó vagyoni rétegben csapódnak le.

1.6. táblázat

Egyes eszközfajtákkal rendelkező háztartások száma a felmérés három hullámában, a bruttó és a nettó vagyon nagysága alapján képzett háztartási tizedekben, ezer háztartás

Különféle eszközök előfordulása a háztartások körében nettó vagyon szerinti megoszlásban

Ezer házt.	Év	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Együtt
		Nettó vagyon nagysága alapján képzett háztartási tizedek										
Saját lakásban lakik	**2014**	150	238	341	384	387	390	395	401	401	392	3 477
	2017	84	279	342	350	381	386	379	390	385	388	3 362
	2020	124	257	355	373	383	387	381	389	382	387	3 418
Van egyéb ingatlana	**2014**	21	19	37	47	53	80	92	119	185	297	948
	2017	18	31	49	47	52	61	83	109	160	270	880
	2020	10	18	28	36	40	56	66	95	168	269	785
Bérelt lakásban lakik	**2014**	161	93	44	12	20	14	9	8	6	18	385
	2017	231	84	32	30	14	9	13	6	11	9	438
	2020	180	100	28	18	8	6	16	6	9	8	376
Van intézményi hitele	**2014**	238	143	159	147	149	127	139	137	122	152	1 511
	2017	157	138	154	139	104	116	122	134	143	172	1 379
	2020	167	119	126	131	129	133	137	146	156	162	1 407
		Bruttó vagyon nagysága alapján képzett háztartási tizedek										
Saját lakásban lakik	**2014**	89	271	362	389	392	389	395	398	400	392	3 477
	2017	59	292	344	368	375	386	381	385	385	388	3 362
	2020	100	284	353	371	384	388	380	390	381	387	3 418
Van egyéb ingatlana	**2014**	7	17	35	50	52	83	107	123	184	290	948
	2017	9	30	48	44	58	62	85	103	171	270	880
	2020	4	17	27	25	50	52	79	85	178	270	785
Bérelt lakásban lakik	**2014**	181	88	28	18	13	15	9	8	7	18	385
	2017	249	74	31	20	16	7	11	10	12	9	438
	2020	197	74	35	18	8	6	15	6	9	8	376
Van intézményi hitele	**2014**	84	125	144	149	160	160	177	184	154	174	1 511
	2017	71	121	131	121	139	125	145	165	170	192	1 379
	2020	70	112	132	111	136	161	148	179	180	177	1 407

Megjegyzés: Egyes eszközök és tartozások előfordulásának százalékos eloszlásáról a háztartások nettó vagyon nagysága szerint képzett tizedeiben a 3.5, az 5.3., a 6.4. és a 6.5. táblázatok tájékoztatnak.

A Miből élünk? háztartási felmérés a háztartások egyéni vagy háztartási szinten elért **bruttó éves pénzbeni jövedelmeit tartalmazza**. A jelen kiadványban a személyi szinten felmért jövedelmek (munkajövedelmek, munkanélküli ellátások és nyugdíjak) háztartási szintre összesítve, a háztartási szinten felmért jövedelmekkel (támogatásokkal, tulajdonosi jövedelmekkel) együtt szerepelnek. A jövedelmi adatok megkérdezése, illetve javítása és pótlása a vagyoni adatokénál egyszerűbb, ezért a felmérés ezen része jobb minőségű információt szolgáltat. A más háztartási felvételek alapján rendelkezésre álló jövedelmi adatokhoz viszonyítva a Miből élünk? felmérés a munkajövedelmek és különösen a tulajdonosi jövedelmek magas összegeivel tűnik ki (1.7. táblázat). A tulajdonosi jövedelmek (kamatok, osztalékok) megkérdezését, illetve javítását, pótlását nagyban segíti a pénzügyi eszközök egyidejű felmérése is. Emiatt a jövedelmi adatok nincsenek a makroadatokhoz illesztve.

1.7. táblázat
A három felmérési hullám jövedelmi és fogyasztási adatai, illetve a KSH háztartási adatai

Felmérési hullámok	HFCS, súlyozatlanul			HFCS, súlyozottan			KSH, HKÉF alapján		
Forgalmak, milliárd Ft	2014	2017	2020	2014	2017	2020	2014	2017	2020
Éves bruttó jövedelem	21,5	30,1	35,8	14 101	18 546	24 323	13 291	15 794	21 486
Munkajövedelem	13,4	19,6	24,3	9 485	13 150	18 059	9 070	11 378	15 810
Társadalmi jövedelem	6,8	7,8	8,2	3 791	4 238	4 454	3 959	4 161	5 260
Éves nettó jövedelem	17,1	23,7	27,8	10 940	14 221	18 385	10 648	12 493	16 961
Éves fogyasztás	10,4	14,7	16,1	6 760	8 798	10 683	8 789	10 628	13 131

Az eltérő adózási feltételek miatt a különféle bruttó bevételek nehezen hasonlíthatók össze egymással, illetve a fogyasztási kiadásokkal. Ezért a jelen kiadványban az érintett bruttó munkajövedelmeket az adókkal és járulékokkal csökkentve, **a bevételek számított éves nettó összegeit** használjuk. A **fogyasztási kiadások** felmért köre elsősorban a rendszeres létfenntartási és lakásfenntartási költésekre, a lakbérre és a járművásárlási kiadásokra terjed ki, ezért tapasztalható elmaradás az összesített értékekben a KSH háztartás-statisztikai adataihoz viszonyítva. Ezen felül a fogyasztási kiadások javítására, pótlására kevesebb támpont van a felmérésben, mint a jövedelmekére. A fogyasztási kiadások felmérése változott az egyes felvételi hullámok között.

A jövedelmek vagy a vagyon háztartások közötti eloszlását leggyakrabban jövedelem- vagy vagyonnagyság szerint képzett háztartási tizedekben (decilisekben) vizsgáljuk (a mintegy 4 millió hazai háztartást, illetve a népességet 10 egyenlő részre osztjuk). Emellett a felső vagyoni tized további részletezése is megjelenik néhány esetben a kiadványban, elsősorban a háztartások leggazdagabb 1-10 százalékának adatai. Az 1.8. táblázat mutatja, hogy a Miből élünk? felmérés egyes hullámaiban hány megkérdezett háztartás képviselt egy-egy jövedelmi és vagyoni tizedet, illetve mekkora összegű a belépési pont, az alsó határérték egy-egy jövedelmi vagy vagyoni tizedbe. A 6. tized alsó határán áll a **középső (medián) háztartás**. 2014 végén a medián háztartás nettó vagyona 8,9 millió forint volt, 2017 végén ez az érték 12,3 millió forintot, 2020 végén 19,7 millió forintot tett ki.

1.8. táblázat
A háztartások nettó jövedelem és nettó vagyon szerint képzett tizedeit képviselő háztartások száma és legkisebb nettó jövedelme, illetve legkisebb nettó vagyona a felmérés három hullámában, ezer forint

Ezer Ft	2014 - nettó jövedelem		2014 - nettó vagyon		2017 - nettó jövedelem		2017 - nettó vagyon		2020 - nettó jövedelem		2020 - nettó vagyon	
Tizedek	Ht. szám	Alsó érték	Ht. szám	Alsó érték	Ht. szám	Alsó érték	Ht. szám	Alsó érték	Ht. szám	Alsó érték	Ht. szám	Alsó érték
10	639	4 805	631	37 734	742	6 606	992	50 247	585	8 830	719	80 418
9	674	3 523	666	23 277	623	4 956	761	30 354	501	6 578	642	49 189
8	664	2 842	668	16 252	552	4 147	650	21 159	510	5 330	689	33 377
7	676	2 381	650	11 894	613	3 316	583	16 259	606	4 296	624	25 795
6	677	1 980	670	8 946	605	2 668	562	12 348	584	3 493	584	19 747
5	646	1 664	624	6 809	580	2 201	529	9 285	617	2 818	543	14 826
4	625	1 320	618	4 797	617	1 770	502	6 493	640	2 256	537	10 370
3	592	1 096	550	2 767	604	1 330	480	3 881	690	1 650	503	5 974
2	530	850	564	931	542	1 000	470	1 292	620	1 245	552	2 564
1	486	0	568	-82 572	490	0	439	-60 515	682	0	642	-83 815

A magasabb jövedelmű, illetve vagyonú háztartásoknál összpontosul a jövedelmek, illetve a vagyontárgyak jelentős része. Ezek mélyreható vizsgálata nagy mintaelemszámot igényel az érintett kategóriákban, amit a vagyonos háztartások túlmintavételezése hivatott biztosítani a háztartási vagyonfelmérések során. **A vagyonos háztartások túlmintavételezésének** hatása a 2017-es felvétel eredményeiben tükröződik a leghatározottabban, ahol 742 háztartás képviseli a felső jövedelmi tizedet (szemben a 2014-es 639 és a 2020-as 585 háztartással) és 992 háztartás a felső vagyoni decilist (szemben a 2014-es 631 és a 2020-as 719 háztartással), háztartási szintű nettó jövedelem és nettó vagyon alapján számítva. Ennek is köszönhető, hogy a háztartások felső 10 százalékára 2017-ben a nettó vagyon 55 százaléka jutott, miközben 2014-ben csak 53, 2020-ban csak 51 százalék (a mintához hozzáadott fiktív vagyonos háztartásokkal együtt, súlyozott és illesztett adatok alapján, lásd az 1.9. táblázatot).

1.9. táblázat

A háztartások összesített bruttó és nettó jövedelme, illetve vagyona az ezek alapján képzett háztartási tizedekben, a vagyonfelmérés három hullámában, milliárd forint

Mrd Ft	2014 - jövedelem		2014 - vagyon		2017 - jövedelem		2017 - vagyon		2020 - jövedelem		2020 - vagyon	
Tizedek	Bruttó	Nettó	Bruttó	Nettó	Bruttó	Nettó	Bruttó	Nettó	Bruttó	Nettó	Bruttó	Nettó
10	4 697	3 493	44 197	41 765	5 790	4 369	62 744	60 465	7 468	5 589	82 378	79 835
9	2 258	1 677	13 152	12 065	3 104	2 244	16 506	15 339	4 234	3 041	26 337	24 590
8	1 722	1 299	9 044	7 991	2 504	1 819	11 184	10 093	3 284	2 366	17 533	15 974
7	1 386	1 072	6 754	5 740	1 976	1 496	8 324	7 507	2 583	1 897	12 843	11 725
6	1 122	898	5 151	4 264	1 536	1 191	6 500	5 727	2 047	1 540	9 985	8 918
5	906	752	4 006	3 237	1 213	969	4 997	4 305	1 618	1 245	7 787	6 851
4	725	614	3 094	2 378	936	793	3 844	3 160	1 211	1 014	5 939	5 052
3	569	502	2 217	1 561	702	614	2 701	2 102	880	769	4 030	3 226
2	452	402	1 324	752	505	469	1 500	1 000	632	567	2 308	1 682
1	265	231	473	-741	281	258	473	-220	367	357	810	-88
Összes	14 101	10 940	89 412	79 013	18 546	14 221	118 774	109 478	24 323	18 385	169 949	157 762
TOP10 %	33,3	31,9	49,4	52,9	31,2	30,7	52,8	55,2	30,7	30,4	48,5	50,6

Megjegyzés: A bruttó jövedelem a magánszemélyt terhelő adókkal és járulékokkal növelt nettó, azaz kézhez kapott jövedelem. A bruttó vagyon a teljes eszközállomány, a nettó vagyon a kötelezettségekkel csökkentett eszközállomány.

A bruttó jövedelmek alapján nagyobb különbségek mérhetők a háztartások között, mint a nettó jövedelmek alapján, mivel a munkajövedelmek közterhei magasabbak a többi bevételi forráséinál. A vagyonnagyság alapján mért különbségek viszont a nettó vagyon esetében nagyobbak a bruttó vagyonhoz képest, mivel a kötelezettségek figyelembevétele széthúzza a negatív értékek felé a vagyon tartományát. A nettó vagyon alapú vizsgálatoknál éppen az jelenti a korlátot, hogy az alsó vagyoni rétegeknél látható negatív nettó vagyont (a kötelezettségek értéke meghaladja az eszközök értékét) nehéz értelmezni, viszonyítani más értékekhez. A jövedelmek vagy a vagyon bruttó, illetve nettó értelmezése nem rendezi át lényegesen a háztartások sorrendjét, viszont a vagyon-, illetve a jövedelem-nagyság szerinti sorrend igen különböző.

1.10. táblázat

A bruttó vagyon szerint a legfelső tizedbe eső háztartások elhelyezkedése a bruttó és nettó jövedelem, illetve a nettó vagyon szerint képzett tizedekben, a vagyonfelmérés három hullámában

Darab	2014			2017			2020		
Tizedek	Bruttó jöv	Nettó jöv	Nettó vagy	Bruttó jöv	Nettó jöv	Nettó vagy	Bruttó jöv	Nettó jöv	Nettó vagy
10	346	367	589	386	421	937	308	340	681
9	105	104	25	163	186	34	98	111	21
8	62	47	5	101	92	4	80	66	2
7	34	38	1	101	98	0	62	60	1
6	26	23	0	83	64	0	49	46	0
5	21	25	0	50	41	1	44	30	0
4	18	7	2	41	28	0	38	26	0
3	5	8	1	27	19	0	15	19	0
2	5	2	1	11	11	0	9	6	0
1	5	6	3	14	17	1	2	1	0
Összes	627	627	627	977	977	977	705	705	705

A nagy vagyonok nem feltétlenül járnak együtt magas aktuális jövedelmekkel és viszont. A legfelső bruttó vagyoni tizedbe tartozó háztartások bő 90 százaléka a nettó vagyona alapján is odatartozik, ugyanakkor több, mint 50 százalékuk alacsonyabb jövedelmi tizedekbe kerül (1.10. táblázat). Különösen a 2017-es felmérés esetében erős a széttartás a háztartások jövedelem- és vagyonnagyság szerinti elrendeződése között, ugyanakkor a kötelezettségek csökkenése miatt erősebb az együttjárás a bruttó és a nettó vagyon között, mint 2014-ben. **A vagyon nagyságát az aktuális jövedelmek mellett a korábbi jövedelmek, a generációk közötti transzferek és a vagyon átértékelődése egyaránt befolyásolják.**

A Miből élünk? felmérés alapegysége a háztartás, az együtt élő és együtt gazdálkodó személyek közössége. A vagyonfelvételben a legtöbb kérdés háztartási szinten méri föl a pénzügyeket, azonban a 16 éves és idősebb személyek gazdasági aktivitása és személyes jövedelmeik megkérdezése egyéni szinten történik. A felmért jövedelmek összegének 85-87 százaléka személyes jövedelem, a jövedelmek fennmaradó része háztartási szinten értelmezett. A közös gazdálkodás miatt azonban valamennyi jövedelem a háztartás egészére, minden tagjára vonatkozik, abból az eltartott személyek is részesülnek (fogyasztanak, felhalmoznak). Ugyanakkor a jövedelem-eloszlás vizsgálata a háztartási szinten képzett jövedelmi csoportokban (háztartási tizedekben) félrevezető lehet, mert a nagyobb létszámú háztartások nagyobb jövedelműnek is tűnnek, az eltartottak száma nem vehető figyelembe a számításnál (lásd az 1.11. táblázatot).

1.11. táblázat

A személyek száma, az egy háztartásra jutó személyek száma és a személyi szintű jövedelmek aránya az összes jövedelemhez a háztartások nettó jövedelme alapján képzett tizedekben (HFCS)

Darab, %	2014				2017				2020			
Tizedek	Személyek száma	Személy/ háztartás	Össz nettó jövedelem	Szem. jöv. aránya, %	Személyek száma	Személy/ háztartás	Össz nettó jövedelem	Szem. jöv. aránya, %	Személyek száma	Személy/ háztartás	Össz nettó jövedelem	Szem. jöv. aránya, %
10	1 395 005	3,38	3 493	78,1	1 428 453	3,57	4 369	73,1	1 329 296	3,34	5 589	73,3
9	1 299 333	3,15	1 677	92,7	1 270 250	3,17	2 244	87,1	1 322 243	3,32	3 041	89,2
8	1 169 008	2,83	1 299	93,1	1 247 697	3,12	1 819	89,6	1 205 707	3,03	2 366	89,9
7	1 108 132	2,68	1 072	92,5	1 143 330	2,86	1 496	89,0	1 129 722	2,84	1 897	90,5
6	1 026 974	2,49	898	91,7	978 215	2,44	1 191	91,9	1 088 889	2,73	1 540	89,7
5	905 903	2,19	752	92,0	891 748	2,23	969	91,9	937 555	2,35	1 245	90,7
4	802 762	1,94	614	90,3	795 639	1,99	793	91,6	824 381	2,07	1 014	92,6
3	658 611	1,60	502	90,4	684 689	1,71	614	92,0	658 785	1,65	769	91,5
2	627 806	1,52	402	88,2	565 992	1,41	469	91,5	594 272	1,49	567	93,1
1	707 713	1,71	231	74,0	590 512	1,47	258	84,7	512 593	1,29	357	89,0
Összesen	9 701 247	2,35	10 940	87,1	9 596 525	2,40	14 221	84,6	9 603 443	2,41	18 385	85,3

Megjegyzés: Az összes nettó jövedelem az adott háztartási tizedbe tartozó háztartások öszesített éves nettó jövedelme milliárd forintban, lásd az 1.9. táblázatot.

A háztartások jövedelmi különbségeit általában az egy főre jutó nettó jövedelem nagysága alapján képzett csoportokban (tizedekben) vizsgálják. Az egyes jövedelmi tizedekbe azonos számú személy (a népesség tíz százaléka) kerül, a háztartásméret pedig a jövedelem emelkedésével csökken. A módszer hátránya, hogy a háztartások száma az egyes jövedelmi kategóriákban nem azonos, hanem a jövedelem emelkedésével növekszik. Ezért az eredmények korlátozottan hasonlíthatók össze a háztartási szintű mutatókkal. Mindezekre tekintettel kell lenni a jelen kiadványban a jövedelmi adatok használata során.

1.12. táblázat

A háztartások száma, az egy háztartásra jutó személyek száma, a nettó jövedelem összege (mrd Ft) és egy főre jutó összege (ezer Ft) a személyek nettó jövedelme alapján képzett tizedekben (HFCS)

Darab, fő	2014				2017				2020			
Tizedek	Háztartásszám	Személy/ háztartás	Nettó jövedelem	Egy főre eső jövedelem	Háztartásszám	Személy/ háztartás	Nettó jövedelem	Egy főre eső jövedelem	Háztartásszám	Személy/ háztartás	Nettó jövedelem	Egy főre eső jövedelem
10	515 507	1,88	3 316	3 418	477 118	2,01	3 966	4 133	498 571	1,93	5 368	5 590
9	517 979	1,87	1 608	1 657	441 194	2,18	2 085	2 173	443 273	2,17	2 752	2 866
8	502 940	1,93	1 271	1 310	410 242	2,34	1 693	1 764	420 117	2,29	2 175	2 265
7	475 247	2,04	1 097	1 130	414 943	2,31	1 442	1 503	406 919	2,36	1 868	1 945
6	441 861	2,20	951	981	430 900	2,23	1 244	1 296	395 153	2,43	1 556	1 620
5	412 400	2,35	826	852	414 452	2,32	1 094	1 140	424 461	2,26	1 359	1 415
4	346 008	2,80	695	717	373 858	2,57	943	982	428 158	2,24	1 158	1 206
3	334 809	2,90	555	572	345 861	2,77	810	844	366 268	2,62	975	1 015
2	294 648	3,29	408	421	367 794	2,61	621	647	320 807	2,99	754	785
1	286 972	3,38	213	220	327 853	2,93	325	338	279 566	3,44	420	437
Összesen	4 128 371	2,35	10 940	1 128	4 004 215	2,40	14 221	1 482	3 983 293	2,41	18 385	1 914

A jövedelmi adatok mellett a **vagyoni adatok háztartások közötti eloszlásának** vizsgálatát is befolyásolja, hogy a **különféle háztartási rétegekben eltérőek az átlagos háztartásnagyságok**. A vagyontárgyak közül a pénzügyi eszközök (a személyes jövedelmekhez hasonlóan) inkább személyhez kötődnek, mennyiségük általában a személyek számával változik, miközben a reáleszközök (ingatlanok) inkább a háztartás egészéhez, mint egységhez kapcsolódnak. A háztartásnagyságok elsősorban a háztartások életciklusával függenek össze. Az aktív korú háztartások átlagos tagszáma 3 fő körül mozog (ebből a felnőtt háztartástagok átlagos létszáma is 2 fő fölött van), miközben a nyugdíjas korú háztartások átlagos tagszáma ennek a fele (lásd az 1.13. táblázatot). A háztartások vagyonnagyság szerint képzett csoportjaiban is tetten érhetők a háztartásnagyság eltéréseiből fakadó különbségek (lásd az 1.14. táblázatot). A háztartások átlagos létszáma a vagyon emelkedésével először valamelyest csökken, majd növekszik. A háztartások nettó vagyon szerint képzett alsó vagyoni tizedeiben a háztartások átlagos nagysága alig haladja meg a 2 főt, a felső vagyoni tizedben viszont már megközelíti a 3 főt, miközben a szektorszintű átlag 2,4 fő körül alakul. A háztartások létszámának vagyonnagyság szerinti különbségei szintén az életciklusbeli különbségekre vezethetők vissza: a gyermekes háztartások az eloszlás szélein, a nyugdíjas háztartások az eloszlás középső részében fordulnak elő nagyobb számban.

1.13. táblázat

A háztartások száma és összetétele a háztartásfő életkora szerint képzett csoportokban, a vagyonfelmérés három hullámában

	Háztartások összetétele	A háztartásfő életkora						Összesen
		18-35 év	36-45 év	46-55 év	56-65 év	66-75 év	75 év felett	
2014	Háztartásszám, ezer	599	795	749	890	671	424	4 128
	Népességszám, ezer fő	1 571	2 414	2 157	1 864	1 098	597	9 701
	Háztartástagok száma, fő	2,6	3,0	2,9	2,1	1,6	1,4	2,3
	Felnőtt háztartástagok, fő	1,9	2,0	2,4	2,0	1,6	1,4	1,9
2017	Háztartásszám, ezer	579	784	814	757	621	450	4 004
	Népességszám, ezer fő	1 473	2 488	2 290	1 594	1 074	678	9 597
	Háztartástagok száma, fő	2,5	3,2	2,8	2,1	1,7	1,5	2,4
	Felnőtt háztartástagok, fő	1,9	2,1	2,4	2,0	1,7	1,5	2,0
2020	Háztartásszám, ezer	515	761	841	769	638	459	3 983
	Népességszám, ezer fő	1 285	2 426	2 486	1 686	1 079	642	9 603
	Háztartástagok száma, fő	2,5	3,2	3,0	2,2	1,7	1,4	2,4
	Felnőtt háztartástagok, fő	1,8	2,1	2,4	2,1	1,6	1,4	2,0

1.14. táblázat

A háztartások száma és összetétele a nettó vagyon nagysága szerinti vagyoni tizedekben, a vagyonfelmérés három hullámában

	Háztartások összetétele	Nettó vagyonnagyság szerinti háztartási tizedek										Összesen
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2014	Háztartásszám, ezer	413	413	413	413	412	413	412	413	413	413	4 128
	Népességszám, ezer fő	934	895	907	886	879	936	944	1 030	1 083	1 207	9 701
	Háztartástagok száma, fő	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,3	2,3	2,5	2,6	2,9	2,4
	Felnőtt háztartástagok, fő	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	2,0	2,1	2,2	2,4	1,9
2017	Háztartásszám, ezer	399	401	401	400	401	400	401	400	401	400	4 004
	Népességszám, ezer fő	886	971	926	884	838	863	931	1 065	1 084	1 149	9 597
	Háztartástagok száma, fő	2,2	2,4	2,3	2,2	2,1	2,2	2,3	2,7	2,7	2,9	2,4
	Felnőtt háztartástagok, fő	1,7	1,8	1,9	1,9	1,8	1,9	2,0	2,3	2,3	2,3	2,0
2020	Háztartásszám, ezer	398	399	400	398	398	398	398	398	398	398	3 983
	Népességszám, ezer fő	843	924	979	906	886	908	952	1 010	1 079	1 118	9 603
	Háztartástagok száma, fő	2,1	2,3	2,4	2,3	2,2	2,3	2,4	2,5	2,7	2,8	2,4
	Felnőtt háztartástagok, fő	1,6	1,8	2,0	1,8	1,9	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,0

A Miből élünk? háztartási felmérés sikeres megvalósulásához a megkérdezett háztartásoknak általában legalább az eldöntendő (igen/nem) típusú kérdéseket meg kellett válaszolniuk (rendelkezik-e a háztartás vagy személy az adott dologgal), az értékadatok megadása (ha rendelkezik, mekkora összegben) ugyanakkor általában nem volt kötelező. A **nem válaszolás miatti adathiányok pótlása** az editálás és az imputálás során valósult meg. A hiányzó munkajövedelmek és lakásértékek pótlása a foglalkozás és a lakásjellemzők ismeretében más felmérések alapján történt, egyéb változók esetében viszont a felmérésen belül készült az értékek pótlása. A pótolt értékek aránya befolyásolja a felmérés eredményeinek használhatóságát. Összességében 2017-ben volt a legalacsonyabb az értékadatokat meg nem adó háztartások száma (és aránya), abban a felvételi hullámban volt szükség a legkevesebb adatpótlásra. Általában nagyon magas a nem tőzsdei részesedések, tőkebefektetések értékét be nem valló háztartások aránya, miközben ez a legnagyobb értékű pénzügyi eszköz az érintett háztartások vagyonában. 2020-ban különösen magas, 50 százalék feletti arányt ért el a nem tőzsdei részesedések pótlási igénye, ilyen mértékű adathiány nem pótolható jó minőségben külső információk nélkül. További probléma, hogy **egyes pénzügyi eszközök bevallott darabszáma is messze elmaradt** az elvárt mennyiségtől, ezért nem csak a bevallott eszközökhöz tartozó meg nem adott értékeket kellett pótolni, hanem a hiányzó előfordulásokhoz tartozó értékeket is. A hiányzó mennyiségek, előfordulások feltárása a felmérés más kérdéseire adott válaszok alapján volt lehetséges.

1.15. táblázat

Egyes eszközökkel rendelkező háztartások száma a felmérés három hullámában, kiemelve az eszközök értékét bevalló (tudó) és be nem valló (nem tudó) háztartások számát, súlyozott adatok alapján

Ezer háztartás	2014				2017				2020			
Eszközök előfordulása	Tudja	Nem tudja	Együtt	Javított	Tudja	Nem tudja	Együtt	Javított	Tudja	Nem tudja	Együtt	Javított
Készpénz értéke	3 287	841	4 128	4 128	3 659	345	4 004	4 004	3 409	574	3 983	3 983
Bankszámla értéke	2 122	1 298	3 420	3 420	2 767	381	3 148	**3 331**	2 583	746	3 329	**3 531**
Lekötött betét	1 273	854	2 127	2 127	683	135	818	824	618	200	818	818
Kötvény értéke	212	91	303	303	186	43	229	**302**	258	94	352	369
Befektetési jegy	47	120	167	**304**	101	31	132	**243**	96	36	132	**185**
Tőzsdei részvény	55	0	55	55	42	6	48	47	71	11	82	83
Vállalkozás értéke	329	165	494	495	310	164	474	**531**	245	310	555	**620**

Megjegyzés: Vastagított számok jelölik azon instrumentumok előfordulásait (ezer háztartás), ahol az előfordulásokra (az érintett háztartások darabszámára) is jelentős adatpótlásra volt szükség az egyes felmérési hullámokban.

2. A háztartások jövedelme és fogyasztása

A háztartási szektor jövedelmi viszonyairól, fogyasztási kiadásairól, megtakarításáról és felhalmozási folyamatairól a legátfogóbb képet a **nemzeti számlák statisztika** nyújtja. A nemzeti számlák rendszere a gazdaságot a **gazdasági szektorok szintjén** mutatja be, nem alkalmas a szektorokat alkotó különféle csoportok jellemzőinek az ismertetésére. Erre a célra a háztartásoktól, magánszemélyektől származó **adminisztratív adatok** és a **háztartási felmérések** valók. A háztartási felmérések azonban egyszerűbb adatgyűjtések, amelyek a nemzeti számlák módszertani és minőségi követelményeinek általában nem felelnek meg. A háztartásoktól nem kérdezzük meg az imputált jövedelmeket vagy a természetbeni juttatásokat és ezek felhasználását, ezért a **háztartások rendelkezésre álló összes jövedelme** és **végső fogyasztási kiadásai** alacsonyabbak a nemzeti számlákban szereplőknél (csak a pénzbeni bevételeket és kiadásokat tartalmazzák). Ugyanakkor ezek egyenlege, a **megtakarítás** összege, ami felhalmozásra kerül reáleszközök (beruházás) vagy pénzügyi eszközök (befektetés, pénzügyi megtakarítás) formájában, közelíti a nemzeti számlákban megjelenő értéket. (A nemzeti számlák rendszere sem konzisztens adathalmaz a gyakorlatban, a reálgazdasági, azaz jövedelmi, fogyasztási, beruházási oldalról számított nettó hitelnyújtás rendre elmarad a finanszírozási oldalról mért nettó finanszírozási képességtől, azaz pénzügyi megtakarítástól a háztartásokra vonatkozóan.)

2.1. táblázat

A háztartások rendelkezésre álló jövedelme, fogyasztási kiadása és megtakarítása a nemzeti számlák alapján (egyszerűsített prezentáció), milliárd forint

Éves adatok, Mrd Ft	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Munkabér (nettó)	6 989	7 455	7 689	8 161	8 563	8 892	9 447	10 482	11 392	12 316	12 549	14 280
Vállalkozói jövedelem	2 819	3 297	3 140	3 164	3 370	3 550	3 859	4 220	4 926	5 716	5 871	7 104
Nyugdíj	3 289	3 410	3 277	3 468	3 558	3 629	3 730	3 898	4 096	4 313	4 562	5 105
Kapott támogatás	1 510	1 471	1 631	1 529	1 520	1 484	1 489	1 529	1 651	1 778	1 842	1 867
Tulajdonosi jövedelem	820	841	1 069	1 059	1 073	1 234	1 186	1 434	2 021	2 298	2 165	2 636
Összes jövedelem	**15 426**	**16 475**	**16 806**	**17 381**	**18 084**	**18 790**	**19 711**	**21 562**	**24 087**	**26 422**	**26 988**	**30 993**
Fogyasztási kiadás	14 431	15 387	15 953	16 154	16 741	17 422	18 387	19 854	21 513	23 703	24 141	26 916
Megtakarítás	**995**	**1 088**	**853**	**1 227**	**1 343**	**1 368**	**1 324**	**1 708**	**2 574**	**2 719**	**2 847**	**4 077**
Nettó hitelnyújtás (NSZ)	834	1 357	1 236	1 375	1 564	2 078	1 158	1 338	2 230	2 336	2 186	3 503
Nettó finanszírozás (PSZLA)	1 283	1 475	1 553	1 499	1 784	2 796	1 719	1 913	2 712	2 392	3 223	3 557

Megjegyzés: A nettó hitelnyújtás a nemzeti számlákban, reálgazdasági oldalról mért egyenleg, a nettó finanszírozási képesség a pénzügyi számlákban, finanszírozási oldalról mért egyenleg (pénzügyi megtakarítás).

2.1. ábra
A háztartások éves rendelkezésre álló jövedelme, fogyasztási kiadása és megtakarítása a nemzeti számlák (NSZ) és a Háztartási költségvetési és életkörülmény felvétel (HKÉF) adatai alapján

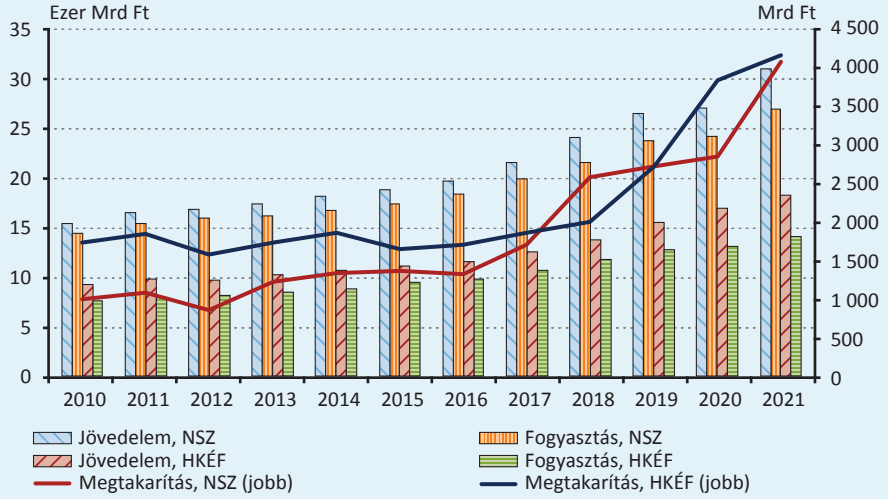

A **Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés** (HFCS) a Háztartási költségvetési és életkörülmény felméréshez (HKÉF) képest **magasabb összegű jövedelmeket tartalmaz**, ami elsősorban a tulajdonosi jövedelmek nemzeti számlákat közelítő, magasabb értékeinek köszönhető, azonban a munkajövedelmek és a pénzbeni társadalmi juttatások terén is mutatkoznak pozitív irányú eltérések, különösen 2017-ben. Összességében a jövedelmek és az egy főre jutó jövedelmek nem térnek el érdemben a HKÉF megfelelő aggregátumaitól, azonban a **fogyasztási kiadások messze elmaradnak** a HKÉF alapján számított mutatóktól, ezért a bevételek és a kiadások különbségeként adódó megtakarítás többszöröse a HKÉF és a nemzeti számlák megfelelő adatának. Emiatt a háztartási vagyonfelmérés korlátozottan alkalmas a jövedelmek és a fogyasztás viszonyának, a megtakarítás nagyságának a vizsgálatára.

2.2. táblázat
A háztartások rendelkezésre álló jövedelme (fő források szerint), fogyasztási kiadása és megtakarítása a nemzeti számlák (NSZ) és háztartási felmérések (HKÉF, HFCS) adatai alapján

Felmérési hullámok	2014			2017			2020		
Éves forgalmak, mrd Ft	NSZ	HKÉF	HFCS	NSZ	HKÉF	HFCS	NSZ	HKÉF	HFCS
Nettó munkajövedelem	11 934	6 437	6 323	14 701	8 082	8 825	18 419	11 317	12 120
Társadalmi juttatás	5 078	3 959	5 498	5 427	4 161	4 238	6 404	5 260	4 454
Tulajdonosi jövedelem	1 073	252	825	1 434	250	1 158	2 165	384	1 810
Összes jövedelem	18 084	10 648	10 940	21 562	12 493	14 221	26 988	16 961	18 385
Fogyasztási kiadás	16 741	8 789	6 760	19 854	10 628	8 798	24 141	13 131	10 683
Megtakarítás	1 343	1 859	4 180	1 708	1 864	5 424	2 847	3 830	7 702

2.3. táblázat
A háztartások egy főre jutó éves pénzjövedelme és fogyasztási kiadása, ezer forint (HKÉF)

Éves adatok, ezer Ft	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bruttó jövedelem	1 156	1 207	1 235	1 323	1 373	1 440	1 504	1 644	1 815	2 013	2 238	2 428
Nettó jövedelem	948	997	996	1 049	1 100	1 150	1 199	1 300	1 432	1 616	1 767	1 920
Fogyasztási kiadás	772	809	834	871	908	979	1 022	1 106	1 223	1 332	1 368	1 483
Alapvető kiadások*	456	486	504	521	522	559	580	624	681	730	760	819

**Élelmiszer, alkoholmentes ital vásárlása, lakásfenntartási és háztartási energia kiadások, közlekedés*

A **háztartások egy főre jutó nettó jövedelme** a HKÉF, illetve a HFCS szerint 2014-ben 1100 ezer, illetve 1128 ezer forint, 2017-ben 1300 ezer, illetve 1482 ezer forint, 2020-ban 1767 ezer, illetve 1914 ezer forint volt. A jövedelmek szóródása a háztartási vagyonfelmérés szerint lényegesen nagyobb, mint a Háztartási költségvetési és életkörülmény felvétel szerint. A népesség legmagasabb jövedelmű tizede az összes nettó jövedelem 23-24 százalékát kapja a HKÉF szerint és 28-30 százalékát a HFCS szerint. Az alsó és a felső jövedelmi tized átlagos nettó jövedelme között 7-8-szoros különbség van a HKÉF alapján és 12-16-szoros különbséget mutat a HFCS.

A háztartási vagyonfelmérés (HFCS) szerint a **tulajdonosi jövedelmek** (kamatok, osztalékok, bérleti díjak) jelentős aránya emeli a jövedelmeket a felső jövedelmi rétegekben. A legfelső jövedelmi tizedben a tulajdonosi jövedelmek aránya átlagosan 20 százalék körül van a nettó jövedelmekben, a tulajdonosi jövedelmeken belül itt az osztalékbevételek dominálnak. A legnagyobb felmért (vagy imputált) egy főre jutó éves nettó jövedelem 2014-ben 83 millió forint, 2017-ben 72 millió forint, 2020-ban 98 millió forint volt. A legnagyobb jövedelmek már döntően tulajdonosi jövedelmekből, osztalékokból származnak. Összességében mind a munkajövedelmek, mind a tulajdonosi jövedelmek időben növekvő arányt képviselnek a háztartások bevételei között a HFCS szerint. A Háztartási költségvetési és életkörülmény felmérés (HKÉF) a tulajdonosi jövedelmeket csak részlegesen figyeli meg, ezért kisebbek a kimutatott jövedelmi különbségek. A legkisebb jövedelmek elmaradását a HKÉF adataitól az okozza, hogy a HFCS-ben több a jövedelemmel nem rendelkező háztartás, illetve személy (országosan mintegy 11 ezer háztartásnak nincs érdemi bevétele).

2.2. ábra
Az egy főre jutó nettó jövedelem, illetve az ez alapján képzett felső és alsó jövedelmi tized egy főre jutó jövedelme a HKÉF és a HFCS adatai alapján, ezer forint

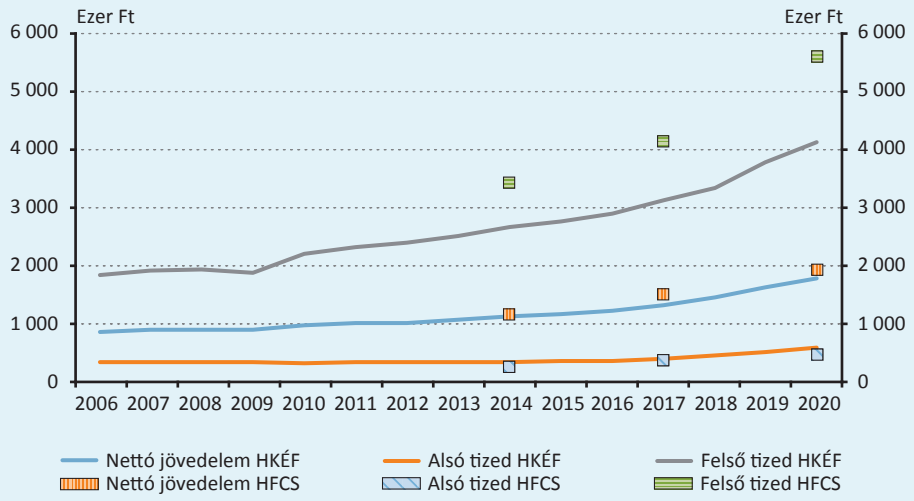

2.4. táblázat
A nettó jövedelemből a munkajövedelmek, a tulajdonosi jövedelmek és a társadalmi jövedelmek aránya a háztartások egy főre jutó nettó jövedelem alapján képzett tizedeiben (HFCS)

Százalék	2014			2017			2020		
Tizedek	Munka-jövedelem	Tulajdonosi jövedelem	Társadalmi jövedelem	Munka-jövedelem	Tulajdonosi jövedelem	Társadalmi jövedelem	Munka-jövedelem	Tulajdonosi jövedelem	Társadalmi jövedelem
10	59,2	19,1	21,7	59,9	18,3	21,8	63,5	22,4	14,1
9	53,9	3,6	42,4	72,8	7,2	20,0	76,9	8,1	15,0
8	51,7	3,1	45,2	68,5	4,1	27,3	71,9	6,2	21,9
7	53,0	2,1	44,8	61,5	4,5	33,9	66,7	5,8	27,5
6	57,1	1,5	41,3	62,1	3,0	34,9	67,8	2,5	29,7
5	61,7	1,7	36,6	52,7	3,3	44,0	58,3	2,1	39,6
4	66,9	1,9	31,2	58,2	4,0	37,8	59,9	2,2	37,9
3	67,8	2,8	29,5	59,3	1,3	39,5	58,6	2,5	39,0
2	63,1	1,7	35,1	55,7	2,5	41,8	58,8	2,3	38,9
1	48,8	2,6	48,6	50,1	2,7	47,2	54,7	1,4	43,9
Összesen	57,8	7,5	34,7	62,1	8,1	29,8	65,9	9,8	24,2

Miközben a népesség legmagasabb jövedelmű 10 százaléka a **nettó jövedelmek** 28-30 százalékával rendelkezik, a szektor **fogyasztási kiadásainak** csak 20-22 százaléka terheli ezt a réteget a háztartási vagyonfelmérés adatai szerint. A legfelső jövedelmi tizedbe tartozók átlagosan a jövedelmük 60 százalékát tudják **megtakarítani** (amit beruházásra, felújításra vagy befektetésre fordíthatnak). Az ez alatti jövedelmi rétegekben a jövedelmek jóval kisebb hányada tehető félre, a legalsó jövedelmi ötödben általában nincs lehetőség félretenni a bevételekből.

2.5. táblázat
Az éves fogyasztási kiadások fő összetevői, illetve a felső jövedelmi tized részesedése a fogyasztási kiadásokból a HFCS három hullámában, milliárd forint

Milliárd forint	Élelmiszer vásárlása	Étkezés (étterem)	Rezsi-költség	Üdülés	Tartós cikkek vásárlása	Lakbér	Gépármű-vásárlás	Egyéb kiadás	Fogyasztás összesen	Felső tized aránya, %
2014	2 607	394	2 318	-	-	162	263	1 015	6 760	21
2017	2 929	413	2 334	331	362	246	498	1 685	8 798	20
2020	3 681	520	2 571	307	529	321	638	2 115	10 683	22

2.3. ábra
A háztartások megtakarítási rátája az egy főre eső nettó jövedelmek alapján képzett jövedelmi tizedekben a HFCS három hullámában, százalék

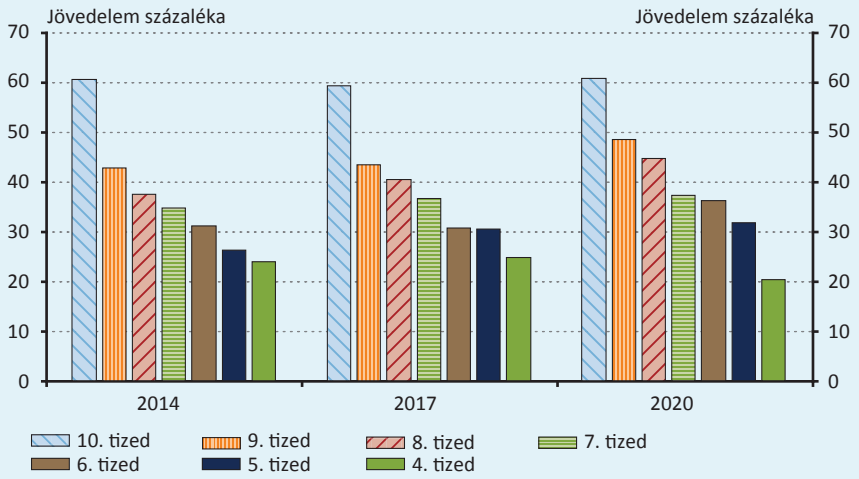

A Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés a **bevételek (jövedelmek) és a kiadások (fogyasztás) egymáshoz való viszonyára** közvetlenül is rákérdez (a bevételeihez képest többet, kevesebbet vagy azonos összegben költöttek a háztartások az elmúlt egy évben). A jövedelmeikből megtakarítani képes háztartások aránya folyamatosan emelkedett az elmúlt években és ezzel párhuzamosan csökkent a bevételeiknél többet költők aránya. Ez a kedvező tendencia minden jövedelmi rétegben megmutatkozott. A bevételeik és a kiadásaik egyensúlyáról nyilatkozó háztartások aránya időben kevéssé változott, a jövedelmi rétegek közötti eloszlásuk is stabilnak mondható (40 és 70 százalék közötti). A legfelső jövedelmi tizedben a megtakarítani tudók vannak többségben (a háztartások 50-60 százaléka), a középső jövedelmi rétegekben pedig azok, akik úgy nyilatkoztak, hogy bevételeik és kiadásaik egyensúlyban vannak. Az alsó jövedelmi rétegekben nagyobb arányban szerepelnek olyan háztartások, amelyek elmondásuk szerint bevételeikél többet költöttek (25-32 százalék) és kisebb hányadban fordulnak elő olyanok, amelyek megtakarításokról számoltak be (11-12 százalék).

A **jövedelmeiknél többet költő háztartások** hitelfelvétellel, tartozások vállalásával vagy eszközök eladásával tudják finanszírozni a többlet fogyasztásukat. 2014-ben 554 ezer háztartás (a háztartások bő 13 százaléka), 2017-ben 426 ezer háztartás (közel 11 százalék), 2020-ban pedig 370 ezer háztartás (bő 9 százalék) nyilatkozott úgy, hogy kiadásaik meghaladták a bevételeiket. Az érintett háztartások stabilan mintegy 30 százaléka pótolta hitelfelvétellel (is) a hiányzó összeget, ezen belül időben csökkent a folyószámlahitelt vagy kártyahitelt felvevők aránya és emelkedett az egyéb hitelt, kölcsönt vállalóké. A háztartások időben növekvő hányada (38-45 százaléka) eszközöket, befektetéseket, megtakarításokat tett pénzzé, ugyanakkor csökkent a rokonoktól, ismerősöktől segítséget kérők (42-38 százalék) és a számlákat be nem fizetők (42-18 százalék) aránya az elégtelen jövedelemmel rendelkező háztartások között[7].

A **ténylegesen felmért jövedelmek és fogyasztási kiadások** alapján 2014-ben 767 ezer (18 százalék), 2017-ben 774 ezer (19 százalék), 2020-ban 662 ezer (16 százalék) háztartásnak haladták meg a bevallott kiadásai a bevételeiket. Ezek a magas arányok a fogyasztási kiadások részleges megfigyelése és összességében alacsony szintje mellett alakultak ki, ami a jövedelmek (a kiegészítő jövedelmek) hiányos felmérésére utal.

[7] A háztartások több finanszírozási forrást is megjelölhettek, ezért van átfedés a válaszok között.

2.6. táblázat

A bevételeikhez képest többet, kevesebbet, illetve azonos mértékben költő háztartások aránya az egy főre jutó nettó jövedelmek alapján képzett tizedekben a HFCS szerint, százalék

Százalék	2014			2017			2020		
Tizedek	Egyforma	Megtakarít	Többet költ	Egyforma	Megtakarít	Többet költ	Egyforma	Megtakarít	Többet költ
10	39,4	52,3	8,4	42,1	51,0	6,8	36,0	60,3	3,8
9	51,0	40,1	8,9	53,4	40,2	6,4	43,6	49,4	7,0
8	60,5	31,1	8,4	55,4	38,0	6,6	56,1	36,9	7,0
7	66,8	24,5	8,7	57,4	33,1	9,5	53,4	40,7	5,9
6	69,3	19,7	11,0	65,6	25,1	9,4	60,7	31,2	8,1
5	71,5	17,5	11,0	70,6	20,6	8,8	66,0	26,3	7,7
4	69,2	16,3	14,5	74,7	15,8	9,5	69,7	21,7	8,6
3	65,3	13,6	21,2	70,2	16,7	13,2	69,3	17,7	13,0
2	63,4	11,6	25,1	73,8	10,4	15,8	67,0	18,1	14,8
1	56,5	11,1	32,3	63,8	11,0	25,2	62,6	12,3	25,1
Összesen	60,5	26,1	13,4	61,9	27,4	10,6	57,4	33,3	9,3

2.7. táblázat

Az éves nettó jövedelmek összetevői, illetve a felső és az alsó jövedelmi tized részesedése a jövedelmekből a HFCS adatai szerint, milliárd forintban és százalékban (összefoglaló tábla)

Éves adatok, Mrd Ft.	2014					2017					2020				
Jövedelem kategóriák	Összes	Felső tized		Alsó tized		Összes	Felső tized		Alsó tized		Összes	Felső tized		Alsó tized	
Munkabér	5 720	1 630	28%	100	2%	7 768	1 800	23%	154	2%	10 689	2 823	26%	220	2%
Vállalkozói jövedelem	603	332	55%	5	1%	1 057	575	54%	13	1%	1 431	585	41%	15	1%
Állami nyugdíj	3 142	628	20%	17	1%	3 086	444	14%	59	2%	3 381	486	14%	74	2%
Magánnyugdíj	15	6	39%	0	2%	90	57	63%	0	0%	136	80	59%	0	0%
Munkanélküli ellátás	54	1	2%	11	21%	32	3	10%	7	22%	41	2	6%	8	18%
Állami támogatás	407	32	8%	60	15%	588	58	10%	77	13%	623	47	8%	88	14%
Magán támogatás	80	10	12%	6	8%	144	62	43%	6	4%	88	15	17%	5	5%
Ingatlan bérleti díj	89	51	58%	0	0%	105	59	56%	2	2%	220	156	71%	0	0%
Kamatbevétel	261	155	60%	3	1%	253	87	34%	6	2%	217	124	57%	2	1%
Osztalék bevétel	476	428	90%	3	1%	800	580	73%	0	0%	1 373	924	67%	4	0%
Egyéb bevétel	93	43	46%	8	8%	298	242	81%	1	0%	185	126	68%	4	2%
Bevételek összesen	10 940	3 316	30%	213	2%	14 221	3 966	28%	325	2%	18 385	5 368	29%	420	2%

3. A háztartások bruttó és nettó vagyona, a vagyon eloszlása

A **makrostatisztikai adatok** szerint a **háztartási szektor bruttó vagyona** (összes eszköze) a GDP 3,5-szöröse, nettó vagyona (kötelezettségekkel csökkentett eszközállománya) a GDP 3,3-szorosa volt 2021 végén. A szektor vagyona 2014 óta erőteljesen emelkedett, amihez hozzájárult, hogy a nem pénzügyi eszközök állománya a pénzügyi eszközökét meghaladó mértékben bővült. A nem pénzügyi eszközök értéke – az előző évek fokozatos arányvesztése következtében – 2014-re a bruttó vagyon értékének 55 százalékára mérséklődött, azt követően azonban fokozatosan 60 százalékra emelkedett. A **nem pénzügyi eszközökön** belül a legnagyobb értéket a lakóingatlanok képviselik (86 százalék), ezek a tulajdonos háztartások vagy más háztartások (bérlők, szívességi lakáshasználók) lakóhelyéül szolgáló ingatlanok. Az ingatlanok értékébe itt beletartozik a telek értéke is. A mezőgazdasági földterület, az állat- és növényállomány, a különféle gépek, berendezések, szoftverek és készletek a háztartások termelő (vállalkozói) tevékenységéhez tartozó nem pénzügyi eszközök. Az egyéni (önálló) vállalkozások a háztartások elválaszthatatlan részei a statisztikában. A **pénzügyi eszközök** legnagyobb és folyamatosan növekvő súlyú instrumentuma a vállalati tőkebefektetéseket képviselő részvények és üzletrészek. Emellett jelentős a háztartások készpénzben, bankbetétekben és különféle értékpapírokban fennálló követelése is. Az élet-, nyugdíj- és egyéb biztosítási tartalékok együttes állománya 2011-ben, a magánnyugdíjpénztári vagyon állami átvételével megfeleződött, az átvett vagyonnak megfelelő háztartási követelés az egyéb követelések közé került. Ez azonban egy technikai tétel, amely innentől kezdve nem növekszik, hanem csökken. A háztartások **kötelezettségei** legnagyobb arányban (82-86 százalékban) hitelekből, kölcsönökből állnak. A hiteltartozások 2011 és 2016 között folyamatosan csökkentek, ezt követően növekednek. A tartozások együttesen az eszközök mintegy 7 százalékát, a GDP 25 százalékát teszik ki.

3.1. táblázat

A háztartási szektor pénzügyi és nem pénzügyi eszközei, kötelezettségei és nettó vagyona a nemzeti számlák adatai szerint, év végi állományok, milliárd forint

Állományok év végén	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lakóingatlanok	41 507	41 049	39 619	38 402	39 687	44 247	49 939	56 574	66 408	80 340	85 918	100 013
Egyéb ingatlanok	3 194	3 142	3 007	2 927	3 035	3 404	3 864	4 371	5 140	6 250	6 627	7 657
Mezőgazdasági vagyon	1 720	1 863	2 143	2 527	2 940	3 307	4 004	4 391	4 902	5 197	5 317	6 072
Gépek, berendezések	1 119	1 125	1 097	1 165	1 213	1 239	1 249	1 287	1 379	1 483	1 645	1 882
Készletállomány	141	143	143	141	146	140	151	151	156	155	160	174
Nem pénzügyi eszközök	47 681	47 322	46 009	45 162	47 021	52 337	59 207	66 774	77 985	93 425	99 667	115 798
Készpénz	2 171	2 324	2 285	2 543	3 004	3 612	3 762	4 102	4 813	5 192	5 997	6 264
Bankbetétek	7 798	8 357	8 386	7 650	7 640	7 878	8 205	8 570	9 742	10 456	12 424	14 209
Értékpapírok	1 591	1 726	2 134	2 752	3 052	3 756	4 530	5 307	6 017	8 335	9 393	10 304
Nyújtott hitelek	1 155	1 224	1 274	1 302	1 487	1 585	1 765	1 862	2 031	2 281	2 509	2 819
Részvények, üzletrészek	8 915	9 512	10 032	10 751	11 988	13 526	14 848	16 732	18 892	21 157	23 959	27 681
Befektetési jegyek	2 359	2 250	2 395	3 354	4 075	4 118	4 112	4 291	4 281	4 215	4 547	5 608
Biztosítási díjtartalékok	6 046	3 086	3 146	3 261	3 531	3 656	3 874	4 123	4 157	4 571	4 949	5 235
Pénzügyi derivatívák	0	1	1	1	69	1	1	2	2	2	2	2
Egyéb követelések	1 182	4 021	4 171	4 211	4 237	4 357	4 642	4 726	4 871	5 001	4 955	5 779
Pénzügyi eszközök	31 217	32 501	33 826	35 824	39 083	42 488	45 740	49 714	54 806	61 208	68 735	77 901
Eszközök összesen	78 898	79 823	79 835	80 986	86 104	94 825	104 947	116 488	132 791	154 633	168 402	193 699
Hiteltartozások	10 804	10 657	9 166	8 552	8 382	7 356	7 252	7 296	7 653	8 807	10 073	11 606
Pénzügyi derivatívák	3	5	2	1	4	1	2	6	2	2	3	4
Egyéb tartozások	1 209	1 273	1 323	1 362	1 436	1 468	1 542	1 600	1 633	1 737	1 794	2 063
Tartozások összesen	12 016	11 934	10 492	9 916	9 822	8 826	8 796	8 902	9 288	10 546	11 870	13 674
Nettó vagyon	66 882	67 889	69 343	71 070	76 282	86 000	96 151	107 586	123 503	144 087	156 532	180 025

Megjegyzés: A pénzügyi számlákból hiányoznak a háztartások közötti (magán)kölcsönök, ezért kisebbek a követelés és tartozás adatok a felmérésen alapulóknál. A külföldi ingatlan-befektetések viszont pénzügyi eszközként (részesedésként) jelennek meg.

A HÁZTARTÁSOK VAGYONÁNAK ELOSZLÁSA VAGYONNAGYSÁG SZERINT

A Miből élünk? vagyonfelmérés (HFCS) az egyetlen olyan adatforrás, amelyből a háztartási szektor vagyonának összetételére, szektoron belüli eloszlására vonatkozóan teljes körű (minden eszközt lefedő) információ áll rendelkezésre. A felmérés a nem pénzügyi eszközök nemzetgazdasági értékét teljes mértékben visszaadja, a pénzügyi eszközök és a kötelezettségek értékét viszont csak részben, instrumentumonként és évenként változó mértékben tükrözi. Mivel a különféle eszközök előfordulása és eloszlása a háztartások között eltérő, a vagyon lefedettsége a felmérésben hatással van az eloszlás mérésének a pontosságára. Ezért a jelen kiadványban főként a **pénzügyi számlákhoz illesztett felmérési adatokat** használjuk.

3.1. ábra
A pénzügyi és a nem pénzügyi eszközök felmért, illetve a nemzeti számlákban szereplő állománya a háztartási vagyonfelmérés három hullámának évében (1.4. és 3.1. táblázat szerint)

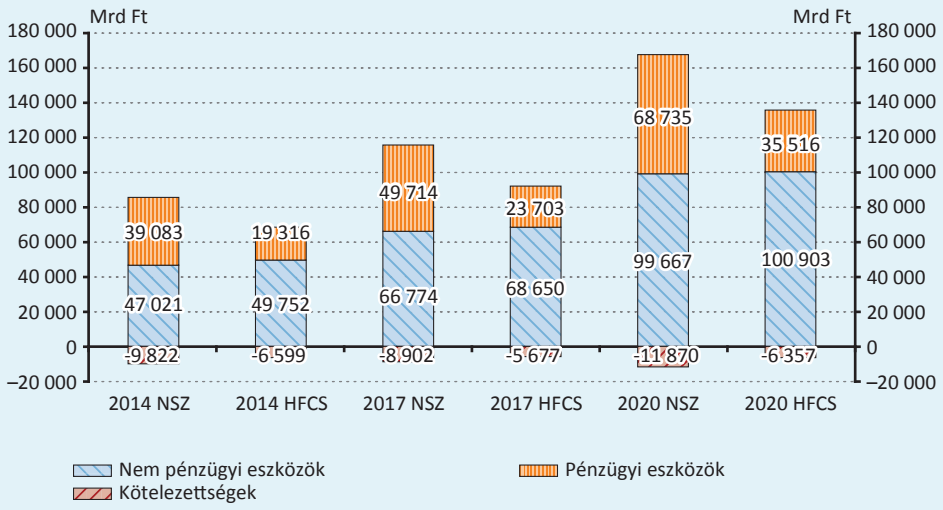

A nem pénzügyi eszközök nemzeti számlákban kimutatott állományának 2014-ben a 106, 2017-ben a 103, 2020-ban a 101 százalékát sikerült felmérni a HFCS keretében. A pénzügyi eszközök esetében 49, 47 és 51 százalék, a kötelezettségek esetében pedig 64, 61 és 51 százalék volt a HFCS lefedettsége a három hullámban. A nemzeti (pénzügyi) számlákhoz nem illesztett felmérési adatok kisebb vagyoni különbségeket mutatnak, mint az illesztett adatok. Ennek az az oka, hogy a pénzügyi eszközök eloszlása a háztartások között sokkal egyenlőtlenebb, mint a nem pénzügyi eszközöké, így a pénzügyi eszközök arányának növelése fokozza a kimutatott különbségeket. A nemzeti számlákhoz nem illesztett adatok alapján a háztartások leggazdagabb 10 százaléka (10. tized) a nettó vagyon 48-51 százalékát birtokolta az elmúlt időszakban, az illesztett adatok szerint viszont a nettó vagyon 51-55 százalékát tudhatták magukénak.

Az illesztett adatok szerint **a háztartások legnagyobb nettó vagyonú tizede** a reáleszközök állományának 36 százalékát, a pénzügyi eszközök 66 százalékát és a kötelezettségek 21 százalékát birtokolta 2014 végén, 2017 végén ezek az arányok 41 százalék, 69 százalék és 22 százalék, 2020 végén pedig ismét 36 százalék, 66 százalék és 19 százalék voltak. A kötelezettségek jelentős hányada (2014 végén a 22 százaléka, 2017 végén és 2020 végén a 15 százaléka) ugyanakkor a háztartások alsó vagyoni tizedében jelenik meg, ez okozza azt, hogy ebben a rétegben az összesített nettó vagyon negatív, a tartozások értéke meghaladja az eszközökét. A negatív nettó vagyonnal rendelkező háztartások száma azonban jelentősen csökkent az elmúlt években, ami az eszközértékek erőteljes növekedésének és a kötelezettségek csökkenésének, majd mérsékelt bővülésének volt köszönhető.

3.2. táblázat

A nettó vagyon eloszlása a nettó vagyon nagysága szerint képzett háztartási tizedek között a nemzeti számlákhoz illesztett és nem illesztett adatok alapján a HFCS három hullámában, százalék

A nettó vagyon eloszlása nem illesztett és illesztett adatok alapján

Százalék	Nem illesztett felmérés			Pénzügyi számlákhoz illesztett		
Tizedek	2014	2017	2020	2014	2017	2020
10	49,6	51,2	47,7	52,9	55,2	50,6
9	16,5	15,4	16,2	15,3	14,0	15,6
8	11,0	10,3	11,0	10,1	9,2	10,1
7	7,9	7,6	8,1	7,3	6,9	7,4
6	5,9	5,8	6,1	5,4	5,2	5,7
5	4,4	4,3	4,7	4,1	3,9	4,3
4	3,1	3,0	3,3	3,0	2,9	3,2
3	1,9	1,9	2,0	2,0	1,9	2,0
2	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	1,1
1	-0,8	-0,3	0,0	-0,9	-0,2	-0,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3.2. ábra

A nettó vagyon eloszlása a nettó vagyon nagysága szerint képzett háztartási tizedek között értékben (milliárd forint) és az összes nettó vagyon százalékában, a HFCS három hullámában

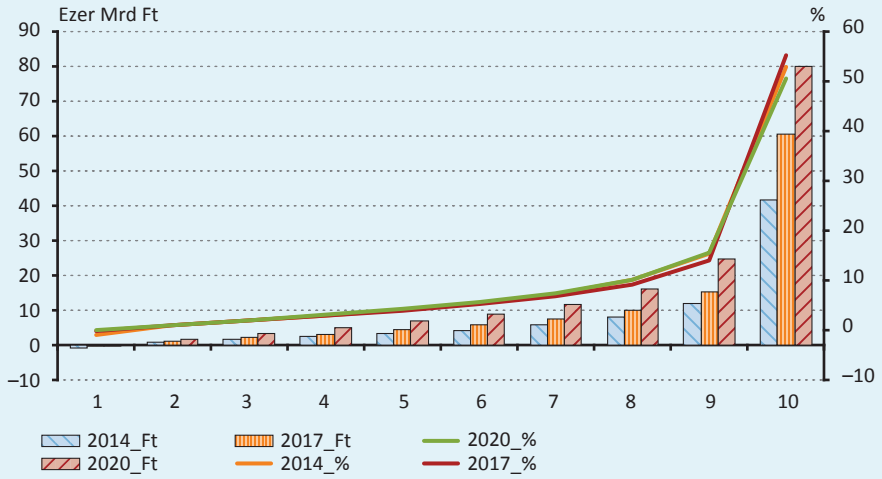

3.3. táblázat

Az egy háztartásra jutó nettó vagyon átlagos és medián értéke a nemzeti számlákhoz illesztett és nem illesztett felmérési adatok alapján

Millió forint	Nem illesztett felmérés			Pénzügyi számlákhoz illesztett		
Vagyoni mutatók	2014	2017	2020	2014	2017	2020
Átlagos nettó vagyon	15,1	21,6	32,7	19,1	27,3	39,6
Medián nettó vagyon	7,8	10,6	17,4	8,9	12,3	19,7

Általában a háztartások legnagyobb értéket képviselő vagyontárgya a **lakóhelyül szolgáló ingatlan**. A háztartások 84-86 százaléka saját tulajdonú lakásban lakik a vagyonfelmérés adatai szerint. Ezeknek a lakásoknak, házaknak az összesített értéke 38559 milliárd forint volt 2014 végén (az összes nem pénzügyi eszköz értékének 77,5 százaléka), 51009 milliárd forint volt 2017 végén (a nem pénzügyi eszközök értékének 74,3 százaléka) és 79088 milliárd forint volt 2020 végén (a nem pénzügyi eszközök értékének 78,4 százaléka). A legtöbb háztartás esetében a nem pénzügyi eszközök teszik ki a vagyon (bruttó és nettó vagyon) nagyobb részét. Az alacsonyabb vagyoni rétegekben (tizedekben) a pénzügyi eszközök értéke átlagosan a fele, a magasabb vagyoni rétegekben átlagosan a harmada a nem pénzügyi eszközökének. A legfelső vagyoni tizedben viszont a pénzügyi eszközök vannak túlsúlyban, itt az eszközök 55-59 százaléka már pénzügyi eszköz.

3.3. ábra
A nem pénzügyi és pénzügyi eszközök állományának eloszlása a háztartások nettó vagyon nagysága szerint képzett vagyoni tizedeiben a HFCS három hullámában (illesztett adatok)

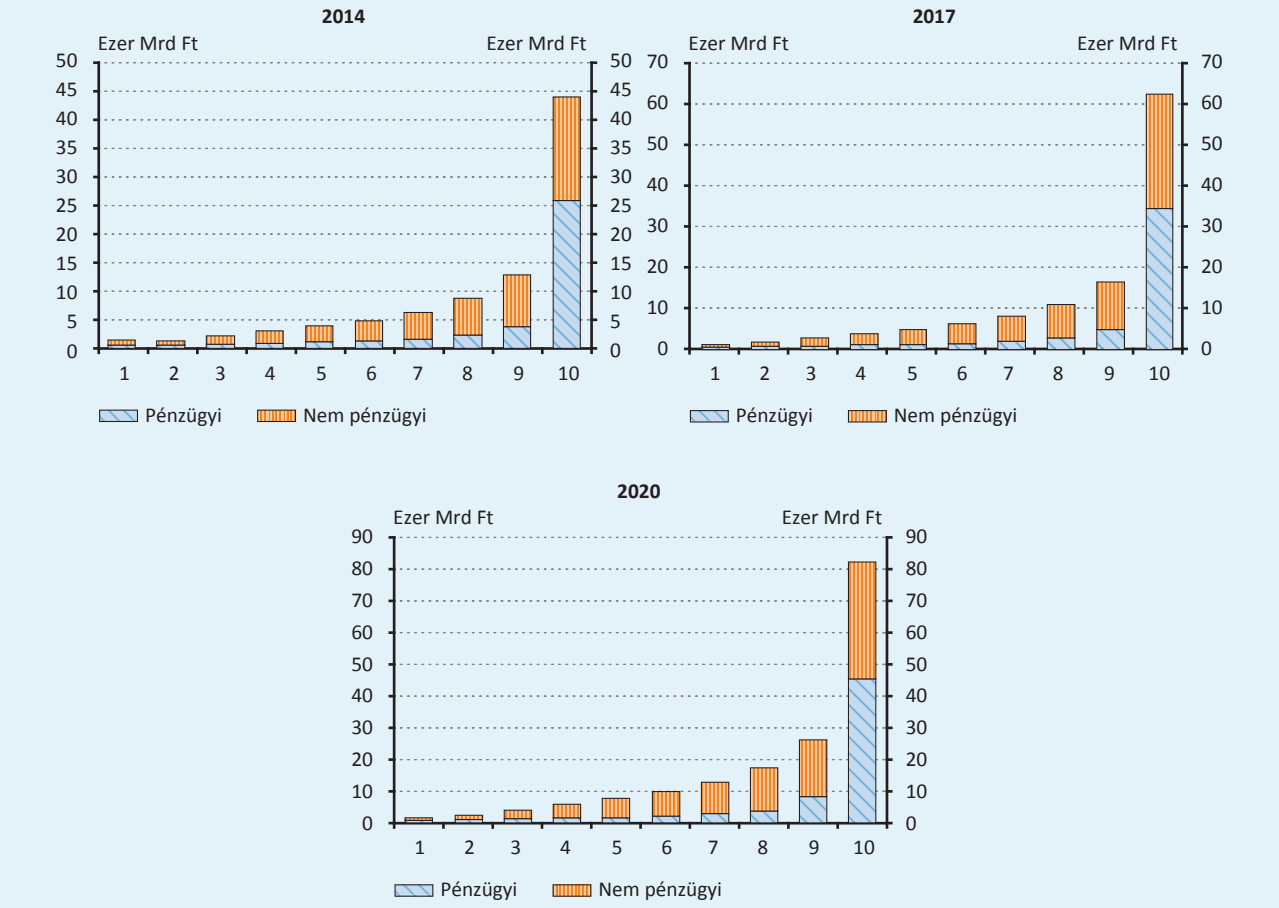

A nem pénzügyi eszközök mellett az alsóbb vagyoni rétegekben a **pénzügyi eszközök** közül a készpénz, a betétek és az egyéb követelések jelennek meg, ezeknek a pénzügyi instrumentumoknak az eloszlása a háztartások között – a nem pénzügyi eszközökéhez hasonlóan – viszonylag egyenletes. A háztartások legfelső vagyoni rétegeiben jelennek meg nagyobb arányban és értékben a különféle értékpapírok, tulajdonosi részesedések, illetve biztosítási befektetések, és ezeknek a pénzügyi eszközöknek köszönhetően válnak dominánssá a pénzügyi eszközök a legfölső vagyoni tizedben. A háztartások **legfelső vagyoni tizedén** belül is kiemelkedik a **leggazdagabb egy százalék** (40 ezer háztartás) vagyona, amely a réteg (mintegy 400 ezer háztartás) vagyonának 40-44 százalékát, a teljes szektor (mintegy 4 millió háztartás) vagyonának 20-24 százalékát birtokolja. Ez a csoport tartja a szektor pénzügyi eszközeinek 35-39 százalékát, miközben a nem pénzügyi eszközök 9-12 százaléka tartozik csak hozzá. Esetükben a pénzügyi eszközökön belül meghatározó a tulajdoni részesedések birtoklása (a szektor összállományának mintegy 70 százaléka van náluk), de a befektetési jegyekből és kötvényekből is 30-40 százalékot tarthat ez a háztartási kör.

3.4. ábra
A nem pénzügyi és pénzügyi eszközök állományának eloszlása a háztartások nettó vagyon nagysága szerint képzett felső vagyoni tizeden belül a HFCS három hullámában (illesztett adatok)

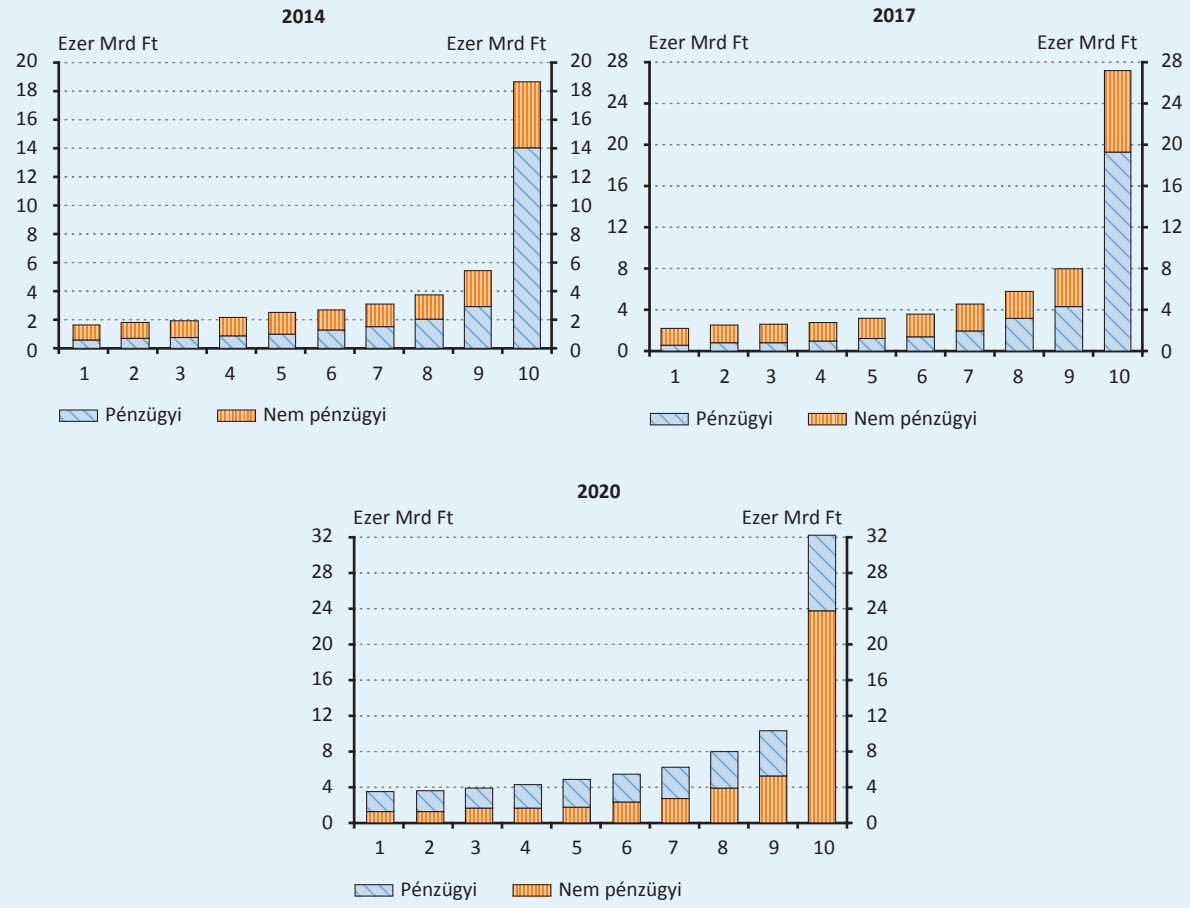

3.4. táblázat
A nem pénzügyi és pénzügyi eszközök, illetve a bruttó és nettó vagyon eloszlása a háztartások nettó vagyon nagysága szerint képzett felső vagyoni tizedén belül, a HFCS három hullámában

Mrd Ft	2014				2017				2020			
Felső 1-10%	Reál-eszközök	Pénzügyi eszközök	Bruttó vagyon	Nettó vagyon	Reál-eszközök	Pénzügyi eszközök	Bruttó vagyon	Nettó vagyon	Reál-eszközök	Pénzügyi eszközök	Bruttó vagyon	Nettó vagyon
1%	4 648	14 002	18 649	17 683	7 923	19 373	27 296	26 708	8 512	23 689	32 201	31 768
2%	2 498	2 901	5 399	5 164	3 645	4 339	7 984	7 896	5 058	5 221	10 279	10 031
3%	1 811	2 014	3 825	3 684	2 660	3 143	5 803	5 662	4 022	3 907	7 929	7 558
4%	1 474	1 625	3 099	3 010	2 597	1 981	4 578	4 292	3 534	2 683	6 217	6 042
5%	1 357	1 370	2 727	2 629	2 187	1 384	3 572	3 463	3 149	2 312	5 462	5 256
6%	1 473	1 002	2 475	2 278	1 949	1 232	3 181	3 029	3 111	1 737	4 849	4 580
7%	1 357	838	2 195	2 047	1 787	980	2 767	2 655	2 669	1 649	4 318	4 142
8%	1 216	794	2 010	1 885	1 803	788	2 591	2 411	2 263	1 603	3 866	3 710
9%	1 084	746	1 830	1 727	1 736	779	2 515	2 296	2 271	1 302	3 573	3 410
10%	1 122	654	1 776	1 656	1 624	575	2 199	2 053	2 174	1 294	3 468	3 337
Együtt	18 039	25 947	43 986	41 765	27 911	34 575	62 485	60 465	36 763	45 398	82 162	79 835

A KÜLÖNFÉLE ESZKÖZÖK ELŐFORDULÁSA A HÁZTARTÁSOKNÁL

3.5. táblázat

Egyes eszközökkel rendelkező háztartások aránya a háztartások nettó vagyon nagysága alapján képzett tizedeiben, a HFCS három hulláma alapján, százalék

Százalék	Év	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Összesen
Saját lakásban lakik	2014	36,2	57,7	82,5	92,9	93,8	94,4	95,8	97,1	97,2	94,9	84,2
	2017	20,9	69,6	85,6	87,1	95,1	96,2	94,7	97,3	96,2	97,0	84,0
	2020	31,2	64,4	88,9	93,6	96,3	97,3	95,6	97,7	96,0	97,0	85,8
Van egyéb ingatlana	2014	5,1	4,7	9,0	11,3	12,8	19,3	22,3	28,7	44,8	71,8	23,0
	2017	4,4	7,7	12,3	11,8	13,0	15,3	20,8	27,1	39,9	67,3	22,0
	2020	2,6	4,5	7,0	9,0	10,1	14,1	16,6	23,7	42,1	67,4	19,7
Bérelt lakásban lakik	2014	38,9	22,5	10,5	2,9	4,9	3,5	2,2	1,9	1,5	4,4	9,3
	2017	57,7	20,9	7,9	7,4	3,4	2,3	3,3	1,4	2,8	2,2	10,9
	2020	45,2	25,0	7,0	4,4	2,0	1,4	3,9	1,5	2,2	2,0	9,5
Van autója	2014	26,4	23,6	30,1	38,8	43,0	50,7	56,5	67,3	75,7	83,0	49,5
	2017	28,0	28,7	39,3	44,1	47,6	48,8	62,7	76,2	80,1	83,3	53,9
	2020	34,3	38,6	47,4	51,7	57,5	67,1	66,5	74,4	81,7	85,2	60,4
Van folyó-számlája	2014	76,6	73,5	73,8	73,6	82,8	81,8	85,7	89,1	93,4	98,2	82,9
	2017	68,1	69,2	76,1	76,6	80,3	84,1	88,1	93,5	97,1	98,8	83,2
	2020	81,2	83,1	81,5	82,1	86,6	89,9	91,8	94,7	96,5	99,2	88,7
Van kötvénye	2014	0,9	0,6	1,1	1,6	2,2	2,5	5,0	7,0	13,5	38,9	7,3
	2017	0,4	0,7	2,1	2,7	2,7	2,4	8,1	7,2	12,7	36,5	7,6
	2020	1,1	1,9	2,7	2,0	1,4	4,7	7,6	8,6	24,1	38,4	9,3
Van befekte-tési jegye	2014	0,4	0,3	0,7	0,6	0,7	2,8	5,2	7,4	13,8	41,9	7,4
	2017	0,1	1,2	0,6	0,7	1,7	2,3	2,8	6,0	12,1	33,2	6,1
	2020	0,0	1,1	1,0	0,9	0,2	0,9	2,5	3,7	11,6	24,7	4,6
Van tőzsdei részvénye	2014	0,2	0,0	0,1	1,0	0,2	0,5	0,4	1,0	2,3	7,6	1,3
	2017	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,1	0,2	0,5	1,6	8,5	1,2
	2020	0,2	0,4	0,6	0,2	0,1	0,3	1,4	2,1	3,3	12,3	2,1
Van egyéb részese-dése	2014	1,8	0,2	1,5	1,0	3,0	2,7	3,5	5,8	14,4	37,3	7,1
	2017	0,5	0,4	0,5	2,7	2,2	2,3	3,0	5,7	14,3	35,5	6,7
	2020	1,7	1,8	3,6	3,5	4,3	6,3	10,4	9,7	16,2	41,5	9,9
Van önálló vállal-kozása	2014	1,0	0,5	2,9	2,7	3,6	4,6	5,9	9,1	9,7	14,0	5,4
	2017	2,7	2,3	3,9	4,7	3,8	6,0	7,1	10,5	16,7	15,9	7,4
	2020	5,6	4,0	4,0	3,9	5,1	7,1	12,5	14,3	16,6	15,3	8,9
Van biztosítás, nyugdíjp.	2014	4,2	4,8	5,8	7,5	10,1	9,4	16,3	21,6	26,7	46,5	15,3
	2017	4,2	4,8	6,5	7,8	10,5	11,2	19,3	25,3	30,0	46,6	16,6
	2020	7,2	5,9	5,7	7,8	11,5	14,9	18,0	21,6	37,1	46,7	17,7

A hazai háztartások 84-86 százaléka tulajdonosa annak a **lakóingatlannak**, amelyben él, 9-11 százalékuk bérlőként lakik az ingatlanban és 5-7 százalékuk szívességi lakáshasználó a háztartási vagyonfelmérések eredményei szerint. A teljes körű népszámlálási adatok magasabb, 90 százalék körüli tulajdonosi arányt mutatnak és alacsonyabb a lakóingatlant bérlő háztartások aránya. A háztartások 20-23 százalékának van a lakóingatlana mellett vagy helyett más ingatlana. A háztartások 2-3 százalékának van ingatlana annak ellenére, hogy nem a saját tulajdonukban lévő ingatlanban laknak. Az ingatlannal való rendelkezés a vagyon növekedésével gyakoribbá válik, a felső vagyoni rétegekben a háztartások mintegy 97 százaléka a saját ingatlanában lakik és jelentős hányaduknak további ingatlana is van.

A **gépjárművel rendelkező háztartások** aránya erőteljesen, 50-ről 60 százalékra emelkedett 2014 és 2020 vége között. A bővülés valamennyi háztartási réteget érintett, de az alacsonyabb vagyoni rétegekben volt meghatározó mértékű. A háztartási vagyonfelmérés 2020. évi adatai alapján az év végén 3287 ezer gépkocsi volt magánszemélyek tulajdonában, ami 2408 ezer háztartást érintett és 4650 milliárd forint értéket képviselt. (Az autótulajdonos háztartásokban átlagosan 1,4 járművet tartottak, a járművek átlagos értéke közel 2 millió forint volt.) 2014 végén 2526 ezer magántulajdonú gépkocsit tartalmazott a felmérés 2191 milliárd forint értékben, 2044 ezer háztartásnál. (Az érintett háztartások akkor átlagosan 1,2 járművet tartottak, átlagos értékük nem érte el az 1 millió forintot sem.)

3.5. ábra
Gépkocsival rendelkező és nem rendelkező háztartások aránya 2014 és 2020 végén, a HFCS adatai alapján

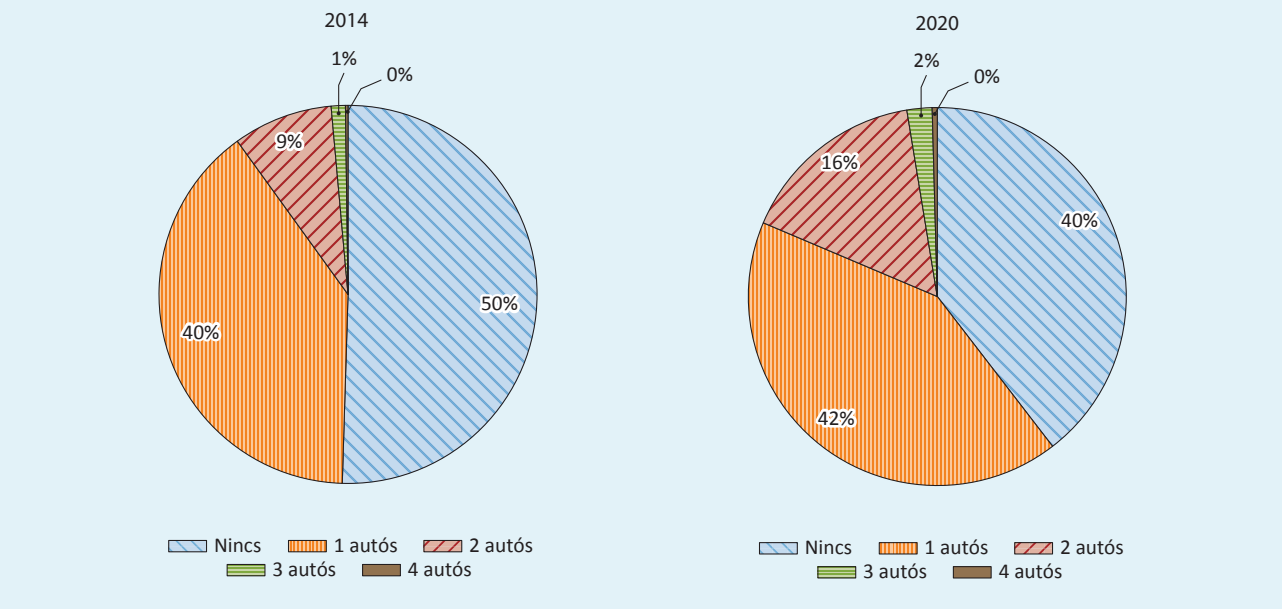

A **magánszemélyek tulajdonában lévő gépkocsik jelentős része fogyasztási cikknek számít** a nemzeti számlák módszertana szerint, ezért ezek nem kerülnek felhalmozásra, nem szerepelnek a háztartások makrostatisztikai vagyonában. Csak a vállalkozási célú járművek minősülnek vagyontárgyaknak, ezek elkülönítése azonban nem egyszerű, számarányuk pedig csekély a magántulajdonú járművek között. A Miből élünk? felmérés adatai szerint 2014 végén a 2044 ezer autóval rendelkező háztartásból 187 ezer háztartásban folytattak önálló vállalkozói tevékenységet, 2020 végén a 2408 ezer autótulajdonos háztartásból 321 ezer háztartásban működött valamilyen vállalkozás. 2017 végén 2157 ezer háztartásban fordult elő egy vagy több gépkocsi, ezek közül 259 ezer háztartásban folyt valamilyen önálló vállalkozói tevékenység is. Ezért a jelen kiadványban valamennyi felmért jármű fogyasztási cikknek minősül, a járművásárlás fogyasztási kiadásnak számít. 2014-ben 213 ezer, 2017-ben 260 ezer, 2020-ban 293 ezer háztartás számolt be arról, hogy az elmúlt egy évben gépkocsit vásárolt vagy cserélt.

A **pénzügyi eszközöket** tekintve a legszélesebb körben előforduló eszközfajta a készpénz, amely minden bizonnyal valamennyi háztartásban megtalálható. Emellett a háztartások 83-89 százaléka rendelkezett (legalább egy) banki folyószámlával, bankbetéttel a vagyonfelmérések adatai szerint, a lekötött betétek előfordulása ugyanakkor jóval ritkább (lásd az 1.15. táblázatot is). A háztartások szélesebb körét érintik még az életbiztosítások és a nyugdíjpénztári megtakarítások, amelyek a háztartások 15-18 százalékában fordultak elő a vizsgált időszakban. Valamennyi egyéb befektetési forma a háztartások szűkebb körét éri el, így a hazai háztartások 7-9 százaléka tarthatott különféle kötvényeket (állampapírokat és egyéb kötvényeket), illetve hasonló arányban fordulhattak elő részvény és egyéb részesedés befektetések is a háztartások körében a 2014 és 2020 közötti időszakban.

4. A háztartások tulajdonában lévő lakások és egyéb ingatlanok

Általában a háztartási szektor tulajdonában lévő ingatlanok képviselik a legnagyobb értéket a háztartások eszközei között, ezek a szektor legfőbb vagyontárgyai. A Miből élünk? vagyonfelmérés rákérdez valamennyi típusú ingatlan (lakóingatlan, nyaraló, ipari, kereskedelmi, egyéb üzleti ingatlan, garázs, telek, erdő, egyéb földterület, tanya, farm, családi gazdaság) meglétére és értékére, azonban az adatok részletezettsége és minősége ezek közül elsősorban a lakóingatlanok (lakások) jellemzőinek a vizsgálatát teszik lehetővé.

4.1. táblázat
A háztartások tulajdonában lévő különféle típusú ingatlanok darabszáma, illetve a tulajdonos háztartások száma év végén, a HFCS három hulláma alapján, ezer darab

Ingatlannal rendelkezők, ezer db	Ingatlanok darabszáma			Érintett háztartások száma		
Ingatlanok típusa	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**
Lakóingatlan (lakás, ház, nyaraló)	4 277	4 161	4 281	3 559	3 461	3 485
Ipari, kereskedelmi, üzleti ingatlan	31	30	27	29	28	25
Önálló garázs	79	79	60	74	74	55
Telek, erdő, mezőgazdasági föld	222	314	120	205	234	101
Családi gazdaság, farm, tanya	52	42	35	49	38	34
Összes ingatlan, összes háztartás	4 661	4 626	4 523	3 575	3 481	3 489

A hazai háztartások 87-88 százaléka rendelkezik valamilyen fajta ingatlannal (földdel vagy földhöz rögzített tárggyal). Ezen belül a háztartások 86-87 százaléka birtokol lakóingatlant (lakást, házat, nyaralót). A felmért ingatlanok száma folyamatosan csökkent 2014 és 2020 között, ahogyan a megfigyelt háztartások (teljeskörűsített) száma is fogyatkozott a felmérések során (lásd az 1.2. táblázatot). Magyarországon a lakásállomány 2014 végén 4415 ezer, 2017 végén 4440 ezer, 2020 végén 4501 ezer darab lehetett a továbbvezetett népszámlálási adatok alapján (4.2. táblázat). Ettől lényegesen elmarad a lakott lakások (és nyaralók) száma. A Miből élünk? vagyonfelmérés a lakott lakásokat, illetve a magánszemélyek tulajdonában lévő lakott és nem lakott lakásokat képes megfigyelni, az intézményi (önkormányzati, vállalati) vagy külföldi tulajdonú, nem lakott lakások kimaradnak a felmérésből. A következőkben tehát a háztartások tulajdonában lévő, illetve a háztartások lakóhelyéül szolgáló lakóingatlanok jellemzőit mutatjuk be.[8]

4.2. táblázat
Lakóingatlanok darabszáma a lakásstatisztikák (KSH) és a háztartási vagyonfelmérés (HFCS) három hulláma szerint, ezer darab

Lakóingatlanok száma, ezer darab	2011*	2014	2017	2020	2022*
Lakóingatlanok (lakások) összesen	4 390	4 415	4 440	4 501	4 581
Lakott lakások összesen	3 912	3 870	3 879	3 936	4 009
Magánszemély tulajdonú lakások	4 208	4 234	4 260	4 322	4 403
Magánszemély tulajdonú lakott lakások	3 769	3 727	3 737	3 795	3 869
Lakott lakások összesen, HFCS		4 128	4 004	3 983	
Magánszemély tulajdonú lakások, HFCS		4 277	4 161	4 281	

** Népszámlálási adatok, a köztes évek becsléseket tartalmaznak.*

[8] A háztartások tulajdonában lévő ingatlanok megfigyelési köre pontosnak tekinthető, ugyanakkor a háztartások lakóhelyéül szolgáló ingatlanok köre néhány százalékkal felülbecsült lehet. Ennek oka, hogy a résztulajdonok kiszűrése, illetve az egy címen lakó több háztartás elkülönítése nem pontos.

A LAKÓHELYÜL SZOLGÁLÓ INGATLANOK JELLEMZŐI

A háztartások által **lakott lakások átlagos alapterülete** folyamatos növekedést mutat, 2014-ben 78 m², 2017-ben 80 m² (a KSH Miben élünk? felmérése alapján 2015-ben szintén 80 m²), míg 2020-ban 84 m² volt az átlagos alapterület. A lakások méret szerinti megoszlását tekintve ugyanez a tendencia látható, 2014 és 2020 között a kisebb méretű lakások aránya csökkent, a nagyobb alapterületű lakások aránya emelkedett a teljes lakásállományon belül.

4.1. ábra
A lakott lakások méret szerinti megoszlása a HFCS felmérés három hulláma alapján

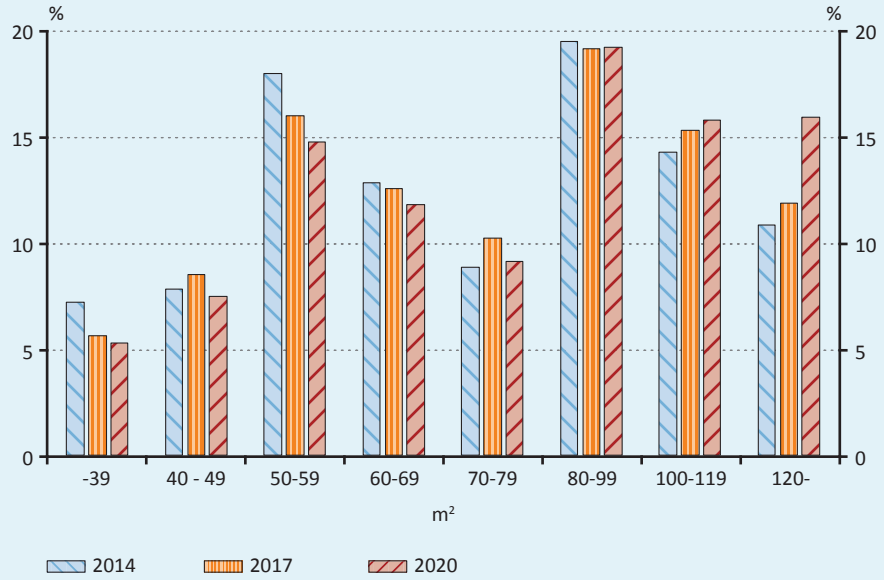

Településtípusonként tekintve az átlagos lakásméret a fővárosban a legkisebb és a községekben a legnagyobb, azonban a 2014-es adatokhoz viszonyítva 2020-ra minden csoportosító kategóriában nőtt ez az érték, a legnagyobb mértékű változás a fővároson és megyei jogú városokon kívüli egyéb városok esetében következett be.

4.2. ábra
A lakott lakások átlagos alapterülete településtípusonként a HFCS három hulláma alapján

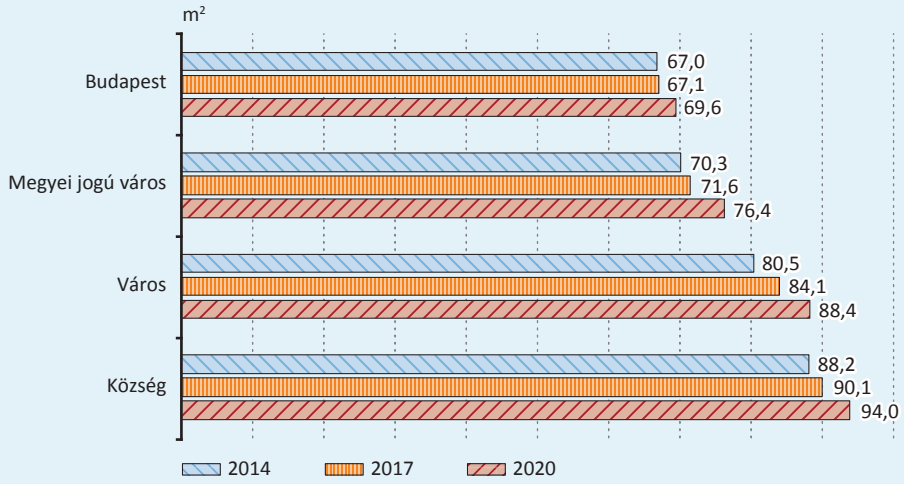

A Miből élünk? vagyonfelmérésben a háztartások nyilatkoztak a **saját tulajdonú ingatlanjaik értékéről**. A válaszokat alapul véve becslés készült a (bármilyen jogcímen) **lakott lakások értékére** vonatkozóan is. Ezek szerint a 2014. év végi 11,5 millió forintos átlagos értékhez képest 2020 végére több, mint duplájára, 23,3 millió forintra nőtt a lakott lakások átlagos értéke. Ez a növekedés összhangban van a KSH által közzétett összevont lakáspiaci árindex szerinti növekedéssel, amelynek alapját a teljes lakáspiaci forgalom képezi.

A lakásárak tekintetében a területi adatok között viszonylag nagy különbségek láthatók. A legmagasabb a lakások átlagára Budapesten, míg az utóbbi időszakban a legalacsonyabbak Jász-Nagykun-Szolnok és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyékben.

4.3. ábra
A háztartások által lakott ingatlanok átlagos értéke vármegyénként 2020 végén, millió forint

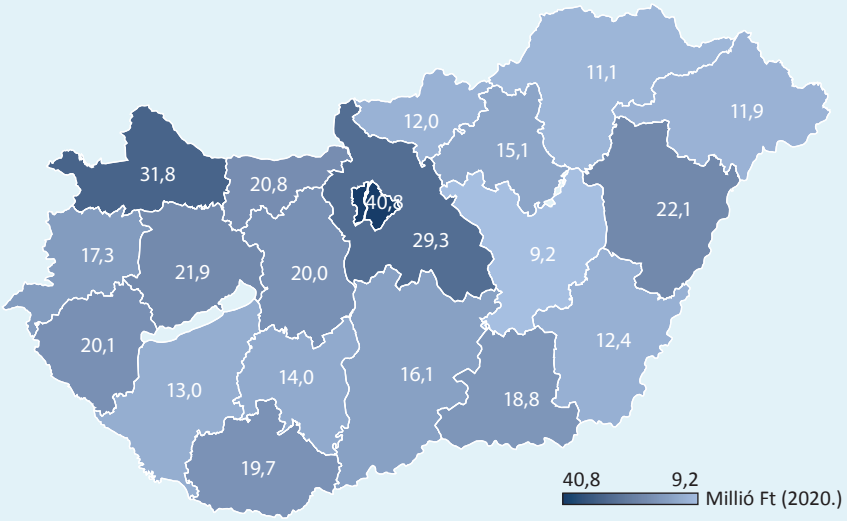

4.3. táblázat
A lakott ingatlanok átlagos értékének alakulása a HFCS három hulláma alapján, millió forint

Vármegye	2014	2017	2020	Vármegye	2014	2017	2020
Bács-Kiskun	7,3	11,6	16,1	Jász-Nagykun-Szolnok	5,4	7,7	9,2
Baranya	6,8	12,0	19,7	Komárom-Esztergom	10,0	13,3	20,8
Békés	7,7	7,7	12,4	Nógrád	5,7	8,3	12,0
Borsod-Abaúj-Zemplén	8,0	7,1	11,1	Pest	15,8	20,8	29,3
Budapest	17,8	26,9	40,8	Somogy	12,3	10,4	13,0
Csongrád-Csanád	8,1	11,8	18,8	Szabolcs-Szatmár-Bereg	8,5	8,5	11,9
Fejér	10,4	13,2	20,0	Tolna	8,8	10,4	14,0
Győr-Moson-Sopron	14,0	17,0	31,8	Vas	10,7	15,5	17,3
Hajdú-Bihar	9,4	13,4	22,1	Veszprém	11,4	15,1	21,9
Heves	11,9	12,3	15,1	Zala	9,8	11,5	20,1

A lakásméret és a településtípus szintén meghatározza a lakások értékét a felmérés eredményei szerint. A lakásméret és a település nagyságának növekedésével párhuzamosan nő a lakások piaci értéke.

A **tulajdonosok által lakott lakások aránya** 84 és 86 százalék között, a bérlők által lakott lakások aránya 10 százalék körül alakult a 2014 és 2020 közötti időszakban, a háztartási vagyonfelmérés eredményei szerint. 2014-ben a lakások 84,2 százalékában laktak tulajdonosaik, ez az érték 20220-ra 85,8 százalékra változott. A **bérlők által lakott lakások** aránya 2020-ban 9,5 százalék volt, amely 2014-hez képest kis mértékű növekedést, míg 2017-hez képest csökkenést jelez. (A saját

tulajdonú lakóingatlanban lakó háztartások arányának 2017-es visszaesése, illetve a bérelt ingatlanban lakók arányának növekedése alapvetően a felmérések hibájának tudható be.)

4.4. ábra
A háztartások által lakott lakások megoszlása lakáshasználati jogcím szerint a HFCS három hulláma alapján, százalék

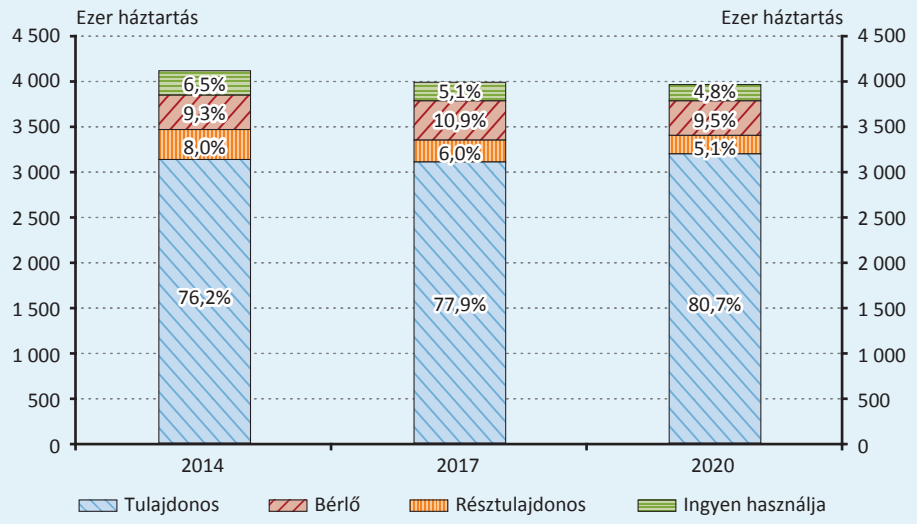

2020 végén a tulajdonosi lakáshasználat a községekben volt a legmeghatározóbb, a lakóingatlanok 92,2 százalékában laktak a tulajdonosaik, ez Budapesten csak 76,3 százalékot ért el. Ezzel ellentétben a legtöbb bérlők által lakott lakás a fővárosban volt, arányuk meghaladta a 17 százalékot. A kisebb települések felé haladva a bérelt lakások aránya csökken, a megyei jogú városokban 16, az egyéb városokban 6, míg a községekben 3 százalék volt ez az mutató. A lakásukat ingyen használók esetében a legjellemzőbb, hogy a lakás a hozzátartozók tulajdonában van, vagy az ott lakók haszonélvezeti joggal rendelkeznek. A felmérésben részt vevők válaszai alapján a lakások mindössze 0,3 százalékát lakják olyan szívességi lakáshasználók, akik nem rokonoktól kapták a lakást és jellemzően szolgálati, munka vagy sporttevékenység kapcsán laknak ott.

A bérlők által fizetett **lakbér, bérleti díj** átlagos értéke több, mint a duplájára nőtt 2014-ről 2020-ra és minden vizsgált évben viszonylag nagy szóródást mutatott a vagyonfelmérés adatai szerint. Az adatok az albérletek árazásának alapelveit tükrözik vissza, általánosságban a fővárosban a legmagasabbak a lakbérek és a lakásméret növekedésével jellemzően emelkednek.

4.5. ábra
A bérlők által fizetett lakbér átlagos havi értéke településtípus és lakásméret szerint, 2020-ban

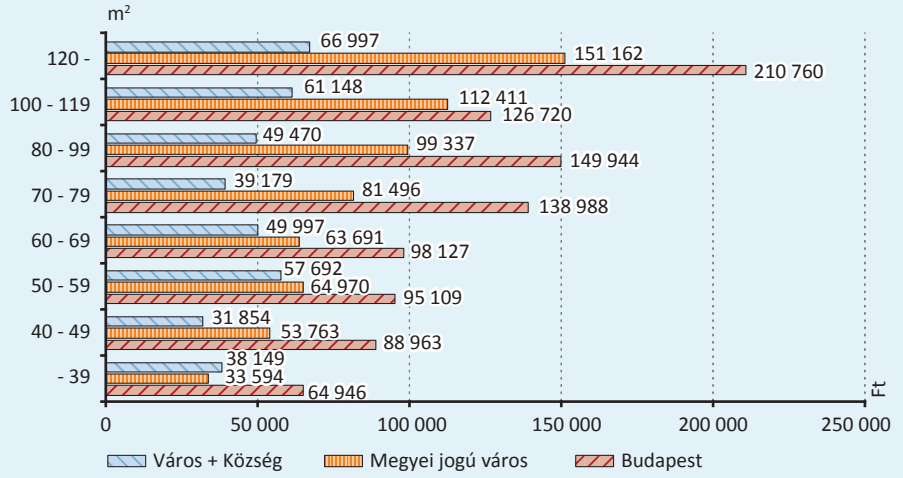

A lakáshasználat jogcíme alapvetően meghatározza, hogy milyen hosszú időtávra jelenthet lakhatási megoldást az aktuális lakóhely. A lakástulajdonos háztartások átlagosan több, mint 24 éve költöztek be az ingatlanukba, a bérlők viszont átlagosan csak bő 7 éve laktak a felmérés idején használt lakásban.

Bár a Miből élünk? felmérések nem a lakásmobilitás vizsgálatát célzó adatgyűjtések, hiszen a háztartások által a megkérdezés idején lakott lakásra vonatkozó kérdések szerepeltek csak a kérdőíveken, azonban az **alacsony lakásmobilitás** ezekből felvett adatokból is érzékelhető. A háztartásfő életkorát és a saját tulajdonú lakásban a felmérés idejéig eltöltött évek számának átlagát egymás mellé helyezve látszik, hogy 30-40 éves kor felett nem jellemző az új lakásba költözés.

4.6. ábra
A saját tulajdonú lakásban a felmérés idejéig átlagosan eltöltött évek száma a háztartásfő életkora szerint kategorizálva, a HFCS három hulláma alapján

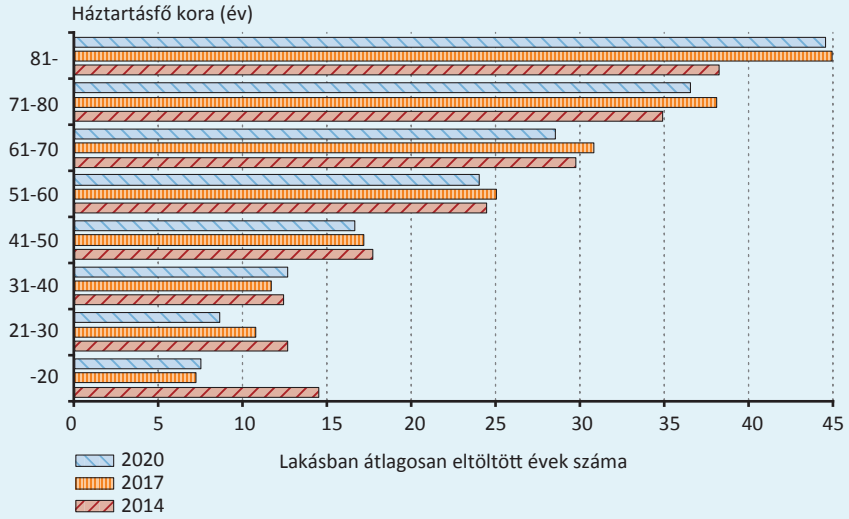

Településtípusonként vizsgálva az aktuális lakóhelyen eltöltött időt az is kijelenthető, hogy **a település nagyságának növekedésével növekszik a lakásmobilitás**. A vagyonfelmérés mindhárom évében kimutatható, hogy a saját tulajdonú lakások esetében a községekben költöztek be a legrégebben az ott lakók az ingatlanjukba, míg a fővárosban a legkisebb az adott lakásban eltöltött évek átlagos száma.

4.7. ábra
Saját tulajdonú lakásban átlagosan eltöltött évek száma településtípusonként, a HFCS három felmérési hulláma alapján

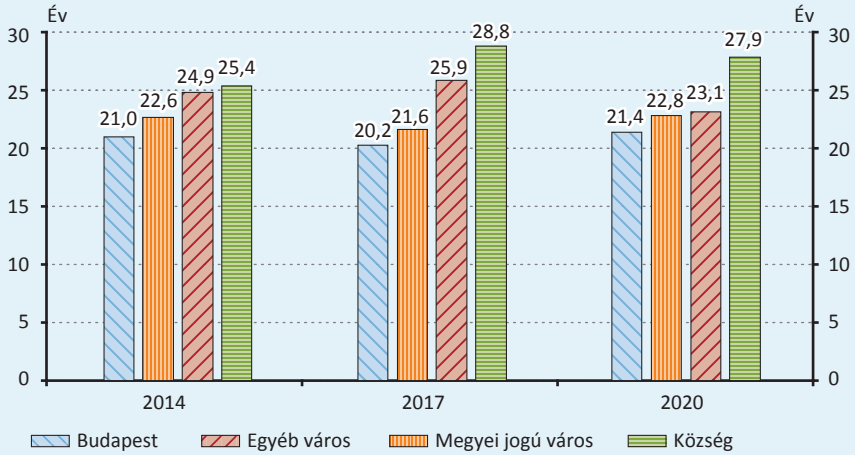

A HÁZTARTÁSOK LAKÓHELYEN FELÜLI INGATLANTULAJDONA

A lakóhelyül szolgáló ingatlanon túlmenően 2014 végén a háztartások 23 százaléka rendelkezett egyéb ingatlannal (948 ezer háztartás), 2017 végén ez az arány 22 százalék (880 ezer háztartás), 2020 végén 20 százalék (785 ezer háztartás) volt. Ezeknek az egyéb ingatlanoknak a döntő része lakóingatlan (családi ház, lakás, illetve nyaraló), amelyeket leginkább pihenésre és egyéb magáncélra használnak. A háztartások 16-17 százalékának van a lakóhelyén túlmenően egyéb lakóingatlan a tulajdonában a háztartási vagyonfelmérések adatai szerint. 2020 végén a háztartások közel 14 százaléka (2017 végén 15 százaléka, 2014 végén 19 százaléka) rendelkezett a lakóhelyén kívül egy egyéb ingatlannal, 4 százalékuknak kettő, 2 százalékuknak három vagy több egyéb ingatlan volt a tulajdonában. Az egyéb ingatlanok átlagos értéke 2020 végén 17,5 millió forint volt a kérdőívre adott válaszok alapján.

4.8. ábra
Az egy, kettő, illetve három vagy több egyéb ingatlannal rendelkező háztartások száma a HFCS három hulláma alapján, ezer háztartás

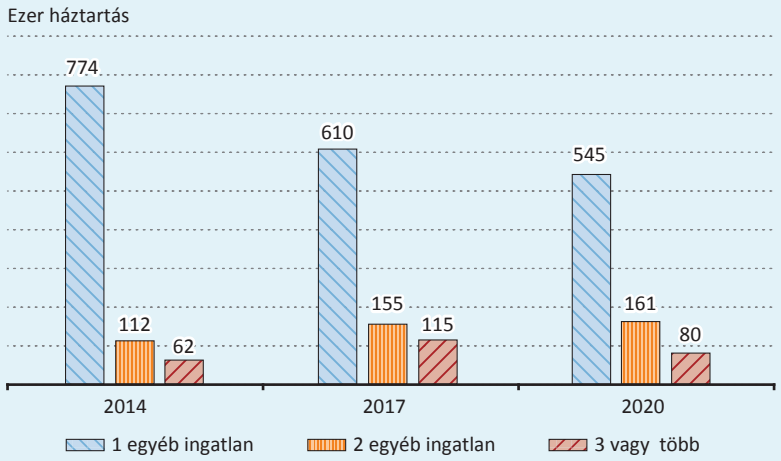

2020 végén a háztartások 0,8 százaléka (32 ezer háztartás) rendelkezett **külföldi ingatlannal**, amelyek átlagos értéke 27,9 millió forint (együttes értéke 883 milliárd forint) volt a vagyonfelmérés adatai alapján. A külföldi ingatlant is birtokló háztartások több, mint 40 százaléka messze az átlag feletti értéket képviselő fővárosi lakóhellyel rendelkezett, több mint harmaduknak pedig ezeken felül még legalább egy ingatlanja volt. 2017 végén a háztartások fél százaléka (20 ezer háztartás) nyilatkozott úgy, hogy külföldi ingatlant birtokol, ezek együttes értéke 879 milliárd forint volt.

AZ INGATLANVAGYON MINT HITELFEDEZET, AZ INGATLANOKHOZ KAPCSOLÓDÓ JELZÁLOGHITELEK

Az ingatlanokhoz szorosan kapcsolódó **jelzáloghiteleket** tekintve, 2020 végén a háztartások 16,6 százaléka (661 ezer háztartás) rendelkezett olyan hiteltartozással, melynek fedezete a háztartás valamelyik ingatlana volt, a hitelek átlagos értéke valamivel több, mint 8 millió forintot tett ki. 2017 és 2014 végén a jelzáloghitellel rendelkező háztartások aránya 17,5, illetve 20,1 százalék körül alakult (700 és 831 ezer háztartás), míg a felvett hitelek átlagos értéke 6,2 millió forint, illetve 5,9 millió forint volt. A több jelzálog alapú hiteltartozással is rendelkező háztartások aránya az adós háztartások között 11 százalékról 8 százalékra mérséklődött hat év alatt. A jelzáloghiteleken belül a **lakáscélú hitelek** voltak többségben mindhárom évben, és a felmérés adatai szerint 2014-ről 2020-ra jelentősen csökkent a szabadfelhasználású jelzáloghiteles háztartások aránya. Az átlagos felvett hitelösszegek természetszerűleg növekedést mutattak mind a lakáscélú, mind a szabadfelhasználású hitelek esetében.

A Miből élünk? vagyonfelmérés eredményei szerint a vizsgált időszakban a fennálló jelzáloghitel tartozások darabszáma folyamatosan csökkent. A hiteltartozások összesített értéke 2016-ig szintén csökkent, azt követően azonban emelkedett. A jelzáloghitelek darabszáma a háztartási tulajdonú összes ingatlan darabszámához viszonyítva 20 százalékról 16 százalékra esett 2014 és 2020 vége között, a hiteltartozások összesített értéke pedig az ingatlanok összesített értékének 10 százalékáról annak 5 százalékára zsugorodott az ingatlanok átlagos értékének megkétszereződése következtében. Ennek

megfelelően megfeleződött, 13 százalékról 6 százalékra esett azon háztartások részaránya a hiteladós háztartások között, amelyek összesített jelzáloghitel tartozása meghaladta az ingatlanaik összesített értékét. (2014 végén 109 ezer, 2017 végén 63 ezer, 2020 végén 40 ezer háztartás volt érintett.)

4.4. táblázat
A háztartások tulajdonában lévő ingatlanok és a jelzáloghitel tartozások darabszáma és értéke a HFCS három hulláma alapján

Ingatlanok és jelzáloghitelek darabszáma és értéke	Darabszám, ezer darab			Év végi állomány, mrd Ft		
	2014	2017	2020	2014	2017	2020
Háztartási tulajdonú ingatlanok	4 661	4 626	4 523	48 161	66 527	98 492
Háztartási jelzáloghitel tartozások	925	774	717	4 917	4 316	5 309
Hitelfedezetül szolgáló ingatlanok	853	728	685	10 555	12 738	17 207

Megjegyzés: Háztartásonként legfeljebb 4 ingatlan és 5 jelzáloghitel elkülönítésére van lehetőség a HFCS-ben

A háztartások tulajdonában lévő különféle ingatlanok 18 százaléka szolgált fedezetként a felvett jelzáloghitelekhez 2014 végén. A **megterhelt ingatlanok számaránya** 16 százalékra mérséklődött 2017 végére és 15 százalék volt 2020 végén a vagyonfelmérés adatai alapján. A teljes hitelállomány az érintett ingatlanok összesített értékének 47, 34, illetve 31 százalékát tette ki ezekben az években. A hiteltartozások értékét a fedezetül szolgáló ingatlanok értékéhez viszonyítva 2014 végén 122 ezer háztartás (az adósok közel 15 százaléka) esetében haladta meg a tartozások értéke a fedezetet jelentő ingatlanok értékét, 2017 végén az adós háztartások bő 10 százaléka (74 ezer háztartás), 2020 végén pedig közel 49 ezer háztartás (az adós háztartások bő 7 százaléka) volt érintett. A mögöttes ingatlanok értékét meghaladó jelzáloghitel tartozások (hitelrészek) összesített értéke 2014 végén 487 milliárd forintot, 2017 végén 352 milliárd forintot, 2020 végén 214 milliárd forintot tett ki a vagyonfelmérés adatait figyelembe véve.

A jelzáloghitelek fedezetéül szolgáló ingatlanok a háztartások birtokában lévő ingatlanok eltérő hányadát jelentik a háztartások különféle ismérvek alapján képzett csoportjaiban. A területi különbségeket tekintve, jóval az átlag (2020 végén 15 százalék) feletti a megterhelt ingatlanok számaránya Baranya, Fejér, Pest, Vas és Zala vármegyében, és messze elmarad attól Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, illetve Somogy vármegyében (4.9. ábra). A megterhelt ingatlanok átlagos értéke valamelyest magasabb a háztartások lakóingatlanainak átlagos értékénél (2020 végén 25,1 és 23,3 millió forint), az eltérések azonban területi bontásban nem jelentősek. A háztartások koreloszlását tekintve, a fiatal háztartások körében az ingatlanok 26-27 százaléka szolgált fedezetül jelzáloghitelhez 2020 végén, az idősebb korcsoportokban azonban az adós háztartások és a megterhelt ingatlanok aránya fokozatosan csökken (4.10. ábra). A jelzálog alapú adóssággal rendelkező háztartások aránya a 36-45 éves korcsoportban volt a legmagasabb (30 százalék), ebben a korcsoportban már átlagosan 1,17 ingatlan jutott egy háztartásra. A 46-55 éves korcsoportban a legmagasabb az egy háztartásra jutó ingatlanok száma (1,29 darab), azonban itt kevesebb a megterhelt ingatlan és az adós egyaránt. Az idősebb korcsoportokban az életkor előrehaladtával a háztartások által birtokolt ingatlanok száma nem növekszik, hanem csökken.

4.5. táblázat
A háztartások, a birtokolt ingatlanok, illetve a megterhelt ingatlanok száma a háztartásfő életkora alapján képzett háztartási csoportokban, a HFCS felmérés három hullámában, ezer

	Háztartások összetétele	A háztartásfő életkora						Összesen
		18-35 év	36-45 év	46-55 év	56-65 év	66-75 év	75 év felett	
2014	Háztartásszám, ezer	599	795	749	890	671	424	4 128
	Ingatlanok száma, ezer db	510	921	924	1 116	757	434	4 661
	Megterhelt ingatlan, ezer db	148	292	189	166	51	8	853
2017	Háztartásszám, ezer	579	784	814	757	621	450	4 004
	Ingatlanok száma, ezer db	464	913	1 074	956	742	476	4 626
	Megterhelt ingatlan, ezer db	106	261	207	105	39	10	728
2020	Háztartásszám, ezer	515	761	841	769	638	459	3 983
	Ingatlanok száma, ezer db	397	887	1 085	919	740	495	4 523
	Megterhelt ingatlan, ezer db	104	236	200	114	28	5	686

4.9. ábra
A jelzáloghitelek fedezetéül szolgáló ingatlanok aránya a háztartások tulajdonában lévő különféle ingatlanokból 2020 végén, a HFCS eredményei alapján, százalék

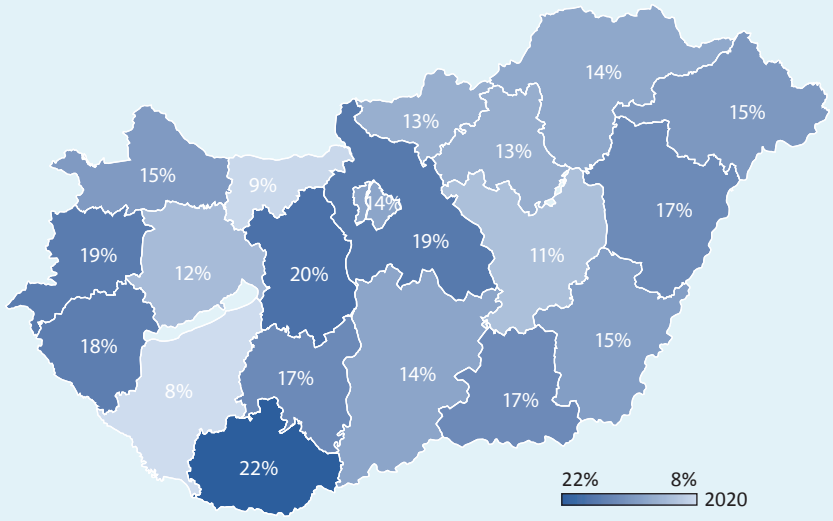

4.10. ábra
A háztartások és az ingatlanok száma, illetve a megterhelt ingatlanok és az adós háztartások aránya a háztartásfő életkora szerint képzett háztartási csoportokban, 2020 végén, a HFCS alapján

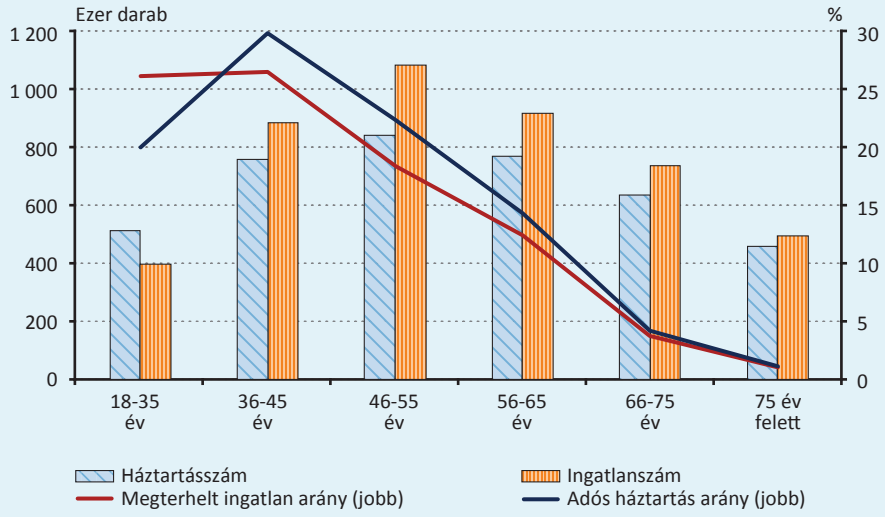

5. A háztartások pénzügyi eszközei fajtánként

A nemzeti számlák módszertana szerint a háztartások tulajdonában lévő pénzügyi eszközöket **készpénz**, **bankbetétek** (bankszámlák és lekötött betétek), **hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok** (kötvények), adott kölcsönök (nyújtott hitelek), **tulajdonviszonyt megtestesítő befektetések** (vállalati részvények és üzletrészek), **befektetési jegyek**, **biztosítási díjtartalékok** (élet- és nem életbiztosítások, nyugdíjkövetelések), illetve **egyéb követelések** (jövedelmekkel kapcsolatos követelések) bontásban vizsgálhatjuk (lásd a 3.1. táblázatot).[9] A Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés az egyéb követelések és az adott kölcsönök egy részének kivételével a háztartások valamennyi típusú pénzügyi eszközét megfigyeli. A kiadványban a felmérésből származó adatok a makroadatokhoz (pénzügyi számlákhoz) illesztve (instrumentumonként felszorozva) jelennek meg, az illesztés során a hiányzó instrumentumok is pótlásra kerültek.

A makrostatisztikai adatok szerint a háztartási szektor pénzügyi eszközei a bruttó vagyon értékének 40-45 százalékát adják. A tulajdonosi részesedések jelentik a pénzügyi eszközök folyamatosan növekvő hányadát (2010 végén 29 százalék, 2022 végén 38 százalék), ez az instrumentum biztosítja, hogy a pénzügyi eszközök a nem pénzügyi eszközökkel arányosan bővülnek a háztartások vagyonában. Növekvő arányt képviselnek a pénzügyi vagyonon belül a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények, kincstárjegyek) is, a bankbetétek, a biztosítástechnikai tartalékok és az egyéb követelések súlya viszont csökkent (5.1. ábra).

5.1. ábra
A háztartási szektor pénzügyi eszközeinek összetétele a pénzügyi számlák adatai szerint, év végi állományok, százalék

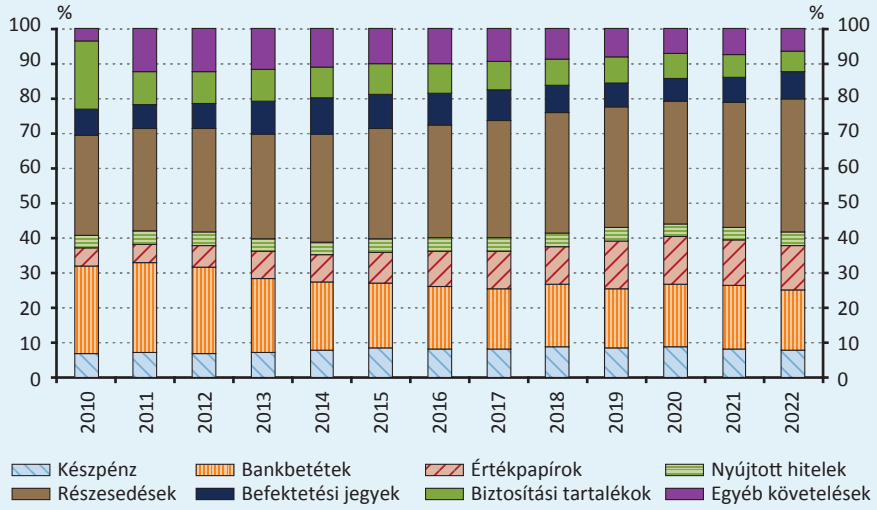

[9] A pénzügyi derivatívákból származó követelések a háztartások esetében kicsik, így azokat itt az egyéb követelésekhez soroljuk.

A PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK ELOSZLÁSA A HÁZTARTÁSOK KÖZÖTT A VAGYON NAGYSÁGA SZERINT

A háztartások többségénél a pénzügyi eszközök értéke messze elmarad a nem pénzügyi eszközökétől. A háztartások háromnegyed részénél a pénzügyi eszközök kisebb hányadot képviselnek a vagyonban, mint a nem pénzügyi eszközök. A vagyon növekedésével együtt általában növekszik a pénzügyi eszközök aránya a vagyonon belül, a legnagyobb vagyonnal rendelkező háztartások vagyonát már rendszerint a pénzügyi eszközök határozzák meg. A háztartások többségének a pénzügyi eszközei döntően készpénzből, bankbetétekből (bankszámlákon lévő pénzeszközökből) és egyéb követelésekből állnak. A különféle értékpapírok (kötvények, befektetési jegyek) és a tulajdonosi részesedések (részvények, üzletrészek) tartása csak a háztartások vagyonos rétegeiben kerül előtérbe. A nem pénzügyi eszközök (ingatlanok) előfordulása és értéke egyaránt csekély az alsó vagyoni rétegekben, ezért válnak itt dominánssá a pénzügyi eszközök a háztartások vagyonán belül (5.1. táblázat, 5.2. ábra).

5.1. táblázat

A háztartások bruttó vagyona eszközfajták szerint, a nettó vagyon nagysága alapján képzett háztartási tizedekben, 2020 végén, a HFCS alapján, milliárd forint

Tizedek	Készpénz	Folyószámla	Lekötött betét	Befektetési jegy	Kötvény	Tőzsdei részvény	Egyéb részesed	Biztosítás	Adott kölcsön	Egyéb követelés	Nem pü. eszközök
10	1 705	3 825	1 785	4 009	7 056	1 071	20 143	2 389	2 229	1 187	36 763
9	694	1 301	699	387	1 532	37	1 632	1 151	214	732	17 706
8	635	815	358	96	436	26	256	491	54	569	13 537
7	700	623	214	30	183	9	280	340	69	501	9 926
6	494	557	176	8	99	3	161	197	25	406	7 655
5	412	444	141	0	17	0	96	173	16	392	5 994
4	441	353	58	6	32	0	97	86	18	367	4 457
3	397	377	82	9	19	2	80	42	13	360	2 625
2	311	350	55	2	16	0	30	40	13	311	1 325
1	216	188	22	0	3	0	31	39	13	287	914
Összes	6 005	8 834	3 590	4 547	9 393	1 148	22 804	4 949	2 664	5 111	100 903

5.2. ábra

Főbb pénzügyi eszközfajták részaránya a háztartások bruttó vagyonában, a nettó vagyon alapján képzett háztartási tizedekben, 2020 végén, a HFCS alapján, százalékban

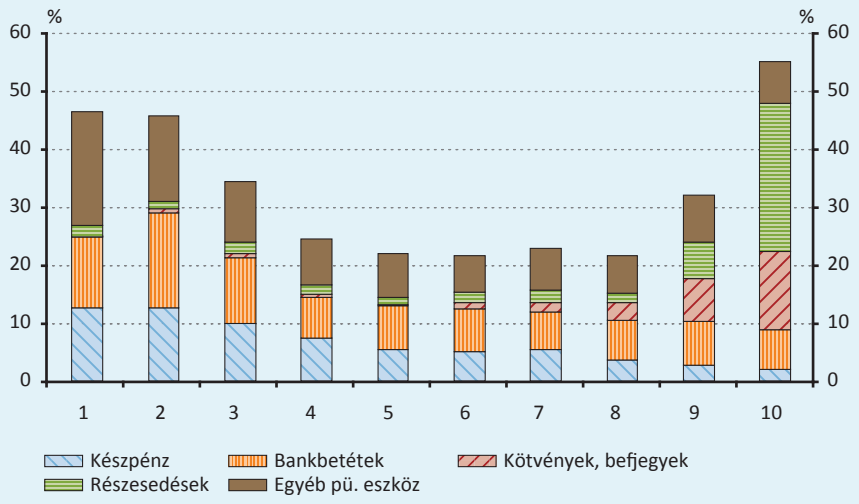

A PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK ELOSZLÁSA A HÁZTARTÁSOK KÖZÖTT A HÁZTARTÁSFŐ ÉLETKORA SZERINT

A **fiatal háztartások** általában még szerényebb vagyonnal rendelkeznek (ahol a háztartásfő 18-35 év közötti, az átlagos bruttó vagyon 24 millió forint volt 2020 végén), esetükben a reáleszközök és a pénzügyi eszközök értéke egyaránt alacsony, a pénzügyi eszközök között a bankbetétek aránya magas. Általában a **középkorú háztartások** birtokolják a legjelentősebb vagyonokat (a 46-55 éves háztartásfővel rendelkező háztartások átlagos bruttó vagyona 56 millió forint volt 2020 végén), esetükben a pénzügyi eszközök magas értékét a tulajdonosi részesedések adják. Ezt követően az életkor előrehaladtával a háztartások átlagos vagyona csökken, ezen belül a pénzügyi eszközök (a tulajdonosi részesedések) szerepe is fokozatosan visszaszorul. **Idősebb korban** a pénzügyi eszközök között előtérbe kerülnek a pénzeszközök és az értékpapírok.

5.3. ábra
Főbb pénzügyi eszközfajták részaránya a háztartások bruttó vagyonában, a háztartásfő életkora szerint képzett háztartási csoportokban, 2020 végén, a HFCS alapján, százalékban

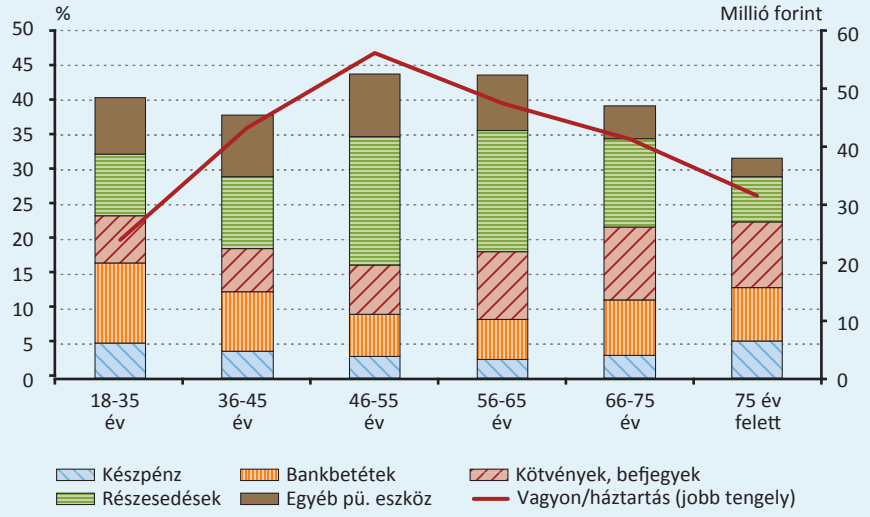

A pénzügyi instrumentumok egyenlőtlen eloszlása, koncentrált elhelyezkedése a háztartások szektorában elsősorban a teljes pénzügyi vagyon, illetve annak meghatározó súlyú összetevői, instrumentumai részletes vizsgálatát teszik lehetővé. Ilyen meghatározó súlyú pénzügyi instrumentumok a háztartások tulajdonában lévő készpénz, a bankbetétek és a tulajdonosi részesedések, ezek előfordulási és eloszlási adatai kerülnek bemutatásra a pénzügyi eszközök általános ismertetését követően. A gyermekes háztartásokkal foglalkozó 7. fejezetben, illetve a pénzügyi jártassággal, pénzügyi tudatossággal foglalkozó 8. fejezetben található további információ az egyes eszközfajták rendelkezésre állásáról, gyakoriságáról, értékéről a különféle típusú háztartásokban.

A KÉSZPÉNZTARTÁS JELLEMZŐI

A háztartási szektor birtokolja a Magyarországon forgalomban lévő forint és valuta készpénz értékének bő 80 százalékát. A szektor bankjegy és érme állománya 2014 végén mintegy 3000, 2017 végén 4100, 2020 végén közel 6000 milliárd forint volt a makrostatisztikai adatok szerint (lásd a 3.1. táblázatot). A vagyonfelmérések a szektor makrostatisztikai készpénz állományának a 8 százalékát képesek csak lefedni (lásd az 1.4. táblázatot), ezért az ezekből származó eredmények korlátozottan alkalmasak a készpénztartás körülményeinek a bemutatására.

A háztartások eszközei között a készpénz állománya 3 és 4 százalék közötti arányt képviselt az elmúlt évtizedben. Minél alacsonyabb a háztartások vagyona, átlagosan annál kevesebb készpénzt tartanak, ugyanakkor annál nagyobb arányban jelenik meg a készpénz az eszközeik között. A legmagasabb vagyonú rétegekben a készpénz átlagosan 2 százalékot foglal el a vagyonban, a legalacsonyabb vagyonú rétegekben 10 százalék fölötti a készpénz aránya (5.1. táblázat és 5.2. ábra). 2020 végén egy háztartásra átlagosan 1,5 millió forint készpénz jutott, a legalsó vagyoni tizedben 540 ezer forint, a legfölső

vagyoni tizedben 4,3 millió forint volt a készpénz háztartásonkénti átlagos összege a makrostatisztikához illesztett felmérési adatok szerint.

A birtokolt készpénz mennyisége összefügg a háztartástagok életkorával, illetve a háztartás összetételével, a háztartástagok számával is. Minél idősebbek a háztartás tagjai, annál több készpénzt tartanak. A pénzügyi eszközök – különösen a készpénz – mennyisége személyekhez kötődik, így nagy mértékben függ attól, hogy a háztartás hány tagból áll. Az aktív korú háztartások magas (háztartási szintű) készpénz állománya a magas taglétszám következménye, miközben az egy főre jutó (személyi szintű) készpénz mennyisége elmarad a nyugdíjas korú háztartásokban mért mennyiségektől (5.4. ábra). Az eltérő háztartásnagyság és háztartás-összetétel okozta torzítás megjelenik a készpénztartás vagyonnagyság szerinti eloszlásának vizsgálatakor is, azonban kisebb mértékben.

5.4. ábra
Az egy főre, illetve egy háztartásra jutó készpénz átlagos összege, továbbá a készpénz aránya a vagyonban a háztartásfő életkora szerinti csoportokban, 2020 végén, a HFCS alapján, ezer forint

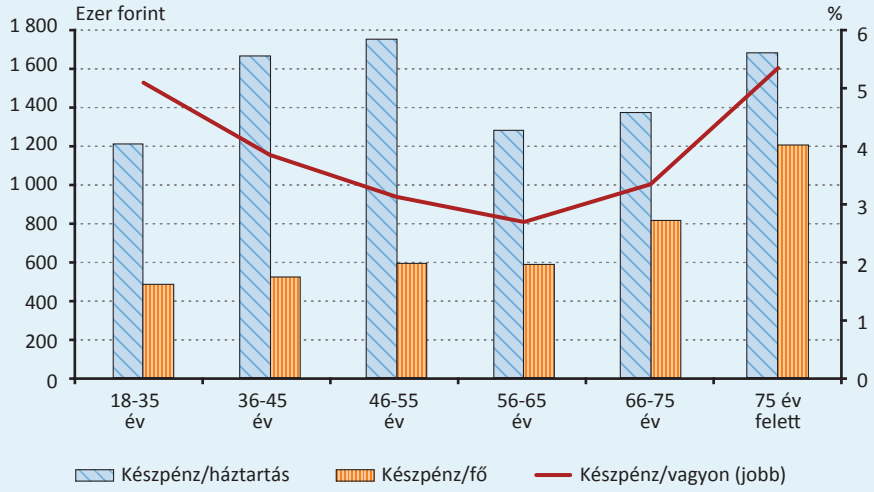

A HÁZTARTÁSOK TULAJDONÁBAN LÉVŐ BANKSZÁMLÁK, BANKBETÉTEK

A bankbetétek (bankszámlák és lekötött betétek) értéke közel 20 százalékot tesz ki a háztartási szektor pénzügyi eszközeiben és mintegy 7 százalékot jelent a szektor teljes eszközállományán (bruttó vagyonán) belül. A betétállomány hozzávetőlegesen 90 százaléka belföldi hitelintézetekhez kapcsolódik, azonban a külföldön elhelyezett betétek aránya folyamatosan emelkedik. Ezzel párhuzamosan egyre nagyobb arányt képviselnek az önálló vállalkozók betétei is (a lakossági betétek mellett) a háztartási szektor betétállományában (5.2. táblázat). A betétállományon belül 19-ről 21 százalékra emelkedett a devizabetétek aránya a vizsgált időszakban a makrostatisztikai adatok szerint.

5.2. táblázat
A háztartások belföldi és külföldi hitelintézeteknél, illetve a Magyar Államkincstárnál elhelyezett betétállománya, milliárd forint (pénzügyi számlák)

Betétállomány év végén	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Belföldi hitelintézetnél	7 457	7 900	7 828	7 061	6 987	7 188	7 439	7 800	8 875	9 504	11 259	12 903
Lakossági betétek	7 334	7 775	7 698	6 901	6 793	6 944	7 180	7 507	8 521	9 113	10 754	12 298
Vállalkozói betétek	123	125	130	160	194	244	259	293	354	391	505	605
Államháztartásnál (MÁK)	20	23	33	43	49	70	100	103	130	109	114	118
Külföldi hitelintézetnél	321	435	525	546	604	620	665	667	737	843	1 050	1 188
Betétállomány összesen	7 798	8 357	8 386	7 650	7 640	7 878	8 205	8 570	9 742	10 456	12 424	14 209

A Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés eredményei szerint a bankszámlák, bankbetétek jelentik a legelterjedtebb pénzügyi instrumentumot a készpénz mellett a háztartások eszközeit tekintve. **A folyószámlával rendelkező háztartások aránya** 83 százalék volt 2014 végén, ami 89 százalékra emelkedett 2020 végére. A vagyonos háztartások szinte kivétel nélkül rendelkeznek bankszámlával, az alacsony vagyonú háztartásoknak viszont csak a 70-80 százaléka (lásd a 2.5. táblázatot). A bankszámla mellett lekötött betétről a háztartások 20 százaléka számolt be 2017-ben és 2020-ban egyaránt, 2014-ben pedig a háztartások fele rendelkezett lekötött pénzeszközzel. A háztartási vagyonfelmérés adatai alapján a **magánszemélyek bankszámláinak a száma** 2020 végén meghaladta a 6,7 millió darabot, ebből a lakossági számlák száma 6,1 millió, a vállalkozói bankszámláké 620 ezer darab lehetett. Egy bankszámlán átlagosan 1850 ezer forint volt. 2017 végén több, mint 6,2 millió bankszámláról adtak információt a háztartások, ezek közül 5,7 millió volt a lakossági bankszámlák száma és 560 ezer a vállalkozói számláké.[10] Egy bankszámlán átlagosan 1380 ezer forint volt akkor. A Miből élünk? vagyonfelmérés eredményei alapján 2020 végén a bankszámla létéről nyilatkozó 3531 háztartásban legalább 5840 ezer személynek lehetett bankszámlája, bankbetéte.[11] A bankszámlával rendelkező háztartásokban élő személyek egy részének van csak bankszámlája, a felnőtt háztartástagok közül is csak bő 80 százalékot tesz ki a betétesek aránya (lásd az 5.3. táblázatot). A bankszámlák száma, illetve a bankszámlával rendelkező személyek száma a vagyon nagyságával párhuzamosan emelkedik a társadalomban. A háztartások legnagyobb nettó vagyonnal rendelkező 10 százalékát tekintve egy átlagos háztartásban 3 bankszámlát használnak, és a felnőtt háztartástagok 90 százalékának van bankszámlája a 2020 végi adatok szerint.

5.3. táblázat

A bankszámlával rendelkező háztartások, az azokban élő felnőtt személyek, a bankszámlák és a bankszámlával rendelkező személyek becsült száma a háztartások nettó vagyon alapján képzett tizedeiben, 2020 végén, a HFCS adatai alapján, ezer darab, illetve ezer fő

Betéttel rendelkezők	Háztartási tizedek a nettó vagyon nagysága szerint										Összesen
Ezer darab, ezer fő	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Háztartások száma	323	331	326	327	345	357	366	377	384	395	3 531
Felnőtt személyek száma	553	616	661	647	683	708	739	830	855	900	7 192
Bankszámlák száma	496	514	510	519	570	590	701	761	877	1 163	6 702
Érintett személyek száma	463	469	477	493	525	548	614	687	742	823	5 840

2020 végén a belföldi magánszemélyek bankszámláinak, bankbetéteinek 2,5 százalékán volt 10 millió forintot meghaladó pénzösszeg, ezeknek a betéteknek az együttes értéke a teljes háztartási betétállomány 30 százalékát fedte le (az 5.4. táblázat alapján). A betétszámlák 60 százaléka 1 millió forint alatti összegeket tartalmazott a vagyonfelmérés alapján számított adatok szerint.

5.4. táblázat

Különféle nagyságkategóriákba tartozó betétek darabszáma és összértéke, az adott kategóriába tartozó betéttel rendelkező személyek és háztartások száma 2020 végén, a HFCS adatai alapján

Háztartási betétnagyságok	Betétek darabszáma, ezer db	Betétek összértéke, mrd forint	Személyek száma, ezer fő	Érintett háztartások száma, ezer
100- m Ft	2	664	2	2
50-100 m Ft	3	186	3	2
20-50 m Ft	42	1 336	31	19
10-20 m Ft	118	1 590	96	59
5-10 m Ft	330	2 312	274	179
2 - 5 m Ft	1 060	3 214	898	583
1-2 m Ft	1 187	1 664	1 063	636
0,5-1 m Ft	1 260	939	1 073	590
-0,5 m Ft	2 700	523	2 401	1 461
Összesen	6 702	12 429	5 840	3 531

[10] Ezek az adatok a hitelintézeteknél vezetett számlákra vonatkoznak, nem tartalmazzák a Magyar Államkincstárnál lévő Start életkezdési számlák és értékpapírszámlák darabszámát.

[11] A HFCS háztartási szinten kérdez rá a bankszámlák adataira, azok szétosztása a felnőtt háztartástagok, személyek között becsléssel történt.

A HÁZTARTÁSOK RÉSZVÉNY ÉS ÜZLETRÉSZ BEFEKTETÉSEI

A háztartások pénzügyi vagyonának jelentős és növekvő hányadát adják a tulajdonosi részesedések, azaz a részvények vagy üzletrészek formájában megjelenő tulajdonosi befektetések belföldi vagy külföldi vállalatokban, ugyanakkor ezek a tőkebefektetések a háztartások kis hányadánál összpontosulnak. Más pénzügyi instrumentumokkal ellentétben a tulajdonosi részesedések értékének folyamatos bővülését elsősorban nem a befektetési (vásárlási) tranzakciók, hanem az átértékelődések biztosítják. Az elmúlt évtizedeket tekintve az éves állománynövekedés átlagosan 80 százalékát okozta a vagyon felértékelődése és csak 20 százalékban járultak hozzá a háztartások nettó tőkebefektetési tranzakciói (5.5. ábra). A részesedések felértékelődését alapvetően a birtokolt vállalatok osztalékként ki nem vett eredménye és a vállalati eszközök (elsősorban ingatlanok, részesedések) felértékelődése magyarázza. Hasonlóan jelentős arányban játszik szerepet az átértékelődés a háztartások által közvetlenül birtokolt ingatlanok értékének az emelkedésében is.

5.5. ábra
A háztartások részvény és üzletrész befektetéseinek éves tranzakciói és átértékelődései a pénzügyi számlák adatai alapján, milliárd forint

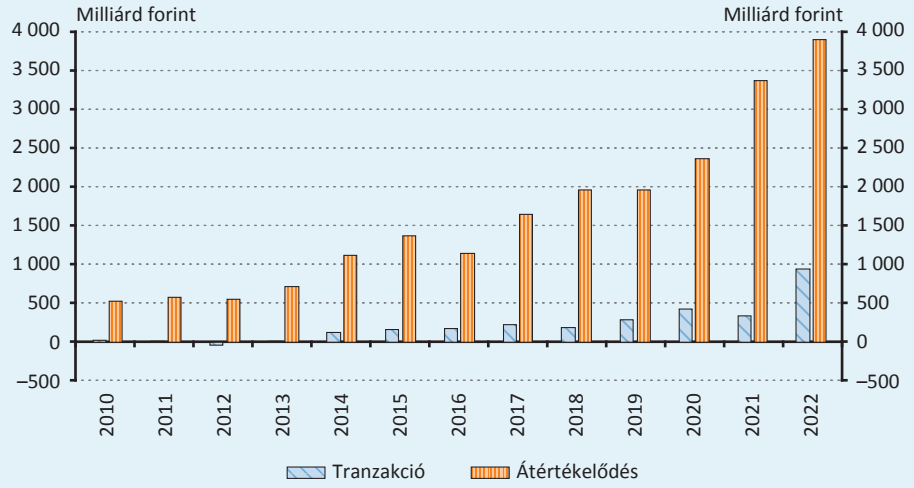

A háztartások **társas vállalkozásokban** (a háztartásoktól különálló pénzügyi vagy nem pénzügyi vállalatokban) fennálló tulajdonosi részesedései fajtától függetlenül pénzügyi eszköznek, befektetésnek minősülnek, az **egyéni vállalkozások** viszont a háztartások részét képezik, a vállalkozáshoz használt eszközök a megfelelő eszközkategóriákban jelennek meg a háztartások vagyonában (nem a tulajdonosi részesedések között). 2020 végén a háztartások 11,5 százaléka birtokolt valamilyen fajta részvényt vagy üzletrészt, a tőkebefektetésben érintett közel 460 ezer háztartás 44 százaléka a legfölső vagyoni tizedben helyezkedett el, ahol a háztartások felének volt tulajdonosi részesedése (5.6. ábra). Az igazán nagy vagyonok tulajdonosi részesedésekből, azaz részvényekből, üzletrészekből állnak. Önálló vállalkozás (egyéni vállalkozás) 353 ezer hazai háztartásban (a háztartások közel 9 százalékában) működött 2020 végén a vagyonfelmérés eredményei szerint (lásd a 3.5 táblázatot).

A társas vállalkozással és az egyéni vállalkozással érintett háztartások száma hasonlóan alakult az alacsonyabb vagyoni rétegekben, mivel itt a tőkebefektetések értéke is szerényebb. A fölső vagyoni rétegekben a társas vállalkozásokban lévő befektetések dominálnak, itt ezek számától messze elmarad az önálló vállalkozások száma. Bármilyen típusú vállalkozása, vállalati tőkebefektetése 787 ezer háztartásnak volt 2020 végén, tehát nincs jelentős átfedés az önálló vállalkozó és a társas vállalkozásban részt vevő, befektető háztartások között. Összességében 620 ezer háztartás nyilatkozott úgy 2020 végén, hogy van egy vagy több olyan (egyéni vagy társas) vállalkozása, amelyben aktívan részt vesz a háztartás egy vagy több tagja. 167 ezer háztartásnak kizárólag passzív tőkebefektetése volt (tőzsdei vagy egyéb részvények formájában), emellett további 100 ezer háztartásnak volt az aktív részvétellel működő vállalkozása mellett passzív tőkebefektetése is.

5.6. ábra
Tulajdonosi részesedéssel, illetve önálló vállalkozással rendelkező háztartások aránya a háztartások nettó vagyon nagysága alapján képzett tizedeiben, 2020 végén, a HFCS alapján, százalék

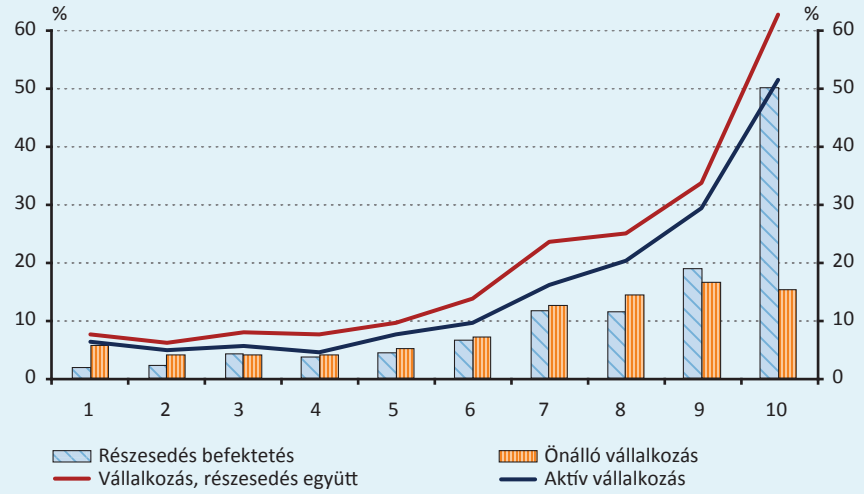

Egy háztartásban több tőkebefektetés, tulajdonosi részesedés is előfordulhat, általában a nagyobb vagyonnal rendelkező háztartások tagjai fektetnek be többféle vállalati részvénybe, üzletrészbe, akár aktív tagként, akár passzív tulajdonosként. A közel 460 ezer tőkebefektetéssel rendelkező háztartás közül 410 ezernek csak egy vállalatban volt részesedése, 31 ezernek két befektetése, 19 ezernek három vagy több befektetése volt. A több tulajdoni részesedéssel is rendelkező háztartások 80 százaléka a legfölső vagyoni tizedbe tartozott a 2020 végi adatok szerint.

A közel 460 ezer tőkebefektetéssel rendelkező háztartás 2020 végén összességében mintegy 532 ezer féle tulajdonosi részesedés (részvény, üzletrész) befektetés birtokosa volt (5.5. táblázat). A **háztartási tőkebefektetéssel érintett vállalatok** száma ennél valamivel kevesebb volt, mivel több háztartásnak is lehetett részesedése ugyanabban a vállalatban, és ezek az átfedések a háztartási vagyonfelmérés eredményeiből nem szűrhetők ki (5.6. táblázat). A több befektető miatti halmozódás elsősorban a tőzsdei vállalatok részvényeinél jelent problémát. A Miből élünk? vagyonfelmérés eredményei szerint 2020 végén 3 és 4 ezer között lehetett azoknak a háztartásoknak a száma, amelyek összesítve 1 milliárd forintot meghaladó értékű tőkebefektetéssel rendelkeztek vállalatokban, illetve 2 és 3 ezer között lehetett az **1 milliárd forintot meghaladó tőkebefektetéseknek, tulajdoni részesedéseknek** a száma. A különféle vállalatokban együttvéve milliárdos részesedésekkel rendelkező háztartások a szektor vállalati tőkebefektetéseinek, tulajdonosi részesedés vagyonának közel 30 százalékát birtokolták. 2017 végén 5 és 6 ezer között lehetett az 1 milliárd forintot meghaladó vállalati részesedés állománnyal rendelkező háztartások száma, ezek a háztartások a szektor tulajdonosi részesedés állományának több mint a felét birtokolták akkor. 2014 végén mintegy 3 ezer háztartás rendelkezett 1 milliárd forintot meghaladó tulajdonosi részesedés vagyonnal, ezek együttesen a szektor részesedés állományának bő 40 százalékát tették ki.[12]

[12] 2014 végén 5 háztartás képviselte a felmérésben a milliárdos vállalati tőkebefektetéssel, részesedéssel rendelkező háztartási kört, 2017 végén 14 háztartás, 2020 végén a fiktív háztartásokkal együtt mindössze 13 ilyen háztartás volt a mintában. Ezek a kicsi elemszámok csak nagyvonalú becsléseket tesznek lehetővé a vagyonos háztartások számát és vagyonnagyságát illetően. Az mindenképpen megállapítható, hogy a 2017. évi felmérés nagyobb arányban érte el a vagyonos háztartásokat, mint a 2020. évi vagyonfelmérés (lásd az 1. fejezetben lévő megállapításokat is).

5.5. táblázat
Háztartások tulajdonosi részesedés befektetéseinek darabszáma és értéke a részesedések nagyságkategóriái szerint, 2020 végén, a HFCS adatai alapján

Részesedés nagyságkategória	Részesedés befektetések száma, ezer db	Ebből tőzsdei részvények száma, ezer db	Részesedés befektetések értéke, mrd Ft	Ebből tőzsdei részvények értéke, mrd Ft
1000- m Ft	2,4	0,2	4 522	236
500-1000 m Ft	8,4	0,5	5 477	308
100-500 m Ft	23,6	1,1	4 025	140
50-100 m Ft	72,0	2,0	4 762	139
20-50 m Ft	90,8	2,3	3 188	73
10-20 m Ft	43,3	6,5	614	78
5-10 m Ft	165,0	12,1	1 141	84
1-5 m Ft	70,2	30,0	207	81
-1 m Ft	56,0	27,8	18	10
Összesen	531,6	82,5	23 954	1 148

A háztartási tőkebefektetéssel, részesedéssel működő **vállalatok háztartásokra jutó saját tőkéjének** és a **háztartási vagyonfelmérés vállalati tőkebefektetés, részesedés adatainak** az összevetése azt mutatja, hogy a vagyonfelmérés eredményei az átlagos értékekkel megvalósított adatpótlás következtében „középre húznak", a részesedések nagyobb arányban fordulnak elő a vagyonnagyság szerinti eloszlás középső részében, és kisebb arányban fordulnak elő az eloszlás alsó és felső szélén, mint ahogyan azt a vállalati adatok jelzik (5.6. táblázat). Ez a probléma különösen a 2020. évi felmérés eredményeit torzítja, mert itt volt szükség a legnagyobb arányban a hiányzó tulajdonosi részesedés adatok pótlására (lásd az 1.15. táblázatot is).

5.6. táblázat
Háztartások tulajdonosi részesedés befektetéseinek darabszáma és értéke a részesedések nagyságkategóriái szerint, 2020 végén, vállalati adatok és a HFCS adatai alapján

Megnevezés	Vállalati részesedések nagyságkategóriánként								Összesen
	-1	1-5	5-10	10-50	50-100	100-500	500-1000	1000-	
	millió forint								
Magánszemély részesedéssel rendelkező belföldi vállalatok adatai									
Vállalatok száma, ezer db	127,0	139,0	77,0	103,0	24,0	24,2	3,9	2,7	500,8
Részesedés értéke, mrd Ft	41	412	551	2 423	1 710	5 137	2 666	8 539	21 479
Magánszemélyek részesedései a háztartási vagyonfelmérés alapján									
Részesedések száma, ezer db	56,0	70,2	165,0	134,1	72,0	23,6	8,4	2,4	531,6
Részesedés értéke, mrd Ft	18	207	1 141	3 802	4 762	4 025	5 477	4 522	23 954

5.7. táblázat

Fél milliárd forint feletti összesített háztartási tulajdonrésszel rendelkező belföldi vállalatok darabszáma (db) és háztartásokra jutó saját tőkéje (ST) a háztartási tulajdonrész nagysága szerint bontva, vállalati mérlegadatok alapján

Háztartási tulajdonrész belföldi vállalatokban	2010 vége		2014 vége		2017 vége		2020 vége	
	Vállalat db	ST mrd Ft	Vállalat db	ST mrd Ft	Vállalat db	ST mrd Ft	Vállalat db	ST mrd Ft
100 mrd forint feletti	0	0	2	213	1	101	7	1 111
50-100 mrd forint közötti	2	131	3	198	6	400	4	299
20-50 mrd forint közötti	4	126	3	77	8	240	20	567
10-20 mrd forint közötti	9	125	16	214	34	438	56	760
5-10 mrd forint közötti	31	201	58	393	97	646	162	1 105
1-5 mrd forint közötti	812	1 470	1 243	2 328	1 700	3 188	2 492	4 697
0,5-1 mrd forint közötti	1 359	936	1 932	1 324	2 611	1 791	3 900	2 666
Összesen 0,5 mrd fölötti	2 217	2 989	3 257	4 747	4 457	6 804	6 641	11 205

6. A háztartások hiteltartozásai

A háztartási szektor **kötelezettségei**[13] legnagyobb arányban (82-86 százalékban) **hitelekből, kölcsönökből** állnak, emellett **egyéb kötelezettségek**, illetve (elhanyagolható összegben) **pénzügyi derivatívák** lehetnek a szektor mérlegében. Az egyéb kötelezettségek a háztartások által fizetendő adókat és járulékokat, kapott osztalékelőlegeket, illetve kereskedelmi hiteleket (díjtartozásokat) jelentenek. Az egyéb kötelezettségekre makroszintű statisztikai becslések készülnek a nemzeti számlákban, azok nem kerülnek felmérésre a háztartásoktól. A hiteltartozások 2011 és 2016 között folyamatosan csökkentek, ezt követően növekednek. Az egyéb kötelezettségek folyamatosan emelkednek, ami a jövedelmek, a fogyasztás, illetve a termelés bővülésével van összefüggésben. A háztartások tartozásai összességében az eszközök mintegy 7 százalékát, a GDP 25 százalékát teszik ki (v. ö. a 3.1. táblázattal).

A háztartások bármely szektortól vehetnek fel hiteleket, kölcsönöket. A pénzügyi vállalatoktól (hitelintézetektől, egyéb pénzügyi közvetítőktől) ingatlanhitelek, fogyasztási és vállalkozói hitelek egyaránt származnak, a nem pénzügyi vállalatoktól és az államháztartástól (mint munkáltatóktól) és külföldről elsősorban ingatlanhitelek érkezhetnek a hazai háztartásokhoz. Ezen felül a háztartások egymásnak is nyújthatnak kölcsönöket (ezeket itt magánhiteleknek nevezzük). A más szektoroktól felvett hitelek adatai a hitelnyújtók (pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, államháztartás, külföldi intézmények) adatszolgáltatásaiból kerülnek a makrostatisztikákba (pénzügyi számlákba), a háztartások közötti hitelek adatai azonban kimaradnak, mert ezek kizárólag a háztartási vagyonfelmérésből figyelhetők meg.

6.1. táblázat
A háztartások hiteltartozásai fő hitelnyújtó szektoronként, milliárd forint (pénzügyi számlák)

Hitelállományok év végén	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nem pénzügyi vállalattól	251	275	266	263	253	241	267	315	337	377	445	636
Hitelintézettől	8 623	8 544	7 276	6 878	6 757	5 915	5 787	5 848	6 234	7 190	8 327	9 621
Egyéb pü-i intézménytől	1 793	1 699	1 494	1 282	1 254	1 084	1 066	1 001	935	929	922	925
Államháztartástól	41	35	35	38	41	44	48	55	69	165	212	247
Külföldről	95	102	95	90	77	73	85	78	79	147	167	177
Hiteltartozások összesen	10 804	10 657	9 166	8 552	8 382	7 356	7 252	7 296	7 653	8 807	10 073	11 606

A háztartási hitelállomány mintegy 80 százalékát a hazai hitelintézetek adják. A hitelintézetek és a nem pénzügyi szektorok súlya a háztartások hitelezésében folyamatosan növekszik, ugyanakkor az egyéb pénzügyi közvetítőké csökken (2010 végén 17 százalék, 2021 végén 8 százalék volt). A háztartások hiteltartozásainak közel a fele ingatlanhitel (lakóingatlanok építéséhez, vásárlásához vagy felújításához kapcsolódó hitel), a fennmaradó állomány fogyasztási és egyéb hitel. A háztartási szektorba tartozó önálló vállalkozások hiteltartozásai a hitelállomány növekvő, 3-6 százalékát teszik ki. A devizahitelek aránya a teljes hitelállományon belül 2010 végén 66 százalék, 2014 végén 50 százalék, 2015 végétől 2 százalék volt. A hiteleken felhalmozódott (itt az állományokba belefoglalt) kamatok 2020 végén 220 milliárd, 2021 végén 302 milliárd forintot tettek ki a fizetési moratórium következtében.

[13] A tartozások és a kötelezettségek egymás szinonimái, hasonlóképpen a hitelek és a kölcsönök is. A hitelek, kölcsönök kölcsönadott, visszafizetendő pénzeszközökből származó kötelezettségeket jelentenek az adós számára, amelyek után rendszerint kamatot is kell fizetni. Az egyéb kötelezettségek ezzel szemben a bevételek vagy kiadások időbeli eltéréseiből (előre vagy utólagos fizetésből) eredő átmeneti kötelezettségek, amelyekhez kamatfizetés nem társul (legfeljebb késedelmi kamat). Hitelnek általában a pénzügyi intézménytől felvett hitelt nevezzük (bankhitel), kölcsönnek pedig az egyéb szervezetektől vagy személyektől kapott hitelt. A hitelek, kölcsönök állománya a nemzeti (pénzügyi) számlák módszertana szerint a tőkeértéken felül tartalmazza a felhalmozott kamatokat is, azok nem az egyéb kötelezettségek között vannak. A jelen kiadványban általában ezt követjük.

6.2. táblázat
A háztartások hiteltartozásai fő hiteltípusonként és hitelező szektoronként, milliárd forint (pénzügyi számlák)

Hitelállományok év végén	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ingatlanhitelek	5 054	5 012	4 260	3 889	3 828	3 464	3 434	3 559	3 877	4 388	4 933	5 801
Nem pénzügyi vállalattól	251	275	266	263	253	241	267	315	337	377	445	636
Hitelintézettől	4 406	4 266	3 556	3 359	3 357	3 021	2 961	3 048	3 352	3 654	4 065	4 694
Egyéb pü-i intézménytől	261	333	308	138	99	85	75	63	40	46	44	46
Államháztartástól	41	35	35	38	41	44	48	55	69	165	212	247
Külföldről	95	102	95	90	77	73	85	78	79	147	167	177
Fogyasztási hitelek	5 466	5 370	4 665	4 423	4 284	3 613	3 381	3 239	3 256	3 854	4 533	5 168
Hitelintézettől	4 040	4 097	3 548	3 338	3 194	2 684	2 469	2 384	2 455	3 075	3 776	4 415
Egyéb pü-i intézménytől	1 426	1 273	1 117	1 085	1 090	929	912	855	800	779	757	753
Vállalkozói hitelek	283	275	241	240	271	279	437	500	521	565	606	637
Hitelintézettől	177	182	172	181	206	210	357	417	427	461	486	512
Egyéb pü-i intézménytől	106	93	69	59	65	69	80	83	94	104	120	125
Hiteltartozások összesen	10 804	10 657	9 166	8 552	8 382	7 356	7 252	7 296	7 653	8 807	10 073	11 606

A **Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés a háztartások valamennyi hiteltartozására rákérdez**. A hiteltartozások közül az ingatlanokhoz kapcsolódó, ingatlanfedezettel rendelkező hitelek (jelzáloghitelek) felmért adatai teljeskörűnek tekinthetők, mert ezek az ingatlanok jellemzőivel együtt kerülnek megkérdezésre. Az egyéb hitelek, kölcsönök felmért adatai általában hiányosak, mennyiségben és értékben egyaránt kiegészítésre szorulnak a makrostatisztikai adatok közelítése érdekében. Ugyanakkor a vagyonfelmérés különlegessége, hogy mindezek a tartozások együtt vizsgálhatók a háztartások eszközeivel, jövedelmeivel és más jellemzőivel. A **belföldi hitelintézetektől származó hitelek teljeskörű adatbázisa az MNB 2019 végén indított hitelregiszter (HITREG) adatgyűjtése**, amely ügyfelenként és hitelügyletenként tartalmazza (anonim módon) a lakossági és vállalkozói hiteleket.[14] Ebben a fejezetben a háztartások különféle hiteltartozásai **mindkét adatforrásból bemutatásra kerülnek** az azokban rendelkezésre álló főbb kategóriák szerint, ezáltal pontosabb és részletesebb képet kaphatunk a szektor tartozásairól (2020 végére vonatkozóan).[15]

A HITELTARTOZÁSOK ÉS HITELADÓSOK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI A VAGYONFELMÉRÉS ALAPJÁN

A **Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés** eddig megvalósult három hullámának eredményei szerint 2014 végén a rezidens háztartások 40 százalékának, 2017 végén 37 százalékának, 2020 végén 38 százalékának volt valamilyen (egy vagy több) hiteltartozása (6.3. táblázat). Más háztartásoktól felvett (egy vagy több) magánkölcsönnel (rokoni, baráti kölcsönnel) a háztartások 10 százaléka rendelkezett 2014 végén, azt követően az érintett háztartások aránya 6 százalékra csökkent és a tartozások összege is mérséklődött. Intézményektől (hitelintézetektől vagy más intézményektől) származó hitelt (hiteleket) a háztartások 37 százaléka vallott be 2014 végére vonatkozóan, a más szektorokkal szemben adós háztartások aránya 2017 végére 34 százalék közelébe esett, majd 2020 végére 35 százalék fölé emelkedett. Egy adós háztartásra 2014 végén 5,5 millió forint, 2017 végén 5,1 millió forint, 2020 végén 6,8 millió forint hiteltartozás jutott átlagosan.

[14] 35/2018 (XI.13.) MNB rendelet a jegybanki információs rendszerhez a hitelügyletek egyes adataira vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségről alapján elrendelt havi adatgyűjtés. 2021-től pénzügyi vállalkozások is szolgáltatják.

[15] A HITREG személyi szintű, a HFCS háztartási szintű adatforrás, ezek összekapcsolására, együttes használatára, illetve a HFCS-ben gyűjtött adatok kiegészítésére, javítására a magánszemélyek és a háztartások adatainak anonim kezelése miatt jelenleg nincs lehetőség.

6.3. táblázat
Bármilyen hiteltartozással rendelkező háztartások száma és a tartozások összesített értéke fő hitelfajták szerint bontva, a HFCS felmérés három hulláma alapján, ezer darab, milliárd forint

Különféle hiteltartozással rendelkező háztartások, HFCS	2014 vége		2017 vége		2020 vége	
	Háztartások száma, ezer	Hiteltartozás, milliárd forint	Háztartások száma, ezer	Hiteltartozás, milliárd forint	Háztartások száma, ezer	Hiteltartozás, milliárd forint
Bármilyen hiteltartozás együtt	1 639	8 959	1 497	7 692	1 522	10 388
Magánkölcsön tartozás	408	577	237	395	222	316
Intézményi hiteltartozás	1 511	8 382	1 379	7 296	1 407	10 073
ebből jelzáloghitel	831	4 917	699	4 316	661	5 309
ebből ingatlanhitel (lakáshitel)	590	3 828	570	3 559	603	4 933

Megjegyzés: Az intézményi hiteltartozás nem magánszemélyektől, hanem intézményi szektoroktól (hitelintézetektől, egyéb pénzügyi vállalatoktól, nem pénzügyi vállalatoktól, államháztartástól, külföldről) felvett hiteleket jelent.

A Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés eredményei szerint 2014 végén 2847 ezer, 2017 végén 2333 ezer, 2020 végén pedig 2381 ezer hitelügylettel (élő hiteltartozással) rendelkeztek a háztartások (a háztartásokban élő magánszemélyek).[16] A hitelügyletek száma és eloszlása a háztartások között minimálisan változott 2017 és 2020 között, azonban lényegesen módosult 2014 és 2017 között. Időben változatlanul a háztartások 23-24 százaléka egy hiteltartozással rendelkezett, viszont a **2 vagy több hitelt vállaló háztartások száma erőteljesen csökkent** 2014 és 2017 között. A háztartási hiteltartozások értéke és a hitelügyletek száma úgy esett vissza tehát 2014 és 2017 között, hogy a hitelhalmozó háztartások száma lett kevesebb.

6.1. ábra
Hány hiteltartozással (hitelügylettel) rendelkeztek az adós háztartások 2014, 2017 és 2020 végén, a HFCS három hulláma alapján, ezer háztartás

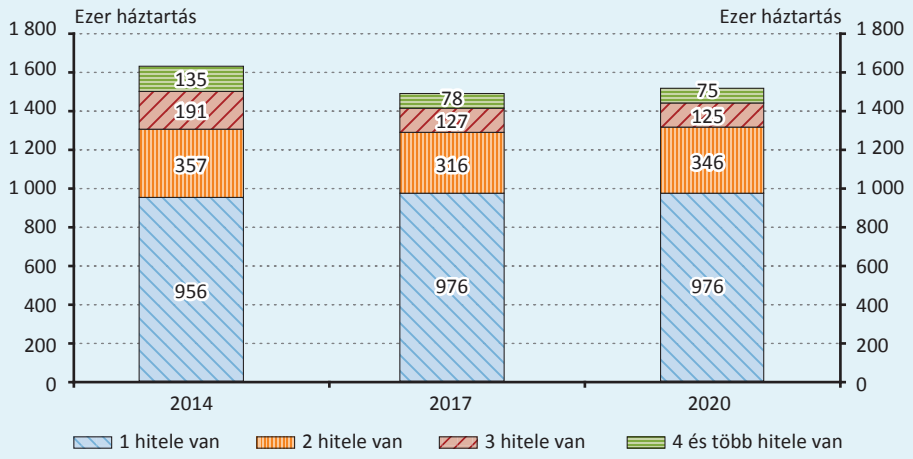

[16] A hitelek darabszáma nem teljeskörű, háztartásonként korlátozott számú ügyletet lehet elkülöníteni a felmérésben. Lásd később bővebben.

A HITELTARTOZÁSOK ÉS HITELADÓSOK MEGOSZLÁSA A HÁZTARTÁSOK VAGYONÁNAK NAGYSÁGA SZERINT

6.4. táblázat

Egyes hitelfajtákkal rendelkező háztartások aránya a háztartások nettó vagyon alapján képzett tizedeiben, a HFCS három felmérési hullámában, százalék

Százalék	Év	Háztartási tizedek a nettó vagyon nagysága alapján										Összesen
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Van jelzálog lakáshitele	2014	18,1	13,5	14,5	15,1	10,7	12,6	10,9	10,8	11,1	15,6	13,3
	2017	10,2	13,7	16,4	16,4	10,6	11,7	13,1	14,9	12,7	14,8	13,5
	2020	9,2	9,1	10,6	16,8	14,4	13,0	13,5	15,5	14,3	16,4	13,3
Van egyéb hitele	2014	34,0	14,3	13,0	11,1	13,5	8,9	11,0	11,7	8,1	16,5	14,2
	2017	19,0	12,4	12,2	10,6	9,4	11,5	9,5	13,0	16,3	18,0	13,2
	2020	30,7	11,9	13,3	12,6	13,9	15,5	15,4	17,9	21,6	17,3	17,0
Van magánkölcsön tartozása	2014	27,4	9,3	8,1	7,3	9,8	6,9	6,3	7,5	7,7	8,3	9,9
	2017	12,6	6,7	5,2	5,2	6,2	5,6	4,8	3,3	3,8	5,6	5,9
	2020	14,3	7,8	5,8	4,4	4,1	4,7	4,5	2,3	3,2	4,5	5,6
Van folyószámla hitele	2014	17,5	9,5	11,1	11,3	15,4	12,3	10,7	10,8	8,1	8,3	11,5
	2017	11,4	9,6	10,0	7,0	5,8	5,3	7,9	6,2	4,8	4,0	7,2
	2020	8,9	8,1	8,9	5,8	5,8	5,2	7,1	6,1	8,2	5,8	7,0
Van intézményi hitele	2014	57,6	34,6	38,4	35,5	36,2	30,8	33,6	33,0	29,5	36,8	36,6
	2017	39,2	34,4	38,7	34,7	25,9	29,0	30,6	33,3	35,7	42,8	34,4
	2020	42,0	29,8	31,6	33,0	32,4	33,4	34,5	36,7	39,3	40,7	35,3

A háztartások hiteltartozásait a **vagyon nagysága szerinti bontásban** vizsgálva megállapítható, hogy 2014 és 2020 vége között a legnagyobb változások az **alacsony nettó vagyonnal rendelkező háztartások** körében következtek be. A hiteltartozások (szám szerinti és értékbeni) csökkenésével az alsó vagyoni rétegekben drasztikusan visszaesett a hiteltartozással rendelkező háztartások aránya (6.4. táblázat). Az eladósodott, alacsony nettó vagyonnal rendelkező háztartásokban a jelzálog alapú hitelek mellett a fogyasztási és egyéb hitelek, illetve a magánkölcsönök is magas arányban voltak jelen, és ezek a hitelek sok esetben együttesen terhelték az érintett háztartásokat az időszak elején. Ezekben a rétegekben minden hiteltípusnál tetten érhető a hitellel rendelkező háztartások számának visszaesése 2014 és 2017 között.

Alapvetően átrendezi a hiteltartozások eloszlását, ha a háztartások csoportosítása a nettó vagyon (kötelezettségekkel csökkentett eszközök) nagysága helyett a **bruttó vagyon (összes eszköz) nagysága** szerint történik. A legnagyobb átrendeződés az alsó vagyoni rétegekben figyelhető meg (6.5. táblázat). A bruttó vagyonuk nagysága szerint sorbarendezett háztartások adatai mutatják egyértelműen, hogy minél nagyobb a háztartások (bruttó) vagyona, annál nagyobb valószínűséggel rendelkeznek hiteltartozással és annál magasabb az egy háztartásra jutó hitelösszeg is (6.2. ábra). Nincs viszont jelentős különbség a háztartások vagyonnagyság szerint képzett csoportjai között abban, hogy a háztartások hány hitellel rendelkeznek.

6.5. táblázat

Intézményektől (nem magánszemélyektől) felvett hitellel rendelkező háztartások száma a háztartások bruttó, illetve nettó vagyon nagysága szerint képzett tizedeiben, a HFCS három hullámában

Ezer háztartás	Év	A bruttó, illetve a nettó vagyon nagysága alapján képzett háztartási tizedek										Összesen
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Bruttó vagyon alapján	2014	84	125	144	149	160	160	177	184	154	174	1 511
	2017	71	121	131	121	139	125	145	165	170	192	1 379
	2020	70	112	132	111	136	161	148	179	180	177	1 407
Nettó vagyon alapján	2014	238	143	159	147	149	127	139	137	122	152	1 511
	2017	157	138	154	139	104	116	122	134	143	172	1 379
	2020	167	119	126	131	129	133	137	146	156	162	1 407

6.2. ábra
A hiteltartozással rendelkező háztartások aránya, a hitelügyletek száma és értéke a háztartások bruttó vagyona alapján képzett tizedekben, 2020 végén, a HFCS adati alapján

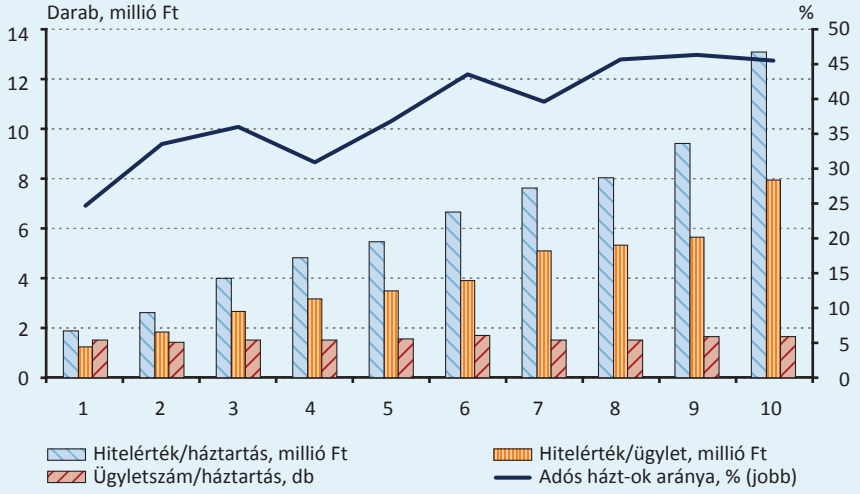

A HITELTARTOZÁSOK ÉS HITELADÓSOK MEGOSZLÁSA ÉLETKOR SZERINT

A **háztartásfő életkora szerint képzett háztartási csoportokban** viszont az életkor előrehaladtával csökken az egy adós háztartásra jutó hitelek száma, a hitelek értéke és az adóssággal rendelkező háztartások aránya egyaránt (6.3. ábra). A Miből élünk? felmérés három hullámának adatai között a legnagyobb különbség az egy háztartásra jutó hitelállomány nagyságában mutatkozik: 2014 és 2017 között visszaestek, 2020 végéig pedig erőteljesen emelkedtek a hitelösszegek. Különösen jelentős volt a hitelösszegek megugrása a fiatal és a középkorú háztartások esetében. A 35 éves és fiatalabb háztartásfővel rendelkező háztartások fele számolt be hiteltartozásról 2020 végén, átlagos hitelállományuk 8,2 millió forintot tett ki.

6.3. ábra
A hitellel rendelkező háztartások aránya (százalék), a háztartásonkénti átlagos hitelérték (millió forint), és háztartásonkénti átlagos hitelszám (darab) a háztartásfő életkora szerinti csoportokban, 2014, 2017 és 2020 végén, a HFCS három hulláma alapján

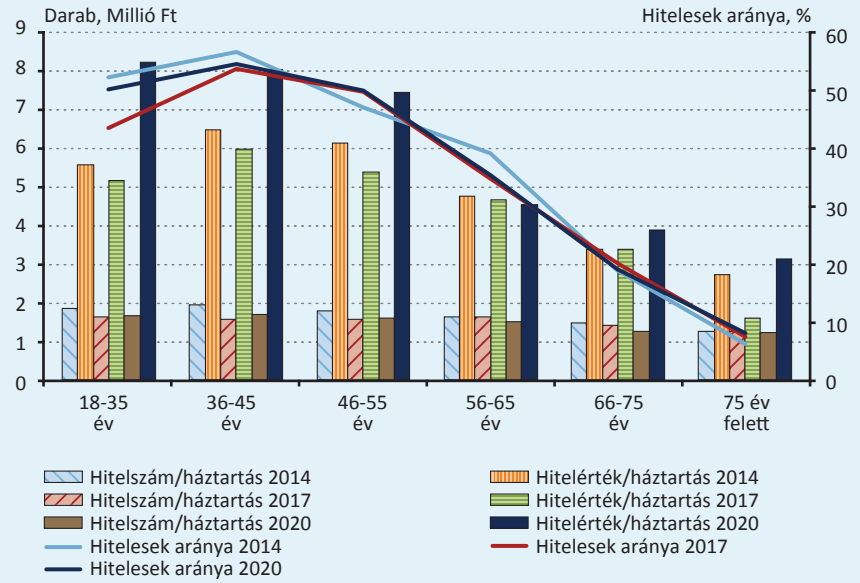

A **jegybanki hitelregiszter adatgyűjtésből** a hitelügyletek szintjén vizsgálható a magánszemélyek valamennyi, belföldi hitelintézettel szemben fennálló tartozása. A háztartási szektor hitelintézeti hitelállománya 2020 végén a teljes intézményi (nem magánszemélytől felvett) hitelállomány 82 százalékát fedte le, ezért a hitelregiszter és a háztartási vagyonfelmérés adatainak együttes használata nagyon hasonló eredményeket kell hogy adjon. A legszembetűnőbb eltérés az eredmények között, hogy a hitelregiszter 5425 ezer hitelt tartalmaz, miközben a háztartási vagyonfelmérésből csak 2135 ezer hitelügylet azonosítható.[17] Hiteltípusonként tekintve, a jelzáloghitelek mennyiségi adataiban lényegesen kisebb különbség adódik a két adatforrás között (717 ezer és 888 ezer ilyen hitelügylet van), az alacsonyabb értékekkel és nagy darabszámokkal jellemezhető egyéb hitelek adataiban tapasztalható jelentős eltérés (lásd a 6.4. ábrát és a 4.4. táblázatot). Az értékadatok és a mennyiségi adatok eloszlásai ugyanakkor hasonló képet mutatnak.

A háztartások intézményi hiteltartozásainak **korcsoportok szerinti bontása** a háztartási vagyonfelmérésből a háztartásfő életkora alapján, a hitelintézeti hiteltartozások korcsoportok szerinti bontása a hitelregiszterből a hiteladós magánszemély életkora alapján valósítható meg (6.4. ábra). A kissé eltérő hitelkörön túlmenően a korcsoportok meghatározásának módja is különbséget okoz a hitelértékek eloszlásában. A vagyonfelmérés háztartási szintű eredményei rendszerint idősebbnek mutatják a hitelfelvevőket a tényleges koruknál, mert a háztartásfő melletti (általában fiatalabb) adósok helyett a háztartásfő életkora a hiteltartozások besorolásának az alapja. Ebben a tekintetben is a hitelregiszter szolgáltatja a pontosabb adatokat.

6.4. ábra
A hiteltartozások, illetve a jelzáloghitelek összesített értéke és darabszáma az adósok (háztartások, illetve személyek) életkor szerinti csoportjaiban, 2020 végén, a HFCS, illetve a HITREG adatai alapján

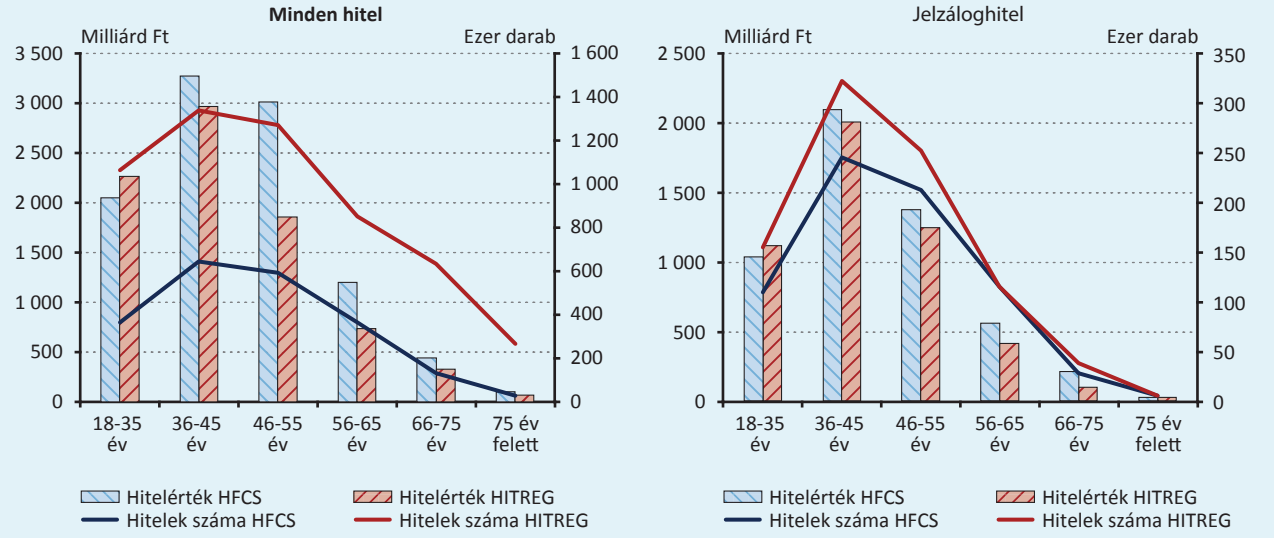

Megjegyzés: HFCS: intézményi hitelek, a háztartásfő életkora; HITREG: hitelintézeti hitelek, az adós személy életkora

[17] A HFCS-ben lakáshitelből, egyéb ingatlanhitelből és egyéb hitelekből háztartásonként több is megadható, lízingtartozásból, folyószámla- és kártyahitelből háztartásonként csak egy-egy darab (egy-egy összesített érték) adható meg. Ez korlátozhatja a felmérhető hitelek darabszámát. Mivel a hitelregiszterben a személyekből nem képezhetők háztartások, nem állapítható meg, hogy a vagyonfelmérés adathiánya a hitellel rendelkező háztartások körét is érinti, vagy csak a háztartásokon belüli hitelügyletek számát. A felmérési adatok illesztése a makroadatokhoz a hitelek értékbeni felszorzását jelentette, ezáltal az átlagos hitelértékek növekedtek, az alacsony ügyletszámok megmaradtak.

A **hitelregiszter** – mint teljeskörű adatállomány – lehetőséget biztosít arra, hogy a magánszemélyek hitelintézeti hiteltartozásai **hiteltípusonként** is bemutatásra kerüljenek. **Korcsoportos megoszlásban** a 36 év alatti adósoknál a jelzáloghitelek mellett a fogyasztási hitelek dominánsak, ennek egyik oka, hogy az úgynevezett babaváró hitelek[18] is ebbe a kategóriába tartoznak, de ebben a kategóriában növelik a hitelállományt a személyi hitelek és a folyószámlahitelek is. A 36 és 45 év közötti korcsoportban a hangsúly áthelyeződik a lakáshitelekre (a piaci és a támogatott lakáshitelek aránya hasonló ebben a korcsoportban) és az egyéb jelzáloghitelekre. Az idősebb korosztályokban a csökkenő átlagos hitelállományokon belül a fogyasztási hitelek aránya egyre meghatározóbb, illetve a vállalkozói hitelek is megjelennek. A legmagasabb hiteltartozással a 36 és 45 év közötti korosztály rendelkezik.

6.5. ábra
A hitelintézeti hiteltartozások állománya fő hiteltípusok szerinti bontásban, az adósok egyes korcsoportjaiban, 2020 végén, a HITREG adatai alapján, milliárd forint, illetve százalék

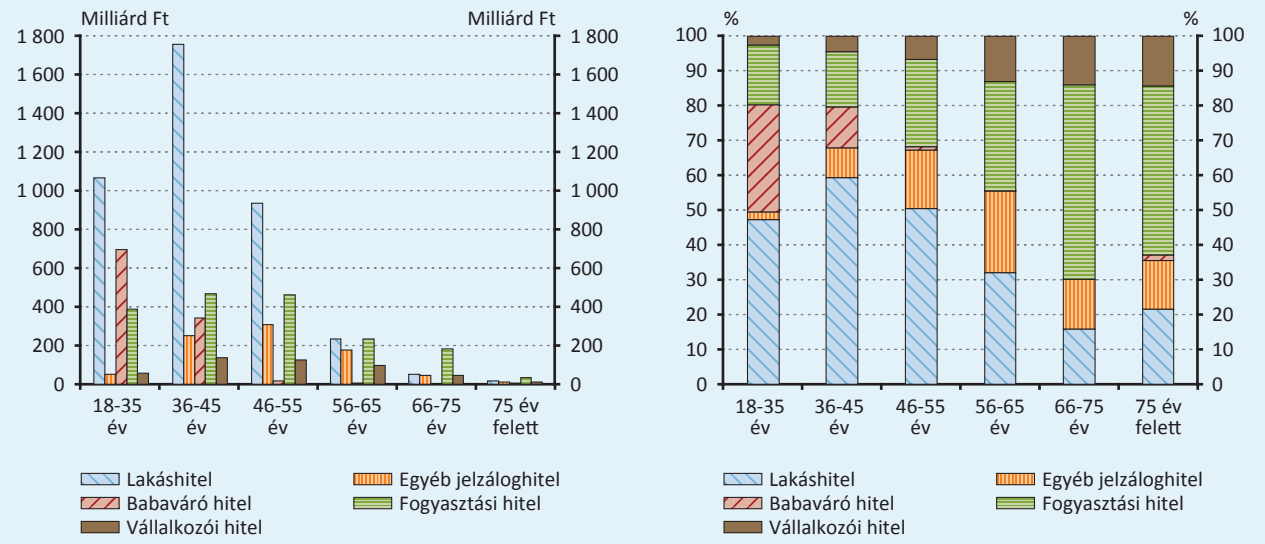

A HITELTARTOZÁSOK ÉS HITELADÓSOK JELLEMZŐI TERÜLETI BONTÁSBAN

A háztartási vagyonfelmérés hiteladatai **területi bontásban** is összehasonlíthatók a hitelregiszter hitelintézetektől származó adataival 2020 végére vonatkozóan. A vagyonfelmérésből az intézményektől (nem magánszemélyektől) felvett hitelek, a hitelregiszterből a hitelintézetektől felvett hitelek a legátfogóbb összehasonlítható hitelkategóriák. Itt is a hitelügyletek darabszámát illetően mutatkoznak jelentős (átlagosan 2,5-szeres) különbségek a kétféle adatforrásból származó eredmények között, ugyanakkor a hitelértékek és az ügyletszámok eloszlásai hasonlók (6.6. ábra). A jelzálog alapú hitelekre szűkítve az összehasonlítást, mind a hitelállományok közötti, mind az ügyletszámok közötti eltérések minimális szintre csökkennek (6.7. ábra). A **vármegyénként részletezett hiteladatok** ugyanakkor felszínre hozzák a háztartási vagyonfelmérés pontosságának a korlátait. A kisebb megyékben megyénként mindössze 30-40 hiteladós háztartás szerepelt a felmérés mintájában, ekkora elemszámmal nem adhatók vissza pontosan a hitelregiszter által képviselt sokasági mutatók.

[18] A 44/2019. (III. 12.) Korm. rendelet által meghatározott hitel.

6.6. ábra
Az intézményi hitelek, illetve a hitelintézeti hitelek összesített értéke és darabszáma vármegyénként, 2020 végén, a HFCS, illetve a HITREG adatai alapján

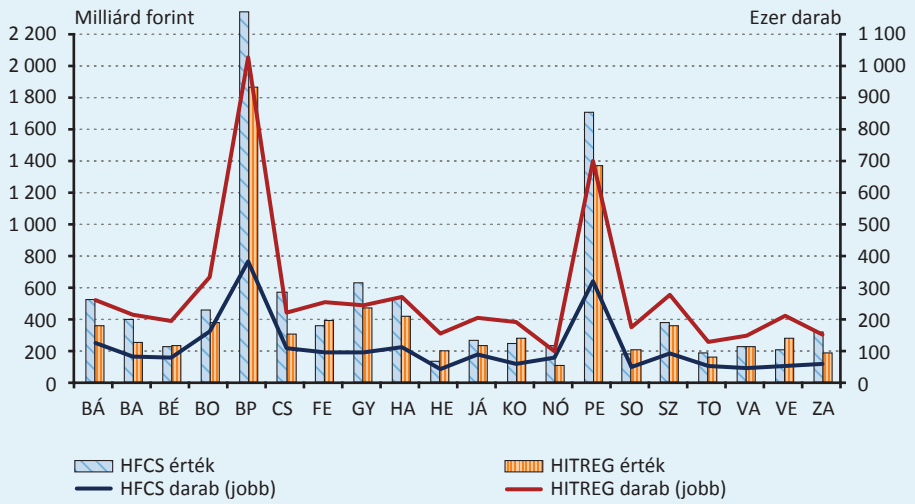

Megjegyzés: A vármegyék elnevezései a mellékletben találhatók.

6.7. ábra
A jelzáloghitelek összesített értéke és darabszáma vármegyénként, 2020 végén, a HFCS, illetve a HITREG adatai alapján

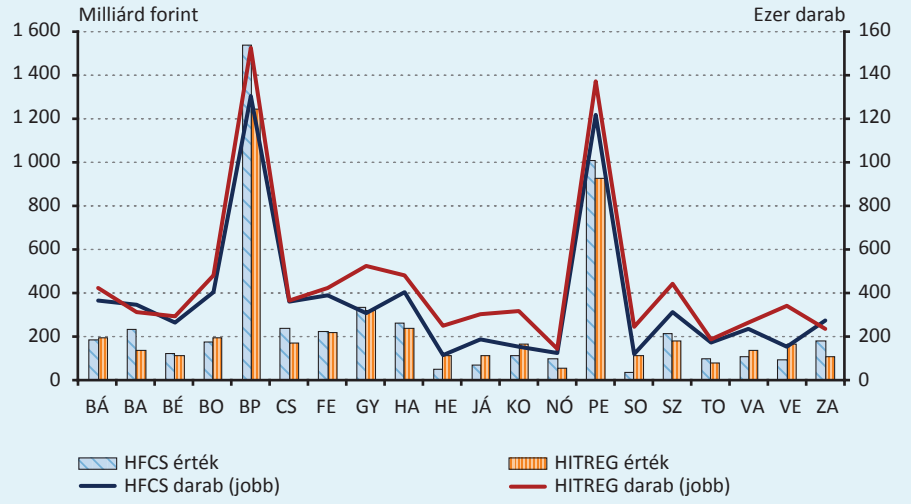

A hitelintézeti hiteleket tartalmazó **jegybanki hitelregiszter** adatai szerint **2020 végén 3090 ezer hiteladós** magánszemély[19] volt Magyarországon, a teljes népesség 32 százaléka (a felnőtt népesség közel 39 százaléka) rendelkezett valamilyen típusú tartozással hazai hitelintézetekkel szemben (6.6. táblázat, 6.8. ábra). Egy adós személyre 2,7 millió forint tartozás jutott. A **banki tartozások átlagos összege** (ügyletértéke) kiemelkedő volt Győr-Moson-Sopron és Pest vármegyében (2 millió forint), de az országos átlag felett volt Budapesten (1,8 millió forint), továbbá Fejér és Hajdú-Bihar vármegyében is (1,6 millió forint). Ezekben a vármegyékben a jelzáloghitelek magas aránya húzta fel az átlagos hitelösszegeket. A **jelzáloghitelek** (lakáshitelek és szabad felhasználású jelzáloghitelek) esetében az átlagos hitelösszeg (ügyletérték) 5,5 millió forint volt 2020 végén, Budapesten az átlagos hitelösszeg 8,1 millió forintot tett ki, Pest vármegyében 6,7 millió forint volt. A babaváró hitelek átlagos hitelösszege meghaladta a 9,5 millió forintot, az egyéb fogyasztási hiteleké 4 millió forint volt 2020 végén.

[19] A hitelregiszterből csak becsülni lehet az adós magánszemélyek számát, a hitelügyletekhez tartozó technikai személyi azonosítók egyezősége alapján. Az adós személyek tényleges száma ennél valamivel kisebb lehet.

6.6. táblázat
A hitelintézeti hitelek, illetve a jelzáloghitelek fő jellemzői vármegyék szerinti bontásban, 2020 végén, a HITREG adatai alapján

Hitelügyletek jellemzői területi bontásban	Népes-ségszám, ezer fő	Hitelintézeti hitelek összesen					Összes hitelből jelzáloghitelek			
Vármegyék		Adósok, ezer fő	Adósok aránya, %	Ügyletszám, ezer darab	Hitelérték, milliárd Ft	Ügyletérték, millió Ft	Ügyletszám, ezer darab	Hitelérték, milliárd Ft	Ügyletérték, millió Ft	Hitelérték aránya, %
Bács-Kiskun	500	151	30	260	359	1,4	42	189	4,5	53
Baranya	357	119	33	211	250	1,2	31	132	4,3	53
Békés	327	112	34	192	233	1,2	29	109	3,8	47
Borsod-Abaúj-Zemplén	633	195	31	331	382	1,2	48	190	4,0	50
Budapest	1724	547	32	1 028	1 894	1,8	152	1 241	8,1	66
Csongrád-Csanád	396	127	32	219	304	1,4	36	165	4,5	54
Fejér	419	143	34	251	391	1,6	42	217	5,2	55
Győr-Moson-Sopron	478	141	29	242	472	2,0	52	314	6,0	67
Hajdú-Bihar	526	158	30	270	424	1,6	48	236	4,9	56
Heves	292	91	31	154	196	1,3	25	109	4,4	55
Jász-Nagykun-Szolnok	364	118	32	203	233	1,1	30	110	3,7	47
Komárom-Esztergom	300	107	36	188	280	1,5	32	161	5,1	58
Nógrád	188	58	31	98	105	1,1	14	50	3,6	48
Pest	1310	402	31	700	1 386	2,0	137	923	6,7	67
Somogy	301	99	33	173	205	1,2	24	109	4,5	53
Szabolcs-Szatmár-Bereg	545	159	29	276	362	1,3	44	177	4,0	49
Tolna	213	72	34	125	158	1,3	19	77	4,1	49
Vas	253	85	34	146	226	1,5	26	133	5,1	59
Veszprém	341	120	35	210	279	1,3	34	164	4,8	59
Zala	265	86	32	148	188	1,3	23	104	4,5	55
Összesen	**9731**	**3 090**	**32**	**5 425**	**8 327**	**1,5**	**888**	**4 909**	**5,5**	**59**

Megjegyzés: A kiemelt adatmezők az átlagérték feletti adatokat jelölik.

A hiteltartozások területi különbségeit a háztartási vagyonfelmérés a hitelregiszternél nagyobb mértékűnek mutatja, ez a mintavételes felmérés sajátossága. A felmérés alapján a kis népességű vármegyékre vonatkozó adatok pontatlanabbak és szélsőségesebb eloszlásúak a hitelregiszterből származó tényadatoknál (6.8. ábra). Nyilvánvalóan a felmérés más instrumentumai is hasonló bizonytalanságokat hordoznak, azonban egyedül a hiteltartozásokra vonatkozóan állnak rendelkezésre jelenleg olyan mikroadatok, amelyek segítségével ezek a bizonytalanságok feltárhatók és megmutathatók. A Miből élünk? vagyonfelmérés területi bontású adataival, azok felhasználási lehetőségeivel és korlátaival kapcsolatosan további információk a 9. fejezetben találhatók.

6.8. ábra
Az adós háztartások aránya az összes háztartáson belül, illetve az adós személyek aránya a felnőtt népességen belül, vármegyei bontásban, 2020 végén, a HFCS és a HITREG adatai alapján

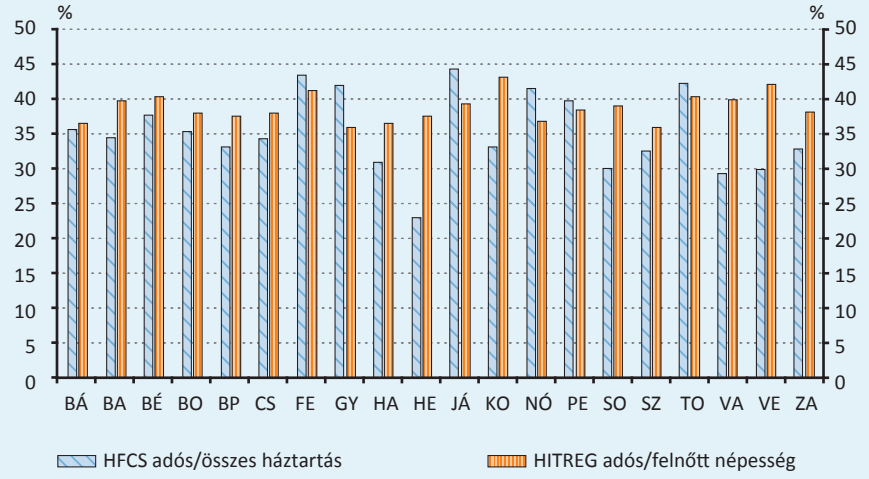

TÁMOGATOTT ÉS PIACI LAKÁSHITELEK JELLEMZŐI A HITELREGISZTER ALAPJÁN

A lakáscélú hitelek között megkülönböztetünk államilag támogatott lakáshiteleket, melyek mögött valamilyen állam által nyújtott kedvezmény (pl. otthonteremtési kamattámogatás) áll, és piaci kamatozású lakáshiteleket. A hitelintézetek által nyújtott ingatlanhiteleken belül 2020 végén a támogatott hitelek állománya 16 százalékot tett ki, a több mint 680 ezer élő hitelügyletből 23 százalék volt a támogatott lakáshitelek számaránya. A piaci lakáshitelek 6,5 millió forintos átlagos év végi hitelállományával szemben a támogatott lakáshitelek (hitelügyletek) átlagos év végi értéke 4,3 millió forint volt. A lakáscélú hitelek állományán belül a támogatott hitelek aránya 2020-ig folyamatosan csökkent a vizsgált időszakban, azt követően tapasztalható fordulat a hitelállomány összetételében (6.9. ábra).

6.9. ábra
Hitelintézeti támogatott és piaci lakáshitelek állománya, illetve a támogatott hitelek állományának aránya 2010 és 2021 között, év végén, hitelintézeti adatok alapján

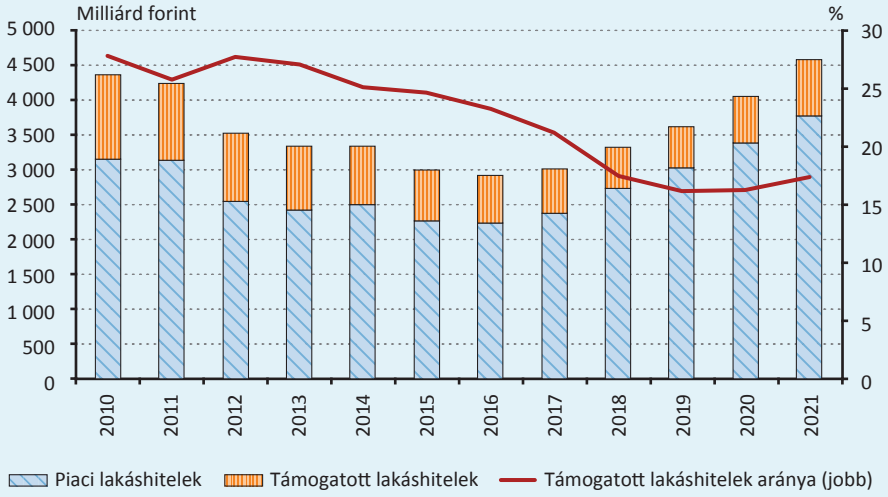

A HITELTARTOZÁSOK MEGOSZLÁSA AZ ADÓSOK CSALÁDI ÁLLAPOTA SZERINT

A felnőtt (18 éven felüli) népesség 44 százaléka volt egyedülálló, 48 százaléka házasságban, 8 százaléka pedig élettársi kapcsolatban élt a 2020 végére vonatkozó háztartási vagyonfelmérés eredményei szerint (6.10. ábra). A háztartások 45 százalékában éltek egyedülálló személyek, 47 százalékában házaspárok (akár további háztartástagokkal) és 8 százalékában élettársi viszonyban lévők (akár további személyekkel együtt). Ugyanakkor az ingatlancélú hitelek (lakáshitelek) szám szerint 57 százaléka a házaspárok, és további 10 százaléka az élettársi kapcsolatban élők háztartásaihoz tartozott, az egyedülállók csak a hitelek egyharmadával rendelkeztek a háztartási vagyonfelmérés alapján készült becslés szerint (6.10. ábra jobb oldali megoszlása). Ezeket az információkat megerősítik, illetve tovább részletezik a **jegybanki hitelregiszter** felhasználásával készített becslések. A hitelintézetek által nyújtott piaci feltételű lakáshitelek felét (értékben 52 százalékát) házasok, 36 százalékát (értékben 35 százalékát) pedig egyedülállók vették fel. Ezzel szemben az államilag támogatott lakáshitelek 65 százaléka (értékben 71 százaléka) tartozott házasságban élőkhöz és 24 százaléka (értékben 20 százaléka) egyedülállókhoz 2020 végén (6.10. ábra bal oldali oszlopai). Jelentős különbségek vannak tehát a piaci és a támogatott lakáshitelek állományának és darabszámának (ügyletszámának) megoszlását tekintve a **hitelt igénybe vevő magánszemélyek családi állapota** szerint. Ugyanakkor mindkét hiteltípusról elmondható, hogy a legnagyobb átlagos hitelösszegekkel a házasságban élő személyek rendelkeztek, különösen a támogatott lakáshiteleknél jelentős a házasok és a nem házasok átlagos hitelösszegei közötti eltérés.

6.10. ábra
A piaci feltételű és a támogatott lakáshitelek állományának és darabszámának, illetve a felnőtt népesség és a lakáshitellel rendelkezők számának megoszlása családi állapot szerint, 2020 végén, HITREG és HFCS adatok alapján

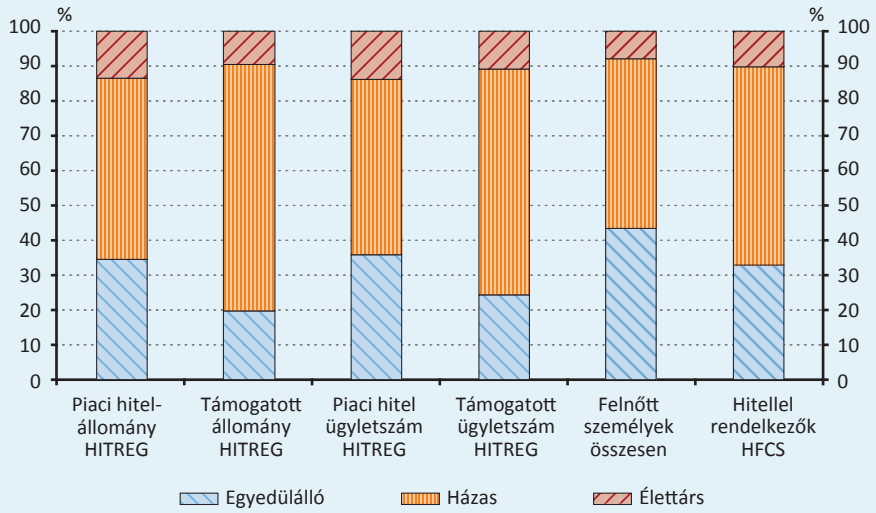

Megjegyzés: Az adatösszeállítás becslést tartalmaz, mert a családi állapot jelentése csak 2022-től kötelező a HITREG-ben. A 2020 végi besorolás az adósok 2022-től rendelkezésre álló besorolása alapján készült.

7. A gyermekes háztartások életkörülményei, jövedelmi és vagyoni helyzete

Az elmúlt évtizedekben a népességszám és ezen belül a gyermekek száma folyamatosan csökkent Magyarországon. Eközben a magánháztartások száma 2010-ig emelkedett, ezt követően alig változott (4,1 millió). A családháztartások, illetve a családok száma a 2010-es évek elejéig csökkent, majd lassú növekedésbe fordult (2,7 millió). A gyermekes háztartások és családok száma hosszú ideje mérséklődik. Mintegy 1,7 millió családban közel 2,8 millió gyermek (gyermek státuszú személy) élt a 2010-es évek végén. Az eltartott gyermekek száma 2 millió fő (1,2 millió háztartásban), a 18 év alatt gyermekek száma 1,7 millió fő volt (1 millió háztartásban). Az egy szülős háztartások számának erőteljes emelkedése a 2010-es években megállt (0,5 millió), a több szülős háztartások száma azonban folyamatosan csökkent (1,2 millióra). A gyermekes családok 55 százalékában 1 gyermek, 33 százalékában 2 gyermek, 9 százalékában 3 gyermek, 3 százalékában 4 vagy több gyermek él.[20] A sokféle lehetséges háztartás- és családtípus közül a jelen fejezet a 26 év alatti eltartott gyermekekkel, illetve kiemelten a 18 év alatti gyermekekkel rendelkező háztartásokra fókuszál.

7.1. táblázat
A gyermekek száma, illetve a népesség száma és megoszlása gazdasági aktivitás szerint (KSH)

Év végén, ezer fő	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Népesség, teljes	10 014	9 986	9 932	9 909	9 877	9 856	9 830	9 798	9 768	9 743	9 722	9 673	9 621
18 év alattiak	1 822	1 800	1 784	1 758	1 734	1 722	1 716	1 714	1 713	1 709	1 704	1 700	1 698
Népesség, HKÉF	9 867	9 805	9 779	9 751	9 722	9 680	9 668	9 638	9 610	9 590	9 581	9 599	9 529
Aktív keresők	3 734	3 695	3 715	3 774	3 849	4 067	4 190	4 333	4 410	4 454	4 490	4 499	4 569
Nyugdíjasok	2 250	2 244	2 245	2 249	2 232	2 196	2 145	2 167	2 170	2 127	2 098	2 078	2 050
Gyermekek	2 300	2 251	2 212	2 192	2 166	2 117	2 116	2 089	2 030	2 037	2 023	2 052	2 050
Egyéb eltartottak	1 583	1 615	1 607	1 536	1 475	1 300	1 217	1 049	1 000	972	970	970	860

7.2. táblázat
A háztartások összetétele egyes években, különféle felmérések alapján, ezer háztartás

Háztartásszám, ezer	Népszámlálás, Mikrocenzus			Családi pótlék adatok, KSH			KSH	Miből élünk? vagyonfelvétel		
Háztartások összetétele	**2001**	**2011**	**2016**	**2000**	**2007**	**2010**	**2015**	**2014**	**2017**	**2020**
Gyermekes háztartások	1 860	1 778	1 716	1 275	1 228	1 212	1 316	1 220	1 232	1 246
Egy gyermekes háztartás	985	969	935	668	643	617	619	615	628	595
Két gyermekes háztartás	662	591	569	457	420	419	476	420	414	453
Három és több gyermekes	213	218	211	151	164	176	221	185	190	198
Gyermek nélküli háztartások	2 003	2 328	2 305				2 784	2 908	2 772	2 737
Összes magánháztartás	3 863	4 106	4 021				4 100	4 128	4 004	3 983

Népszámlálás: Gyermek státuszú személlyel (bármilyen korú) rendelkező háztartások. KSH: Családi pótlékban részesülő háztartások (MÁK). KSH: Miben élünk? A 2015. évi lakásfelmérés adatai: 25 év alatti gyermekkel, Miből élünk?: 26 év alatti eltartottal rendelkező háztartások.

[20] Az összefoglaló információk adatforrása a KSH népességgel kapcsolatos statisztikája.

JÖVEDELMI ÉS VAGYONI VISZONYOK A GYERMEKES HÁZTARTÁSOKBAN

A **Háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel** (HKÉF) adatai alapján a gyermeket nevelő háztartásokban az egy főre jutó nettó pénzjövedelem az összes háztartásra vonatkozó átlagérték 80 százaléka körül alakul. A 2008-ban kezdődött gazdasági válság a gyermekes háztartásokat jövedelmi oldalról az átlagosnál erősebben érintette, azonban a 2011-ben bevezetett adóintézkedések átmenetileg felzárkóztatták az érintett háztartások nettó jövedelmét. Ezt követően 2013-tól ismét egy leszakadási periódus indult, amit 2017 és 2019 között sikerült megfordítani. A **háztartási vagyonfelmérés** eredményei magasabb nettó pénzjövedelmeket mutatnak a teljes szektorra[21] és a gyermekes háztartásokra vonatkozóan egyaránt, és kisebb jövedelmi különbségeket jeleznek a két csoport között. Különösen a 2017. évi felmérés emeli ki a gyermeket nevelő háztartások jövedelmeit. Általánosságban elmondható, hogy minél idősebb gyermekek vannak a háztartásban, annál közelebb állnak az egy főre jutó jövedelmeik az országos átlaghoz. A 18 és 25 év közötti eltartottak háztartásaiban az egy főre jutó nettó jövedelmek már meghaladják az átlagértékeket.

7.1. ábra
Az összes háztartás és a gyermekes háztartások egy főre jutó éves nettó jövedelme, illetve ezek aránya a Háztartási költségvetési és életkörülmény felvétel (HKÉF) és a Miből élünk? (HFCS) alapján

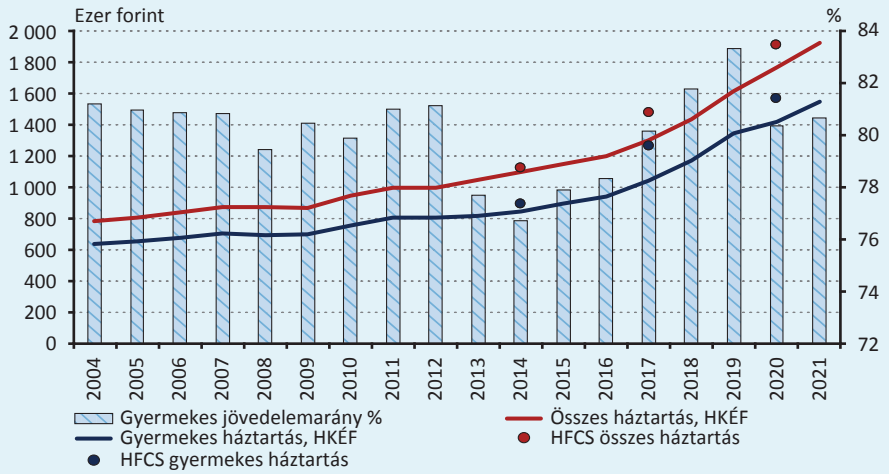

A **Miből élünk? vagyonfelmérés** (HFCS) eredményeit figyelembe véve a 26 év alatti eltartott gyermekkel rendelkező háztartások közül az egy gyermekesek egy főre jutó nettó jövedelme közelíti az országos átlagot, a három vagy több gyermeket nevelők jövedelme viszont messze elmarad attól. A gyermek nélküli háztartások egy főre eső nettó pénzjövedelme az országos átlagnál 15-18 százalékkal lehet magasabb.

7.2. ábra
Az összes háztartás és a gyermekes háztartások egy főre jutó éves nettó jövedelme (HFCS)

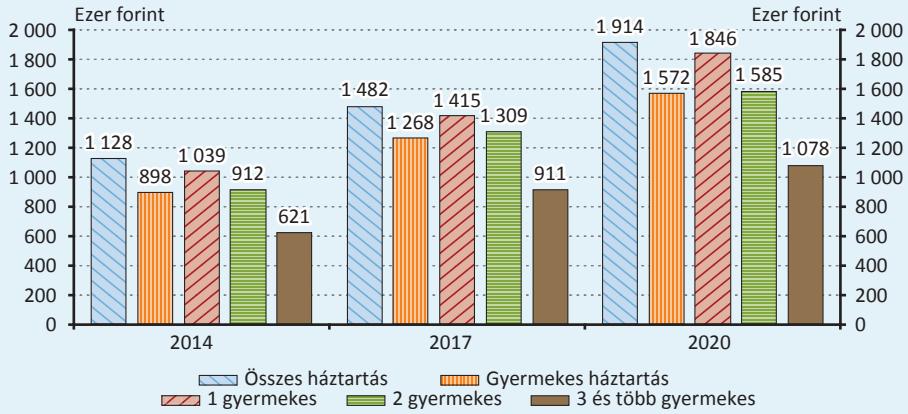

[21] Az okokat lásd a jövedelmekről szóló fejezetben.

A **háztartások nettó jövedelem alapján képzett tizedeiben** (400 ezer háztartást jelent tizedenként) mintegy 16-szoros jövedelmi különbség mutatkozik a háztartások alsó és felső 10 százalékának jövedelme között a háztartási vagyonfelmérés (HFCS) mindhárom évében. Az egy főre jutó nettó jövedelmekben ennél kisebb és csökkenő mértékű különbségek mérhetők (2014-ben 8,1-szeres, 2017-ben 7,2-szeres, 2020-ban 6,3-szeres). A gyermekes (itt 18 év alatti gyermeket nevelő) háztartások számaránya a jövedelmek növekedésével egyértelműen emelkedik, ugyanakkor a nyugdíjas háztartások aránya csökken a magasabb jövedelmi kategóriákban. Az alsó jövedelmi tizedekben a gyermekesek aránya 10 százalék körül van, a felső tizedekben viszont eléri a 40 százalékot. Az alsó tizedekben a gyermekes háztartások előfordulása egyértelműen ritkábbá vált az elmúlt években és nagyobb arányban fordulnak elő a jövedelemeloszlás felső részében.

7.3. ábra
A gyermekes és a nyugdíjas háztartások számaránya, illetve az egy háztartásra jutó éves nettó jövedelem összege a háztartások nettó jövedelem alapján képzett tizedeiben (HFCS)

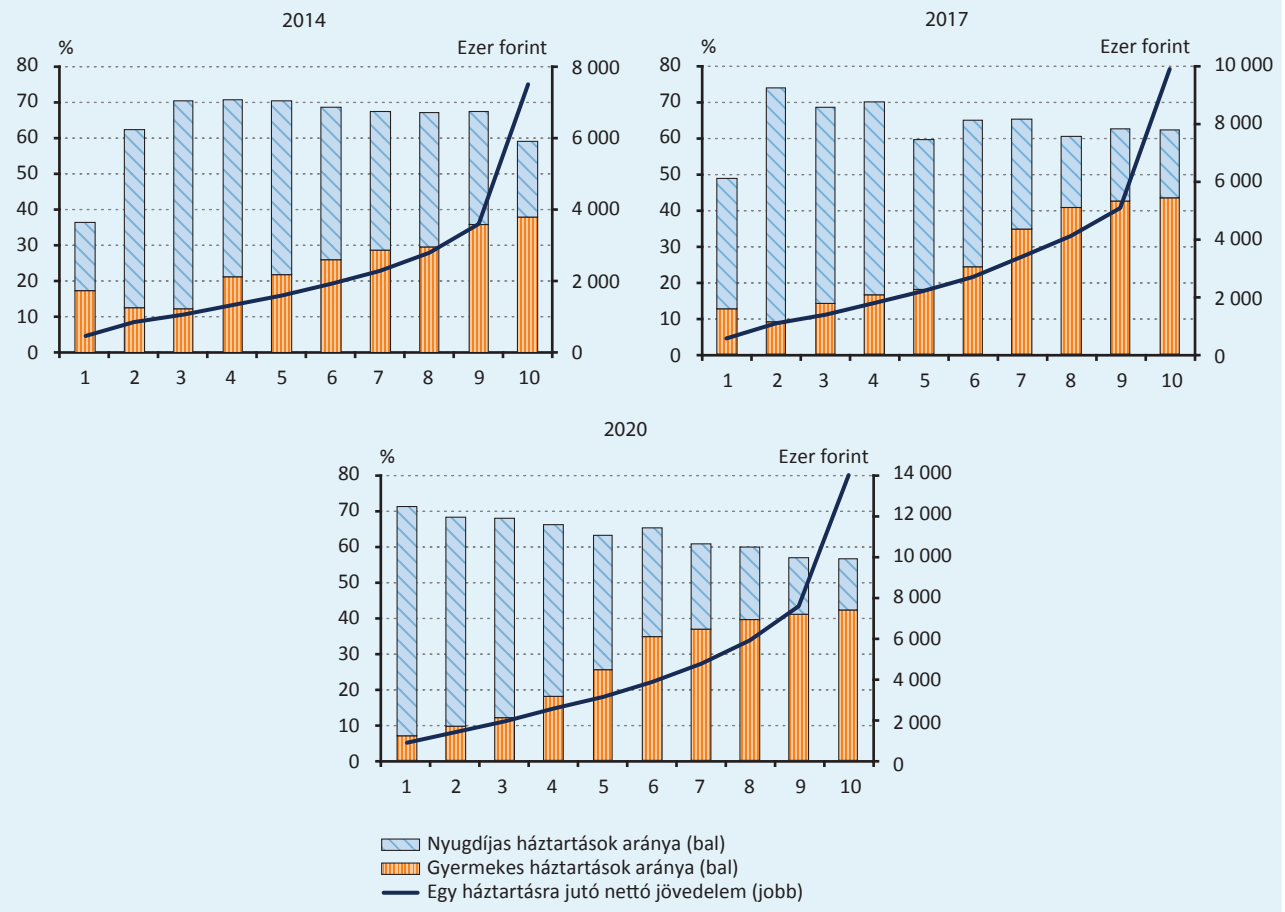

7.4. ábra
A gyermekes és a nyugdíjas háztartások számaránya, illetve az egy háztartásra jutó nettó vagyon év végi összege a háztartások nettó vagyon alapján képzett tizedeiben (HFCS)

A különböző gazdasági helyzetű háztartások vagyonnagyság szerinti eloszlása egységesebb képet mutat a vagyonfelmérés három hullámában, mint a nettó jövedelem szerinti eloszlásuk. Ennek az lehet az oka, hogy a jövedelmek változékonyabbak, mint a vagyon. A **háztartások nettó vagyon alapján képzett tizedeiben** (ahol szintén 400 ezer háztartás alkot egy tizedet) a gyermekes háztartások (18 év alatti gyermekekkel rendelkező háztartások) és a gyermektelen aktív korú háztartások inkább az eloszlás szélein helyezkednek el, a nyugdíjas háztartások pedig inkább az eloszlás középső részén. Az alsó vagyoni tizedben (ahol a nettó vagyon átlagos állománya negatív), illetve a felső vagyoni tizedben a háztartások mintegy 30 százaléka gyermeket nevelő háztartás. A középső vagyoni tizedekben a gyermekes háztartások aránya 20 százalék körüli. A nyugdíjas háztartások a vagyonfelhalmozás késői szakaszában vannak, ezért mérsékeltebb jelenlegi jövedelmeik ellenére magasabb átlagos nettó vagyonnal rendelkezhetnek, mint a gyermekes háztartások, amelyek a vagyonfelhalmozás kezdeti vagy első szakaszában vannak. Azonban a nyugdíjas háztartások Magyarországon jellemzően nem tudnak elérni olyan kiemelkedő vagyoni helyzetbe, mint amilyen az aktív korú gyermekes vagy gyermektelen háztartások egy részének megadatik. Ennek oka elsősorban a generációk közötti vagyonátadás, a pénzügyi és nem pénzügyi eszközök átadása az aktív korúak részére.

A **bevételek és a kiadások viszonyát tudakoló kérdésre** válaszolva 2020-ban a háztartások 9,3 százaléka (370 ezer háztartás) jelezte, hogy a bevételeinél többet költött, a gyermekesek (26 év alatti gyermeket nevelők) 9,8 százaléka esett ebbe a kategóriába. 2017-ben a háztartások 10,6 százaléka vallotta azt, hogy a kiadásai meghaladták a bevételeiket (426 ezer háztartás), a gyermekesek között 12,3 százalék volt ez az arány. A kiadásokhoz képest elégtelen bevételekkel rendelkező háztartások aránya 2014-ben 13,4 százalék volt (554 ezer háztartás), a gyermekes háztartások körében 18 százalék volt ez az arány.

A **negatív nettó vagyonnal rendelkező háztartások** száma az elmúlt években csökkent Magyarországon. 2014 végén 190 ezer, 2017 végén 126 ezer, 2020 végén 85 ezer háztartás (a háztartások 4,6, 3,1 és 2,1 százaléka) tartozásai haladták meg az eszközeik értékét. A gyermekes háztartások körében magasabb (2017-ben 4,4, 2020-ban 2,8 százalék), de időben szintén csökkenő tendenciát mutat a negatív nettó vagyonúak aránya. Mindegyik évben jellemző viszont, hogy a gyermekszám növekedésével együtt emelkedik a negatív nettó vagyonú háztartások aránya.

KÜLÖNFÉLE VAGYONTÁRGYAK ELŐFORDULÁSA ÉS ÉRTÉKE A GYERMEKES HÁZTARTÁSOKBAN

A 18 évesnél fiatalabb gyermeket nevelő háztartások **nem pénzügyi eszközökkel való ellátottságát** tekintve, a felmért eszközkategóriák közül egyedül a járművek előfordulásában mutatkozik érdemi eltérés a különféle háztartástípusok között. A gépkocsival rendelkező háztartások aránya az összes háztartáson belül 50-ről 60 százalékra emelkedett 2014 és 2020 vége között, ezen belül a gyermekesek körében 63-ról 76 százalék fölé ugrott a járműtulajdonosok aránya. A járművel rendelkezők aránya a gyermekszámmal 2 gyermekig növekszik, afölött visszaesik. A gyermektelen háztartások közül a nyugdíjasok körében mintegy 40-43, az aktív korúak körében 50-65 százalék az autótulajdonosok aránya. Egyéb gépjárművel a háztartások mintegy 6 százaléka rendelkezik, a gyermekesek között valamivel magasabb (8 százalék) az arány. A háztartások által birtokolt ingatlanok eloszlásában nem mutathatók ki egyértelmű különbségek a különféle összetételű háztartások között a vagyonfelmérés eredményei alapján. A gyermekes háztartásokra vonatkozóan megállapítható azonban, hogy náluk az átlagosnál, illetve a gyermekteleneknél nagyobb arányban fordulnak elő a lakóhelyül szolgáló ingatlantulajdon mellett további ingatlanok, és ezek előfordulása a gyermekszám növekedésével emelkedik.

7.3. táblázat

A gépjárművel, saját lakással, illetve egyéb ingatlannal rendelkező háztartások aránya gyermekszám szerinti bontásban, valamint a 18 éven aluli gyermeket nevelő háztartások száma (HFCS)

%	Gépjárművel rendelkezik				Saját lakásban, házban lakik				Egyéb ingatlannal rendelkezik				Gyerekes háztartás
Év	Összes	0 gyerek	1 gyerek	2 gyerek	Összes	0 gyerek	1 gyerek	2 gyerek	Összes	0 gyerek	1 gyerek	2 gyerek	
2014	49,5	45,0	63,5	68,3	84,2	85,0	82,3	81,4	23,0	22,8	23,2	24,6	1 007 400
2017	53,9	49,6	65,3	72,6	84,0	84,9	80,3	86,5	22,0	21,1	24,3	26,8	1 028 100
2020	60,4	54,5	75,7	79,9	85,8	84,8	89,7	86,9	19,7	18,3	21,1	28,0	1 063 300

A Miből élünk? vagyonfelmérés szerint **a hazai háztartások 84-86 százaléka saját tulajdonú lakóingatlanban él** (a népszámlálási adat 90 százalék), ez az arány a gyermekes és a gyermektelen háztartások esetében is hasonló. A lakások alapterülete és rezsiköltsége a gyermekek számával együtt egyértelműen emelkedik, azonban a lakóingatlanok egységnyi alapterületre vetített átlagos értéke (négyzetméterára) 2 gyermek felett már csökken. A gyermekes háztartások határozottan nagyobb arányban rendelkeznek **lakáshitel tartozással**, mint a gyermektelenek, 2 gyermek felett azonban az arány nem nő tovább a gyermekszámmal.

7.4. táblázat
A lakástulajdonosok és a lakáshitellel rendelkezők aránya, a lakás átlagos értéke, területe és havi rezsiköltsége a 26 év alatti gyermeket nevelő, illetve gyermektelen háztartásokban

Lakásjellemzők	Miben élünk? lakásfelmérés 2015					Miből élünk? vagyonfelmérés 2014				
Háztartások típusa	**Összes**	**0 gyerek**	**1 gyerek**	**2 gyerek**	**3- gyerek**	**Összes**	**0 gyerek**	**1 gyerek**	**2 gyerek**	**3- gyerek**
Tulajdonosi arány %	85,2	85,5	84,3	87,3	80,2	84,2	85,0	82,3	83,4	82,0
Lakás átlagérték m Ft	11,9	11,3	12,5	14,1	13,0	11,5	11,0	12,0	14,0	12,5
Átlagos alapterület m2	80,4	75,1	84,9	95,3	96,6	78,1	75,8	80,6	89,6	94,5
Rezsiköltség/hó ezer Ft	40,3	37,8	44,2	45,3	47,6	40,0	37,0	45,0	47,2	48,0
Lakáshiteles arány %	17,9	10,6	29,1	34,6	35,1	16,1	11,6	27,3	32,8	34,4
Lakásjellemzők	**Miből élünk? vagyonfelmérés 2017**					**Miből élünk? vagyonfelmérés 2020**				
Háztartások típusa	**Összes**	**0 gyerek**	**1 gyerek**	**2 gyerek**	**3- gyerek**	**Összes**	**0 gyerek**	**1 gyerek**	**2 gyerek**	**3- gyerek**
Tulajdonosi arány %	84,0	84,2	83,4	85,4	79,7	85,8	84,6	88,1	89,2	88,6
Lakás átlagérték m Ft	15,4	14,2	16,2	20,8	19,2	23,3	22,2	25,3	26,8	25,4
Átlagos alapterület m2	79,9	75,9	82,8	93,8	98,0	83,8	79,2	88,4	95,6	105,1
Átlagos rezsi/hó ezer Ft	48,6	45,2	55,2	57,6	58,1	53,8	49,6	61,3	64,5	64,3
Lakáshiteles arány %	13,5	8,7	21,2	29,5	22,6	13,3	8,6	22,2	24,5	25,5

A **különféle pénzügyi eszközök előfordulását és eloszlását tekintve** a készpénz (belföldi és külföldi bankjegyek és érmék) eloszlása a legegyenletesebb a társadalomban. Minden háztartásban van készpénz és a mennyisége sem függ egyértelműen attól, hogy gyermeket nevelő vagy gyermek nélkül élő, aktív korú vagy nyugdíjas háztartásokról van-e szó. A készpénz mellett a **bankszámlával (folyószámlával) rendelkezők aránya** a legmagasabb minden háztartástípusnál, valamennyi egyéb pénzügyi eszköz lényegesen szűkebb körben fordul elő a háztartások között. 2020 végén a háztartások 89 százaléka rendelkezett bankszámlával, a gyermekesek (18 év alatti gyermeket nevelők) és az aktív korú gyermektelenek körében ez az arány egyaránt 96 százalék, a nyugdíjasok körében 74 százalék volt. 2017 végén a hazai háztartások bő 83 százaléka rendelkezett bankszámlával (a 18 év alatti gyermeket nevelőknél az arány 93 százalék), 2014 végén pedig a háztartások szűk 83 százalékának volt legalább egy bankszámlája (közülük a gyermekesek 94 százalékának, a gyermektelenek 79 százalékának, a nyugdíjasok 70 százalékának). Az aktív korú háztartások lényegesen nagyobb arányban rendelkeznek bankszámlával – függetlenül attól, hogy gyermeket nevelnek-e vagy sem – mint a nyugdíjas korúak. 2020-ra minden háztartástípusnál lényegesen emelkedett a bankszámlát használók aránya az előző felmérési hullámok eredményeihez viszonyítva.

A Miből élünk? vagyonfelmérés eredményei alapján **állampapírok és egyéb kötvények** a hazai háztartások bő 9 százalékának a tulajdonában lehettek 2020 végén (2017 végén 8 százalék, 2014 végén 7 százalék volt az arány). Ezek az értékpapírok viszonylag egyenletesen oszlottak meg a különböző típusú háztartások között. Ugyanez mondható el a **befektetési jegyek** megoszlásáról is, amit a háztartások 6-7 százaléka tarthat. Vállalati tőkebefektetésekkel, azaz **részvényekkel és egyéb részesedésekkel** a háztartások bő 11 százaléka rendelkezett 2020 végén (2017 végén 7,5 százalékuknak, 2014 végén 8 százalékuknak volt részvénye vagy üzletrésze). Társas vállalkozásaik legnagyobb arányban a gyermeket nevelő háztartásoknak vannak, 2020 végén 15 százalékuk, korábban 11 százalékuk birtokolt vállalati részvényeket vagy üzletrészeket. A gyermektelen aktív korú, illetve különösen a nyugdíjas korú háztartások között lényegesen kisebb a vállalati tőkebefektetéssel rendelkezők aránya.

Biztosítási befektetésekkel, azaz **életbiztosítási és nyugdíjpénztári tartalékokkal** a hazai háztartások növekvő hányada, 15-18 százaléka rendelkezik. A gyermekes háztartások között a legelterjedtebb ez a befektetési forma, 22-24 százalékuknak volt élet- vagy nyugdíjbiztosítása a felmérések időszakában (ez 2020 végén 255 ezer, 2017 végén 242 ezer háztartást jelentett). A gyermektelen háztartások közül az aktív korúak 22-23 százaléka, a nyugdíjasok 5-8 százaléka számolt be biztosításból származó követelésről.

7.5. ábra
Különféle pénzügyi eszközök előfordulása a gyermekes (18 év alatti) és a gyermektelen (közülük az aktív korú és a nyugdíjas) háztartások körében 2020 végén (HFCS)

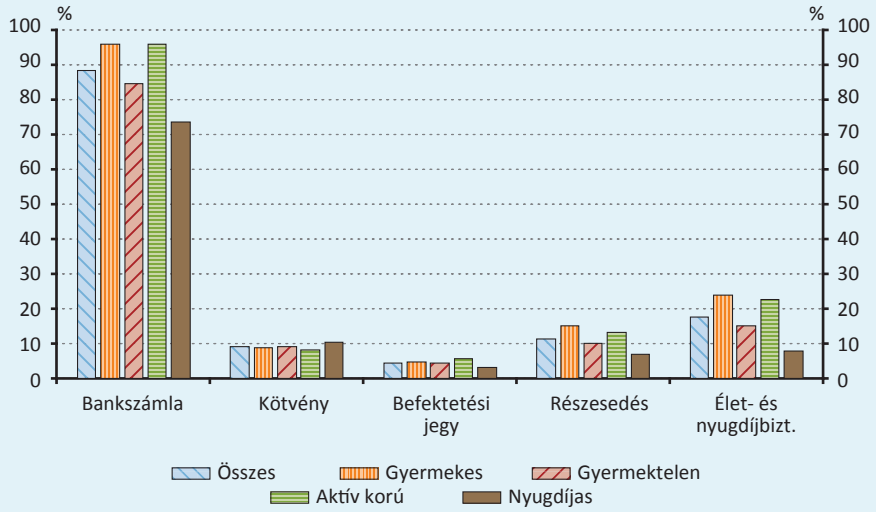

8. Pénzügyi jártasság, pénzügyi tudatosság, kockázatvállalás a háztartások körében

A Miből élünk? háztartási vagyonfelmérés elsősorban a jövedelmek, a fogyasztási kiadások, illetve a különféle eszközök és kötelezettségek értékének a statisztikai célú megfigyelésére szolgál a háztartások körében, azonban számos olyan **kiegészítő kérdés** kapcsolódik ezekhez a fő kérdésekhez, amelyek a háztartások életkörülményeinek, gazdálkodási feltételeinek, pénzügyi helyzetének a megismerésére irányulnak, továbbá az ezekhez kötődő döntésekről, tervekről és kilátásokról gyűjtenek információt. Ebben a fejezetben elsősorban ezek a kiegészítő információk kerülnek bemutatásra.

Az alábbi témákat tárgyalja a fejezet:

Milyen arányban rendelkeznek a háztartások egyes pénzügyi eszközökkel, milyen mértékben ismerik és használják ezeket az eszközöket, milyen mértékű kockázatokat tudnak és hajlandók vállalni a befektetéseik során.

A háztartások mekkora része szembesül a bevételeket meghaladó kiadásokból fakadó fizetési nehézségekkel és milyen módon próbálják azokat kezelni. Milyen okból folyamodnak a pénzügyi intézményektől származó hitelek mellett vagy helyett a rokonoktól, barátoktól, ismerősöktől származó kölcsönökhöz.

Milyen célból takarítanak meg pénzt a háztartások. A rövid vagy a hosszú távú célokat tekintik-e fontosabbnak, ha van lehetőségük a megtakarításra, befektetésre.

KÜLÖNFÉLE PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK ELŐFORDULÁSA ÉS HASZNÁLATA

A hazai háztartások legelterjedtebb pénzügyi eszközei a készpénz és a bankbetét. A háztartások 89 százalékában rendelkeztek a tagok egy vagy több bankszámlával 2020 végén. A **bankszámlát használó háztartások** aránya a vagyon nagyságával párhuzamosan emelkedik és egyúttal emelkedik a bankszámlák száma is a háztartásokban (lásd a 3.5. és 5.3. táblázatot). A háztartásfő életkorát tekintve az aktív korban lévő háztartások szinte teljes köre használ bankszámlát, az idősebb korcsoportokban viszont alacsony a háztartások betéthasználata, a 75 év felettiek bő fele rendelkezik csak bankszámlával (8.1. ábra). A fiatal, 26 év alatti háztartásfők háztartásaiban sem teljes körű a betéthasználat a vagyonfelmérés keretében gyűjtött információk szerint.

8.1. ábra
A bankszámlával rendelkező háztartások aránya a háztartásfő életkora szerint képzett háztartási csoportokban, 2017 és 2020 végén, százalék (HFCS)

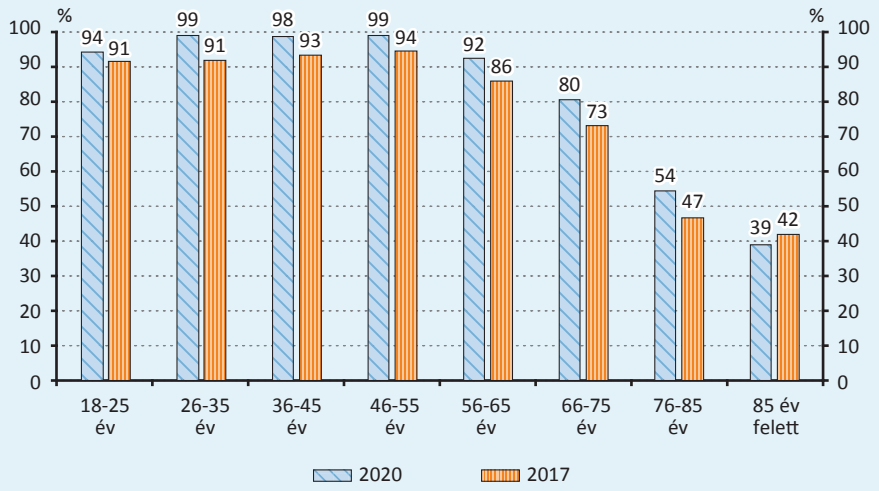

Annak ellenére, hogy a háztartások döntő hányadában használnak bankszámlákat, a jövedelmek egy része készpénzben érkezik a háztartásokhoz. Arra a kérdésre, hogy **milyen módon kapják a jövedelmüket**, a háztartások 20 százaléka egyértelműen a készpénzt jelölte meg, 11 százalékuk többféle csatornáról nyilatkozott és 69 százalékuk jelezte, hogy kizárólag vagy döntően bankszámlára érkeznek a bevételeik a 2020 végi felmérési eredmények szerint. A **bankszámlával rendelkező háztartások körében** a háztartások 77 százalékánál érkeznek a bevételek döntően számlára, 12 százalékuk többféle csatornán kap jövedelmeket és 11 százalékuknál jellemző a készpénzforgalom. A háztartások életkor szerinti megoszlását tekintve a fiataloknál és az időseknél alacsonyabb arányú az ilyen célú bankszámlahasználat (8.2. ábra). A 75 év feletti korcsoportban a háztartások 38 százaléka kapja a jövedelmeit bankszámlára, ezen belül a bankszámlával rendelkezőknél 74 százalék az arány. Az aktív korcsoportokban a háztartások 70-80 százalékában (a betétes háztartások közel 80 százalékában) általános, hogy a bevételek számlára érkeznek. Szignifikánsan eltér a **bevételek megszerzésének a csatornája** attól függően is, hogy **milyen típusú bevételeket kap a háztartás**. Az alkalmazotti jövedelemmel (is) rendelkező háztartások 10 százaléka, a vállalkozói jövedelemmel (is) rendelkező háztartások 15 százaléka, a nyugdíjat (is) kapó háztartások 30 százaléka kapja készpénzben a jövedelmeit.

8.2. ábra
A bankszámlával rendelkező háztartások megoszlása a bevételek csatornája szerint, a háztartásfő életkora alapján képzett háztartási csoportokban, 2020 végén (HFCS)

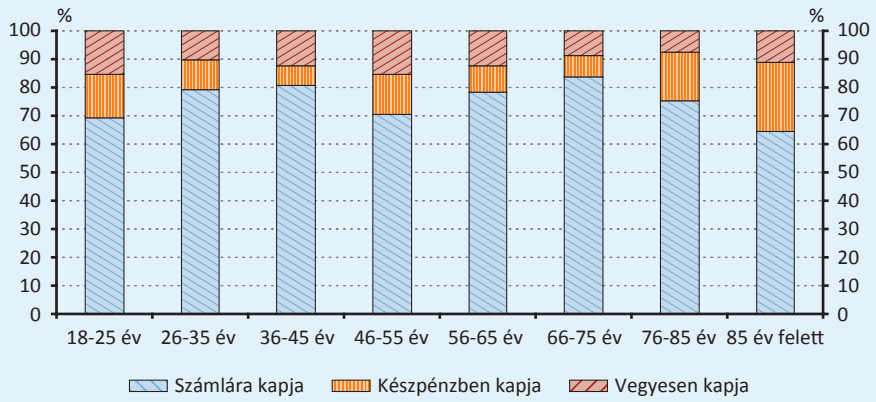

A bankszámlákhoz kapcsolódó további kérdés, hogy a háztartás bármely tagja **rendelkezik-e bankkártyával, illetve hitelkártyával**. 2020 végén a háztartások 69 százaléka (2017 végén 62 százaléka) nyilatkozott úgy, hogy betéti kártyájuk van és 12 százalékuk (2017 végén 14 százalékuk) mondta, hogy hitelkártyát (is) használnak. A bankszámlával rendelkezők között ezek az arányok 78 százalék (2017 végén 74 százalék), illetve 14 százalék (2017 végén 17 százalék) voltak (a 8.1. táblázat alapján). A magánszemélyek tulajdonában álló betéti kártyák (normál bankkártyák) száma közel 5 millió darab lehetett 2020 végén és 4,4 millió darab 2017 végén a háztartási vagyonfelmérés adatai szerint. Folyószámlahitellel a háztartások mintegy 7 százaléka, kártyahitellel 5 százaléka rendelkezhetett az utolsó két felmérési év végén (lásd a 6.4. táblázatot is). A hitelkártya-birtokosok 37-38 százalékának volt tartozása a kártyájához kapcsolódóan, a tartozás átlagos összege 2020 végén 255 ezer forint, 2017 végén 310 ezer forint lehetett.[22]

8.1. táblázat
Összefoglaló a bankszámlákhoz kapcsolódó egyes tételek előfordulásáról különféle típusú háztartásokban, 2017 és 2020 végén, a HFCS alapján, ezer háztartás

Érintett háztartások száma, ezer darab	Összes háztartás		75 év felettiek		Budapestiek		Megyei jogú városiak		Egyéb városiak	
	2017	2020	2017	2020	2017	2020	2017	2020	2017	2020
Lakossági számlája van	3 331	3 535	206	236	676	728	744	760	1 031	1 138
Vállalkozói számlája van	559	562	5	12	154	138	122	115	170	208
Bankkártyája van	2 475	2 742	100	171	533	607	579	594	765	897
Hitelkártyája van	565	487	14	17	171	154	117	96	159	153
Folyószámlahitele van	289	278	6	7	54	41	72	51	90	103
Kártyahitele van	208	185	5	5	73	56	42	36	51	62
Összes háztartás száma	4 004	3 983	450	459	767	774	847	834	1 279	1 292

[22] Háztartási szinten becsült összegek. A tartozások nagysága a bevallott (és javított) összegeket tartalmazza, nem az illesztett összegeket.

A Miből élünk? vagyonfelmérés kiegészítő kérdései között szerepel a **megtakarításokkal, befektetésekkel kapcsolatos kockázatvállalási hajlandóság** mértékét tudakoló kérdés is. A háztartások jelentős része (2014-ben a 70 százaléka, 2020-ban az 58 százaléka) a kockázatmentes befektetéseket választja. Alacsony kockázati szintű befektetéseket vállal a háztartások további 24-31 százaléka. Közepes kockázatú befektetésekre a háztartások 4-16 százaléka vállalkozna, míg jelentős kockázatot a háztartásoknak csak mintegy 1 százaléka vállalna (8.3. ábra).[23] Összességében megállapítható, hogy a magyar lakosság rendkívül kockázatkerülő, a három vizsgált időpontban a megkérdezettek 83-94 százaléka legfeljebb alacsony kockázatot lett volna hajlandó vállalni, ami tükröződik a kockázatosabbnak tekinthető pénzügyi eszközök birtoklásának arányaiban is (8.4. ábra). A megtakarításokkal, befektetésekkel kapcsolatos kockázatvállalás mértéke a jövedelmek, illetve a vagyon nagyságával párhuzamosan emelkedik, azonban a magas kockázatú eszközöket a nagy vagyonnal vagy jövedelemmel rendelkező háztartások is kerülik.

8.3. ábra
Kockázatvállalási hajlandóság a háztartások körében, illetve a háztartások felső jövedelmi és vagyoni tizedében, a HFCS három hullámában, százalék

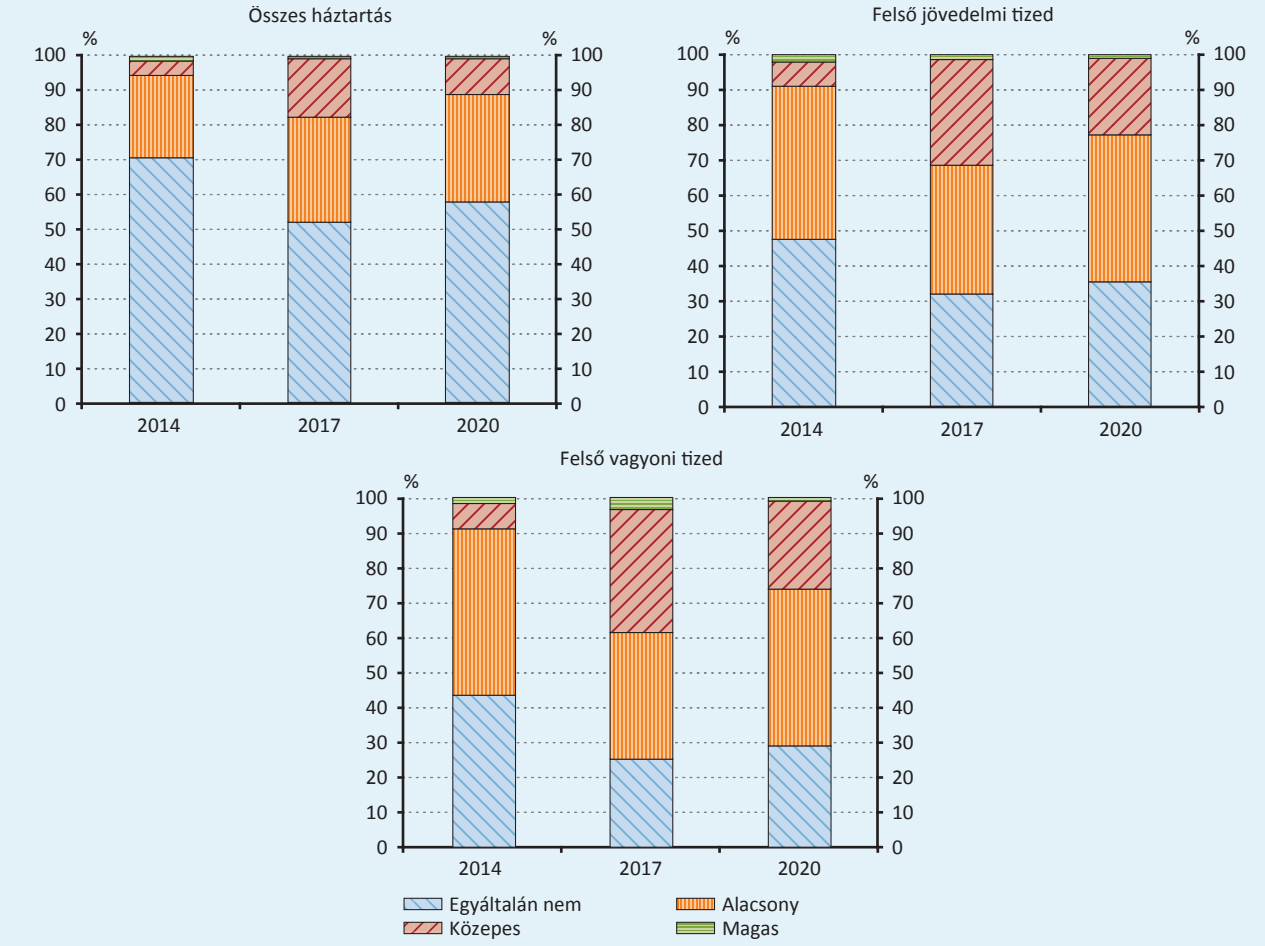

[23] Az egyes évek adatai közötti különbségeket részben a felmérések strukturális eltérései okozzák, lásd az 1. fejezetet.

8.4. ábra
Összefoglaló a különféle pénzügyi eszközök elterjedtségéről a HFCS három hulláma alapján (különféle pénzügyi eszközökkel rendelkező háztartások aránya, százalék)

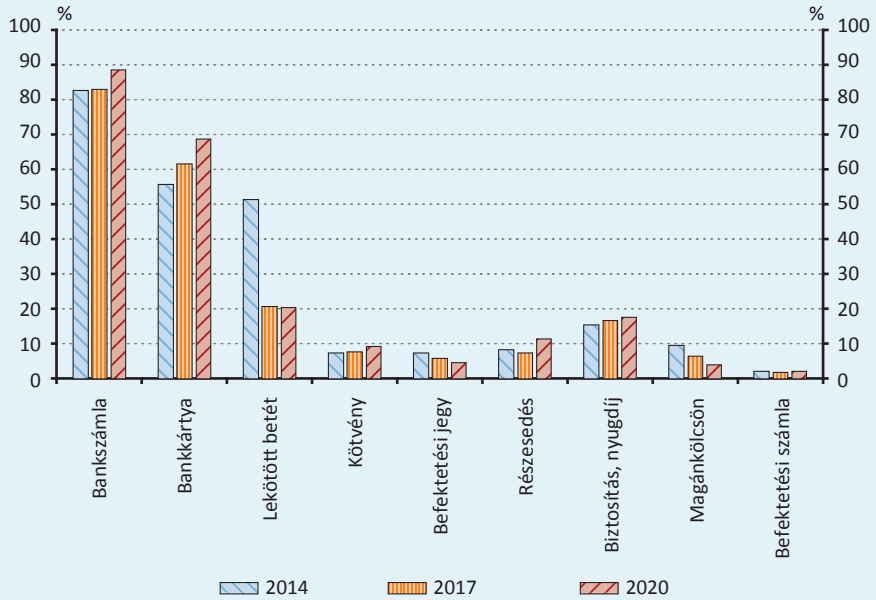

Megjegyzés: Lásd az 1.15., a 3.5., az 5.3. és a 8.1. táblázatok, illetve a 7.9. ábra információit is.

A háztartások (a háztartásokat alkotó magánszemélyek) piaci helyzetét, befektetési döntéseit és ezáltal az elérhető jövedelmek és vagyon nagyságát alapvetően befolyásolja az **iskolai végzettség**. Az alacsonyabb végzettségű háztartások[24] általában a vagyoni és a jövedelmi eloszlás alsóbb rétegeiben helyezkednek el, a magasabb végzettségűek általában magasabb jövedelmet és vagyont érnek el (8.5. ábra). A **felsőfokú végzettségű háztartások** 31 százaléka a legfelső (80 millió forint feletti) nettó vagyoni tizedben helyezkedett el és bő 50 százalékuk a legfelső nettó vagyoni ötödben volt (49 millió forint feletti nettó vagyonnal) a 2020 végi felmérési adatok szerint. A legfelső vagyoni rétegekben jelennek meg nagyobb arányban azok a kockázatosabb pénzügyi eszközök is, amelyek a vagyonos háztartások vagyonának és tulajdonosi jövedelmeinek nagyságát alapvetően meghatározzák.

8.5. ábra
A különböző legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkező háztartások aránya a nettó vagyon, illetve a nettó jövedelem nagysága alapján képzett háztartási tizedekben, 2020 végén (HFCS)

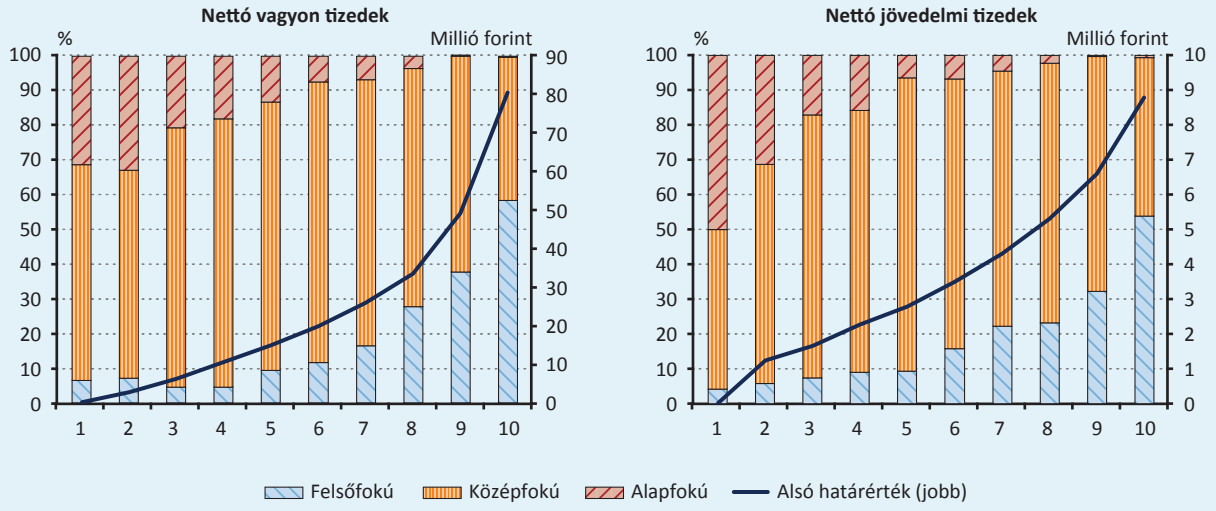

[24] A háztartások besorolása a legmagasabb végzettségű háztartástag végzettsége szerint történt.

A **felsőfokú iskolai végzettségű háztartásokban** a hazai átlagnál lényegesen magasabb arányban fordulnak elő bizonyos típusú pénzügyi eszközök. Egy vagy több bankszámlával e háztartások 98 százaléka rendelkezett (országosan 89 százalék), különféle kötvényeket e háztartások 23 százaléka tartott (országosan 9 százalék), befektetési jegyek 13 százalékuknál fordultak elő (országosan 5 százalék), tőzsdei részvényeket 8 százalékuk tartott (országosan 2 százalék), befektetési számlája e háztartások 6 százalékának volt (országosan 2 százalék) és biztosítási, nyugdíjpénztári befektetés is 34 százalékuknál jelent meg (országosan 18 százalék) a 2020 végi adatok szerint. A fentiekkel összefüggésben **az országos átlagnál lényegesen magasabb a felsőfokú végzettségű háztartások kockázatvállalási hajlandósága**, az erre vonatkozó kérdésre közel 20 százalékuk válaszolta, hogy közepes vagy magas befektetési kockázatot vállalna (az országos adat 11 százalék), azonban ez az arány nem éri el a felső vagyoni tizedbe tartozó háztartásokra jellemző átlagos értéket (26 százalék) 2020 végén. A magas kockázatot pedig ez a réteg is kerüli.

PÉNZÜGYI NEHÉZSÉGEKKEL SZEMBESÜLŐ HÁZTARTÁSOK ARÁNYA ÉS A MEGOLDÁSI MÓDOK

Azoknak a háztartásoknak az aránya, amelyeknél a felmérést megelőző egy év során **a kiadások meghaladták a bevételeket**, 2014-ben 13,4 százalék volt, ez 2017-re 10,6 százalékra, 2020-ra pedig 9,3 százalékra csökkent, tehát ezen a téren egyértelmű javulás figyelhető meg. A nem kellő mértékű bevételek pótlására a háztartások 2014-ben leginkább rokonoktól, barátoktól kértek kölcsön (42 százalék), nem fizettek be minden számlát (42 százalék), a korábban képzett megtakarításokat használták fel (38 százalék), valamint folyószámlahitelt vettek fel vagy hitelkártyát használtak erre a célra (27 százalék). Ez 2017-re annyiban változott, hogy a megtakarítások felhasználása vált a leggyakoribbá (41 százalék), ezt követi a rokoni, baráti kölcsön (38 százalék), a számlák be nem fizetése (22 százalék) és a folyószámlahitel vagy hitelkártya igénybevétele (19 százalék), míg 2020-ban továbbra is a megtakarítások felhasználása (42 százalék), valamint a rokoni, baráti kölcsön felvétele (38 százalék) a két fő megoldási mód, a folyószámlahitel vagy kártyahitel igénybevétele (17 százalék) és a számlák be nem fizetése (18 százalék) visszaszorult.[25] Pozitív fejlemény, hogy hat év alatt kevesebb, mint a felére esett vissza a számlákat be nem fizetők aránya, ezzel csökkenthető a késedelmi kamatokból eredő további adósságok összege, ugyanez vonatkozik a folyószámlahitelekre, hitelkártyás adósságokra. Szintén figyelemre méltó, hogy jelentősen nőtt azon háztartások aránya, amelyek a saját megtakarításaikat, befektetéseiket is fel tudták használni a fizetési nehézségek áthidalására.

8.6. ábra
Fizetési nehézségek kezelésének módjai az érintett háztartásokban, a HFCS három hullámában (a háztartások hány százaléka jelezte az adott megoldás alkalmazását)

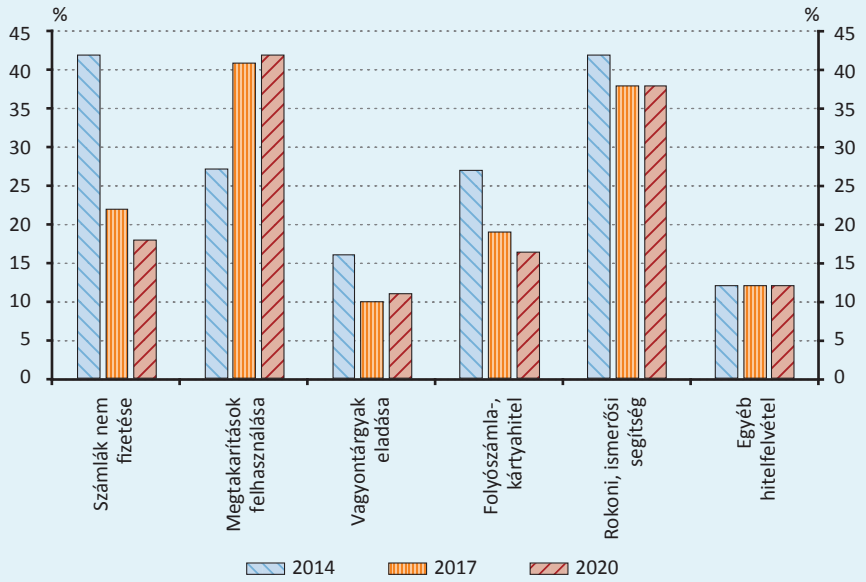

[25] Többféle megoldási módot is megjelölhettek a háztartások a válaszaikban, ezért van átfedés a gyakoriságok között. A fizetési nehézségek kezeléséről a jövedelmekről szóló 2. fejezetben, illetve a gyermekes háztartásokkal foglalkozó 7. fejezetben is szó esik.

Rokonoktól, barátoktól, ismerősöktől (más háztartásokba tartozó magánszemélyektől) összességében **a háztartások csak kis része kért kölcsönt** (magánkölcsönt), az érintett háztartások aránya a háztartási szektorban a 2014 végi 9,9 százalékról 2017 végére 5,9 százalékra esett vissza, majd 2020 végéig tovább mérséklődve 5,6 százalék volt (lásd a 6.4. táblázatot).[26] Azon háztartások körében, amelyek kértek más háztartásoktól magánkölcsönt, felmérésre került a kölcsön felvételének három legfontosabb oka is. Mindhárom vizsgált időpontban első helyen a megélhetési költségek finanszírozását vagy a lakáson, járművön, bútorokon kívüli nagyobb vásárlásokat említették a háztartások. Másodiknak 2014-ben a megélhetési költségeken kívüli egyéb adósságok rendezését, refinanszírozását rangsorolták, később viszont ez már nem került be a három leggyakoribb cél közé, míg harmadik helyre a lakóhely megvétele vagy átépítése került. Három évvel később, 2017-ben, valamint 2020-ban második helyen a lakóhely megvétele vagy átépítése, míg a harmadik helyen a járművásárlás állt. Az adatokból látható, hogy 2014-ben még elsősorban a mindennapi megélhetéshez szükséges kiadások fedezetét próbálták meg a háztartások magánkölcsönökből előteremteni, a későbbi időszakban előtérbe került a nagyobb volumenű kiadásokhoz való hozzájárulás is.

A pénzügyi nehézségek fennállását jelzi az is, ha a **hiteltartozással rendelkező háztartás nem tudja (időben) kifizetni a tartozásának az esedékes részét**. 2020 végén 48 ezer háztartásnak volt legalább 90 napos késedelemben lévő hiteltartozása a Miből élünk? vagyonfelmérés erre vonatkozó kérdésére adott válaszok alapján.[27] Közülük 26 ezer háztartás a március 19-én bevezetett hiteltörlesztési moratórium lehetőségével élve, 22 ezer háztartás egyéb okból nem fizette a tartozását. Összességében 210 ezer háztartás fizette késve (bármekkora késéssel) a törlesztőrészleteit 2020-ban, közülük 150 ezer háztartást védett a törlesztési moratórium. 2017 végén 200 ezer háztartás számolt be arról, hogy az elmúlt egy évben volt legalább 90 napos késedelemben lévő tartozása. Közülük 94 ezer háztartás a hiteltartozását nem törlesztette időben és közel 100 ezer háztartásnak volt legalább három hónapja lejárt közüzemi tartozása az év során.

MEGTAKARÍTÁSI CÉLOK A HÁZTARTÁSOK KÖRÉBEN

A bevételeik és a kiadásaik viszonyát vizsgáló kérdésre adott válaszok szerint a jövedelmeikből megtakarítani képes háztartások aránya folyamatosan emelkedett 2014 és 2020 között és ezzel párhuzamosan csökkent a bevételeiknél többet költők aránya. A éves bevételeikből megtakarítani képes háztartások az összes háztartás 26 százalékát jelentették 2014 végén, és arányuk 33 százalékra nőtt 2020 végére.

A Miből élünk? vagyonfelmérés arra is rákérdez, hogy amennyiben a háztartások képeznek megtakarításokat, melyek azok a megtakarítási célok, amelyeket fontosnak tartanak. 2014-ben a váratlan kiadásokra való tartalékképzést nevezték meg a legtöbben (a háztartások 54 százaléka), ezt követte az idős korra való felkészülés (38 százalék), a tanulmányok, gyermekek, unokák támogatása (34 százalék), az utazás (18 százalék), az adósságok visszafizetése (14 százalék), és 10 százalék feletti részarányt ért még el a lakáson kívüli egyéb jelentős tárgy vásárlása. 2017-ben szintén ugyanezek a célok végeztek az első négy helyen, de a váratlan kiadásokra és az idős korra való felkészülést jóval kevesebben nevezték meg, és ugyancsak visszaesett a tanulmányok, gyermekek, unokák támogatása, valamint az utazásokra való gyűjtést is kevesebben említették. Az adósságok visszafizetésére irányuló megtakarítások képzését a háztartások néhány százaléka tartotta ekkor csak fontosnak. 2020-ban a megtakarítási célok között a tanulmányok, gyermekek, unokák támogatása állt az élen (a háztartások közel 30 százaléka jelölte meg), ezt a váratlan kiadásokra való tartalékolás követte (25 százalék), az idős korra való felkészülés (20 százalék), végül az utazás következett (12 százalék).

[26] A magánkölcsönre vonatkozó kérdés itt minden háztartásra vonatkozik, nem csak a pénzügyi nehézségekkel szembesülő háztartásokra.
[27] Ez a kiegészítő kérdés ebben a formában a 2020-as felvételi hullámban jelent meg először. 2017-ben a tartozás típusa szerinti bontásban volt feltéve hasonló kérdés.

9. A háztartások jövedelmi és vagyoni viszonyai területi bontásban

Ebben a fejezetben a háztartások vagyonának és jövedelmének területi különbségeire koncentrálva kerülnek bemutatásra a Miből élünk? háztartási vagyonfelmérésből (HFCS) származó súlyozott (teljeskörűsített), nemzeti számlákhoz illesztett adatok. Elsőként régiók és vármegyék szerinti bontásban jelennek meg a háztartások vagyoni és jövedelmi helyzetét leíró statisztikák, ezt követően pedig az egyes településtípusok között tapasztalható különbségekről ad áttekintést a fejezet. A megyei bontás esetében Magyarország 19 vármegyéje és Budapest jelentik a területi egységeket, ezek elnevezése egyes táblázatokban és ábrákon a név első két betűjéből alkotott rövidítéssel szerepel (magyarázata a mellékletben található). A kiadványban általában 4 településtípus különül el: a főváros, a megyei jogú városok, az egyéb városok, illetve a községek. Esetenként a megyei jogú városok és az egyéb városok összevonásra kerülnek városok elnevezés alatt.

9.1. táblázat

A felmérésbe bevont háztartások száma, valamint a felmérésből számított és a tényleges népességszám a három felmérési hullámban, területi egységenként

Területi egységek	Háztartások száma (db) HFCS felvett			Népességszám (ezer fő) HFCS súlyozott			Népességszám (ezer fő) KSH		
	2014	2017	2020	2014	2017	2020	2014	2017	2020
BP	1 030	1 391	1 586	1 700	1 692	1 686	1 758	1 750	1 724
PE	538	675	657	1 211	1 250	1 303	1 226	1 262	1 310
Közép-Magyarország	**1 568**	**2 066**	**2 243**	**2 911**	**2 942**	**2 989**	**2 984**	**3 012**	**3 034**
FE	310	278	268	490	476	386	418	417	419
KO	167	159	198	259	297	361	299	297	300
VE	258	228	222	306	267	307	347	341	341
Közép-Dunántúl	**735**	**665**	**688**	**1 055**	**1 040**	**1 055**	**1 063**	**1 056**	**1 060**
GY	315	252	298	526	468	421	453	462	478
VA	143	133	141	273	185	240	254	253	253
ZA	135	185	175	172	317	324	277	271	265
Nyugat-Dunántúl	**593**	**570**	**614**	**971**	**970**	**985**	**984**	**985**	**997**
BA	303	256	278	382	367	346	371	364	357
SO	121	112	180	175	188	311	312	304	301
TO	191	208	79	341	318	201	226	219	213
Dél-Dunántúl	**615**	**576**	**537**	**899**	**872**	**858**	**909**	**887**	**871**
BO	458	320	333	775	600	698	668	648	633
HE	221	229	124	277	345	192	301	296	292
NÓ	89	104	96	102	172	207	196	191	188
Észak-Magyarország	**768**	**653**	**553**	**1 154**	**1 117**	**1 097**	**1 165**	**1 135**	**1 112**
HA	402	317	267	525	577	519	537	530	526
JÁ	385	192	242	721	419	422	380	371	364
SZ	197	253	212	211	440	472	562	558	545
Észak-Alföld	**984**	**762**	**721**	**1 457**	**1 435**	**1 413**	**1 480**	**1 460**	**1 435**
BÁ	302	254	262	395	476	545	514	506	500
BÉ	288	262	118	349	440	259	351	338	327
CS	356	160	299	511	304	402	406	400	396
Dél-Alföld	**946**	**676**	**679**	**1 255**	**1 220**	**1 206**	**1 271**	**1 244**	**1 222**
Ország összesen	**6 209**	**5 968**	**6 035**	**9 701**	**9 597**	**9 603**	**9 856**	**9 778**	**9 731**

A HÁZTARTÁSOK JÖVEDELME ÉS FOGYASZTÁSA MEGYEI ÉS RÉGIÓS BONTÁSBAN

Az országos szinten képzett (nettó) jövedelmi ötödökbe tartozó háztartások adott vármegyéken belüli arányával jellemezzük először ebben a részben a területi különbségeket. Az országosan legalacsonyabb jövedelmi ötödbe sorolt háztartások száma az adott vármegye összes háztartásszámának arányában kifejezve a keleti és délnyugati vármegyékben magasabb, mint északnyugaton vagy Közép-Magyarországon, a legmagasabb jövedelmű ötöd esetében pedig fordított a helyzet. Tehát az országos szinten legalacsonyabb jövedelemmel rendelkező háztartások nagyobbrészt a keleti és délnyugati országrészekben élnek, a legmagasabb jövedelemmel rendelkező háztartások pedig inkább északnyugati vagy közép-magyarországi lakóhellyel rendelkeznek.

9.1. ábra
Az országos szinten képzett legalacsonyabb és legmagasabb jövedelmi ötödbe tartozó háztartások aránya az egyes vármegyékben (a 3 felmérési hullám eredményeinek átlaga alapján)

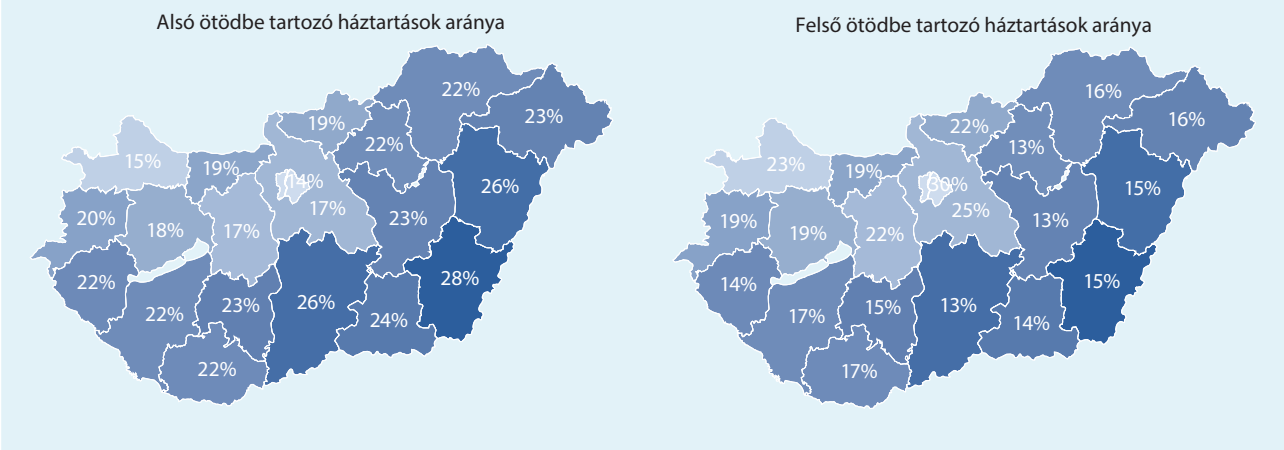

A Miből élünk? vagyonfelmérés eredményei szerint az egy főre eső éves nettó jövedelem 2020-ban országos szinten 1914 ezer forint volt (ezt megelőzően 2014-ben 1128 ezer forint, 2017-ben 1482 ezer forint körül alakult). Budapesten kívül az egyes vármegyékben az egy főre jutó éves nettó jövedelem 1428 és 2034 ezer forint között alakult 2020-ban, amíg a fővárosban ez az érték 2761 ezer forint volt. Régiós szinten a legkevesebb jövedelem az észak-alföldi (1559 ezer forint) és észak-magyarországi (1572 ezer forint) lakosokra jutott, legtöbb a már említett közép-magyarországi (2444 ezer forint) és közép-dunántúli, valamint nyugat-dunántúli népességre (1884 ezer forint és 1822 ezer forint).

A jövedelmek fő forrását, megközelítőleg kétharmadát minden területi egység tekintetében a munkajövedelmek (munkabérek és vállalkozói jövedelmek) jelentik. A tulajdonosi jövedelmek (kamatok, osztalékok, bérleti díjak) aránya viszonylag alacsony szinten (10 százalék alatt) alakul a legtöbb vármegyében. Főként azon vármegyék esetében magasabb a tulajdonosi jövedelmek aránya, melyekben az egy főre számított nettó jövedelem is magasabb értéket mutat (ilyen Budapest, Pest, Fejér és Győr-Moson-Sopron vármegye).

9.2. ábra
Egy főre jutó éves nettó jövedelem vármegyénként, fő típusonként, 2020-ban, ezer forint

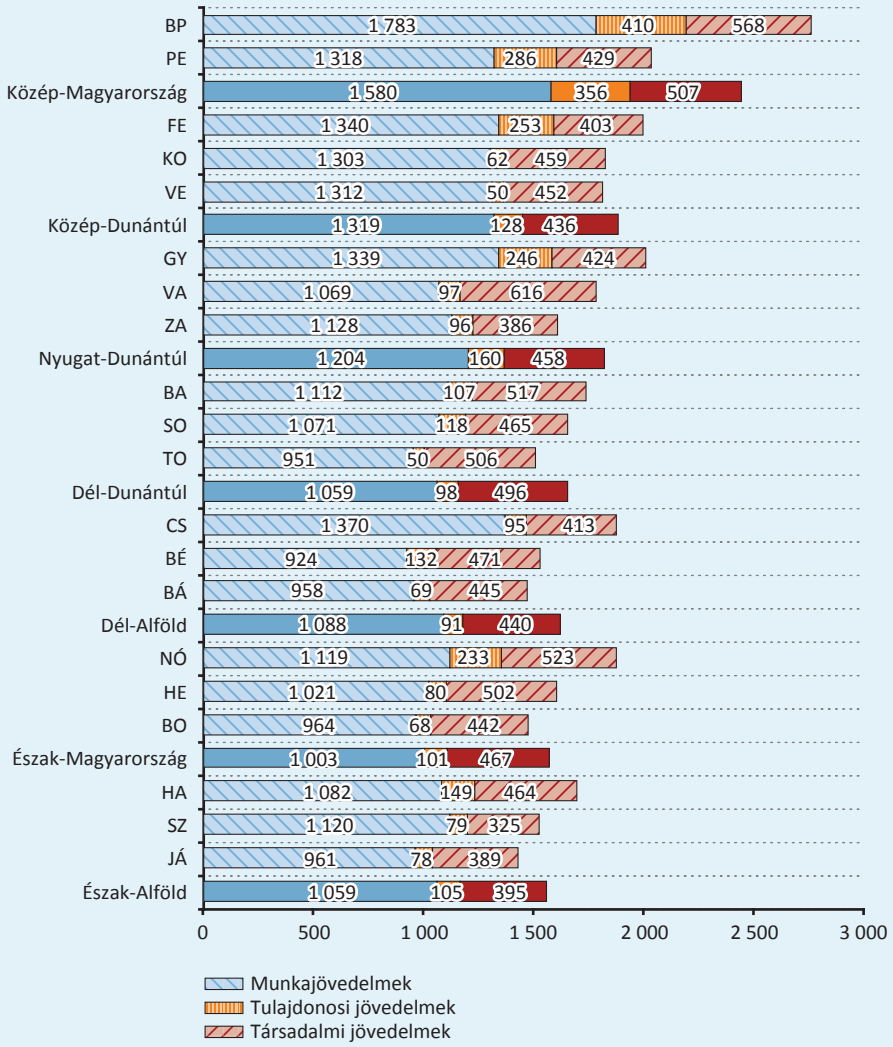

9.3. ábra
A népesség megoszlása munkaerőpiaci aktivitás szerint, valamint az aktivitási státuszhoz kapcsolódó jövedelmek aránya az egyes vármegyékben, 2020-ban

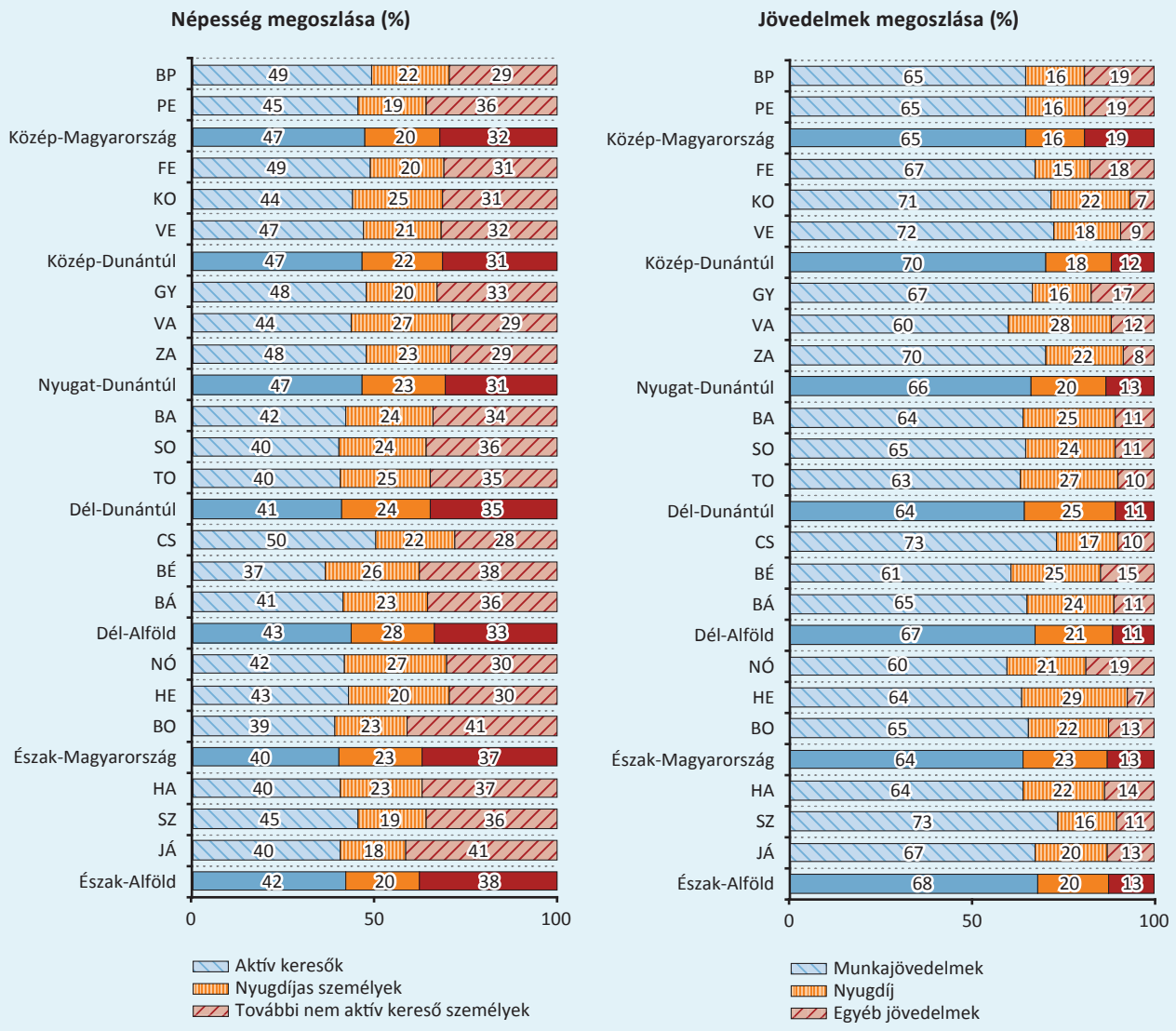

A vagyonfelmérés adataira alapozva, az egy aktív keresőre számított havi nettó kereset 2020-ban átlagosan 236 ezer forint volt Magyarországon. Régiós bontásban 5 régió adata közel azonos szinten alakult, minimális eltérésekkel, ez alól kivétel Közép-Dunántúl és főleg Közép-Magyarország, melyek esetében már jelentősebb mértékben meghaladta az egy aktív keresőre jutó nettó kereset a többi régió átlagos értékeit. Megyei szinten nézve szélesebb skálán szóródnak az értékek, nagyobb különbségek kerülnek felszínre.

9.4. ábra
Egy aktív keresőre jutó havi nettó kereset (lakóhely szerint) 2020-ban, ezer forint

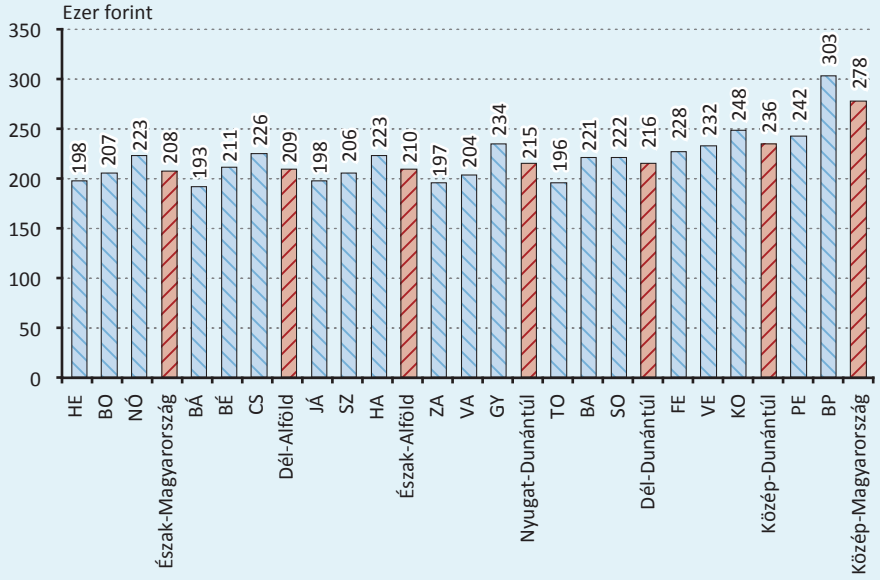

A személygépjárműveket nem vagyonelemként értelmezi a nemzeti számlák statisztika, ugyanakkor kiegészítő információként szolgálhat a háztartások vagyoni és jövedelmi helyzetéről a gépjármű-tulajdonlás, hiszen az autó a háztartások egyik legértékesebb fogyasztási cikke. 2014-ről 2020-ra minden vármegyében növekedett azon háztartások aránya, melyek birtokában áll legalább egy személygépjármű, országos szinten 11 százalékos növekedés tapasztalható. Mind a három felmérési időszak tekintetében elmondható, hogy Budapesten és a legtöbb keleti vármegyében alacsonyabb az autóval rendelkező háztartások aránya a nyugati (főként északnyugati) vármegyékhez képest. (A megyénkénti adatok a kisebb népességű vármegyék esetében nagyobb bizonytalanságot hordoznak.)

9.5. ábra
A gépkocsival rendelkező háztartások aránya az egyes vármegyékben 2014 és 2020 végén

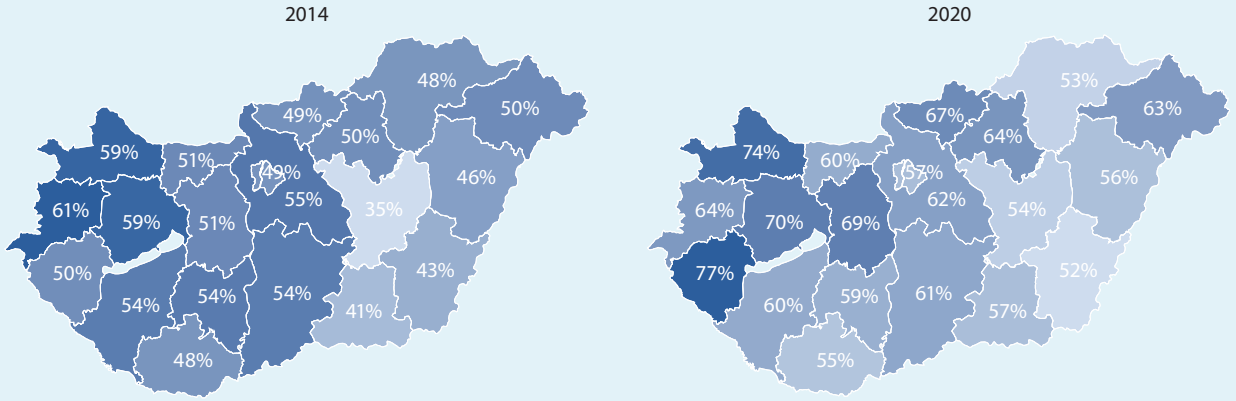

A HÁZTARTÁSOK VAGYONI HELYZETE MEGYEI ÉS RÉGIÓS VISZONYLATBAN

A Miből élünk? vagyonfelmérés pénzügyi számlákhoz illesztett adatai alapján a vagyon tekintetében is szemmel látható különbségek mutatkoznak az egyes vármegyék és régiók között. Az egy háztartásra jutó eszközök (bruttó vagyon) értéke 2014-ben 22 millió forint, 2017-ben 30 millió forint, 2020-ban volt 43 millió forint volt az országos átlagot tekintve, melyből a nem pénzügyi eszközök aránya 55-60 százalék körül alakult a három évben. 2014-ben a két alföldi régióban volt a legalacsonyabb az egy háztartásra jutó bruttó vagyon értéke (13 millió forint), 2017-ben és 2020-ban pedig az észak-magyarországi háztartások körében volt a legalacsonyabb (rendre 16 és 23 millió forint). Ezzel szemben az egy háztartásra eső eszközök értéke mindhárom felmérési hullámban Közép-Magyarországon volt a legmagasabb (2014-ben 32 millió forint, 2017-ben 48 millió forint, 2020-ban 68 millió forint). Ezen régión kívül még a közép- és nyugat-dunántúli háztartások rendelkeznek átlagosan a legnagyobb értékű bruttó vagyonnal (2014-ben 23 és 25 millió forint, 2017-ben 22 és 31 millió forint, 2020-ban 41 és 45 millió forint).

9.6. ábra
A háztartások pénzügyi és nem pénzügyi eszközeinek, valamint kötelezettségeinek átlagos értéke régiónként és vármegyénként, 2020 végén, millió forint

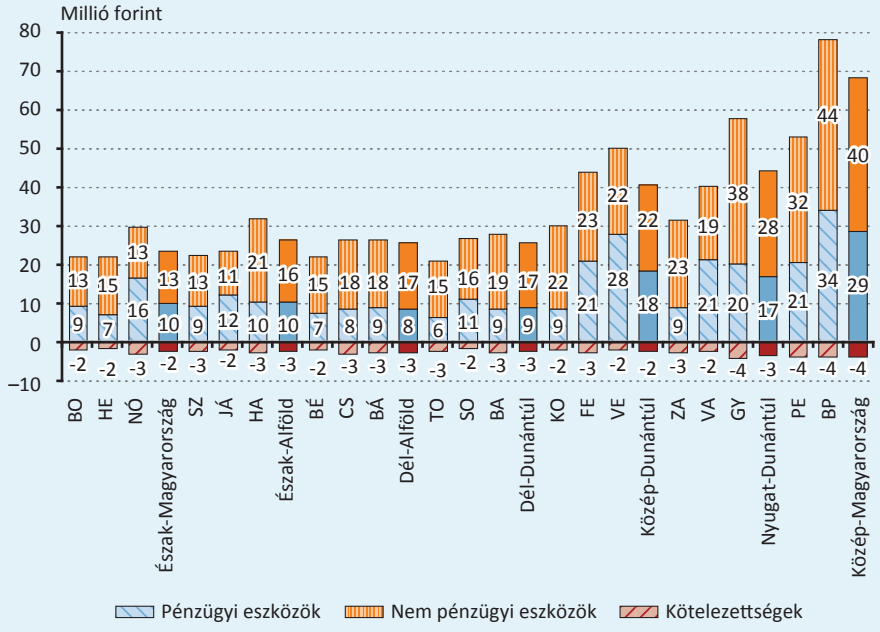

A bruttó vagyonból a kötelezettségek levonásával számított egy háztartásra jutó nettó vagyon a felmérés három hullámának eredményei alapján 2014-ről 2020-ra közel megduplázódott országosan, aggregált szinten. Az egyes vármegyékben számított egy háztartásra jutó nettó vagyon relatív szórásában azonban jelentős változás nem tapasztalható, 2014-ben és 2020-ban egyezően 45-46 százalék körül alakult. Tehát a felmérési időszakok között az egy háztartásra vetített nettó vagyon nominális növekedése a vármegyék közötti egyenlőtlenségek mértékét nem befolyásolta jelentősen. Tekintve, hogy megyei szinten nem reprezentatív a felmérés, az egyes vármegyékből származó minta nagysága torzíthatja az egy háztartásra számított eredményeket. (A megyénkénti adatok a kisebb népességű vármegyék esetében nagyobb bizonytalanságot hordoznak.)

9.7. ábra
Egy háztartásra jutó nettó vagyon nagysága megyei bontásban, 2014 és 2020 végén, millió forint

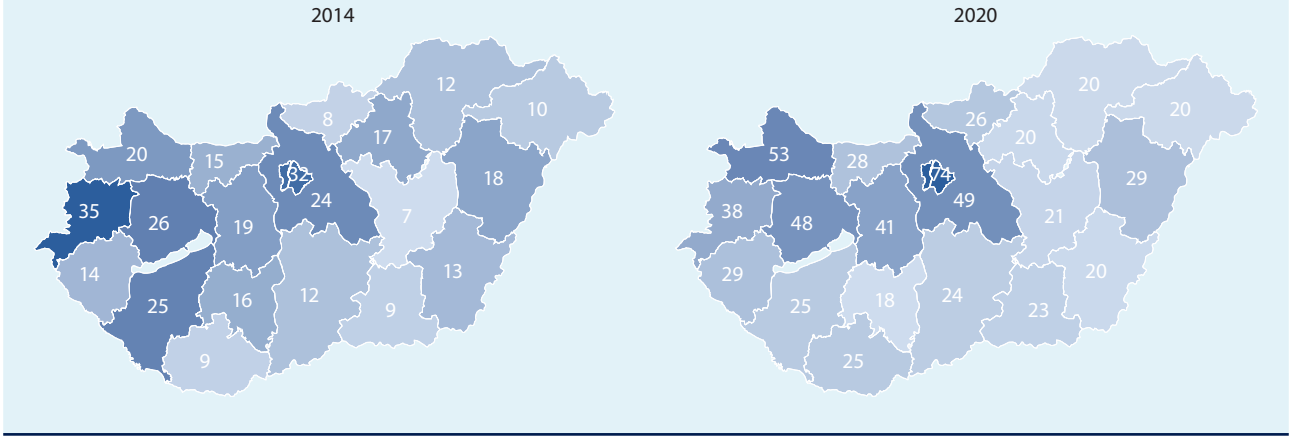

A nyugati vármegyékben az egy háztartásra jutó nettó vagyon átlagosan másfélszerese a keleti vármegyékben tapasztalt értékekhez képest (2020 végén). Ugyanakkor a nyugati vármegyék között nagyobb egyenlőtlenségek mutatkoznak, vagyis elkülönül az északnyugati háztartások nettó vagyonának nagysága a délnyugati vármegyékétől. Ezzel szemben a keleti országrész vármegyéi között kisebb különbség érzékelhető a háztartások nettó vagyonának tekintetében. Az egy háztartásra vetített nettó vagyon átlagos értéket mutat az adott területi egységen belül, amit kiugró értékek befolyásolhatnak, így a legvagyonosabb háztartások vagyona is.

Magyarországon a háztartások nem pénzügyi eszköz értékeinek jelentős hányadát az ingatlanok adják, melyek értékét tekintve jelentős különbségek vannak földrajzi elhelyezkedésük szerint. 2020 végén Közép-Magyarországon egy háztartási tulajdonban álló, a tulajdonos háztartás által lakott, lakás átlagos értéke háromszorosa volt egy észak-magyarországi lakás értékének (36 millió forint és 12 millió forint). Közép-Magyarországon kívül még az ország északnyugati területein haladták meg az átlagos lakásértékek a 20 millió forintot, a keleti és délnyugati területeken már átlagosan ennél kisebb értékeket mutattak a lakásértékek. Megyei viszonylatban, a saját tulajdonban álló (és saját használatú) lakásokat tekintve a fővárosban, Pest és Győr-Moson-Sopron vármegyékben volt a legmagasabb a lakások értéke (2020-ban 30 millió forint vagy afölötti), ezzel szemben a legalacsonyabb átlagos lakásértékek Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyékre voltak jellemzők (2020-ban 12 millió forint vagy az alatti). Országos szinten a háztartások megközelítőleg 85 százaléka rendelkezett saját tulajdonú és saját használatban lévő lakással, ettől legnagyobb mértékben a fővárosi térség maradt el (76-77 százalék). A Miből élünk? felmérés nemcsak a háztartások saját lakásainak értékéről gyűjt adatot, hanem a háztartások egyéb ingatlanjainak előfordulásáról és értékéről is. Az ország háztartásainak negyede-ötöde rendelkezik nem saját maguk által lakott vagy nem lakáscélú egyéb ingatlannal, ennek területi eloszlását tekintve a budapesti háztartások vezetik a listát (29-30 százalék).

9.2. táblázat
Ingatlannal rendelkező háztartások aránya és az ingatlanok átlagos értéke területi egységenként (millió Ft)

	Átlagos saját lakásérték háztartásra (millió Ft)			Saját lakással rendelkező háztartások aránya (%)			További ingatlanok átlagos értéke (millió Ft)			Több ingatlannal rendelkező háztartások aránya (%)		
Területi egységek	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**
BP	18	27	42	77	77	76	14	27	38	29	29	30
PE	15	21	30	89	89	90	14	24	30	25	19	18
Közép-Magyarország	**17**	**25**	**36**	**81**	**82**	**82**	**14**	**26**	**36**	**28**	**25**	**25**
FE	10	13	20	86	91	93	6	14	21	22	21	21
KO	10	13	21	84	90	90	11	7	19	17	15	11
VE	12	16	22	84	83	90	13	17	17	18	12	11
Közép-Dunántúl	**10**	**13**	**21**	**85**	**88**	**91**	**9**	**13**	**20**	**19**	**17**	**15**
GY	13	17	34	86	85	83	10	15	33	26	21	27
VA	11	16	17	91	86	89	9	16	18	26	16	19
ZA	10	11	20	87	89	95	8	10	10	29	32	12
Nyugat-Dunántúl	**12**	**15**	**24**	**88**	**87**	**89**	**9**	**13**	**25**	**26**	**23**	**20**
BA	6	12	20	81	77	79	6	11	12	20	28	16
SO	13	10	13	79	82	88	8	10	23	39	21	16
TO	8	10	14	91	85	92	11	15	7	25	18	22
Dél-Dunántúl	**8**	**11**	**16**	**84**	**80**	**85**	**8**	**14**	**14**	**26**	**23**	**18**
BO	8	7	11	88	83	86	5	8	12	19	17	19
HE	12	12	15	79	82	86	9	12	11	28	16	10
NO	6	8	12	93	88	92	6	8	10	13	19	17
Észak-Magyarország	**9**	**9**	**12**	**86**	**83**	**87**	**6**	**9**	**12**	**21**	**17**	**17**
HA	9	13	22	86	84	85	11	16	14	24	15	17
JÁ	5	8	9	87	90	88	4	7	20	13	17	13
SZ	8	8	12	88	89	94	7	9	17	15	26	10
Észak-Alföld	**7**	**10**	**15**	**87**	**87**	**89**	**8**	**11**	**16**	**17**	**19**	**14**
BÁ	7	11	16	90	84	88	6	12	15	17	24	21
BÉ	8	8	12	86	85	88	8	11	16	18	28	21
CS	7	12	18	78	83	82	6	9	14	20	19	18
Dél-Alföld	**7**	**10**	**16**	**84**	**84**	**86**	**6**	**11**	**15**	**19**	**24**	**20**
Ország összesen	**11**	**15**	**23**	**84**	**84**	**86**	**10**	**18**	**25**	**23**	**22**	**20**

A háztartások vagyonán belül a **pénzügyi eszközök** többféle formában is megjelenhetnek, ideértve a készpénzt, a bankbetéteket (folyószámla vagy lekötött betét), az értékpapírokat (kötvények), a részesedéseket (tőzsdei részvény, befektetési jegy vagy egyéb részesedés), mindemellett egyéb pénzügyi eszközök is állhatnak a háztartások tulajdonában (pl. biztosítási díjtartalékok, nyújtott magánkölcsönök vagy egyéb követelések). Ezen eszközfajták előfordulása a háztartási szektorban vegyes képet mutat. Bizonyos értékű készpénzzel az összes háztartás rendelkezik, emellett viszonylag gyakori a háztartások körében a folyószámlán elhelyezett pénzösszegek előfordulása. Ugyanakkor a lekötött betét formájában tartott megtakarítások már kevésbé gyakoriak, azonban magasabb arányt képviselnek, mint az értékpapírral rendelkező háztartások, vagy a részesedéssel rendelkező háztartások aránya. A területi különbségek is főként az utóbbi három eszközkategória esetében szembetűnők. 2020 végén országosan a háztartások ötöde rendelkezett lekötött betéttel, Budapesten és Győr-Moson-Sopron vármegyében a háztartások közel harmada. A 2020 végi adatok alapján ez a két területi egység a kötvények és tulajdoni részesedések előfordulása tekintetében is kiemelkedik a többi vármegye közül (előbbi pénzügyi eszközcsoportnál Bács-Kiskun, utóbbi esetében pedig Pest vármegye is ide sorolható).

9.3. táblázat
Egyes pénzügyi eszközökkel rendelkező háztartások aránya a vármegyékben és régiókban

Százalék	Folyószámla betéttel rendelkezők			Lekötött betéttel rendelkezők			Értékpapírral (kötvény) rendelkezők			Részesedéssel, befektetési jeggyel rendelkezők		
Területi egységek	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**
BP	88	88	94	62	30	31	12	14	17	28	22	25
PE	80	85	89	50	19	19	6	9	8	16	17	18
Közép-Magyarország	**85**	**87**	**92**	**58**	**26**	**26**	**10**	**12**	**13**	**23**	**20**	**22**
FE	87	81	91	56	17	14	9	5	7	11	7	13
KO	79	79	87	43	20	11	7	5	6	9	10	9
VE	82	79	93	50	11	20	8	5	3	11	9	5
Közép-Dunántúl	**83**	**80**	**90**	**51**	**16**	**15**	**8**	**5**	**6**	**10**	**8**	**9**
GY	85	89	89	56	29	31	8	8	15	9	11	21
VA	80	87	83	58	15	13	9	6	9	12	13	5
ZA	79	76	90	53	15	21	7	6	1	11	6	8
Nyugat-Dunántúl	**82**	**84**	**88**	**56**	**22**	**23**	**8**	**7**	**9**	**11**	**10**	**13**
BA	78	85	91	43	21	23	4	4	6	6	7	11
SO	92	78	81	55	13	6	8	11	5	17	7	11
TO	87	86	86	50	19	18	4	6	6	6	4	8
Dél-Dunántúl	**84**	**84**	**87**	**48**	**19**	**16**	**5**	**6**	**6**	**8**	**6**	**11**
BO	78	74	84	51	13	14	8	3	9	11	8	8
HE	85	83	86	43	18	23	9	7	7	11	5	15
NÓ	71	80	90	43	23	17	6	3	8	9	6	15
Észak-Magyarország	**79**	**78**	**86**	**48**	**16**	**16**	**8**	**4**	**9**	**11**	**7**	**10**
HA	79	82	83	50	18	13	6	7	7	11	10	14
JÁ	81	84	85	43	17	20	3	5	3	4	5	9
SZ	86	83	81	45	18	20	5	5	5	6	5	9
Észak-Alföld	**81**	**83**	**83**	**46**	**18**	**18**	**4**	**6**	**5**	**7**	**7**	**11**
BÁ	85	83	87	48	22	19	5	4	14	5	6	9
BÉ	84	80	84	43	14	14	7	5	5	10	8	14
CS	79	79	89	37	18	20	3	5	9	7	4	10
Dél-Alföld	**82**	**81**	**87**	**42**	**18**	**18**	**5**	**5**	**10**	**7**	**6**	**11**
Ország összesen	**83**	**83**	**89**	**51**	**21**	**21**	**7**	**8**	**9**	**13**	**11**	**14**

A pénzügyi eszközök átlagos értéke 2014 végén 10 millió, 2017 végén 13 millió, 2020 végén 17 millió forint volt egy háztartásra számítva. Régiós bontásban tekintve ez az érték Közép- és Nyugat-Dunántúl régiókban közel másfélszer-kétszer akkora, mint a kelet-magyarországi (Észak-Magyarország, Észak- és Dél-Alföld), valamint dél-dunántúli régiókban, Közép-Magyarországon pedig 2-3-szoros értéket mutat az egy háztartásra számított pénzügyi eszközállomány az utóbb említett régiókhoz viszonyítva.

Azokban a vármegyékben, amelyekben magasabb az egy háztartásra jutó pénzügyi eszközök értéke (például Budapest, Pest, Veszprém, Vas, Fejér, Győr-Moson-Sopron megyék), a többletvagyon főként tulajdonosi részesedések (valamint kisebb mértékben értékpapírok) formájában jelenik meg.

9.8. ábra
Egy háztartásra jutó pénzügyi eszközérték területi egységenként, fajta szerinti bontásban 2020 végén, millió forint

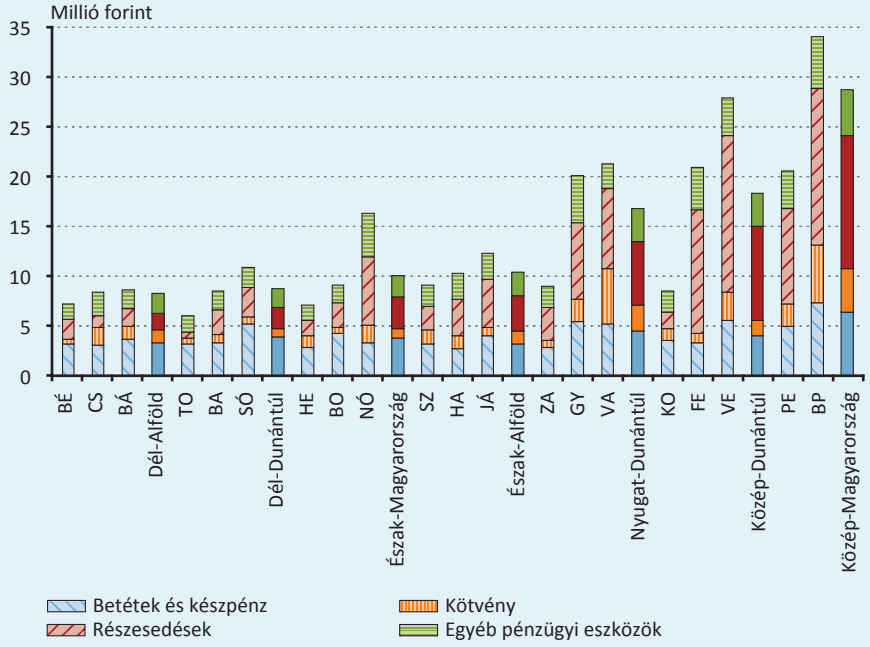

A HÁZTARTÁSOK JÖVEDELME TELEPÜLÉSTÍPUSONKÉNT

A Miből élünk? felmérés lehetőséget nyújt a háztartások jövedelmének és vagyonának településtípusonkénti vizsgálatára is. A háztartások lakóhelyének településtípusa szerint aggregált adatok összevetése során további jövedelmi és vagyoni különbségek tárhatók fel. Ugyanakkor nemcsak a vagyoni és a jövedelmi helyzet tekintetében térnek el az egyes településtípusok háztartásai egymástól, hanem a demográfiai változók szempontjából is. Például amíg a fővárosban és a megyei jogú városokban a háztartásokat átlagosan 2,2 személy alkotja, addig a községekben 2,6 fő az átlagos létszám egy háztartásban.

9.4. táblázat
A felmérésbe bevont háztartások száma, valamint a számított és a tényleges népességszám településtípusonként, a HFCS három hullámában

	Háztartások száma HFCS felvételben (db)			Népességszám HFCS súlyozott (ezer fő)			Népességszám KSH (ezer fő)		
Településtípus	2014	2017	2020	2014	2017	2020	2014	2017	2020
Főváros	1 030	1 391	1 586	1 700	1 692	1 686	1 758	1 750	1 724
Városok	3 848	2 968	3 549	4 597	5 033	5 030	5 200	5 152	5 115
Megyei jogú város	2 160	1 234	1 844	1 875	1 907	1 895	n.a.	n.a.	n.a.
Egyéb város	1 688	1 734	1 705	2 721	3 126	3 135	n.a.	n.a.	n.a.
Község	1 331	1 609	900	3 405	2 872	2 887	2 898	2 877	2 892
Ország összesen	6 209	5 968	6 038	9 701	9 597	9 603	9 856	9 778	9 731

Az egy főre jutó éves nettó jövedelem vizsgálata során erős különbségek mutatkoznak az egyes településtípusok háztartásainak jövedelmi helyzetében. Az egy fővárosi lakosra jutó átlagos nettó jövedelem (2014-ben 1608 ezer forint, 2017-ben 2086 ezer forint, 2020-ban 2761 ezer forint) több, mint duplája az egy községben élő személyre jutó összegnek (2014-ben 900 ezer forint, 2017-ben 1227 ezer forint, 2020-ban 1428 ezer forint). A városi lakosok esetében ez köztes értéket mutat a fővárosi és községi átlagos összegekhez képest.

9.9. ábra
Egy főre jutó éves nettó jövedelem településtípusonként, a HFCS három hullámában, ezer forint

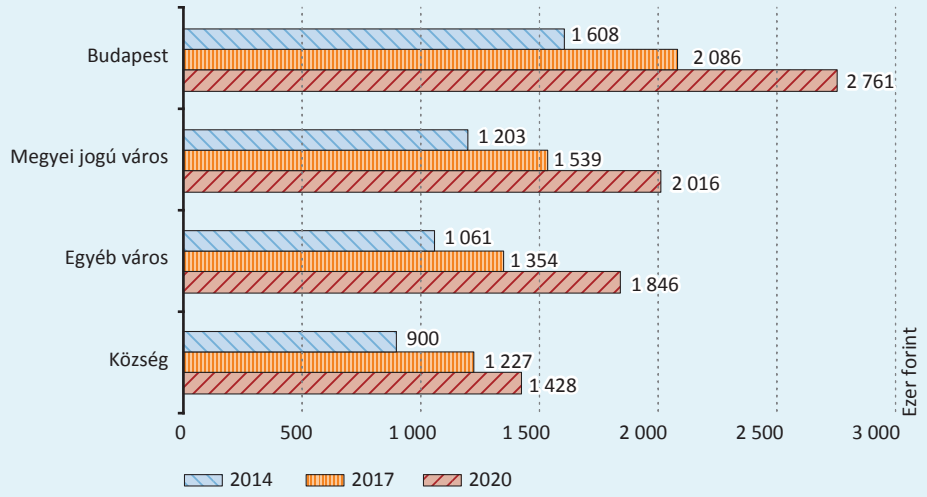

Az egy főre jutó nettó jövedelem alakulásában nemcsak a háztartások által megszerzett jövedelem nagysága játszik szerepet, hanem például az is, hogy milyen az egyes településtípusok esetén a népesség munkaerőpiaci aktivitás szerinti összetétele. A fővárosban 49 százalék az aktív keresők aránya a teljes fővárosi lakosságon belül (2020-as adatok alapján), mely 4 százalékkal magasabb, mint a városok esetében, a községekben pedig még további 4 százalékkal elmarad ez az arányszám a városokhoz viszonyítva. A nyugdíjas személyek aránya minden településtípus esetén azonos, viszont a további nem aktív kereső személyek (beleértve a gyermekeket) arányában különbség mutatkozik. Ezzel hozható összefüggésbe, hogy a községekben élő háztartások esetében a legmagasabb a társadalmi jövedelmek aránya. További jelentős különbség tapasztalható a tulajdonosi jövedelmeket vizsgálva is. A fővárosban és a városok esetén 15 és 10 százalék a tulajdonosi jövedelmek aránya az összes nettó jövedelmen belül, ezzel szemben a községekben mindössze 3 százalék (2020-as adatok alapján). Tehát a községekben élő háztartások körében alacsony az értékpapírokból, részesedésekből, kiadott ingatlanok bérleti díjából származó bevételek összege, ami ezen pénzügyi és nem pénzügyi eszközök alacsonyabb előfordulására és értékeire vezethető vissza.

9.10. ábra
A népesség megoszlása munkaerőpiaci aktivitás szerint, valamint a nettó jövedelem fő kategóriák szerinti megoszlása településtípusonként, 2020-ban, százalék

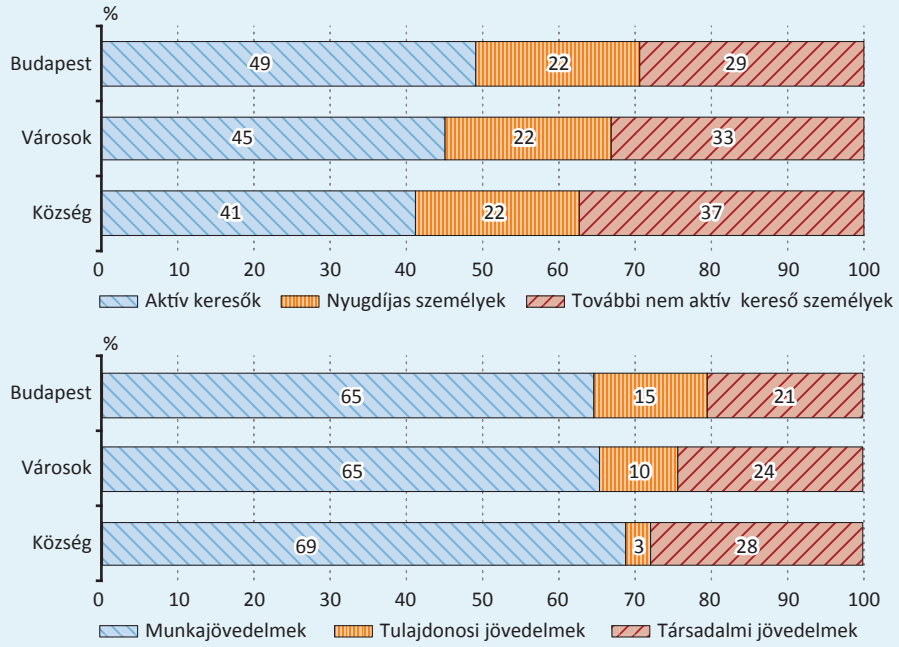

Az adatok felvétele során megközelítőleg a háztartások tizede nyilatkozott arról, hogy éves kiadásaik meghaladják az éves bevételeiket, ebben az arányszámban nem tapasztalható jelentő eltérés a településtípusok között. 2020-ban a fővárosi háztartások 44 százaléka realizált több bevételt, mint amennyi kiadása volt, és 46 százalékuk nyilatkozta azt, hogy a bevételeik és a kiadásaik egyensúlyban voltak. A községekben mindössze a háztartások 24 százaléka ért el a kiadásokat meghaladó bevételeket, és 65 százalékuk érzékelte úgy, hogy kiadásaik megegyeznek a bevételeikkel. A városok köztes helyzetet tükröznek ebben a tekintetben.

A HÁZTARTÁSOK VAGYONI HELYZETE TELEPÜLÉSTÍPUSONKÉNT

Az egyes településtípusokba tartozó háztartások vagyoni viszonyairól információ nyerhető a háztartások nettó vagyoni tizedek szerinti eloszlásának vizsgálatával. A 2020 végére vonatkozó adatok alapján a fővárosi háztartások közül 175-180 ezer háztartás tartozott az országos szinten képzett legfelső nettó vagyoni tizedbe, mely a budapesti háztartások teljes számának megközelítőleg a 22-23 százaléka. Ezzel szemben az összes többi városban élő háztartás 8-9 százaléka tartozott az országosan meghatározott legfelsőbb nettó vagyoni tizedbe, miközben a községek háztartásainak mindössze 3-6 százaléka. Más megközelítésben vizsgálva az ország háztartásai közül a legvagyonosabb 10 százalék közel fele (43-45 százaléka) Budapesten élt.

9.11. ábra
Az országos szinten képzett legmagasabb nettó vagyoni tizedbe tartozó háztartások aránya az egyes településtípusok háztartásszámának arányában, százalék

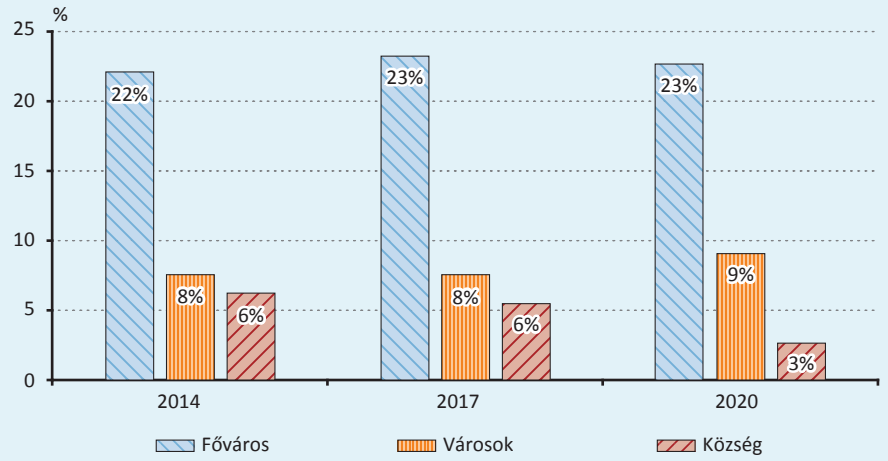

Részletesebb információt nyújt a vagyon területi eloszlásáról az egy háztartásra eső nettó vagyon vizsgálata, mely a fővárosban 74 millió forint, a megyei jogú és egyéb városokban megközelítőleg ennek fele (38 és 37 millió forint), a község típusú települések esetében pedig mindössze a fővárosi érték negyede (18 millió forint) volt a 2020. évi felmérési adatok alapján. A bruttó vagyont alkotó eszközök összetételét tekintve megállapítható, hogy minden településtípus esetében a nem pénzügyi eszközök képviselik a nagyobb arányt a pénzügyi eszközökkel szemben, azonban a reáleszközök túlsúlyát illetően vannak különbségek. A fővárosban jóval magasabb (43-48 százalék) a pénzügyi eszközök bruttó vagyonhoz viszonyított aránya, mint a községekben (átlagosan 32-37 százalék).

9.12. ábra
Az egy háztartásra jutó pénzügyi és nem pénzügyi eszközök (bruttó vagyon), illetve kötelezettségek értéke településtípusonként, millió forint

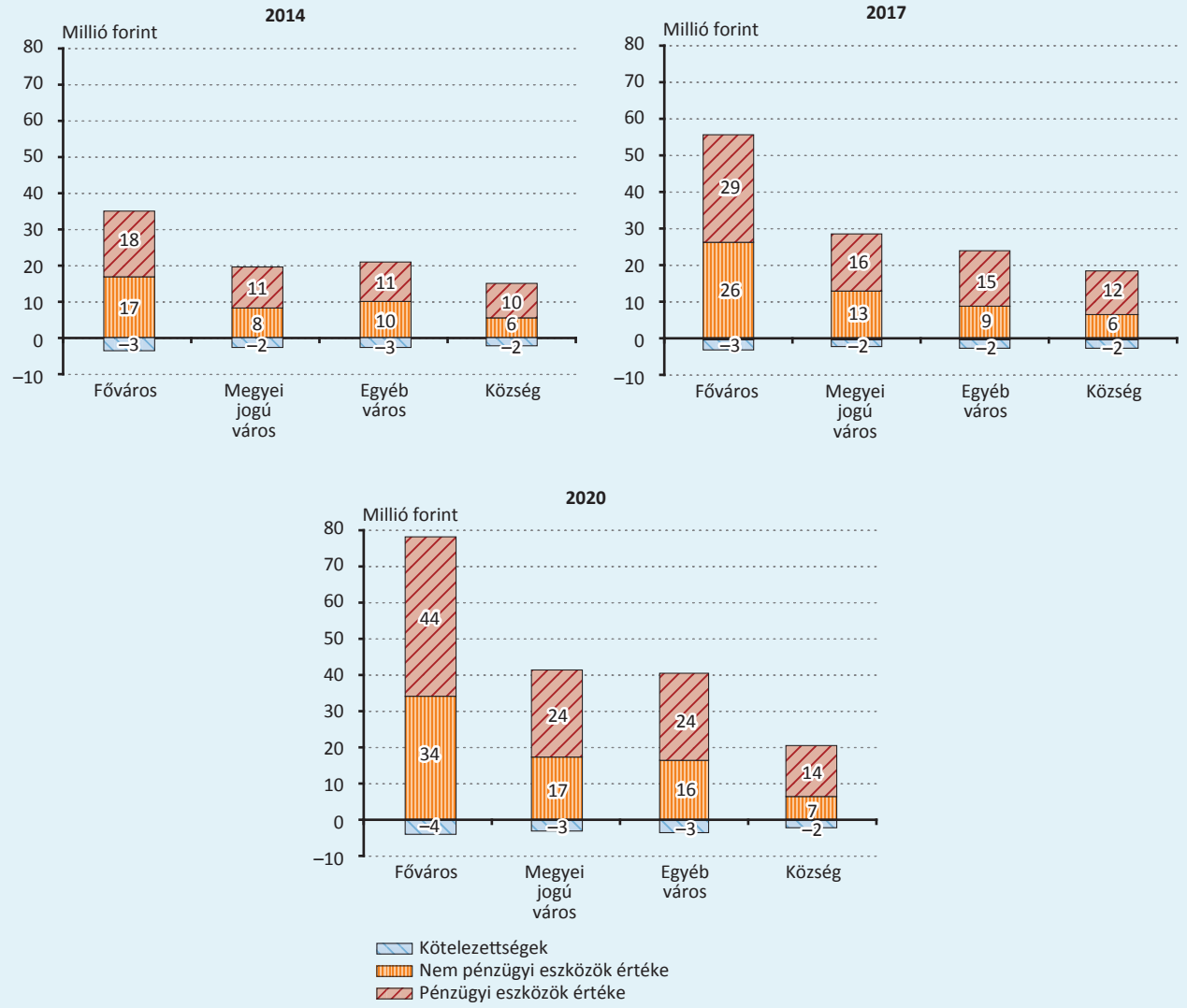

A nem pénzügyi vagyon jelentős részét adó lakásérték nagy mértékben meghatározza a vagyon területi különbségeit. A községekben a saját tulajdonban lévő, a tulajdonos háztartás által lakott lakások átlagos értéke (2014-ben 9 millió, 2017-ben 10 millió, 2020-ban 13 millió forint) mindössze fele-harmada a fővárosi lakások átlagos értékének (2014-ben 18 millió, 2017-ben 27 millió, 2020-ban 42 millió forint), ezzel egyidejűleg azonban a községekben magasabb a saját lakással rendelkező háztartások aránya (90-92 százalék), mint Budapesten (76-77 százalék). Ez a jelenség ugyanakkor a városok típusait vizsgálva nem figyelhető meg ilyen egyértelműen, ugyanis míg az átlagos lakásértékben nincs olyan jelentős különbség a megyei jogú és az egyéb városok között, addig a lakással rendelkező háztartások aránya a fővároshoz hasonlóan alacsonyabb a megyei jogú városokban (77-79 százalék), miközben az egyéb városokban inkább a községekre jellemző értéket közelíti meg (87-90 százalék).

9.5. táblázat
Az ingatlannal rendelkező háztartások aránya és az ingatlanok átlagos értéke településtípusonként, millió forint

	Saját lakással rendelkező háztartások aránya (%)			Átlagos lakásérték (millió Ft)			További ingatlannal rendelkező háztartások aránya (%)			További ingatlanok átlagos értéke (millió Ft)		
Településtípus	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**
Főváros	77	77	76	18	27	42	29	29	30	14	27	38
Városok	83	83	86	11	14	23	23	22	20	9	14	22
Megyei jogú város	78	77	79	11	16	24	25	24	20	9	12	21
Egyéb város	87	87	90	10	13	22	21	20	19	10	15	23
Község	90	91	92	9	10	13	20	18	13	8	16	10
Ország összesen	84	84	86	11	15	23	23	22	20	10	18	25

A 9.5. táblázatban a háztartások tulajdonában álló ingatlanok átlagos értéke került megjelenítésre, a 9.13. ábra a lakások méretét is figyelembe véve, egy négyzetméterre számítva jeleníti meg a lakások átlagos értékét. Hasonló területi különbségeket tükröznek ezek az adatok is.

9.13. ábra
A saját tulajdonú és használatú lakások négyzetméterára településtípusonként, a HFCS három hulláma alapján, ezer forint

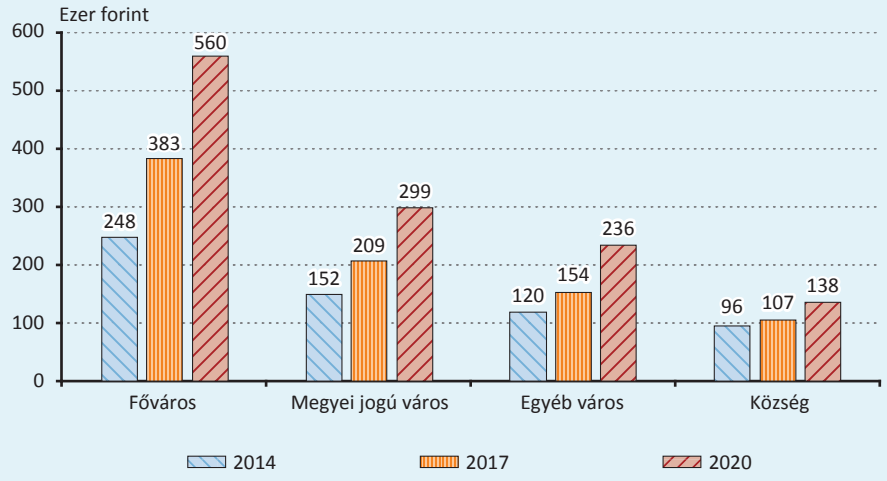

A háztartások pénzügyi eszközeit tekintve megfigyelhető, hogy az egyes kategóriákba sorolt pénzügyi eszközökkel rendelkező háztartások aránya országos szinten közel egyező a városokban számított aránnyal. Tehát a városok tükrözik az átlagos értékeket, melyektől minden eszközkategóriában elmaradnak a községek esetében számított előfordulási arányok, a fővárosi háztartások körében számított arányok pedig jelentősen meghaladják azokat. Ugyanakkor a területi egyenlőtlenségek leginkább az értékpapírok (kötvények) és a részesedések esetében rajzolódnak ki, akár az egyes pénzügyi eszközök háztartások közötti előfordulását, akár az eszközök átlagos értékét tekintve.

9.6. táblázat
Az egyes pénzügyi eszközökkel rendelkező háztartások aránya településtípusonként

Százalék	Folyószámla betéttel rendelkezők			Lekötött betéttel rendelkezők			Értékpapírral (kötvény) rendelkezők			Részesedéssel, befektetési jeggyel rendelkezők		
Településtípus	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**	**2014**	**2017**	**2020**
Főváros	88	88	94	62	30	31	12	14	17	28	22	25
Városok	83	83	89	50	19	20	6	7	9	11	10	15
Megyei jogú város	85	88	91	52	22	21	7	7	10	12	12	14
Egyéb város	81	81	88	48	17	20	6	6	8	10	8	15
Község	80	79	83	46	17	13	6	5	5	8	7	7
Ország összesen	83	83	89	51	20	20	7	8	9	13	11	14

Megállapítható, hogy a fővárosi vagy városi háztartásoknak a községekben élő háztartásokkal szembeni vagyontöbblete leginkább a tulajdonosi részesedések (részvények, üzletrészek, befektetési jegyek) formájában mutatkozik meg. A fővárosban és a további városokban az egy háztartásra jutó pénzügyi eszközök értékének 40-50 százaléka a háztartások birtokában álló részesedések értékéből fakad. Ezzel szemben a községekben az egy háztartásra jutó összes pénzügyi eszköz értékének kevesebb, mint negyedét teszik ki a részesedések (2014-ben 23 százalék, 2017-ben 22 százalék, 2020-ban 16 százalék).

9.14. ábra
A pénzügyi eszközök egy háztartásra jutó értéke eszközfajták szerint, településtípusonként, 2020 végén, millió forint

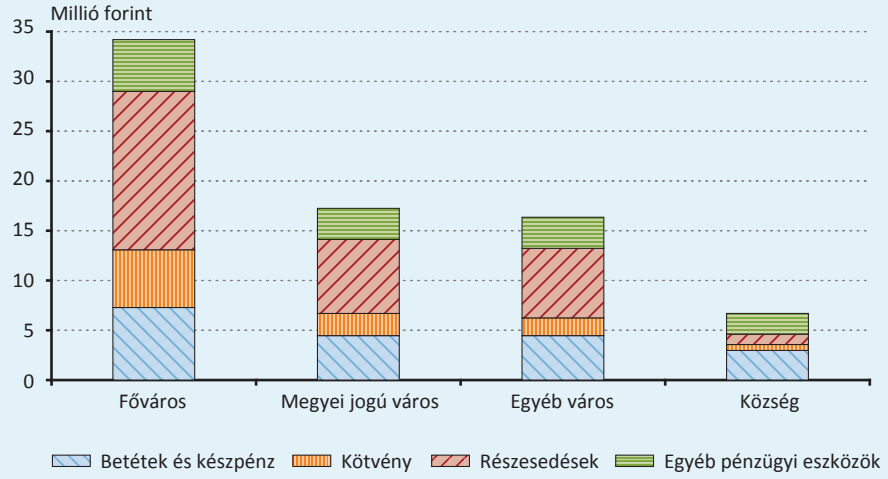

10. A háztartások vagyona nemzetközi összehasonlításban

A nemzetközi összehasonlítás a háztartási számlák makrostatisztikai adatai és a háztartások megoszlásos vagyonszámlái segítségével történik ebben a fejezetben. A makrostatisztikai adatok az Eurostat nemzeti számlákra vonatkozó adatbázisából származnak, a megoszlásos vagyonszámlák pedig az Európai Központi Bank adatbázisából (Distributional wealth accounts - DWA).

A HÁZTARTÁSOK BRUTTÓ VAGYONÁNAK MEGOSZLÁSA A MAKROADATOK SZERINT

A háztartások reál- és pénzügyi eszközökben megtestesülő vagyona az egyes országok nemzeti számláinak állományi adataiban jelenik meg teljeskörűen, a háztartások szektorában.[28] A nemzeti számlák statisztikai rendszerében a pénzügyi vagyont a pénzügyi számlák állományi adatai mutatják, a reáleszközök állományát pedig az ezekről készített mérlegek. A háztartások reáleszközeiről készített mérlegek általában jelentős késéssel érhetők el.[29]

10.1. ábra
A háztartások eszközei a GDP százalékában, az Európai Unió tagországaiban, 2021 végén

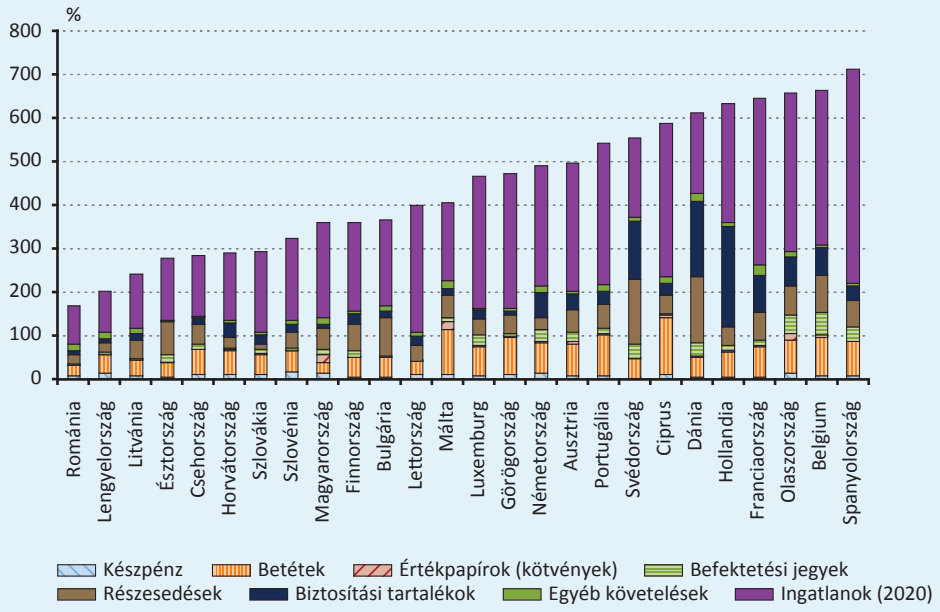

Forrás: Eurostat, illetve saját becslés

[28] A háztartások szektorában jelennek meg azok a vagyontárgyak a nemzeti számlákban, amelyeket a háztartások (az azokat alkotó magánszemélyek) közvetlenül birtokolnak, amelyek feloszthatók a háztartások között. Megjelennek itt a vállalati szektorokba tartozó, háztartási tulajdonban lévő szervezetek részesedései is, amelyek azok nettó vagyonát képviselik. Tágabb értelemben a háztartásokat segítő nonprofit szervezetek és az államháztartás vagyona is a háztartások vagyonának tekinthető, azonban ezek a háztartások (a társadalom) közös vagyonát jelentik, nem oszthatók fel a háztartások között, nem rendelhetők hozzá egyes háztartásokhoz, ezért kívül esnek a vizsgálat körén.

[29] A publikáció összeállításának időpontjában több országra a pénzügyi eszközökre csak 2021 végére vonatkozó, a reáleszközökre csak 2020 végére vonatkozó adatok voltak elérhetők.

A magyar háztartások **pénzügyi eszközöket és ingatlanállományt tartalmazó bruttó vagyona** a GDP 358 százalékát tette ki 2021 végén, amellyel az Európai Unió alsó és középső harmadának a határán foglalt helyet az Eurostat adatai szerint. Az egyes eszközkategóriák GDP-arányos értékei szerint az első helyen áll Magyarország a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (alapvetően állampapírok) tekintetében. Emellett az élmezőnybe tartozik a készpénz tartásában. A hazai háztartások a középmezőnybe tartoznak a vagyonukban tartott befektetési jegyek, tulajdonosi részesedések, illetve ingatlanállomány arányával. Ezekkel szemben a bankbetétek, a biztosítástechnikai és önkéntes nyugdíjpénztári tartalékok tekintetében Magyarország az alsó harmadban foglal helyet.

A HÁZTARTÁSOK MEGOSZLÁSOS VAGYONSZÁMLÁI

Az Európai Központi Bank 2024 januártól kezdve rendszeresen, negyedévente publikálja azon országok **háztartási megoszlásos vagyonszámláit**, amelyek részt vesznek a közös háztartási vagyonfelmérésben, a HFCS-ben és megegyeztek az EKB-val az adatok publikálásáról. A megoszlásos vagyonszámlák nagy előnye a felmérés adataival szemben, hogy a makrostatisztikai adatokhoz vannak igazítva (valójában a makrostatisztikai adatok vannak felbontva), néhány hónapos késéssel elérhetők a tárgynegyedévet követően, illetve az egyes idősorok negyedéves gyakorisággal jelennek meg.

A megoszlásos vagyonszámlák alapját az egyes országok pénzügyi számláinak állományi adatai, illetve a nem pénzügyi számlákból származó reáleszközök állományai adatai képezik. Ezek az állományi adatok a háztartási vagyonfelmérés eredményei alapján kerülnek megosztásra különböző dimenziók szerint, becsléseket alkalmazva a felmérések közötti, illetve a legfrissebb felmérés utáni időszakra. A megoszlások elérhetők a nettó vagyonra, illetve az egyes pénzügyi eszközökre és kötelezettségekre a következő jellemzők alapján: nettó vagyon alapján képzett tizedek szerint, munkapiaci státusz (alkalmazott, vállalkozó, nyugdíjas, munkanélküli, egyéb) szerint, lakáspiaci státusz (tulajdonos, bérlő) szerint. Ezen kívül a nettó vagyon nagysága alapján különböző mutatószámok kerülnek összeállításra, amelyek elsősorban a nettó vagyon megoszlásának egyenlőtlenségeit mutatják be. Ilyen mutató, a felső 5 és az alsó 50 százalék részesedése a nettó vagyon teljes állományából, a medián és az átlag nettó vagyon állománya, valamint a nettó vagyon alapján számolt Gini mutató.

A következő ábrák az előző bekezdésben ismertetett mutatókat ábrázolják egyrészt 2023 első negyedévének végére vonatkozóan a felmérésben részt vevő országok szerint,[30] másrészt idősorokat mutatnak be Magyarországra, Szlovákiára, Ausztriára és az Euróövezetre. Magyarországon 2014-ben volt az első vagyonfelmérés, így ettől az időponttól állnak rendelkezésre adatok, a többi országra 2011-től.

10.2. ábra
Az egy háztartásra jutó nettó vagyon értéke az EU országaiban, illetve kiemelten Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon, 2023. első negyedévében, illetve az addig tartó időszakban, ezer euró

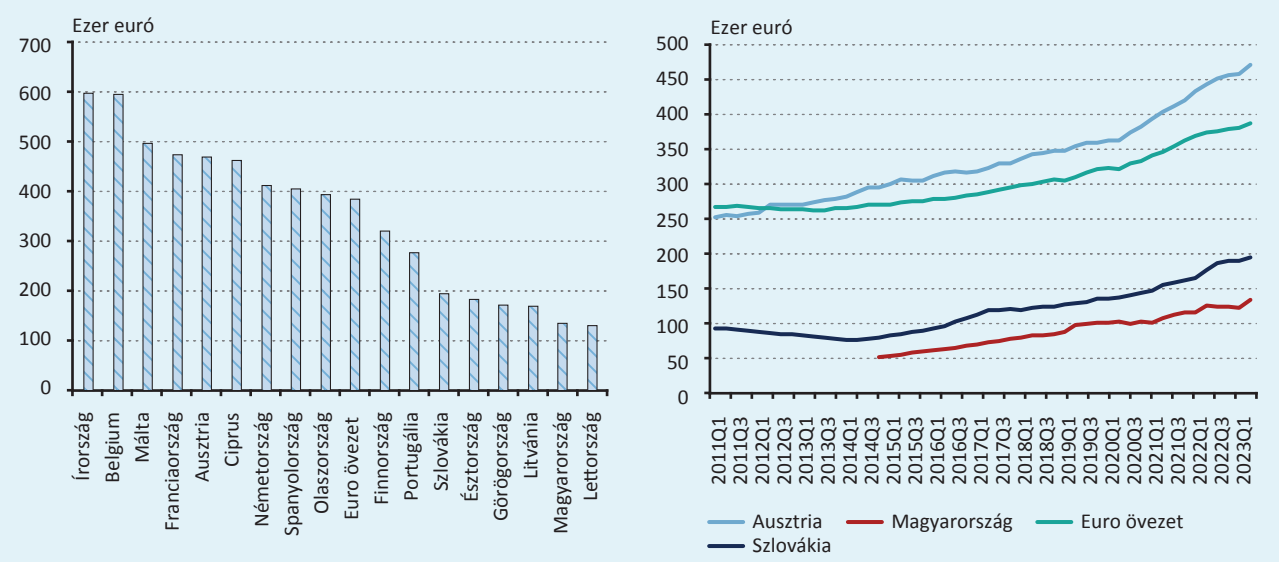

[30] Luxemburg kivételével, mivel a luxemburgi értékek az ország sajátos helyzete miatt általában kiugróak, így nem szerepelnek az elemzésben.

Az egy háztartásra eső átlagos nettó vagyon alakulását tekintve megállapítható, hogy 2023 első negyedévének végén jelentős különbségek vannak az Európai Unió egyes országai között. Magyarország itt a mezőny vége felé helyezkedik el, általában volt szocialista országok társaságában, mintegy 130 ezer eurós egy háztartásra jutó nettó vagyonnal. Az átlagos nettó vagyon Magyarországon jelentősen és közel egyenletesen növekedett 2014 és 2023 között, euróban kifejezve közel 160 százalékkal. Ebben az időszakban jelentős növekedés figyelhető meg az összehasonlításra kiválasztott országokban is, Szlovákiában körülbelül a magyarral azonos ütemű volt növekedés, az euróövezet és Ausztria a növekedési üteme 40 illetve 60 százalék körül volt.

10.3. ábra
A medián háztartás nettó vagyonának értéke az EU országaiban, illetve kiemelten Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon, 2023. első negyedévében, illetve az addig tartó időszakban, ezer euró

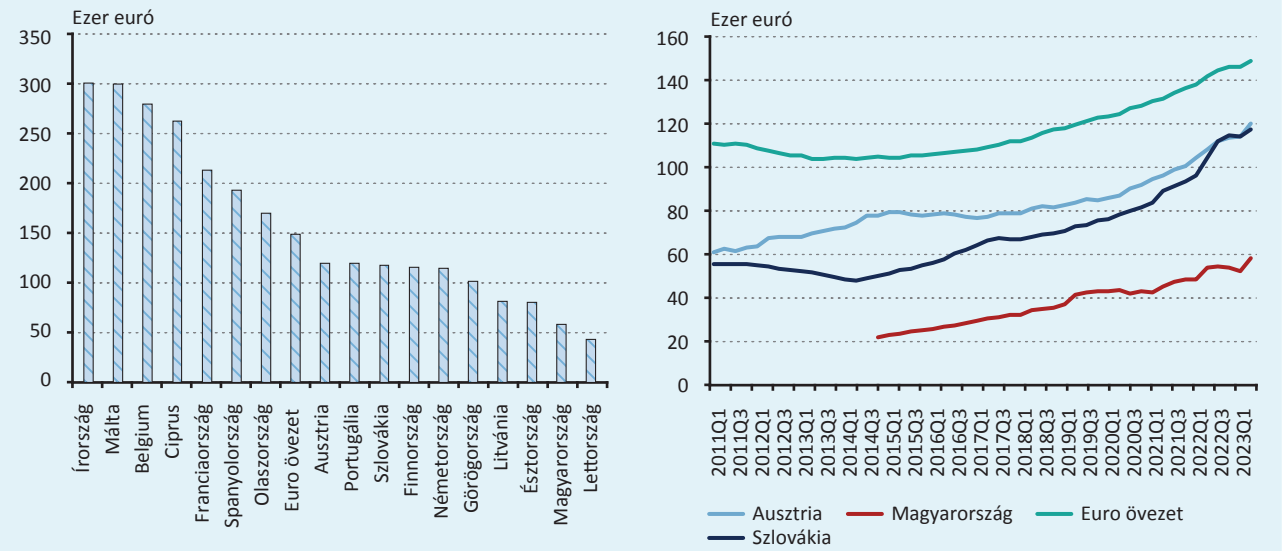

A medián (középső) háztartás nettó vagyona jelentősen kisebb az átlagos vagyon értékétől, mivel a nagy vagyonok az átlagos értéket a medián fölé emelik. Az országok jelentős részében az átlagos érték a medián értékének a kétszerese és háromszorosa között van, néhány jelentős vagyoni egyenlőtlenséggel rendelkező országban (Ausztria és Németország) ez az arány 3,5 fölött van. 2014 óta Magyarországon a medián háztartás nettó vagyona jelentősen, körülbelül az átlagos nettó vagyon növekedési ütemével nőtt, 22 ezer euróról 58 ezer euróra. Ezen időszak alatt a szlovákiai medián érték 50 ezer euróról 120 ezer euróra nőtt, és utolérte az osztrák medián értéket.

10.4. ábra
A háztartások alsó 50 százalékának részesedése a szektor nettó vagyonából az EU országaiban, illetve kiemelten Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon, 2023. első negyedévében, illetve az addig tartó időszakban, százalék

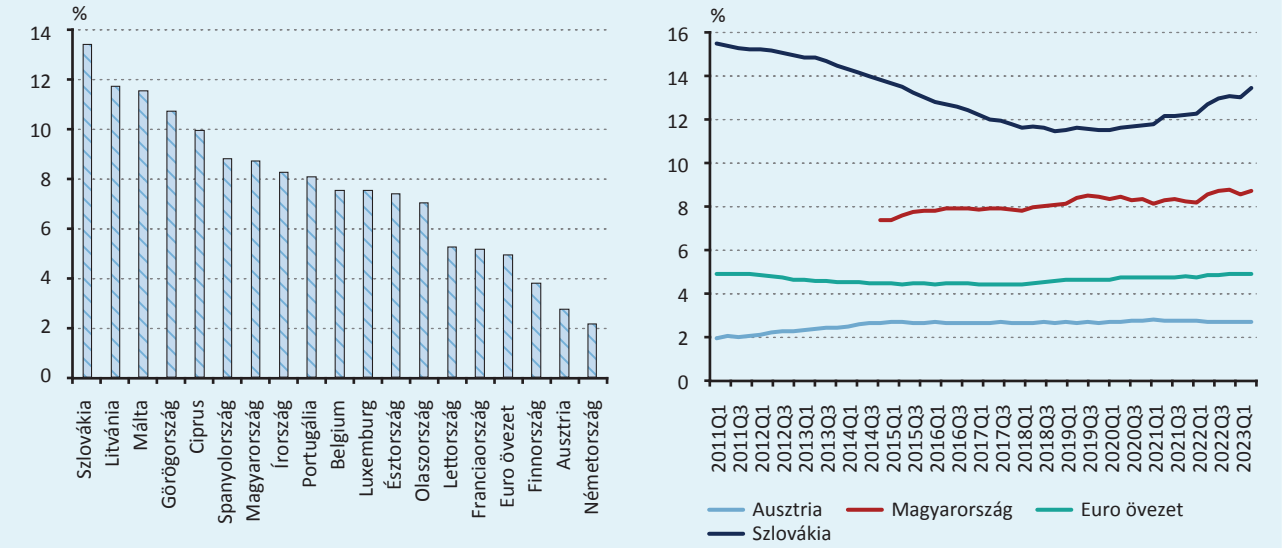

A háztartások nettó vagyon szerint képzett alsó 50 százalékának részesedése a szektor nettó vagyonából a felmérésben részt vevő országok között 2 és 13 százalék között alakult 2023 első negyedévének végén. Általában azokban az országokban alacsony ez az érték, ahol alacsony a saját lakástulajdon aránya, mivel a háztartások inkább bérlik a lakásukat (pl. Németországban, Ausztriában). Magyarországon a háztartások szegényebbik fele a háztartási nettó vagyonnak a 9 százalékát birtokolta 2023 első negyedévének végén, 2014 óta ez az arány kisebb ingadozásokkal közel egyenletesen nőtt 7 százalék körüli értékről 9 százalékra az EKB adatai szerint. (A hazai adatok szerint 2014 végén az alsó 50 százalék nettó vagyona a szektor nettó vagyonának 9 százalékát tette ki, ez az arány 11 százalékra emelkedett 2020 végére, lásd az 1.9 táblázatot).

10.5. ábra
A háztartások felső 5 százalékának részesedése a szektor nettó vagyonából az EU országaiban, illetve kiemelten Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon, 2023. első negyedévében, illetve az addig tartó időszakban, százalék

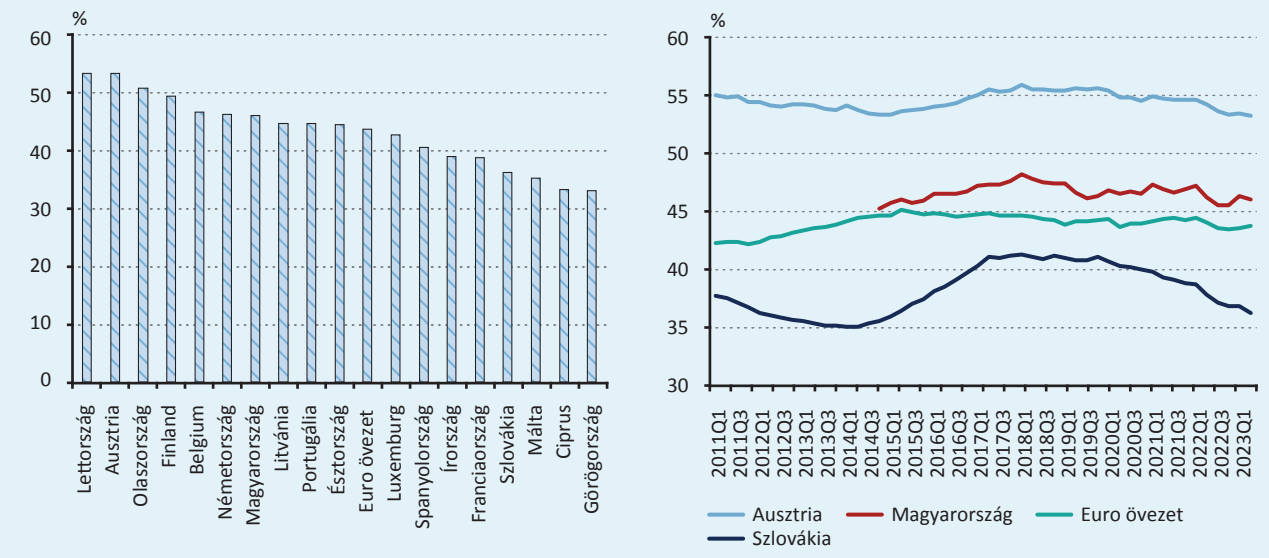

A háztartások felső 5 százalékának részesedése a szektor nettó vagyonából a publikációban érintett országok körében 33 és 53 százalék között alakult 2023 első negyedévének végén, Magyarországon ez az érték 46 százalék volt, ezzel az európai középmezőny felső részében helyezkedünk el, valamivel magasabb értékkel, mint az Euróövezet átlaga. 2014 óta a magyar érték folyamatosan meghaladja az euróövezeti átlagot, a kezdeti növekedés után 2017 végétől enyhe csökkenés figyelhető meg, az ábrázolt többi országhoz hasonlóan.

10.6. ábra
A háztartások átlagos nettó vagyona nyugdíjas háztartásfő esetén az EU országaiban, illetve kiemelten Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon, 2023. első negyedévében, illetve az addig tartó időszakban, ezer euró

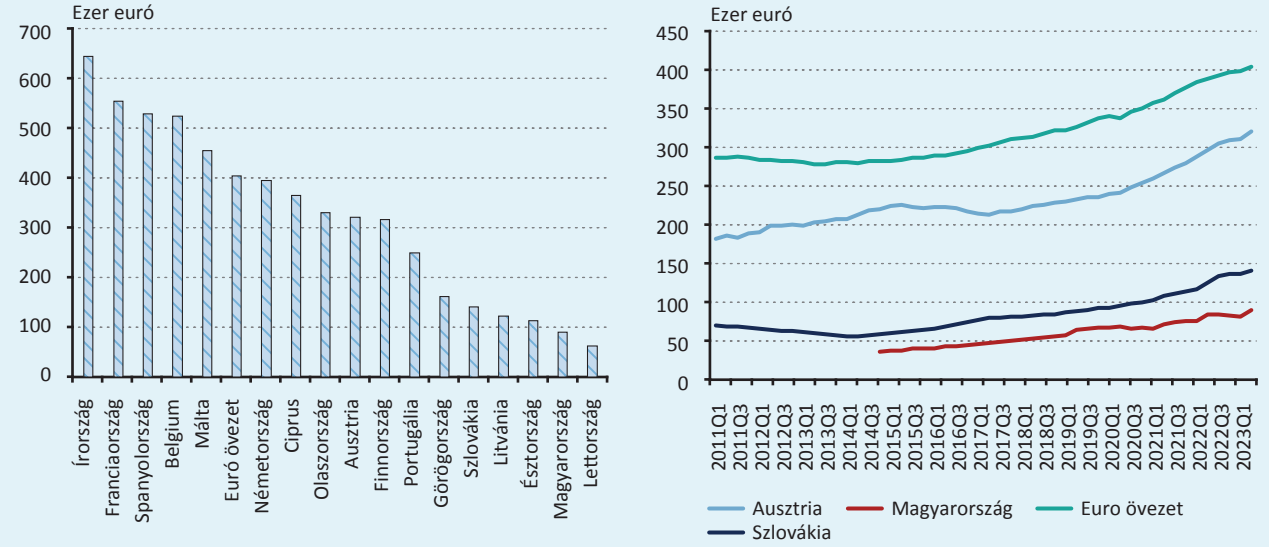

10.7. ábra
A háztartások átlagos nettó vagyona alkalmazott háztartásfő esetén az EU országaiban, illetve kiemelten Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon, 2023. első negyedévében, illetve az addig tartó időszakban, ezer euró

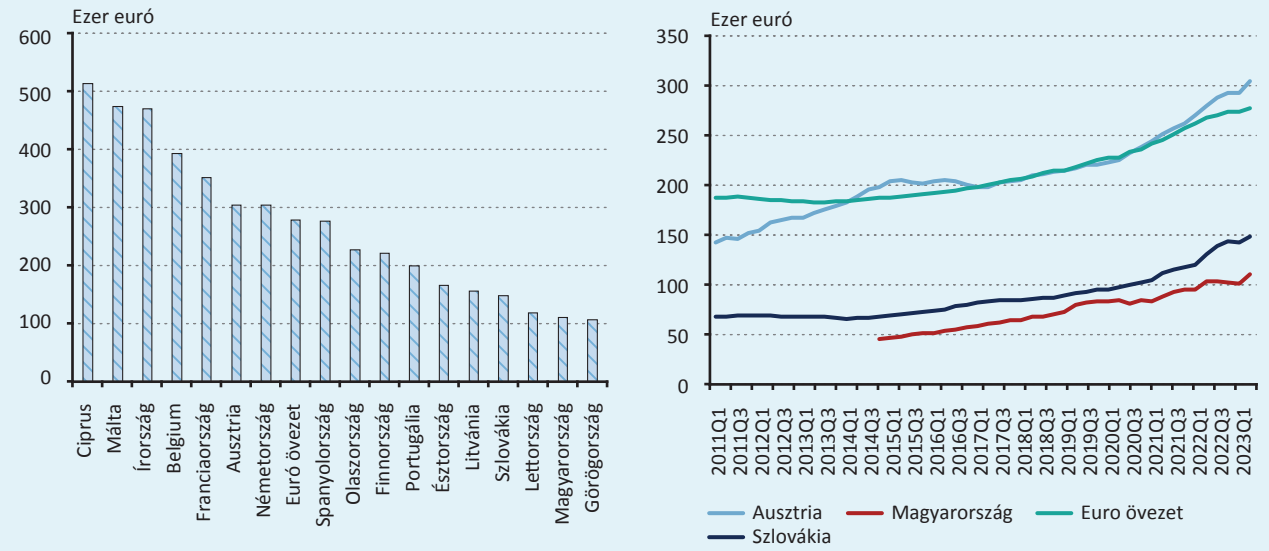

10.8. ábra
A háztartások átlagos nettó vagyona vállalkozó háztartásfő esetén az EU országaiban, illetve kiemelten Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon, 2023. első negyedévében, illetve az addig tartó időszakban, ezer euró

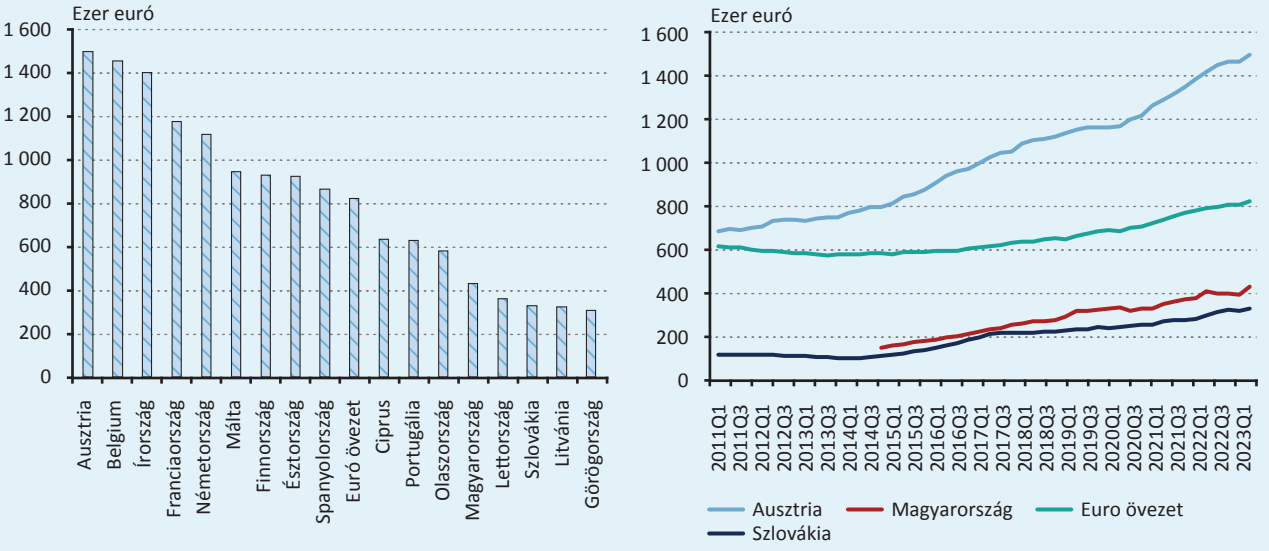

A háztartások munkaerőpiaci helyzete jelentős hatással van a nettó vagyonukra. Az euróövezetben a nyugdíjasok háztartásainak átlagos nettó vagyona meghaladja az alkalmazottakét, Magyarországon és a volt szocialista országokban fordított a helyzet. Magyarországon 2014 óta a nyugdíjasok és az alkalmazottak háztartásainak nettó vagyona a szlovák értéknél a teljes időszakban alacsonyabb, míg a vállalkozóké magasabb. A legmagasabb nettó vagyonokat a vállalkozók háztartásainál láthatjuk, 2023 elején az euróövezetben a vállalkozók átlagos nettó vagyona háromszor nagyobb, mint az alkalmazottaké, Magyarországon ez az arány négyszeres. 2014 óta Magyarországon a vállalkozók háztartásainak átlagos nettó vagyona háromszorosára nőtt euróban kifejezve, az alkalmazottaknál és a nyugdíjasoknál két és félszeres volt a növekedés.

11. Érdekességek a vagyonfelmérés eredményeiből

A FELMÉRÉS MEGVALÓSULÁSI MUTATÓI ÉS AZ INTERNETES KITÖLTÉS KAPCSOLATA

A személyes megkérdezés, összeírás mellett mindegyik felmérési hullámban volt lehetőség önkitöltéssel, internetes válaszadással is részt venni a vagyonfelmérésben. A kérdőívet interneten keresztül kitöltők aránya valamelyest csökkent 2014 és 2020 között (31 százalékról 29 százalékra), aminek az az oka, hogy Budapesten jelentősen visszaesett az interneten válaszoló háztartások aránya (58 százalékról 48 százalékra). Ezzel együtt is Budapesten a legmagasabb az internetes kitöltést választók aránya. Pest vármegyében tapasztalható még hasonlóan magas önkitöltési arány (2014-ben közel 39 százalék, 2020-ban 44 százalék). A magas önkitöltési aránnyal rendelkező településeken ugyanakkor összességében alacsony a válaszadási hajlandóság. Budapesten a kijelölt címeknek 2014-ben csak 19 százalékáról, 2017-ben 29 százalékáról, 2020-ban 32 százalékáról sikerült felmérést készíteni, Pest vármegyében pedig 2014-ben 33 százalékáról, 2017-ben 36 százalékáról, 2020-ban 38 százalékáról készült felmérés, miközben az országos megvalósulási arány 2014-ben közel 35 százalékos, később pedig 40 százalékos volt.

11.1. táblázat
Az internetes válaszadás aránya településtípusonként a 2020. évi vagyonfelmérésben

Településtípus	Összes megvalósulás		Internetes megvalósulás		Internetes megvalósulás aránya, %
	Felmért cím, darab	Háztartásszám, súlyozott, ezer	Felmért cím, darab	Háztartásszám, súlyozott, ezer	
Budapest	1 586	774	755	374	48
Megyei jogú városok	1 844	834	457	220	25
Egyéb városok	1 705	1 292	438	344	26
Községek	900	1 084	127	182	14
Összesen	6 035	3 983	1 777	1 120	29

LEGEK A HÁZTARTÁSI VAGYONFELMÉRÉSBEN

A Miből élünk? vagyonfelmérés egyes hullámaiban megkérdezett mintegy 6000 háztartás, az azokban élő 13-14 ezer személy nyilvánvalóan nem képes megjeleníteni azt a sokféleséget, ami a háztartási szektor egészét jellemzi.[31] A felmért legkisebb és legnagyobb értékek általában nem a szektorban előforduló legkisebb és legnagyobb értékek, mégis adalékul szolgálhatnak a szektor megismeréséhez, illetve a felmérés minőségének a megítéléséhez. Például a felmérésben szereplő legkisebb lélekszámú település 2020-ban a Zala vármegyei Baglad volt, amely nem a legkisebb népességszámmal rendelkező község Magyarországon, de a 30 legkisebb között található.[32] A legnagyobb felmért háztartási vagyon pedig 2020 végén csak 4 milliárd forintot tett ki, miközben a századik leggazdagabb személynek (háztartásnak) is 10 milliárd forint felett volt akkor a nyilvánosan ismert (vállalati tőkebefektetésekben fennálló) vagyona.[33] A vagyonfelmérésben szereplő legnagyobb befektető körülbelül a négyszázadik helyen lehetett az országos listán a vállalati adatok alapján. A legnagyobb felmért hitelösszeg 2020 végén 135 millió forintot tett ki. A hitelintézeti hiteleket tekintve ez az összeg a 730. helyen áll a Hitelregiszterben, a legnagyobb fennálló hiteltartozások ott milliárd forintos nagyságrendűek.

[31] Az adatgyűjtési mintába bekerült, felmért egyedek a háztartások, személyek vagy ügyletek egy-egy csoportját, a csoport átlagát képviselik.
[32] Lásd a KSH publikációját az 50 legkisebb lélekszámú településről.
[33] Lásd A 100 leggazdagabb magyar című kiadványokat.

11.2. táblázat
A legnagyobb számok a háztartási vagyonfelmérés három hullámában

Legek a vagyonfelmérésben	2014	2017	2020
Legidősebb személy(ek) életkora	108 év	102 év	98 év
Legnagyobb háztartás létszáma	14 fő	11 fő	11 fő
Legnagyobb lakás területe	400 m2	550 m2	600 m2
Legértékesebb lakóingatlan értéke	300 millió Ft	540 millió Ft	500 millió Ft
Legtöbb ingatlan egy háztartásban	11 darab	21 darab	9 darab
Legnagyobb felmért nettó vagyon	1,3 mrd Ft	3,5 mrd Ft	3,9 mrd Ft
Legnagyobb felmért nettó jövedelem	72 millió Ft	144 millió Ft	209 millió Ft
Legtöbb gépkocsi egy háztartásban	5 darab	6 darab	7 darab
Legértékesebb gépkocsi (becsült érték)	20 millió Ft	35 millió Ft	33 millió Ft
Legnagyobb hiteltartozás értéke	300 millió Ft	74 millió Ft	135 millió Ft

A VAGYONOS HÁZTARTÁSOK JELLEMZŐI

A háztartások leggazdagabb egy százalékának (40 ezer háztartás) vagyoni helyzetéről a háztartási vagyon eloszlásával foglalkozó 3. fejezetben van szó. A Miből élünk? vagyonfelmérés mintanagysága (különösen a 2017. és a 2020. évi minta) azonban lehetőséget biztosít arra, hogy erről a háztartási rétegről további információk is megjelenjenek.[34] Az érintett háztartások bő fele Budapesten él, emellett Pest vármegyében és a nyugati országrészben fordulnak elő nagyobb arányban. Budapesten belül a 2. és a 12. kerület a legnépszerűbb lakóhely a vagyonos háztartások számára a felmérés szerint. A vagyonos réteg nem csak a jövedelmek és a vagyon kiemelkedő értékével tűnik ki,[35] hanem például a háztartások nagyságával és a gyermekek számával is (11.3. táblázat, illetve 11.1. ábra). A vagyonos háztartások jellemzően aktív korúak, a nyugdíjasok száma alacsony ezekben a háztartásokban. Ugyanakkor az aktív keresők, munkavállalók száma átlagos, és kiemelkedően magas az eltartottak száma. Az eltartottak között a gyermek státuszú háztartástagok és az egyéb eltartottak (egyéb jövedelemből élők, gyermeküket nevelők) egyaránt nagy számban fordulnak elő, az egyéb eltartottak aránya másfélszerese az országos átlagnak.

11.3. táblázat
A háztartások egyes jellemzői a szektor egészében, illetve a nettó vagyon nagysága szerint képzett felső 1, illetve 10 százalékában, 2017 és 2020 végén, a HFCS eredményei alapján

Nettó vagyon nagyságkategóriák	2017			2020		
Háztartási jellemzők	Országosan	Felső 10%	Felső 1%	Országosan	Felső 10%	Felső 1%
Átlagos lakásnagyság	80 m2	110 m2	147 m2	84 m2	116 m2	137 m2
Lakások átlagos négyzetméterára	193 ezer Ft	362 ezer Ft	537 ezer Ft	278 ezer Ft	501 ezer Ft	719 ezer Ft
Ingatlanok átlagos száma	1,15 darab	2,2 darab	2,5 darab	1,14 darab	2,1 darab	3,2 darab
Háztartások átlagos nagysága	2,4 fő	2,9 fő	3,3 fő	2,4 fő	2,8 fő	3,1 fő
Háztartásfő átlagos életkora	54 év	53 év	51 év	55 év	54 év	55 év
Egy háztartásra jutó gépkocsi	0,7 darab	1,2 darab	1,2 darab	0,8 darab	1,3 darab	1,3 darab
Átlagos éves nettó jövedelem	3,6 millió Ft	8 millió Ft	20 millió Ft	4,6 millió Ft	11 millió Ft	28 millió Ft

[34] 2014-ben 59, 2017-ben 128, 2020-ban 90 háztartás képviselte a legmagasabb nettó vagyonnal rendelkező 40 ezer háztartást a felmérésben.
[35] A háztartások nettó vagyon szerinti felső 1 százalékába 2014-ben 155 millió, 2017-ben 238 millió, 2020-ban 308 millió forint nettó vagyonnal lehetett bekerülni, ekkora összegű volt a legkisebb nettó vagyonnal rendelkező háztartás vagyona a csoportban.

11.1. ábra
A háztartások átlagos összetétele a szektor egészében, illetve a nettó vagyon nagysága szerint képzett felső 1, illetve 10 százalékában, 2020 végén, a HFCS eredményei alapján

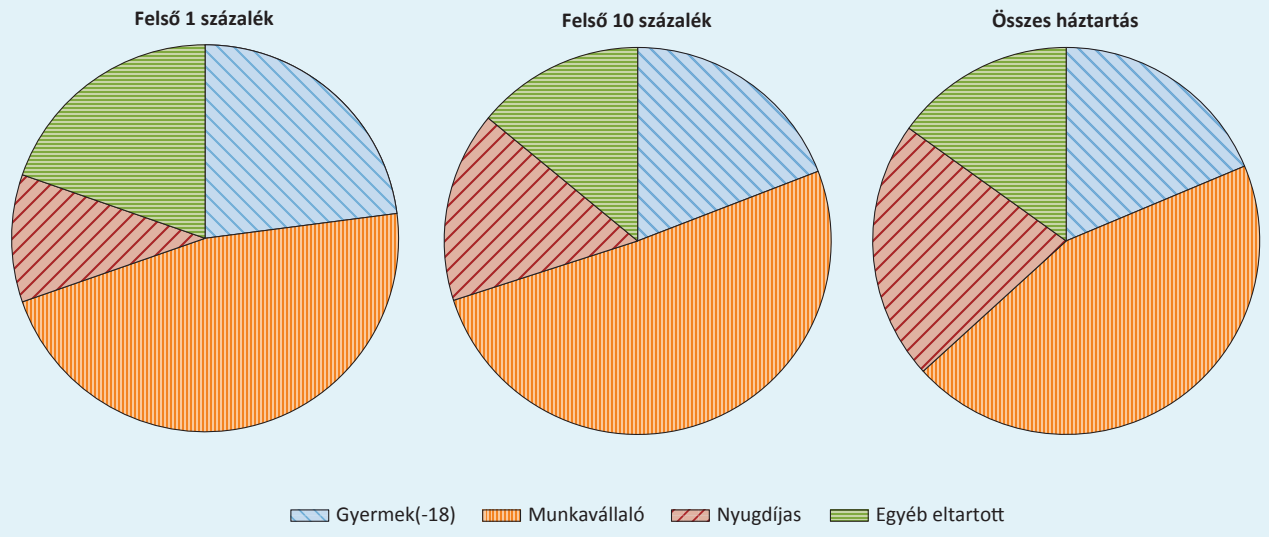

A KÜLFÖLDÖN SZÜLETETT SZEMÉLYEK JÖVEDELMI ÉS VAGYONI HELYZETE

A Miből élünk? vagyonfelmérés minden kijelölt személy vonatkozásában rákérdez arra, hogy melyik országban született és hány éve él Magyarországon. 2017 végén 406 (súlyozva 240 ezer) személy, 2020 végén 415 (súlyozva 269 ezer) személy jelezte a vagyonfelmérésben, hogy nem Magyarországon született. Az érintettek közel fele Romániát jelölte meg születési helyeként, illetve jelentős számban érkeztek megkérdezett személyek Ukrajnából, Szerbiából, és Szlovákiából is. Összesen több, mint 40 országból származtak a felmérésben részt vevő személyek. Az adminisztratív nyilvántartások[36] kétszer annyi Magyarországon tartózkodó, külföldön született személyt tartalmaznak, mint a vagyonfelmérés, azonban a személyek származási országok közötti eloszlása hasonló a két adatforrásban (11.2. ábra).

11.2. ábra
Magyarországon tartózkodó, külföldön született személyek száma fő származási országok szerint, adminisztratív forrásból (KSH) és a HFCS felmérésből, 2020 végén, ezer fő

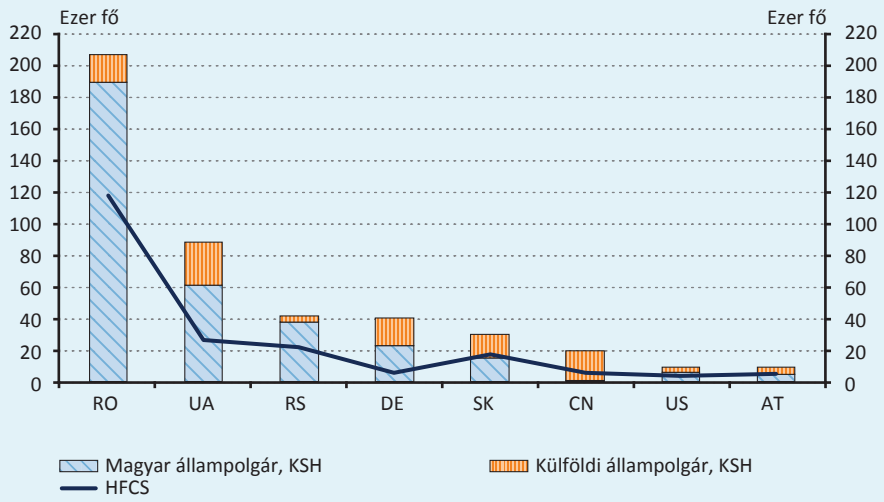

[36] Lásd KSH, Összefoglaló táblák (STADAT), Népesség és népmozgalom, Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok, illetve Magyarországon tartózkodó külföldön született magyar állampolgárok száma.

A külföldről származó személyek közel egyharmada Budapesten él (11.3. ábra). A külföldön született személyek a népesség egészéhez képest nagyobb háztartásokban élnek, az átlagos háztartáslétszám 2017 végén 2,7 fő, 2020 végén 2,8 fő volt, szemben a teljes népességre vonatkozó 2,4 fős átlagos háztartásnagysággal. Arányát tekintve kevesebb tehát az egy- és kétfős háztartás és több a három- vagy több személyes háztartás, ahol jellemzően Magyarországon született és külföldön született személyek élnek együtt. Az érintett személyek életkor szerinti eloszlását tekintve a külföldön született személyek között nagyobb arányban fordulnak elő aktív korban lévő személyek és kisebb arányt képviselnek a fiatalok és az idősek a népesség egészéhez viszonyítva (11.4. ábra). A felvételben megkérdezett személyek átlagosan valamivel több, mint 20 éve élnek Magyarországon és átlagosan 23 éves korukban érkeztek ide.

11.3. ábra
A teljes népesség, illetve a külföldön született személyek megoszlása régiók szerint, 2020 végén, a HFCS eredményei alapján

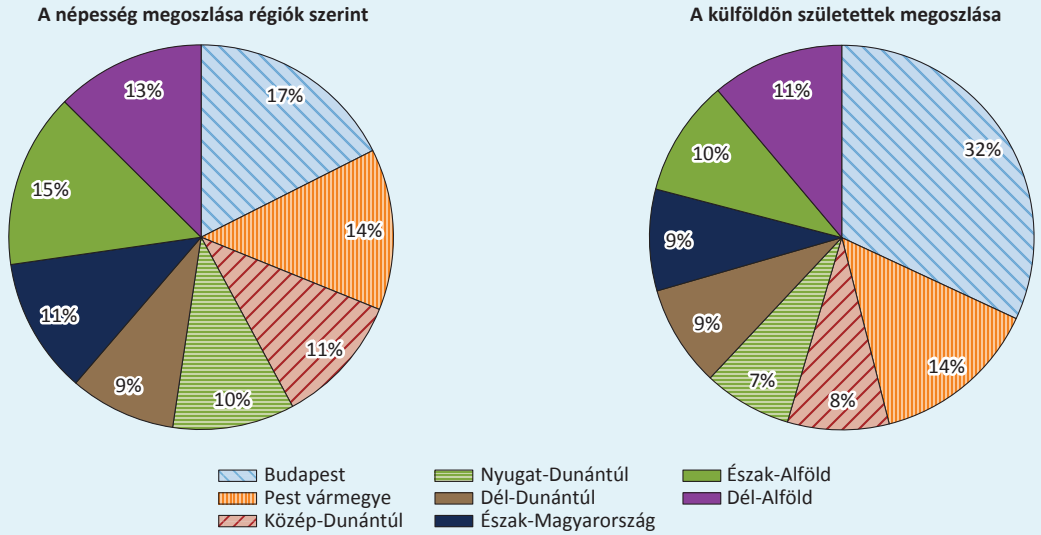

11.4. ábra
A teljes népesség, illetve a külföldön született személyek megoszlása korcsoportok szerint, 2020 végén, a HFCS eredményei alapján

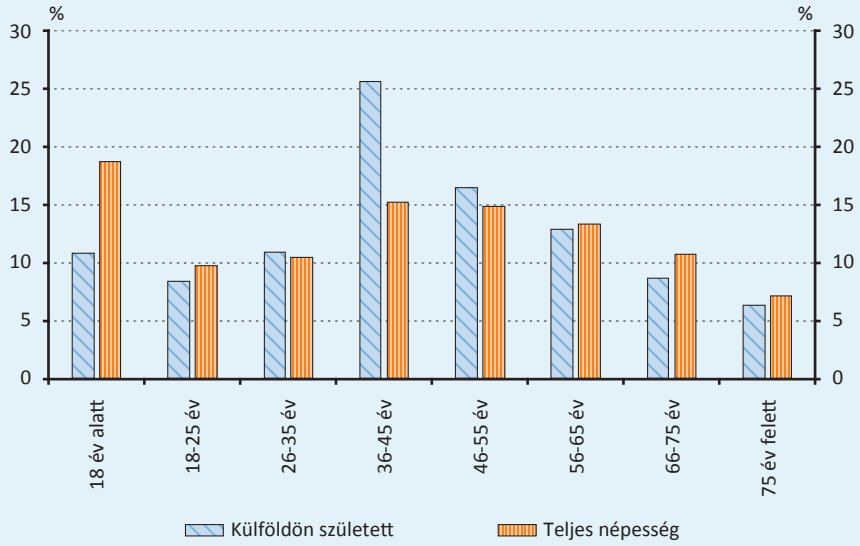

Azok a háztartások, amelyekben külföldön született személy van, nagyobb arányban fordulnak elő a felső jövedelmi és vagyoni rétegekben. Az érintett háztartások közel kétharmada a szektor vagyonosabb, illetve magasabb jövedelmű felébe tartozott a 2017-es és a 2020-as felmérés szerint egyaránt.

ÖRÖKLÉS, AJÁNDÉKOZÁS ÉS NYEREMÉNYEK

A Miből élünk? vagyonfelmérésben az örökléssel, ajándékozással és nyereményekkel kapcsolatos kérdések célja a háztartások jövedelmi és vagyoni helyzetének jobb megismerése, pontosabb számszerűsítése. Ezek a ritkán előforduló események azonban nehezen mérhetők fel, és így a jövedelmekre és a vagyonra gyakorolt hatásuk csak esetlegesen állapítható meg. A beérkezett válaszok ugyanakkor érdekes információkkal szolgálnak a generációk közötti transzferek világáról. 2017-ben a háztartások 22 százaléka, 2020-ban 24 százaléka nyilatkozott úgy, hogy az elmúlt években örökölt vagy kapott ajándékba rokonoktól, ismerősöktől pénzt, ingatlant vagy más nagy értékű eszközt. Az érintett háztartások bő 20 százaléka többször is részesült örökségben vagy ajándékban az elmúlt években (11.5. ábra). A legtöbb háztartás lakáshoz vagy más ingatlanhoz jutott hozzá ilyen módon (70 százalék), pénzt mintegy 40 százalékuk kapott, és 6 százalékuk számolt be arról, hogy földet (is) szereztek öröklés vagy ajándékozás útján.[37] Más vagyontárgyak kisebb arányban fordultak elő a beszámolókban. A nagyobb vagyonnal rendelkező háztartások körében gyakoribb, hogy ajándék vagy örökség címén szereztek eszközöket, a legfelső vagyoni tizedben a háztartások 40 százalékánál fordult ez elő (11.6. ábra).

A vagyonfelmérés egyes hullámaiban általában mintegy 11 ezer háztartás kapott szerencsejátékból eredő nyereményt a felmérést megelőző egy évben.

11.5. ábra
Az elmúlt években egy vagy több alkalommal nagy értékű ajándékban vagy örökségben részesült háztartások száma a HFCS 2017-es és 2020-as hulláma alapján

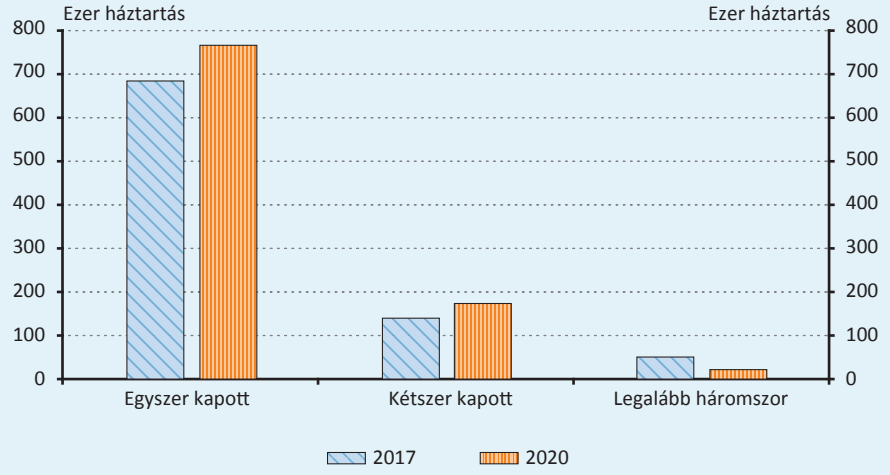

[37] Többféle vagyontárgy is előfordulhatott a háztartásoknál.

11.6. ábra
Az elmúlt években nagy értékű ajándékban vagy örökségben részesült háztartások száma a háztartások nettó vagyon nagysága szerint képzett tizedeiben, a HFCS 2017-s és 2020-as hullámában

Kapcsolódó kiadványok

Magyarország pénzügyi számlái, 2014. Magyar Nemzeti Bank, 2016.

A háztartási szektor pénzügyi megtakarításai mikro- és makrostatisztikai adatok alapján, 2017. Magyar Nemzeti Bank, 2017.

Simon Béla – Valentiny Ádám: Miből élünk? Az első átfogó hazai háztartási vagyonfelmérés bemutatása. Statisztikai Szemle, 94. évfolyam 7. szám.

Miből élünk? – A háztartások pénzügyei. Központi Statisztikai Hivatal, 2017.

Boldizsár Anna – Kékesi Zsuzsa – Kózcián Balázs – Sisak Balázs: A magyar háztartások vagyoni helyzete a HFCS felmérés alapján. Hitelintézeti Szemle, 15. évfolyam 4. szám.

Miben élünk? – A 2015. évi lakásfelmérés részletes eredményei. Központi Statisztikai Hivatal, 2018.

Mikrocenzus 2016. – 7. Lakáskörülmények. Központi Statisztikai Hivatal, 2018.

Mikrocenzus 2016. – 2. A népesség és a lakások jellemzői. Központi Statisztikai Hivatal, 2017.

A háztartások életszínvonala 2009 – 2020. Központi Statisztikai Hivatal, 2010 – 2021.

A 100 leggazdagabb magyar, Napi.hu, 2014 – 2022. Szerk. Szakony Péter.

The Eurosystem Household Finance and Consumption Survey: Results from the first wave. Statistical Paper Series No. 2., Európai Központi Bank, 2013.

The Household Finance and Consumption Survey: Results from the second wave. Statistical Paper Series No. 19., Európai Központi Bank, 2016.

The Household Finance and Consumption Survey: Methodological report for the second wave. Statistical Paper Series No. 17., Európai Központi Bank, 2016.

The Household Finance and Consumption Survey: Results from the 2017 wave. Statistical Paper Series No. 36., Európai Központi Bank, 2020.

The Household Finance and Consumption Survey: Methodological report for the 2017 wave. Statistical Paper Series No. 35., Európai Központi Bank, 2020.

Household Finance and Consumption Survey: Results from the 2021 wave. Statistical Paper Series No. 46., Európai Központi Bank, 2023.

Household Finance and Consumption Survey: Methodological report for the 2021 wave. Statistical Paper Series No. 45., Európai Központi Bank, 2023.

1. melléklet

A MIBŐL ÉLÜNK? FELMÉRÉS VAGYONNAL (ESZKÖZÖKKEL ÉS KÖTELEZETTSÉGEKKEL) KAPCSOLATOS HÁZTARTÁSI KÉRDÉSEINEK LISTÁJA A 2020. ÉVI FELMÉRÉSI HULLÁMBAN

Hány négyzetméter az ingatlan, amelyben a háztartásuk él?

Hány éve laknak Önök ebben az ingatlanban?

Milyen jogcímen laknak Önök itt?

Fizetnek bérleti díjat arra a részre, amelyik nem az Önök tulajdonában van?

Mekkora bérleti díjat fizetnek havonta?

Az ingatlan hány százaléka van az Önök tulajdonában?

Hogyan jutottak hozzá az ingatlan tulajdonjogához?

Melyik évben került az ingatlan az Önök tulajdonába?

Mennyi volt a lakóingatlanuk értéke, amikor a tulajdonukba került?

Mekkora a lakóingatlanuk értéke most? (Mennyiért lehetne eladni?)

Van-e jelenleg olyan jelzáloghitelük, amelynek fedezete a lakóingatlanuk?

Hány darab ilyen jelzáloghitelük van? (Ciklus kezdődik)

Mi volt ennek a jelzáloghitelnek a célja? (Legfeljebb 3 válasz adható, kezdje a legfontosabbal!)

Ezzel a hitellel egy korábbi hitelüket váltották ki?

Miért cserélték fel a korábbi hitelüket erre? (Legfeljebb 2 választ lehet megjelölni, kezdje a legfontosabbal!)

Melyik évben vették fel ezt a jelzáloghitelt?

Mennyi volt ennek a jelzáloghitelnek a teljes összege a hitelfelvételkor?

A hitel felvételekor hány év volt a futamideje?

Jelenleg mennyi a hátralévő tőketartozásuk a hitelből?

Még hány év van hátra a hitel teljes visszafizetéséig?

Változó kamatozású a hitel?

Jelenleg hány százalék a hitel éves kamata? (Ha kamatmentes, írjon nullát!)

Jelenleg mennyi a havi törlesztőrészletük?

Eddig a két legnagyobb olyan jelzáloghitelükről nyilatkoztak, aminek a fedezete a lakóingatlanuk. Az eddig nem említett, szintén a lakóingatlanra felvett hiteleikből mennyi az összes tőketartozásuk együttvéve? (Kamatot, jutalékokat ne számítsák bele!)

Összesen mennyit fizetnek havonta ez(ek) után a hitel(ek) után?

Jelenleg mennyi lakbért fizetnek havonta?

A lakóhelyükön kívül van-e Önöknek bármilyen egyéb ingatlanuk?

Hány ilyen egyéb ingatlana van a háztartástagoknak összesen? (Akár teljesen, akár részben tulajdonosai)

Milyen típusú ez az egyéb ingatlan?

Mire használják ezt az egyéb ingatlant?

Ennek az ingatlannak hány százaléka van az Önök tulajdonában?

Mekkora ennek a teljes ingatlannak az értéke?

Van-e olyan hiteltartozásuk, amelynek fedezete ez az egyéb ingatlan?

Hány ilyen jelzáloghitelük van? (Ciklus kezdődik)

Mi volt ennek a jelzáloghitelnek a célja? (Legfeljebb 3 válasz adható, kezdje a legfontosabbal!)

Ezzel a hitellel egy korábbi hitelüket váltották ki?

Miért cserélték fel a korábbi hitelüket erre? (Legfeljebb 2 válasz adható, kezdje a legfontosabbal!)

Melyik évben vették fel ezt a jelzáloghitelt?

Mennyi volt ennek a jelzáloghitelnek az összege a hitelfelvételkor?

A hitel felvételekor hány év volt a futamideje?

Jelenleg mennyi a fennálló tőketartozásuk a hitelből? (kamat és jutalék nélkül)

Még hány év van hátra a hitel teljes visszafizetéséig?

Változó kamatozású a hitel?

Jelenleg hány százalék a hitel éves kamata? (Ha kamatmentes, írjon nullát!)

Jelenleg mennyi a havi törlesztőrészletük?

Az eddig említetteken kívüli egyéb ingatlanjaik mennyit érnek összesen? (csak az Önök tulajdonrésze)

Az eddig említetteken kívül van egyéb jelzáloghitelük?

Mekkora a hátralévő tőketartozásuk ezekből a hitelekből összesen?

Összesen mennyit fizetnek havonta ezek után a hitelek után?

Ha van, hány ingatlanuk van külföldön? Ha nincs, írjon nullát!

Mekkora ezeknek a külföldi ingatlanoknak az együttes értéke millió forintban kifejezve?

Van-e a háztartás bármelyik tagjának személyes tulajdonú gépkocsija? (Magán- vagy vállalkozási célra)

Összesen hány ilyen gépkocsijuk van?

Mit gondol, a tulajdonukban lévő gépkocsi(k) összesen mennyit ér(nek)? (Mennyiért tudnák eladni?)

Van-e az Önök személyes tulajdonában bármilyen másfajta jármű? (Magán- vagy vállalkozási célra)

Mennyiért tudnák eladni ezeket a járműveiket összesen?

Van-e az Önök tulajdonában jelentősebb értékkel bíró, értékálló vagyontárgy (ékszer, festmény, régiség, stb.)?

Meg tudná becsülni, hogy mennyit érnek ezek összesen?

Az elmúlt 12 hónapban vásároltak autót, teherautót vagy motorkerékpárt?

Mennyit fizettek összesen ezekért a járművekért? (Ha egy régi járművüket eladták vagy becserélték, akkor az eladási és a vételár különbözetét írják be!)

Van-e a háztartás bármely tagjának lízingtartozása? (Amit a hitelek között nem említettek)

Mennyi lízingdíjat fizetnek havonta összesen?

Van-e a háztartás bármely tagjának olyan bankszámlája, amihez hitelkeret kapcsolódik? (Olyan számlára gondoljon, ami mínuszba mehet! Ne számolja ide a hitelkártyákat!)

Van-e jelenleg ezekhez a számlákhoz kapcsolódó tartozásuk?

Meg tudná becsülni, hogy mekkora összegű ez a tartozás?

Rendelkezik-e a háztartás bármely tagja banki hitelkártyával vagy hitelkerettel járó kereskedelmi ügyfélkártyával?

Van-e jelenleg tartozásuk a hitelkártyáikon?

Összesen mekkora összegű ez a tartozás jelenleg?

Van-e jelenleg rokontól, baráttól, ismerőstől kapott kölcsöntartozásuk?

Hány ilyen kölcsönük van? (Ciklus kezdődik)

Milyen célból kérték ezt a kölcsönt? (3 válasz adható, kérjük, fontossági sorrendben adja meg!)

Összesen mennyi a még hátralévő tartozásuk ebből a kölcsönből?

Az eddig nem részletezett további magánkölcsöneikből összesen mennyi a hátralévő tartozásuk?

Az eddig említett hiteleken kívül van más hitelük, áruvásárlási kölcsönük, egyéb pénztartozásuk?

Hány darab ilyen egyéb hitelük, tartozásuk van? (Ciklus kezdődik)

Milyen célból vették fel ezt a hitelt? (Legfeljebb 3 válasz adható!)

Mekkora volt ennek a hitelnek az összege a hitelfelvételkor?

Hány év volt a futamideje ennek a hitelnek a hitel felvételekor?

Mekkora a még hátralévő tartozásuk ebből a hitelből?

Hány százalék jelenleg az éves kamata ennek a hitelnek?

Jelenleg mennyi a havi törlesztőrészletük ehhez a hitelhez kapcsolódóan?

Az eddig fel nem sorolt egyéb hitelükből, kölcsönükből összesen mennyi a hátralévő tartozásuk?

Az összes ilyen hitelhez, kölcsönhöz kapcsolódóan havonta mennyi a törlesztőrészletük?

Előfordult-e az elmúlt 12 hónapban, hogy nem, vagy csak késve fizették be a törlesztőrészleteiket?

Az elmúlt 12 hónapban volt-e 90 napja, vagy annál régebb óta lejárt hiteltartozásuk, amit még nem fizettek ki?

Van-e egyéni vagy társas vállalkozásuk, vállalatuk? (Belföldön vagy külföldön, akár részben, akár egészben tulajdonosok. Csak tőzsdén nem jegyzett vállalkozásra gondoljon!)

Van-e a háztartás bármely tagjának olyan egyéni vagy társas vállalkozása, vállalata, amelyben aktívan dolgozik? (Akár egészben, akár részben tulajdonosok.)

Hány olyan vállalkozásuk van, amelyben aktívan dolgoznak? (Akár részben, akár egészben tulajdonosok.)

Sorolja be a vállalkozásuk fő tevékenységét az alábbi kategóriák valamelyikébe!

Mi a vállalkozásuk jogi formája?

Hány alkalmazottja van a vállalkozásnak, beleszámítva a háztartás ott dolgozó tagjait is?

Kérjük, válassza ki a listából, hogy melyik háztartástag dolgozik a vállalkozásban!

A vállalkozás hány százaléka van a háztartás tulajdonában?

Mennyiért lehetne eladni a vállalkozásukat? (Csak a háztartás tulajdonrészét vegye számításba!)

Az eddig fel nem sorolt olyan vállalkozásaiknak, amelyben aktívan dolgozik a háztartás valamelyik tagja, összesen mekkora az értéke? (Csak a háztartás tulajdonrészét vegye számításba!)

Csendestársként, befektetőként részt vesz-e a háztartás bármely tagja tőzsdén nem jegyzett belföldi vagy külföldi vállalkozásban?

Összesen mekkora ebben a vállalkozásban/ezekben a vállalkozásokban lévő részesedésük értéke?

Van-e a háztartás bármely tagjának tulajdonában tőzsdén jegyzett hazai vagy külföldi vállalat részvénye?

Összesen mennyi a tulajdonukban lévő részvények jelenlegi értéke?

Ezen részvények között van-e külföldi tőzsdén forgalmazott?

Van-e a háztartás tagjainak folyószámlája?

A háztartás tagjainak összesen hány lakossági folyószámlája van belföldi és/vagy külföldi banknál? (Valamennyi háztartástagét adja össze!)

Összesen körülbelül mekkora összeg van jelenleg ezeken a számláikon?

Hány darab folyószámlához kapcsolódó "normál" betéti (debit) bankkártyájuk van?

A háztartás hány tagjának van vállalkozói bankszámlája?

Összesen körülbelül mekkora összeg van jelenleg ezeken a vállalkozói számlákon?

Van-e a háztartás bármely tagjának lekötött betéte, takarékbetéte, beleértve a lakástakarékpénztári befektetést is?

Összesen mekkora összeg van ezeken a betétszámlákon?

Van-e Önöknek befektetési jegyük bármilyen befektetési alapban? (Pl. részvényalap, kötvényalap, pénzpiaci alap, ingatlanalap stb.)

Milyen típusú alapokban vannak ezek a befektetések? (Mindegyik mellé jelölje az 1-es vagy a 2-es választ!)

Mennyi a piaci értéke a különböző befektetési alapoknak?

Jelenleg mekkora az alapokban lévő befektetéseik értéke összesen?

Van-e a háztartás bármely tagjának tulajdonában államkötvény, kincstárjegy, belföldi vagy külföldi vállalati kötvény, banki kötvény, váltó?

Kérjük, válassza ki, hogy milyen kibocsátású kötvényük van!

Mennyi a piaci értéke a különböző kötvényeknek?

Összesen mennyi ezeknek az értéke?

A háztartás bármely tagjának van olyan befektetési számlája (értékpapír- vagy betétszámla), amelynek a kezelését befektetési tanácsadó vagy bróker (személyi bankár) végzi?

A személyi bankár által kezeltek között van olyan számla, amit még nem sorolt fel eddig?

A háztartástagoknak összesen mennyi pénzük van ezeken a befektetési számlákon?

Van-e olyan háztartáson kívüli személy, aki tartozik Önöknek pénzzel? (Baráti, rokoni kölcsön, tartásdíjtartozás.)

Összesen mekkora összeggel tartozik/nak?

Rendelkeznek-e vállalkozásnak adott tagi kölcsönnel, tulajdonosi kölcsönkövetéléssel?

Ha lenne lehetőségük megtakarítani, mekkora kockázatot vállalnának?

Figyelembe véve a háztartás minden tagját, körülbelül mennyi készpénzt tartanak maguknál és otthon összesen?

2. melléklet

A VÁRMEGYÉK KÓDJA ÉS MEGNEVEZÉSE

BA – Baranya vármegye

BÁ – Bács-Kiskun vármegye

BÉ – Békés vármegye

BO – Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye

BP – Budapest

CS – Csongrád-Csanád vármegye

FE – Fejér vármegye

GY – Győr-Moson-Sopron vármegye

HA – Hajdú-Bihar vármegye

HE – Heves vármegye

JÁ – Jász-Nagykun-Szolnok vármegye

KO – Komárom-Esztergom vármegye

NÓ – Nógrád vármegye

PE – Pest vármegye

SO – Somogy vármegye

SZ – Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye

TO – Tolna vármegye

VA – Vas vármegye

VE – Veszprém vármegye

ZA – Zala vármegye

3. melléklet

A MIBŐL ÉLÜNK? FELMÉRÉS FŐ VAGYONI ÉS JÖVEDELMI ADATAI FAJTA SZERINT, MILLIÁRD FORINT

Összesen, illetve a nettó vagyon szerinti rétegekben	2014			2017			2020		
	Alsó 50%	Felső 10%	Összesen	Alsó 50%	Felső 10%	Összesen	Alsó 50%	Felső 10%	Összesen
Nem pénzügyi eszközök	8 028	18 039	49 752	9 962	27 911	68 650	15 315	36 763	100 903
Lakóingatlan	7 415	10 907	38 559	9 091	15 323	51 009	14 376	22 333	79 088
Egyéb ingatlanok	491	6 165	9 602	747	11 348	15 518	679	13 193	19 403
Értéktárgyak	17	274	370	21	410	585	28	545	654
Vállalkozás eszközei	105	693	1 221	103	830	1 538	232	692	1 758
Pénzügyi eszközök	4 387	25 947	39 661	4 397	34 575	50 124	6 458	45 398	69 046
Készpénz	1 000	644	3 004	1 188	983	4 102	1 777	1 705	6 005
Bankbetétek	1 379	3 438	7 640	935	4 163	8 570	2 071	5 610	12 424
Értékpapírok (kötvények)	19	2 607	3 052	67	4 601	5 308	87	7 056	9 393
Tőzsdei részvények	16	419	465	1	697	769	3	1 071	1 148
Egyéb részesedések	141	10 621	11 523	94	15 286	15 963	333	20 143	22 804
Befektetési jegyek	23	3 455	4 075	51	3 738	4 291	17	4 009	4 547
Adott kölcsönök	104	1 682	1 995	98	1 840	2 151	73	2 229	2 664
Biztosítási tartalékok	255	1 877	3 531	251	2 204	4 132	380	2 389	4 949
Egyéb követelések	1 449	1 203	4 375	1 712	1 064	4 383	1 717	1 187	5 112
Eszközök összesen	12 415	43 986	89 412	14 359	62 485	118 774	21 772	82 162	169 949
Kötelezettségek	5 227	2 221	10 400	4 012	2 020	9 296	5 050	2 327	12 187
Lakáshitelek	2 097	752	3 918	1 808	523	3 642	2 088	922	4 946
Egyéb intézményi hitelek	2 351	968	4 464	1 466	1 024	3 654	2 205	920	5 126
Magánhitelek	302	105	577	170	120	395	152	69	316
Egyéb tartozások	477	396	1 440	568	353	1 605	605	416	1 799
Nettó vagyon	7 188	41 765	79 013	10 347	60 465	109 478	16 722	79 835	157 762
Munkajövedelem, nettó	1 953	1 458	5 720	3 092	1 260	7 768	3 971	1 922	10 689
Vállalkozói jövedelem	59	354	603	93	501	1 057	224	542	1 431
Nyugdíj	1 296	362	3 157	1 281	405	3 176	1 435	437	3 517
Munkanélküli ellátás	34	3	54	22	3	32	25	3	41
Kapott támogatás	295	98	581	392	322	1 030	389	167	896
Bérleti díj bevétel	9	59	89	5	70	105	5	177	220
Kamatbevétel	19	177	261	66	110	253	9	141	217
Osztalékbevétel	7	456	476	52	545	800	74	1 021	1 374
Összes jövedelem, nettó	3 670	2 967	10 940	5 003	3 215	14 221	6 131	4 411	18 385

4. melléklet

A MIBŐL ÉLÜNK? FELMÉRÉS FŐ VAGYONI ADATAI TERÜLETI BONTÁSBAN, MILLIÁRD FORINT

A reáleszközök, a bruttó és nettó vagyon értéke régiók és településnagyság szerint	2014			2017			2020		
	Reál-eszköz	Összes eszköz	Nettó vagyon	Reál-eszköz	Összes eszköz	Nettó vagyon	Reál-eszköz	Összes eszköz	Nettó vagyon
Egy háztartásra jutó vagyon nagysága régiónként, millió forint									
Dél-Alföld	8,0	13,2	11,0	11,7	20,7	19,1	17,2	25,6	22,7
Dél-Dunántúl	9,7	16,9	14,8	15,0	21,5	18,4	17,0	25,8	23,2
Észak-Magyarország	9,0	15,0	12,9	9,3	16,1	14,1	13,3	23,4	21,1
Észak-Alföld	7,6	13,1	11,1	11,1	18,8	17,1	15,9	26,4	23,8
Nyugat-Dunántúl	13,0	25,5	22,9	16,3	30,9	28,9	27,8	44,6	41,2
Közép-Dunántúl	10,9	22,5	20,1	14,6	22,1	19,8	22,2	40,6	38,2
Közép-Magyarország	17,9	32,0	28,7	27,1	48,4	45,5	39,6	68,4	64,5
Összesen	12,1	21,7	19,1	17,1	29,7	27,3	25,3	42,7	39,6
Összes vagyon nagysága régiónként, milliárd forint									
Dél-Alföld	4 491	7 423	6 207	6 237	11 062	10 195	9 240	13 698	12 169
Dél-Dunántúl	3 859	6 678	5 857	5 472	7 831	6 727	6 047	9 175	8 275
Észak-Magyarország	4 206	6 958	5 998	4 412	7 626	6 719	5 804	10 238	9 223
Észak-Alföld	4 530	7 806	6 646	6 288	10 633	9 688	8 771	14 555	13 140
Nyugat-Dunántúl	5 142	10 057	9 034	6 641	12 627	11 811	11 028	17 693	16 339
Közép-Dunántúl	4 853	10 066	8 981	6 229	9 418	8 419	9 535	17 422	16 400
Közép-Magyarország	22 672	40 425	36 290	33 371	59 578	55 919	50 478	87 168	82 216
Összesen	49 752	89 412	79 013	68 650	118 774	109 478	100 903	169 949	157 762
Egy háztartásra jutó vagyon nagysága településtípusonként, millió forint									
Budapest	18,2	35,2	31,7	29,3	55,7	53,0	44,2	78,2	74,4
Megyei jogú városok	11,3	19,5	17,3	15,6	28,7	26,7	24,1	41,3	38,3
Egyéb városok	11,0	21,3	18,7	15,1	24,1	21,9	24,4	40,8	37,4
Községek	9,7	15,3	13,2	12,3	18,8	16,4	14,0	20,6	18,4
Összesen	12,1	21,7	19,1	17,1	29,7	27,3	25,3	42,7	39,6
Összes vagyon nagysága településtípusonként, milliárd forint									
Budapest	14 580	28 144	25 358	22 456	42 694	40 621	34 197	60 537	57 617
Megyei jogú városok	10 076	17 353	15 328	13 192	24 336	22 602	20 059	34 432	31 947
Egyéb városok	12 096	23 431	20 565	19 342	30 864	27 991	31 525	52 614	48 220
Községek	13 000	20 484	17 762	13 660	20 881	18 263	15 123	22 366	19 979
Összesen	49 752	89 412	79 013	68 650	118 774	109 478	100 903	169 949	157 762

5. melléklet

A MIBŐL ÉLÜNK? FELMÉRÉS FŐ VAGYONI ADATAI A HÁZTARTÁSFŐ ÉLETKORA SZERINT, MILLIÁRD FORINT

A bruttó és nettó vagyon nagysága a háztartásfő életkora szerint	A háztartásfő életkora						Összesen
	18-35 év	36-45 év	46-55 év	56-65 év	66-75 év	75 év felett	
Egy háztartásra jutó bruttó vagyon nagysága, millió forint							
2014	16,8	27,6	29,3	22,2	16,1	11,7	21,7
2017	19,6	36,2	38,3	31,0	28,1	15,3	29,7
2020	23,8	43,3	56,2	47,6	41,3	31,6	42,7
Összes bruttó vagyon nagysága, milliárd forint							
2014	10 065	21 911	21 939	19 780	10 766	4 952	89 412
2017	11 363	28 419	31 154	23 479	17 470	6 889	118 774
2020	12 256	32 994	47 295	36 590	26 334	14 480	169 949
Egy háztartásra jutó nettó vagyon nagysága, millió forint							
2014	13,5	23,5	26,0	20,0	15,2	11,3	19,1
2017	17,0	32,5	35,1	29,0	27,2	15,0	27,3
2020	19,2	38,4	51,9	45,5	40,3	31,1	39,6
Összes nettó vagyon nagysága, milliárd forint							
2014	8 087	18 646	19 454	17 840	10 183	4 804	79 013
2017	9 814	25 501	28 555	21 961	16 889	6 757	109 478
2020	9 906	29 211	43 667	35 005	25 694	14 279	157 762

A HÁZTARTÁSOK PÉNZÜGYI ADATAI

2023

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.